

CHARON

HOROROVÉ POVIEDKY

3

KRZYSZTOF T. DABROWSKI

LINDA HANÚSKOVÁ

HENRICH H. HUIJBERT

TOMÁŠ MARTON

ANTON STIFFEL A NAĎA VOJTEKOVÁ

BEÁTA TAKÁČOVÁ

OBSAH ČÍSLA

- 3 KRZYSZTOF T. DABROWSKI – ZOPIČENIE**
13 ROZHOVOR: ČESKÉ VYDAVATELSTVÁ HORORU
22 HENRICH H. HUIBERT – NOC, KEĎ PLAKAL KLAUN
41 ČLÁNOK: TOP 10 HOROROVÝCH FILMOV 2022
51 TOMÁŠ MARTON – ANIČKA
62 ROZHOVOR: MIROSLAV PECHO
67 LINDA HANÚSKOVÁ – INVÁZIA LARIEV
74 RECENZIA: HENRY JAMES – UTAŽENÍ ŠROUBU
79 BEÁTA TAKÁČOVÁ – NASLEDUJ BIELEHO KRÁLIKA
89 ČLÁNOK: POD KRVAVOU LUNOU
121 ANTON STIFFEL A NAĎA VOJTEKOVÁ – KL'ÚČ
149 VLASTNOU KRVOU: ROZHOVOR S AUTORMI

EDITORIÁL

Zima síce odchádza, ale nečakajte teplú a príjemnú jar. Tu dole slnko aj tak nesvieti. V údolí medzi riekami Acherón a Styx nič nerastie, nič nekvitne. Všetko iba umiera. Stačí jediný pohľad na nášho prievozníka a ovládne vás chlad.

Stojí na svojej plti a uprene hľadá na prichádzajúcich. Skostnatenými prstami zvierajú dlhú tyč a čaká, kým sa ňou bude môcť odraziť od brehu. Chystá sa vydať na druhú stranu, do krajiny, z ktorej sa smie vrátiť iba on.

Plavba bude dlhá a nepríjemná. Zmrazí vás až na kosť. Ale neolútujete, že sa s ním na ňu vydáte. Má pre vás opäť pripravených šesť príbehov. Každý iný, no predsa majú niečo spoločné.

Vyzývame vás k opatrnosti. S Charonom zavítate do najtemnejších útrob ľudskej mysle, kde sa skrývajú tajomstvá celého vesmíru. Dávajte si však pozor na klauna, jeho slzy chutia sladšie ako smiech. Nestraťte hlavu s mladou dámou, prebýva v nej brdinka, ktorú nechce stretnúť nijaký muž. Vyvarujte sa mŕtvych, lebo sa k nim pridáte i vy. Zabíjate sa vo vás larvy. Prelezú vám celým telom. Cítite to svrbenie pod kožou? Ak prekonáte všetky nástrahy, možno sa vám podarí nájsť kľúč. No pozor! Neodomkne budúcnosť, v akú ste dúfali.

Tak čo, ste pripravení? Len do toho, nastúpte! Charon vyraža na ďalšiu plavbu chladom a temnotou.

Radoslav Kozák

#3

CHARON

**TVOJ PRIEVOZNÍK
DO SVETA TEMNOTY!**

ŠÉFREDAKTOR:

**RADOSLAV KOZÁK
GRAFICKÉ**

SPRACOVANIE A SADZBA:

MICHAL BRÉZINA

ILUSTRÁCIA OBÁLKY:

ZUZANA DROPOVÁ

ILUSTRÁCIE POVIEDOK:

ZUZANA DROPOVÁ

ADAM KUBÍK

PETRA A. KULAGOVÁ

ZDENĚK SVOBODA

POVIEDKY:

KRZYSZTOF

T. DABROWSKI

LINDA HANÚSKOVÁ

HENRICH H. HUIBERT

TOMÁŠ MARTON

ANTON STIFFEL

A NAĎA VOJTEKOVÁ

BEÁTA TAKÁČOVÁ

ČLÁNKY:

MÁRIA HANÚSKOVÁ

RADOSLAV KOZÁK

GORAN LENČO

LUKÁŠ POLÁK

KOREKTÚRY:

KIRA BULAT

RADOSLAV KOZÁK

AUDIOVERZIE:

ANDREA FARKAŠOVÁ

TOMÁŠ FARKAŠ

ČÍSLO: 3. ROK: 2023

CASOPIS.CHARON

@GMAIL.COM

EKNIZKY.SK:

CASOPISCHARON

FACEBOOK:

ČASOPIS CHARON

YOUTUBE: CHARON

INSTAGRAM:

CASOPIS_CHARON

KRZYSZTOF T. DABROWSKI ZOPIČENIE

preklad: Monika Olasek, Radosław Kozák, ilustrovala: Zuzana Droppová)

„On jebe s Marthou!“ plakala Beth.

Snažil som sa vyzerat' ustarane.

„Pokračujte,“ povzbudzoval som ju prívrativo.

Bolo mi fakt u prdele, aké mala manželstvo. Naozaj som voči takýmto veciam už otupel – pretože ako často môžete počúvať dookola tie isté alebo obdobné veci? Prosím, vedzte, že v tomto biznise pracujem už viac ako päť rokov. Počul som príbehy, že by ste sa z toho posrali: *Bol s jej najlepšou kamarátkou, so sekretárkou hneď po ich svadbe a rovno pred ich svadbou, „V MOJEJ VLASTNEJ POSTELI“, „v spodnom prádle, ktoré som mu dala na narodeniny“ (bastard!)*.

STOP! Strih! – zakričal by režisér. Koľkokrát to môžete počúvať? No, koľko?

Môžete povedať, že som bezcitný. Ale to sme všetci. Vy sa zastavíte, keď prejdete okolo vychudnutého, mrznúceho žobráka na ulici? Nie. Väčšina z nás začne kráčať rýchlejšie a predstierame, že toho človeka nevidíme. ĽUDSKÚ BYTOSŤ. Nuž, drahí čitatelia, kto je bez hriechu, nech hodí kameňom!

V poslednej dobe som pochopil, prečo sú

chirurgovia, ktorí vykonávajú niekoľko operácií denne, takí necitliví. Na jednej strane sú v podobnej situácii ako ja, alebo dokonca ešte v ťažšej. Na tej druhej majú aspoň príliš veľa práce na to, aby sa nudili. Nemôžu si dovoliť fantazírovať, kým operujú, pretože by mohli niekomu vybrať nesprávnu obličku alebo zanechať cudzí predmet v pacientovom tele. Dobré, pripúšťam, že medzi nimi nejakí rojkovia sú! Inak odkiaľ by sa brali všetky tie miliónové žaloby?

A čo ja? Nuž, asi občas môžem mať hlavu v oblakoch, aby som utiekol do lepšieho sveta. Napokon, ihneď, ako som začul: „On jebe s Marthou,“ vedel som presne, kam to bude smerovať, a čo mi pacientka povie. Pokojne by som sa aj stavil. A určite by som vyhral veľa peňazí. Hoci ako psychológ, ktorý sa stará o dobre vychované, zbohatlické dámy – unudené a na smrť unavené –, som nezarábal práve zle. Aj keby pacientka zrazu prestala bľabotať, predstieral by som...

VELKÉ

...sústredenie. Pokrútil by som hlavou a povedal, že budem musieť všetko dôkladne rozanalyzovať. Potom by som zmenil tému a voila!

To jej uplakané bľabotanie bolo chaotické a privádzalo ma do šialenstva. Pacientka často začala hovoriť jednu vec a potom prešla na niečo úplne iné. Buď obviňovala seba alebo svojho partnera. Občas sa však stalo aj, že nemala na koho zvaliť vinu (iba na tú FALOŠNÚ ŠTETKU, ktorá obalamutila a zviedla jej úbohého manželíčka).

Beth stále vzlykala. Jej upotená dvojité brada sa triasla ako želé. Podal som jej vreckovku, premýšľajúc nad tým, ako dokonale chápem, prečo ju jej manžel už nechce obrábať. Zmenila sa na niečo, čo by mohlo vzrušiť už naozaj iba poriadneho fetišistu.

Kruté? Možno, ale podľa mňa aj pravdivé.

Utrela si bledozelený sopleľ z nosa, dva razy do seba potiahla a venovala mi spýtať pohľad, čakajúc na... *niečo*. Vyzerala ako vrecko múky, pretože nebola len tučná, ale aj hrozne bledá, sinavá, dalo by sa povedať. Tmavé kruhy pod jej očami poukazovali na nedostatok spánku. A tiež smrdela. Akoby si taká bohatá žena nemohla dovoliť deodorant. Nuž, možnože sa len rozhodla, že...

(Nikto ma nemá rád! Nikto ma nemiluje!)

...jej je to jedno, lebo to za to nestojí, lebo *ona* za to nestojí.

„Počujte, Beth, skúsím vás dostať do hypnotického tranzu.“

Dychtivo prikývla, akoby to bola jej posledná možnosť. Škoda, že nechápala, že ONA SAMOTNÁ je jej poslednou možnosťou. Ja ju môžem iba nasmerovať, ale Beth tomu musí porozumieť. Už niekoľkokrát som sa pokúšal jej zdvihnúť sebavedomie. Navádzal som ju, aby začala cvičiť, skúsila nejaký šport a začala sa starať o svoj vzhľad. Jasné, bola odhodlaná sa do toho pustiť, ale jej entuziazmus vyprchal skôr, ako tú skurvenú dámičku šofér odviezol domov. Ako keby sa nemohla občas prejsť aj peši a spáliť zopár kalórií!

Zastrel som žalúzie a odrezal nás tak od krásneho júlového dňa. Razom sme sa ocitli v tmavej hrobke.

„Lahnite si,“ povedal som jemne.

Gauč odporne vrzol, keď sa Beth chystala ľahnúť si.

„Urobte si pohodlie a pokúste sa na nič nemyslieť. Koncentrujte sa na dýchanie. Robte to pomaly, veľmi pomaly.“

Ostalo ticho. Presne, akoby sme boli v naozajstnej hrobke. Okrem toho, statické telo ženy vyzeralo ako obrovská groteskná múmia, ktorá by sa mohla každú chvíľu prebudiť.

Počkal som len chvíľku, no relaxujúcemu človeku sa to mohlo zdať ako niekoľko dlhých minút. Naozaj som nechcel, aby sa pani Halliganová zmenila na Šíповú Ruženku veľkosti XXL. Aj keď, keďže sa

naša spoločnosť neustále zväčšuje, som si istý, že čoskoro prideme s ďalšou, tučnejšou filmovou verziou príbehu. Hrejivý príbeh o tom, ako keďže Šípová Ruženka má faldíky, môže ich mať hocikto iný a nikomu to nesmie vadiť. A diváci budú šťastní, že môžu ospravedlniť svoje stravovacie návyky: hamburger a hranolky na raňajky. O pár rokov budeme zrejme ľudí s nadváhou volať peknými. Lži, sladké malé lži!

Začal som počítať, ako zvyčajne. Než som sa dostal k číslu päť, Beth upadla do hlbokého tranzu. Bolo ľahké to rozpoznať. Keď človek upadá do takéhoto stavu, všetky svaly na tvári sa mu uvoľnia a pacient vyzerá... no... ako mŕtvola.

Rozhodol som sa urobiť niečo nie celkom etické: Namiesto hrabania sa v Bethinom podvedomí a hľadania skrytých problémov (pravdepodobne až v jej útľom detstve), namiesto dlhej a bolestivej terapie, ktorá by trvala mesiace, som sa podujal napraviť tieto záležitosti aspoň povrchné. Myslel som si, že by pre ňu bolo dobré vidieť pozitívne výsledky našich sedení čo najrýchlejšie. Nezáleží na tom, že o mesiac bude všetko zase rovnaké ako predtým, ale teraz...

TERAZ!

...som potreboval výsledky. Naozaj som nechcel, aby s terapiou skoncovala. Ó, to teda, kurva, nie! Nazbieralo by sa to

ako snehová guľa. Ona by to povedala jej kamarátkam a tie zase svojim známym. Neprijemné klebety a ešte neprijemnejšie obvinenie: Je NEEFEKTÍVNY!

To som nemohol dopustiť. Len vďaka takýmto náladovým paničkám s rôznymi problémami môžem žiť svoj luxusný život – *len* vďaka nim. Takže moja posledná, aj keď neetická, šanca v tejto zdanlivo beznádejnej situácii, bola preprogramovať jej vedomie.

Musel som odkódovať niekoľko dôležitých problémov v jej mysli. Problémov, ktoré jej vedomie behom nasledujúceho mesiaca jednoducho odmietne, hoci budú kolidovať s nevyriešenými otázkami z jej detstva. Dalo by sa povedať, že sa zo mňa stal unikátny počítačový expert, snažiaci sa opraviť jej spirituálny Windows.

Žena ležala bez pohybu ako vosková figurína. Po všetkom tom nariekaní ostala pokojná ako anjel. Mala ochabnuté líca a z kútika úst jej vytekala slina.

„Beth, počujete ma?“

„Áno,“ odpovedala mechanicky, takmer bez toho, aby otvorila ústa.

„Teraz ma počúvajte veľmi pozorne. Urobíte presne to, čo vám poviem. Rozumiete?“

„Áno.“

Je vážne úžasné, aký monotónny a ľudský je hlas človeka v tranze.

„Cítite sa bezpečne. Cítite sa dobre. Cítite sa milovaná celým svetom, a to každý jeden deň. Ľudia okolo vás sú milí a pria-

telší. Máte sa rada presne taká, aká ste. Usilujete sa o dokonalosť. Ľahko odpúšťate ľuďom, ktorých milujete.“ (Ak by sa zrazu rozhodla rozviesť, kto by platil za jej terapiu? Okrem toho, stal by som sa známy ako „NEEFEKTÍVNY“).

Snažil som sa znieť milo a povzbudzujúco viac ako desať minút. Práve, keď nastal čas znovu ju prebrať, niečo mi napadlo. Chcel som sa pokúsiť o malý experiment. „Kto ste?“ spýtal som sa.

Vždy som sa na to chcel opýtať niekoho v tranze, ale zakaždým mi to nejako skĺzlo z mysle.

„Ľudská bytosť,“ povedala robotickým a hrubým hlasom.

„A okrem toho?“

V prítmí jej tvár vyzerala zrazu akosi démonicky, akoby sa na mňa chystala každú chvíľu vrhnúť.

„Je to žena!“

Táto odpoveď ma zarazila. Prečo jej podvedomie odpovedalo „JE TO“? Veď mohlo povedať iba „som žena“. Táto odpoveď mi vnukla šialený nápad, že sa blížim k nejakému zvláštnemu objavu.

OBJAVU!

Objav – to je vysnené slovo každého vedca. Cítil som, že ak túto partičku rozohrám dobre, mohol by som sa ocitnúť niekde, kde ešte nikdy nikto nebol. Bol by som pionierom. „JE TO ŽENA!“ mi však neznelo správne, skôr ako odpoveď, ktorá mala zaviesť poslucháča. Nie však mňa. Na tom som príliš bystrý! Nene-

chám sa tak ľahko okabátiť nejakou maľichernosťou.

„A kto ste VY?“

Bolo to také tiché, ako keby sa jej myseľ – jej duševná štruktúra – pokazila. Začala sa triasť. Vyzeralo to ako začiatok epileptického záchvatu. Pri srdci som ucítil ťadové pichnutie. Žalúdok sa mi stiahol do veľkosti orieška a oťažel ako kameň. Musel som sa zachytiť stola, inak by som spadol.

Posral si to, niečo zakričalo v mojej mysli. *Posral si jej niečo v hlave! Och, bože!*

Bol som absolútne presvedčený o tom, že upadla do kómy a ostane v nej po zvyšok života. A že ma obvinia z lekárskeho pochybenia.

Naozaj som sa zľakol – skoro som sa poštal, keď zrazu prehovorila. Alebo skôr *niečo* prehovorilo, pretože hlas vôbec neznel ľudsky. Vlastne to ani nebol hlas. Akoby akýsi myšlienkový hrom uderil v jej ústach a vybuchol priamo v mojej hlave s ohlušujúcim rachotom. No porozumel som správe:

„Sme, som hostia.“

Podlomili sa mi kolená a klesol som k zemi.

„Hostia?“ zašomral som.

Ďalšia krátka explózia vnútri mojej lebky pritakala. Pocítil som šteklenie v mozgu, akoby sa niečo snažilo uchopiť moju dušu hlboko dnu. Nebolo to ani trochu príjemné, ale bol som naozaj vzrušený a zvedavý, čo ďalšie by sa mi mohlo poda-

riť zistiť. Rozhodol som sa vypáčiť z nej viac.

„Prečo práve hostia?“

Nasledovala sprška výbuchov. Niečo stišlo môj mozog, ale aj teraz som pochopil správu:

„Medzi hviezdami...“ Ďalšie slová som nevedel rozoznať. Potom: „Cestujeme medzi dimenziami, ja cestujem.“ Nasledovalo praskanie, ako keď sa snažíte nalaďiť rádio. „Bol si zvedavý... My, ja som sa rozhodol hosťovať ťa.“

Presne to povedali: „Hosťovať ťa.“

Takmer som odpadol. Začínal som vidieť dvojmo, ale prinútil som sa pokračovať aj tak.

„Čo myslíte tým hosťovať ťa?“ vykoktal som takmer bez vydania zvuku.

V mojej hlave sa naraz ozvalo toľko hluku, ako keby v nej skupina šialených bubeníkov zorganizovala festival! Roztriasol som sa a musel som si obliznúť popraskané pery.

V ústach sa mi rozľahla železitá pachuť. Dotkol som sa nosa a celá moja ruka ostala zmáčaná krvou. Vydesilo ma to. Naozaj vydesilo. Rozhodol som sa to ukončiť. Hneď teraz, inak ma to zabije. Bohužiaľ, nemohol som zo seba dostať ani slovo.

Otupel som. Hlas v mojej hlave bol čoraz neznesiteľnejší a moje ochabnuté telo sklízlo na podlahu. Stále som nestratil vedomie. Premohlo ma desivé poznanie, že

môžem každú chvíľu umrieť. A aj keby som nejakým zázrakom prežil ...

Ó, bože, bože, nie!

...bol by zo mňa mrzák!

MRZÁK!

Celkom ma ochromilo zúfalstvo, zaliala ma jeho štiplavá vlna, ale po chvíli ho umlčal prenos od tej pekelnéj bytosti. Akoby nejaký poondený prekladateľ v mojej hlave necitlivo ignoroval celú tú drámu okolo a s úctyhodnou vytrvalosťou pokračoval v tom, čo mu bolo prikázané:

„Boli ste akceptovateľní ako prepravka. Pre nás, pre mňa. Ale my, ja sa už nudíme.“ A akoby to samo predpokladalo, že sa chcem spýtať: Prečo zároveň ja aj my?, tá vec odpovedala: „My sme jeden. My sme myseľ roztrúsená v mnohých vedomiach. Žijeme vo vás, aby som mohol získať čo najviac vedomostí. Musíme sa učiť, aby som bol čo najlepší. Váš svet sa chýli ku koncu. Kým som bol vo vás, vysal som väčšinu vašich skúseností. Chcel si to vedieť, tak vedz. Vy ste tiež nami, mnou. Možno sedíme tu, no ja sedím vo vás. Som vašimi dušami.“

Ľudská myseľ (ľudská?) je bizarná; zrazu, v ten desivý moment, som si spomenul, čo mi raz povedala Kate – moja kamarátka a pár mesiacov i milenka (keď mala ešte náladu byť single). Kate, oddaná budhistka, sa ma často pokúšala presvedčiť na meditovanie. Dokonca sa ma raz snažila donútiť úskokom, keď mi

povedala: „Chlape, vieš vôbec, čo by to mohlo spraviť s tvojou potenciou?“

Občas som sa jej pýtal, čo mala s celým týmto budhistickým paškvilom a mediáciami, čo na tom vlastne videla. A Kate vždy odpovedala, absolútne seriózne, že sa spája s jednotou – tak to volala. Že keď vojde do vyššej úrovne bytia a dosiahne stav, ktorý je pre mňa skôr grungeovou kapelou, než spirituálnym jestvovaním, tak vtedy nastane moment, kedy sa človek môže pripojiť ku kolektívnemu vedomiu.

Prišiel ďalší bolestivý výbuch v mojej mysli: „A teraz ťa musím zneutralizovať.“

Posledná myšlienka v mojej (stále ešte MOJEJ) chradnúcej mysli, nebola prosba o zlutovanie alebo pokus vzdorovať tomu. Nebol to ani pocit okamžitého sebazapoznania. Dokonca ani modlitba. Iba mi rýchlo prebleslo hlavou, že ľudia všetkých vierovyznaní veria v dušu ako v znamenie Boha. Ale v mojej situácii sa Boh ukázal byť odpudzujúcou bytosťou, ktorá z vysoka kašle na to, či na ňu niekto verí!

Po chvíli som sa ocitol v úplnej temnote. Už som nebol ľudskou bytosťou, pánom Adamsom, psychológom. Stal som sa Stvorením, jeho súčasťou.

Stal som sa súčasťou pravekého, vševedúceho vedomia a zažíval všetko naraz! Bol som Stvoreniu vďačný. Stvorenie bolo mnou a ja som bol jeho časťou. Ďakoval som mu, im za vyslobodenie z okov

fyzickej existencie... Z klieťky, ktorá limitovala moju myseľ!

Tlačová správa v New York Times, dňa 1.7.2009:

Včera ráno bol známy psychológ John A. nájdený mŕtvy v svojej kancelárii spolu s manželkou podnikateľa Marka H., ktorá bola v bezvedomí. Ženu hospitalizovali a naďalej ostáva v hlbkej kóme. Príčiny tragédie sú momentálne nejasné a vyšetrojuje ich polícia.

O tri roky neskôr.

New York, USA:

Z jasného neba sa ozval ohlušujúci tresk. Veľký Boeing narazil jedným krídlom do mrakodrapu. Polovica krídla sa zlomila a padala na ulicu plnú ľudí spolu s črepinami skla.

Dole na to nik nereagoval, ba nikto sa ani len nepozeral na oblohu. Všade sa rozšíril taký obrovský chaos, že to svet ešte nevidel. Autá horeli zaseknuté v kovovom objatí. Budovy boli v plameňoch tiež, mnoho vozidiel totiž narazilo práve do nich. Šoféri, ktorí prežili, mali príliš veľa iných starostí, než ratovať svoje milované autá.

Malý chlapec sa vybral vyvenčiť svojho psíčka Moppyho. Pôvodne smeroval do Central Parku. No namiesto toho prá-

ve teraz svojmu domácemu maznáčikovi náruživô hrýzol črevá. Ten skuvíňal stále tichšie a tichšie. Chlapec násilne vyhryzol ďalší kus a zrazu naňho zaútočila akási staršia žena. Vytrhla mu zviera a jeho vnútornosti začali vypadávať na chodník. Potom sa žena dala na útek. Krívala. Chlapec nenávisťne zavrčal a pustil sa ju prenasledovať. Práve chcel vyskočiť, keď ho rozpučil fragment padajúceho krídla.

Kričiaci, hryzúci a mlátiaci sa dav ľudí zasiahli tisícky črepín. Odrezané údy zrazu ležali po celej ulici. Behom niekoľkých minút boli takmer všetci pokrytí krvou a vnútornosťami, či už ich vlastnými alebo cudzími. Šialené zavíjanie zranených sa ozývalo po celom okolí. Medzitým sa na nich rútilo lietadlo. Padalo nižšie a nižšie a o okamih nabúrало do blízkeho činžiaku. Na oblohe sa zjavil horiaci dymový hribe.

Pcim Dolny, Poľsko (uprostred ničoho):

Pred chvíľou ešte Adrián tancoval. Vzrušene si obzeral atraktívne dievča oproti nemu. Svetlá šialene pulzovali, hudba rytmicky dunela. No v ďalšom momente bolo zrazu všetko okolo neho vzdialené a neznáme. Jeho obľúbená pesnička sa mu zrazu zdala otravná, bola len chaotickým mixom zvukov. Predtým bol taký nadšený, že to ani nedokázal skrývať, ale už mu na ničom nezáležalo. Zabudol dokonca aj svoje meno a kým bol. Nič z toho nebolo

podstatné. Iba jedna vec – páriť sa s tou samicou!

Chytil ju a zvalil na brucho. Nebránila sa, namiesto toho zatriasla zadkom. Vtedy ešte netušila, že bude o chvíľu mŕtva.

Nevšímla si muža, ktorý predtým tancoval obďaleč. Ten zrazu vyskočil a zareval. Pri doskoku rozpučil jej hlavu pod svojimi ťažkými topánkami. V sekunde sa z jej tváre stala iba šedá kaša z mozgu, vlasov a spučenej lebky.

Tomu, kto bol ešte pred minútou Adriánom, to vôbec nevadilo. Ani si to vlastne nevšímol. Pevne držal jej trasúce sa telo. Pokúšal sa s ňou páriť, ale niečo drsné zabráňovalo jeho rozkroku vojsť dnu. Reval plný zúrivosti. Neuvedomoval si, že sú to len jeho nohavice. Jeho vreskot nik nepočul. Zanikal totiž v šialenom kriku, vrčaní a sipote naokolo. Po podlahe sa lialo stále viac a viac krvi... Nedela, krvavá nedela!

Tokyo, Japonsko – burza cenných papierov:

Deň sa chýlil ku koncu. Ďalšia schôdza sa končila. Záverečné ceny akcií boli po väčšine vysoké a ešte stúpali. Obrazovky žiarili silnou zelenou. Všetci z toho chceli vyťažiť čo najviac. Bol to naozaj úžasný moment. Po toľkých dňoch v červenej sa akcie konečne rozhodli dvíhať. Miestnosť bola naozaj hlučná. Ľudia sa prekrikovali a mávali papiermi.

Yien bol vždy tichý a pokojný. Dokonca ho jeho známi zo žartu nazývali „mních“. No vtedy zrazu udel svojho najlepšieho kamaráta Chonga do hlavy – a to poriadne silno. Ten sa otočil, vystrúhal úlisný úškľabok, ale nedostal možnosť na odplatu. Yien mu vopchal prsty do očí a jediným silným trhnutím mu odtrhol celú tvár. Koža vydala zvuk podobný drápajúcemu sa papieru. Chongova tvár čoskoro visela z Yienovej zavretej päste. Nikto si túto potýčku starých priateľov nevšimol. Akcionári naokolo kričali ako samuraji pred rituálnou seppukou a vrhali sa na seba s vražednou zúrivosťou.

V ten večer bola uzávierka opäť červená...

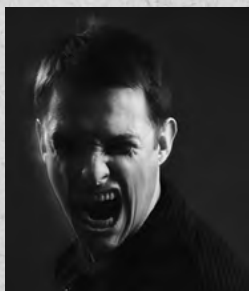
Ak by sa na niekto pozeral z Mesiaca na Zem, uvidel by, ako sa z nej odpája svetiaci oblak, skoro taký veľký, ako celá planéta. Trblietal sa všetkými farbami s takou intenzitou, že by si divák nemohol pomôcť a musel by byť načisto ohrozený. Oblak sa pretransformoval do obrovskej gule. Asi minútu stál bez pohnutia.

V temnote vesmíru sa začala formovať prasklina. Vyžarovala neobvyklý jas, ktorý by bol určite schopný oslepiť hocikoho, kto by ho uvidel.

Všetko sa skončilo v okamihu. Prasklina absorbovala viacfarebný oblak, takmer ako matka túžiaci po dieťati, ktoré dlho nevidela, a potom sa uzavrela.

On... Oni... To Stvorenie... opustilo Zem.

Niečo sa muselo skončiť, aby sa ďaleko, ďaleko odtiaľto, v celkom inej dimenzii, mohlo niečo nové začať...

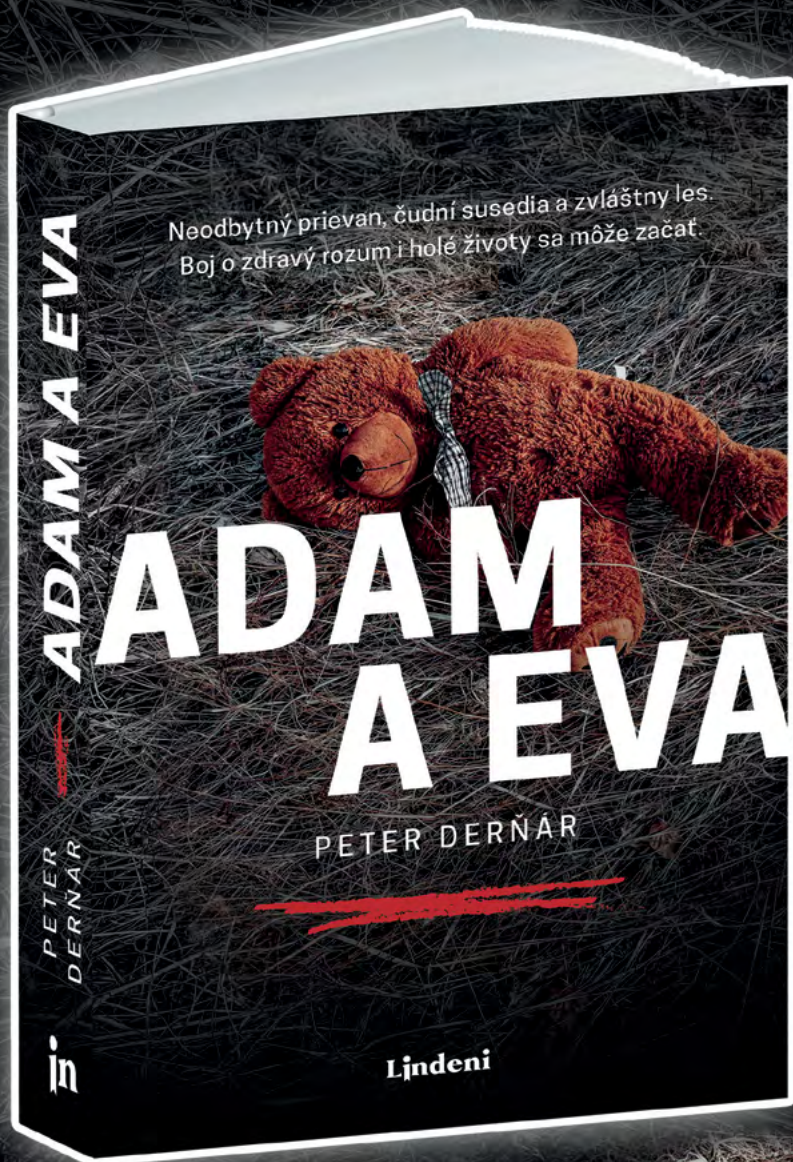

KRZYSZTOF T. DĄBROWSKI

Poľský autor, ktorý vydal knihy v USA: **Escape** (2019), **Anomaly** (2020), Španielsku: **La fuga** (2019), **Anomalia** (2019), Nemecku: **Die Anomalie** (2020) a rodnom Poľsku: **Deathbirth** (2008), **Anima vilis** (2010), **Grobbing** (2012), **Deathbirth and other stories** (2012, 2017), **Z życia Dr Abble** (2013), **Anomalia** (2016), **Orgazmokalipsa** (2016), **Ucieczka** (2017), **Nie w inność** (2019) a **Nieznośna niewyraźność bytu** (2022).

Ďalej sa objavil v mnohých antológiách v krajinách ako USA, Anglicko, Austrália, Poľsko, Kanada, Portugalsko, Tunisko, Rusko, Bosna a Hercegovina, Nemecko či India.

Jeho príbehy publikovalo aj niekoľko časopisov, vrátane slovenskej verzie PLAYBOYa, či ďalšie časopisy z USA, Anglicka, Kanady, Indie, Česka, Ruska, Brazílie, Španielska, Argentíny, Nemecka, Talianska, Maďarska, Švédska, Mexika, Albánska, Nigérie, Botswany, Zimbabwe, Tanzánie, Ugandy a Kene.

TENTO DOM NÁS POŽIERA...

Od autora mrazivých románov Kladivo a Škrabot.

ROZHOVOR S ČESKÝMI VYDAVATELSTVAMI HORORU

Představte, prosím, našim čitatelům vaše vydavatelství i seba.

Argo (Miloš Urban):

Jmenuji se Miloš Urban, jsem autor, překladatel a redaktor. Nakladatelství Argo bylo založeno před třiceti lety, první vydaná kniha byl Meyrinkův Anděl západního okna. Původně se zaměřovalo na starší tituly, právě třeba onoho Meyrinka, Ottův slovník naučný, Heberovy České hrady, zámky a tvrze, a také anglicko-americkou literaturu díky Evě Slámové, která přišla do Arga dělat šéfredakorku a měla velké renomé z Odeonu. Já sám jsem tým posílil před dvaceti lety jako redaktor, i když moje vlastní první knížky vycházely v Argu už dřív.

Beta – Dobrovský:

Nakladatelství Beta – Pavel Dobrovský s.r.o. bylo založeno v roce 1993, od té doby vydalo více jak 1000 titulů. Soustředíme se na kvalitní literaturu různých žánrů, od knih věnovaných osobnímu rozvoji přes historické romány a romance až po thriller a horory.

Carcosa (Milan Žáček/Tatiana Žáčková):

Jsmo nakladatelství Carcosa z Kroměříže, malá rodinná firma o dvou duších, jimiž jsou Milan a Tatiana Žáčkové. Vznikli jsme v roce 2017 a od počátku jsme se snažili zaplňovat prázdná nebo delší dobu neobsazená místa na mapě temné a podivné fantastiky, hlavně tedy překladové. Po počátečních opatrných krůčcích se nám v současné době daří vydávat 5-6 nových knih ročně.

Gnóm! (Jakub Němeček):

Nakladatelství má za cíl prezentovat fantastickou literaturu jako rovnocennou literatuře krásné. K tomu směřují moje snahy, pokud jde o výběr titulů, překlady a obálky. Já sám jsem od školních let fantastiku nadšeně četl, mojí hlavní obživou byla v dospělém věku práce sazeče a grafika, byl jsem spolumajitelem jednoho z významných prvních komiksových nakladatelství u nás (Mot), a nakonec jsem začal i leccos překládat. Pak to poměrně logicky vedlo k vytvoření vlastní nakladatelské značky (oficiálně založené před sedmi lety).

Golden Dog (Martin Štefko):

Nakladatelství Golden Dog funguje od roku 2015, kdy začalo jako nakladatelství, kde jsem chtěl vydávat jen sebe. Martin Štefko ale už rozhodně není jediný autor, popravdě mám pocit, že se teď vnímám už víc jako nakladatel, než spisovatel. Seznámil jsem se s dalšími zajímavými hororovými autory a přišlo mi líto, že jejich knihy nikde nevycházejí, nebo si je musí vydávat sami. Chtěl jsem záběr nakladatelství Golden Dog rozšířit tím, že budu vydávat další české hororové autory. A to pořád беру jako poselství svého nakladatelství. Dávat prostor místním hororovým autorům. Samozřejmě plány zašly už trochu dál, vydávám i zahraniční autory.

Medusa (Roman Tilcer):

Jmenuju se Roman Tilcer a od roku 2008 se věnuju literárnímu překladu. Překládal jsem vlastně už i dřív, ale v roce 2008 jsem získal 3. cenu v Překladačské Soutěži Jiřího Levého a moje překlady začaly oficiálně vycházet. Do češtiny převádím hlavně fantasy, ať už klasickou (Robert E. Howard, Michael Moorcock), či moderní (Joe Abercrombie, N. K. Jemisin).

Koncem roku 2020 jsem založil nakladatelství Medusa, v roce 2021 jsem u něj vydal první knihu (*Trávu* Anyi Martinové), v roce 2022 druhou (*Tu, co jde první* Livie Llewellynové), na letošek chystám třetí.

Sme hororový časopis, takže nás v prvom rade zaujíma, akú časť vášho edičného plánu venujete práve tomuto žánru. Aký priestor dostávajú hororoví autori a ich temné výtvory?

Argo (Miloš Urban):

Nám jde především o kvalitu. Thrillery a horory, sci-fi a fantasy děláme, ale dost si vybíráme. Samozřejmě občas šlápneme vedle. Horory jako takové jsou spíše okrajovou nabídkou našeho portfolia.

Beta – Dobrovský:

Významnou součástí našeho edičního plánu jsou tituly od vynikajícího amerického spisovatele Stephena Kinga. Na každou jeho novinku netrpělivě čekáme. V současnosti jsou na českém trhu desítky jeho knih, mezi nimi je mnoho reedic, které jsou stále žádané. Dalším skvělým autorem, který přenáší na papír temné obrazy, je Joe Hill, v listopadu jsme opět vydali jeho román *Roby*, s krásnou obálkou od nadějněho českého grafika Artura Krále.

Carcosa (Milan Žáček/Tatiana Žáčková):

Horor je u nás na prvním místě, čili všechno, co vydáváme s ním nějak souvisí. Jelikož je horor sám o sobě velice pestrý, snažíme se vydávat díla z jeho různých podžánrů a různých délek (máme velice rádi povídky!). Ke čtenářům jsme vyslali tři antologie, několik povídkových sbírek, věci lovecraftovské (H.P.L., Edward Lee,

S. T. Joshi), splatterpunkové (Magořina, Hellraiser, Oni), nekrvavou weird fiction (Písňe mrtvého snivce, Lilith), bizarro (Strašidelná vagina a vše od Carltona Mellicka III a antologie Bizarropolis), samostatné halloweenské romány (Dům u hřbitova, Děti Halloweenu) a různé fantasmagorické podivnosti (Slavná Nemesis). Nehodláme do těchto temných sfér vpouštět paprsky světla v podobě knih z nesouvisejících žánrů, jako jsou detektivky, sci-fi nebo fantasy.

Gnóm! (Jakub Němeček):

Řekl bych, že procentuálně značný, obzvláště vzhledem k tomu, že jsem původně žádný jasný záměr vydávat horory neměl. Jednoduše jsem narazil na pár vynikajících autorů, byla to dobrá literatura a byla to i fantastika, a zároveň to náhodou byli autoři hororů. Následně jsem si uvědomil, že horor zažívá v USA jistou literární renesanci, a snažím se mu proto věnovat více systematicky.

Golden Dog (Martin Štefko):

Chtělo by se mi říct 100 %, ale je pravda, že tomu tak úplně není, přece jen mám i knihy, které patří do fantasy, sci-fi a detektivky, ale i když jsem to vyloženě nepočítal, hádal bych, že tak 80 a více % knih, které vydávám, jsou horory, případně jsou to knihy, které mají siné hororové prvky.

Medusa (Roman Tilcer):

Nemám příliš v oblibě žánrové škatulky, zřejmě i proto jsem se rozhodl vydávat weird fiction neboli podivno, literaturu, ve které se mísí vlivy fantasy, sci-fi i hororu. V současné weird fiction nicméně ta hororová složka převažuje, takže se nebojím Medusu označit za hororové nakladatelství, byť ne úplně tradiční.

V budoucnu zřejmě vydám i nějaký ten čistý horor, ale zároveň bych chtěl záběr rozšířit třeba o temnou fantasy a přidat i erotiky.

Knižný horor je často považovaný za brakový žánr. Ako to s ním vyzerá na domácim trhu? Je oň u čitateľov záujem alebo je popri zvyšku fantastiky a iným žánrom skôr v úzadí?

Argo (Miloš Urban):

Horor tu nemá zrovna na různých ustláno a prodeje kromě takových klasických děl jako Stokerův Dracula jsou spíše nižší. Ale trefili jsme se třeba s Domem na kopci Shirley Jacksonové. Tady jsme splatili dluh dílu, které mělo v češtině vyjít už dávno. A nyní jsme k němu přidali i její sbírku Loterie a jiné povídky v mém překladu a brzy vyjde román Sluneční hodiny. Nejsou to čisté horory, ale něco z hororu v sobě mají, a to tu máme rádi – knížky, kde se mísí více žánrů dohromady. Moje vlastní knížky, nebo aspoň některé z nich, jsou právě takové. Ale třeba moje povídka To strašný kouzlo podzimu

ze sbírky Mrtvý holky, ta je čistě hororová. Ovšem takového mistrovství v tomto žánru, jako doisahuje váš Jozef Karika, dosáhnou jen stěží. Jsem moc rád, že vychází právě u nás.

Beta – Dobrovský:

Knižní horor opravdu nepatří úplně k mainstreamovým záležitostem. V poslední době ale sledujeme zvyšující se zájem o tento žánr. Určitě tomu napomáhají filmy a seriály a také sociální sítě i recenzenti, kteří hororovou literaturu přibližují čtenářům.

Carcosa (Milan Žáček/Tatiana Žáčková):

Jestli je horor brakový žánr, to je otázka a taky téma k několikahodinové debatě. My ho vnímáme jako žánr, který funguje jinak než ostatní, který nahlíží na realitu z jiného úhlu, pracuje s potlačovanými stránkami lidské zkušenosti, nasvěcuje přítmi a temné kouty. Na domácím trhu byl ještě před pár lety docela klid, skoro mrtvo (s výjimkou klasiků, Kinga, bestselleristů a občasného výkřiku do tmy), a proto jsme i vznikli, abychom aspoň trochu zaplnili zející prázdnotu. Během posledních dvou let dochází naopak k obrovskému boomu, vychází několik hororů měsíčně, vznikají nová nakladatelství a nakladatelské značky, jsme v době přetlaku. Hororu už možná vychází víc než sci-fi. Je to donedávna něco nevidaného. Zájem u čtenářů vzrostl,

i celosvětově. Žijeme v nejisté době a horor v ní může nabízet odpovědi, obranu a paradoxně i útěchu.

Gnóm! (Jakub Němeček):

Na to bohužel neznám odpověď. Víم nom, že s jistotou prodám asi tisíc kusů od libovolné hororové knihy, kterou vydám. Všechny tři dosavadní pokusy to potvrdily. Z mého pohledu tedy určitý zájem o horor je. Obecně si myslím, že právě díky určité renesanci tohoto žánru by v budoucnu mohl být vzat na milost jako žánr „nebrakový“, pokud budeme vydávat adekvátně dobré autory.

Golden Dog (Martin Štefko):

Pořád se jedná o žánr, který je v pozadí. Ale myslím si, že minimálně v České republice se přece jen trochu hororové vody pohnuly. Knih vychází více, je o ně zájem a minimálně kolem nakladatelství Golden Dog se vytvořila skupina lidí, kteří se na hororové knihy těší, kupují je, mají o ně zájem. I proto se daří rozšiřovat portfolio a neustále přidávat nové knihy. Ale ne, nebudu tvrdit, že horor je žánr, který je na vrcholu, doufám, že ten teprve přijde a že se horor jednou zařadí k ostatním žánrům a nebude vnímán nějak negativně, není k tomu důvod.

Medusa (Roman Tilcer):

Zájem o horor u nás poslední dobou strmě stoupá, hlavně asi zásluhou naklada-

telství, jako jsou Carcosa, Gnóm! či Golden Dog, ale pořád se nevyrovná zájmu o fantasy nebo sci-fi. Čtenáři hororem nepolíbení zřejmě nemají úplně správnou představu, co vlastně horor je a není, a i když takový temný thriller by si řada z nich klidně koupila, knihám s nálepkou „horor“ se spíš vyhnou. Nepochybuju ale o tom, že se situace zlepšuje, ať už proto, že domácí autoři budují silnou komunitu, nebo proto, jak vypadá současný svět.

Podľa čoho si vyberáte rukopisy? Čo musia splňať príbehy, aby ste ich bezpodmienečne chceli vydať pod vašim logom?

Argo (Miloš Urban):

Musí byť kvalitní po literárnej stránke, čož nemusí byť nutne vysoké umenie, ale príbeh musí byť dobre remeslné odvypráven. Jinak se ničemu meze nekladou.

Beta – Dobrovský:

Rukopisy vyberáme vždy s ohľadom na edičný plán, vychádzame ze zkušeností, sledujeme, o jaká témata byl mezi čtenáři zájem, jaké jsou trendy. A co by měl takový rukopis splňovat? Text musí zaujmout, vyniknout, ať už stylem psaní, tématem, pohledem apod., ideálne kombinácií všetkého.

Carcosa (Milan Žáček/Tatiana Žáčková):
Ze zahraničí nebo historie vyberáme hotové, časem prověřené knihy. Pokud jde

čistě o rukopisy, nevydané texty, něco jsme vybrali, ale je toho málo, není to těžiště našeho fungování. Nemáme na to žádný tým, spolupracovníky, redakci, která by je načítala a posuzovala, děláme to sami, ve volných chvílích a řídíme se čistě naším vkusem a tím, jestli text zaujme a je čtivý, nápaditý, originální, napínavý... Je to časově velice náročné a bohužel v tomto směru nemůžeme přidat. Proto většinu rukopisů, které se k nám dostanou, musíme na základě několika prvních indicií odmítat. V poslední době to bylo hlavně proto, že jim něco chybělo, muselo by se s nimi dál pracovat, bylo by třeba je dobrušovat, což moc neumíme, anebo byly součástí série (leckdy teprve zamýšlených, prozatím existujících jen v mysli autora), a jednou z našich zásad je do série se nepouštět.

Gnóm! (Jakub Němeček):

To se špatně definuje, protože vím celkem bezpečně, „co je pro mě“, ale neumím to moc popsat. Ale první síto je, aby to bylo dobře napsané, aby autor přesně věděl, co dělá a proč to dělá, a aby mě něčím překvapil – teď nemyslím „nápadem“ (protože takzvaná originalita je iluze, všechno už tu bylo), ale celkovým přístupem a svou poctivostí. Poctivost v literatuře znamená, že se vykašlete na minulost (= své vzory) i na budoucnost (= své publikum) a ocitnete se v prostoru, kde jste jen sám se sebou a nemůžete si lhát. Po-

kud se autor takto dokáže soustředit jen sám na sebe, odolá líbivosti a trendům, a přesto vytáhne ze svých hlubin nějakou svoji a jenom svoji autentickou pravdu, tak je to můj kuň a chci ho vydat.

Golden Dog (Martin Štefko):

Uff, na tohle nemám jednoduchou odpověď. Nebo vlastně mám... Ten rukopis mě musí zaujmout. To je celé. Pokud mě nezaujme, je mi líto. Nezáleží mi na tom, jak je krvavý, jak je brutální, jestli je strašidelný, nebo spíše psychologický. Rukopis mě musí dostat při prvním čtení. Pokud se to nepovede, předpokládá, že se to nepovede ani u čtenářů. Ale samozřejmě očekávám, že rukopis bude mít určitou kvalitu – pokud není autor moc vypsáný, je to poznat. Pokud je rukopis plný chyb, zbytečně to degraduje dílo.

Medusa (Roman Tilcer):

Nemám úplně jasná kritéria, text mi prostě musí sednout, zarezonovat ve mně. Obecně se mi ale líbí texty, ve kterých není ani slovo navíc, to znamená spíš ty kratší. Jde mi o to, aby všechno bylo na svém místě a vyprávění fungovalo jako dobře namazaný stroj – a pokud možno směřovalo k silné pointě. Radši budu číst příběhy, kde něco nedůležitého zůstane nedopovězené, než texty protkané zbytečnými odbočkami a vycpané slovní vatou.

V současnosti se Medusa zaměřuje na příběhy obětí, lidí, kteří prošli něčím strašným, svoji zkušenost literárně zpracovali a teď ji předávají dál. Věřím, že to přinejmenším určité sortě čtenářů dodává sílu, poskytuje útěchu. Časem asi příběhy obětí budou mít svou vlastní edici a v jiných edicích se budu věnovat něčemu jinému, ale to je hudba budoucnosti.

Akým způsobom riešite dilemu „domáci verzus zahraničný autor“? Dá sa povedať, že sa prikláňate viacej k jednému alebo druhému? A plánujete do budúcnosti v tomto postoji nejakú zmenu?
Argo (Miloš Urban):

Žiadne také dilema nemáme, i když pokud jde o beletrii, dříve jsme se zaměřovali právě na cizinu. Jedním z mála českých autorů vydávaných v Argu jsem byl koncem 90. let právě já. Dnes jsou domácí autoři v kurzu, hlavně autorky. Například Zuzana Říhová ve své knížce Cestou špendlíků nebo jehel má spoustu hororových prvků, ale zároveň text dosahuje opravdu uměleckých kvalit.

Beta – Dobrovský:

V tuto chvíli se věnujeme publikování knih převážně zahraničních autorů. Samozřejmě, pokud by se objevil příběh od českého či slovenského autora, který by nás oslovil, nebráníme se jeho vydání. Pokud tedy zatím píšete jenom do „šuplíku“, můžete své texty poslat i nám.

Carcosa (Milan Žáček/Tatiana Žáčková):
Vznikli jsme jako „překladové“ nakladatelství a tímto směrem se chceme ubírat i nadále. Vydali jsme ovšem i několik domácích autorů, českých nebo slovenských, protože jsme dostali k posouzení rukopisy, které nás oslovily a byly originální. V tomto duchu hodláme i pokračovat. Klást důraz na překlady, ty čas od času okořenit něčím zajímavým z domácích scény nebo pozapomenutou českou klasikou.

Gnóm! (Jakub Němeček):

Jsem dlouhodobě v opozici k názoru, že „česká fantastika je stejně dobrá jako zahraniční, jen má horší marketing“. Téma je obsáhlé. Pokud se omezím jenom na horor, vidím, že čeští autoři se dělí na ty, kteří nezvládají ani stavbu větnou a píšou na úrovni střední školy, a na ty, kteří píšou dobře, ale jejich cíle jsou neujasněné či pochybné. Pokud jde o pochybné cíle, zdá se mi, že v pojetí těchto autorů je horor hlavně přehlídka krutosti, je to sadistické a nenávistné psychické a fyzické násilí, skoro vždy i sexuální, a jinak vlastně nic. Takto vnímám většinu domácích autorů. (Zároveň se omlouvám těm pár jednotlivcům, které s nimi nespravedlivě hážu do jednoho pytle. Jmenovat nikoho nechci, abych nikomu neublížil.)

Do protikladu s tím bych postavil třeba klasický výbor anglosaských hororových

povídek *Tichá hrůza* (sestavil a přeložil Tomáš Korbař, 1967). Ano, je to „old school“, ale bez ohledu na rok vydání jsou tohle povídky, které pro mě představují skutečný horor, protože vyvolávají pocit děsu, a ne zhnusení. Jejich prizmatem je svět leckdy krutý, ale také plný tajemství. To je zhruba vodítko, kterého se držím, a vycházejí mi z toho lépe autoři zahraniční, konkrétně američtí. Ne snad, že by byli skvělí všichni, pár zahraničních zájemců o vydání v českém jazyce už jsem taky musel odmítnout. (Jak se zdá, „úspěch v Evropě“ má pro Američana jistou váhu.)

Pokud jde o vaši otázku, jestli „plánuji změnu v postoji“, myslím, že to je protimluv. Změna v postoji se nedá napláňovat. V mém případě je to nemožné i proto, že nehodlám zítra změnit vkus.

Golden Dog (Martin Štefko):

Přikláním se primárně k tomu, že chci vydávat víc českého hororu, ale je pravda, že v poslední době je hodně i toho zahraničního. Český horor chci vydávat dlouhodobě, na tom se nic nemění, chci, aby měl v Golden Dogu výsostné místo. Ale v zahraničí je tolik zajímavých autor, kteří se sem nedostali, nebo jsou opomíjeni, že je chci také přivést. Takže stále se budu soustředit na obě fronty, v obou případech je pořád co objevovat.

Medusa (Roman Tilcer):

Zatím vydávám jenom zahraniční autory (nebo spíš autorky), ale to je prostě tím, že jako anglista se vyznám spíš v zahraniční scéně než v té naší. Vydávání domácích autorů se vlastně nebráním, nejdřív se ale potřebuju v našem rybníčku trochu víc rozkoukat.

Čeští ani slovenští spisovatelé nelenili a poslali mi řadu rukopisů, naneštěstí je ale vůbec nestíhám číst a jsem tak zavalený prací, že v nejbližších měsících ani nevidím naději na zlepšení.

Na čo sa môžu čitatelia od vášho vydavateľstva ešte tešiť? Samozrejme, pýtame sa primárne na hororové knihy, ale nie iba na tie.

Argo (Miloš Urban):

Já bych doporučoval všechny další Karičky a třeba i ty už zmíněné Sluneční hodiny od Shirley Jacksonové – bude vám nad nimi přecházet mráz po zádech, ale chvílemi se budete autorčinu černému humoru smát.

Beta – Dobrovský:

V blízké budoucnosti je to zejména novinka od Stephena Kinga, která vyjde v Česku v květnu pod názvem *Pohádka*.

Tajným tipem, který ovšem není hororový, je kniha *O starém Řecku ve výťahu*. Rozhovor dvou mužů nám přiblíží antické Řecko, a to vše během jedné cesty výťahem, na to se v redakci opravdu

těšíme. Dalším zajímavým titulem, kterým připravujeme, je životopis Agathy Christie od Lucy Worsleyové.

Doporučuji projít si naše webovky, kde si rozhodně vybere každý.

Carcosa (Milan Žáček/Tatiana Žáčková):

Chceme pokračovat ve vydávání věcí, které nás baví a fungují, tzn. bizarro (nové věci od Carltona Mellicka III a také dalších autorů z okruhu nakladatelství Eraserhead Press), weird fiction (lovecraftovská, ale nejen ta) – v tomto směru chystáme novelu Sadistova bible od současné přední americké autorky weirdu Nicole Cushingové a další knihy Thomase Ligottiho. Chceme pokračovat ve vydání žijících klasiků extrémnějšího hororu Edwarda Lee (chystáme román Sukuby), Johna Eversona (chystáme hardcore SM román NightWhere) a Cliva Barkera. Jak už bylo uvedeno výše, neplánujeme expanzi do jiných žánrů fantastiky či nefantastiky. Chceme být čitelná a pokud možno spolehlivá temná literární značka.

Gnóm! (Jakub Němeček):

Existence mého nakladatelství je podmíněna pouze výdrží mé osoby, konkrétně mou vůlí žít z minimální mzdy a proměňovat svůj čas v knihy. Bude mi 55 a nikomu nezaručuji, že u své bohulibé (či dáblulibé) činnosti vydržím věčně. Z těchto důvodů bych nerad

komukoli cokoli sliboval. Slíbil jsem už čtenářům čistě hororovou edici uvnitř Gnómu, která se má jmenovat Horla, ale to bylo před dvěma lety. Jedná se o ambiciózní projekt, byla pandemie a pak začala válka v Evropě, a mně se Horlu spustit nepodařilo. Existuje jistá naděje, že by se to mohlo povést v roce 2023.

Golden Dog (Martin Štefko):

Na rok 2023 je toho přichystáno docela hodně. Pokračuje edice Zrnka temnoty, která představuje novely českých a zahraničních autorů. V té vyjde celkem šest knih.

Mám velké plány se zahraničními autory, kdy se objeví jména jako Graham Masterton nebo Ramsey Campbell, ale stejně tak se chci věnovat hororům starším, kdy vyjdou dva romány, které v zahraničí vyšly pod edicí „Paperbacks from Hell“. To je taková moje libůstka, v téhle sérii bych chtěl pokračovat.

Rozhodně je ale na co se těšit i v rámci českého hororu – nebudou chybět známá jména jako Honza Vojtíšek, Petr Boček či Ludmila Svozilová, ale jsem rád, že budu moct představit nové autory, kteří u mě a v některých případech ani nikde jinde ještě nevydávali. Mám plány i se strašidelnými knihami pro děti. No, myslím, že v roce 2023 je opravdu hodně na co se těšit.

Medusa (Roman Tilcer):

Na druhé pololetí letošního roku chystám *Rezaové panny* Gwendolyn Kisteové, knihu, za kterou autorka získala Cenu Brama Stokera za nejlepší debut a Cenu This Is Horror za nejlepší román. Je to příběh dívky na prahu dospělosti, která žije ve znečištěné průmyslové oblasti, kde se s jejími vrstevnicemi začínají dít divné věci. Jedná se o takový zvláštní mix tiché hrůzy v duchu Shirley Jacksonové (kdy sledujeme rozpad mezilidských vztahů v zasažené čtvrti) a body horroru (máme tu hrozné tělesné proměny). Vynikající kniha. Už se nemůžu dočkat, co na ni naši čtenáři řeknou!

Ďakujeme za rozhovor.

HENRICH H. HUIBERT

NOC, KEĎ PLAKAL KLAUN

ilustrovala: Petra A. Kulagová

Šapito, postavené kúsok od mesta, sa triaslo v poryvoch vetra. I keď fúkal slabý vánok, ohromné plachty sa nadúvali ako na španielskej fregate. Uvoľnené laná už nedržali ako pred mesiacom. Ešte aj nosné rámy boli vyhegané a vŕzgali. V ten večer však končila sezóna poslednou šou. Stan aj s celou konštrukciou to zvládne, a potom ostáva len pobaliť. Kvôli jednému vystúpeniu by predsa nevolali bezpečnostného technika, aby našponoval povrazy podľa ladičky vysokých tónov.

Prešlapoval pred maringotkou. Táto jediná netrčala stranou ako zvyšok domov na kolieskach. Veštica mala výhradné právo byť v strede diania a parkovať priamo pri chodníku, ktorý viedol do šapita. Jedine tak mohla ponúknuť služby a nebyť odstrčená do ústrania ako vyprahnutá kuriozita.

Klaun sa hompáľal na dlhých topánkach dopredu a dozadu. Robil to zo zvyku. Jeho rola sa mu stala vlastnou zakaždým, keď sa nasúkal do ohromného bieleho overalu s farebnými brmbolcami namiesto gombíkov. Zo širokého opasku trčalo toľko vreciek, až sa v nich záhadne strácali veci. Parochňu nenosil, stačilo cukrovou vodou našuchoriť šticu.

Chvíľu pred prahom váhal, keď ho zvnútra zavolať ľúbezny hlas. Veď čo iné mohol čakať od veštice. Jej čáry-máry neboli podvrh.

Vyšliapal po vyrezávaných schodíkoch a stisol mosadznú kľučku. Vošiel do prítomia a vzduchu presiaknutého bylinkami. Stačilo sa poriadne nadýchnuť a každého oslovila práve tá jeho obľúbená vôňa. Ďalší z jej množstva zázrakov.

„Budeš tam stáť alebo si sadneš? Vidím, že máš so sebou spoločnosť,“ milo sa usmiala a prehodila nohu cez nohu. Mala dlhú sukňu po členky a vyšívanú košielku bez výstrihu. I keď sa snažila pôsobiť cudne, jej oblé krivky a krásna tvárička ju zakaždým zradili. Červená zvlnená hriva sa okolo nej neposlušne krútila ako riasy v morskom prúde. No a keď prižmúrila zelené hadie oči, dokázala rozpáliť aj najchladnejší ľadovec. Kto si myslel, že veštica bude štrbavá cigaňa obalená lesklými plieškami a zvoncami, sa riadne zmýlil a zároveň v tej istej chvíli aj zalúbil. Nehodlala však dráždiť zákazníkov a ponúkať to, čo nemala v rozpise práce. Veštila a pomáhala. Občas dačo zatajila, inokedy prikrášľila, len aby zvedavci odchádzali

spokojní. Málokto túžil počuť, ako mu skape domáci maznáčik, či poznať meno milenca vlastnej nevernej ženy.

Opatrne si sadol na čalúnenú, veľmi útulnú stoličku pre zákazníkov. Každý, kto prišiel, sa musel cítiť spokojne od prvého nádychu po vyprázdnenie peňaženky za užitočnú predpoveď.

„No vidím, že ste nerozlučný párik. Hádám s ňou aj líhaš do postele a ráno ti pripravuje omeletu,“ posmešne prskla, keď zbadala, čo klaun zvieria v rukách.

„Mám s ňou finálne vystúpenie,“ odsekol a nadhodil si ju na kolenách.

„Ach áno, zabudla som. Zalúbené duo v najzábavnejšom predstavení. No, ale kvôli tomu som ťa nevolala,“ nechala vo vzduchu visieť hádanku a dramaticky stupňovala napätie.

Klaun na ňu vypuľoval farbami zvýraznené oči, až sa zdalo, že mu vypadnú. Ešte aj tá červená guľa prilepená na špičke nosa sa triasla.

„Dnes v noci sa skončí všetok klam a nezdar. Už viac nebudeš blúdiť sám. Opäť splynieme vedno až do nášho skonu. Nebráň sa tomu. Je to zapísané a nič proti veštbe nezmôžeš,“ pozrela na priehľadnú guľu pred sebou a láskavo ju pohladila. Mohla čarovať pred zrkadlom či v miske s vodou, ale zákazníkom viac vyhovovalo číre sklo, v ktorom sa občas niečo tajomné zahmýrilo, a to ich presvedčilo o pravosti veštby. Jedine ona dokázala v hmle rozoznať pevné tvary

a farby. Aj v tej chvíli sa cez guľu preválil hustý temný kúdol. „Ja to vrelo prijímam, tak sa aj ty podvoľ – prosím,“ dokončila s úsmevom a našpúlila pery. Pred časom by jej uveril, lenže ten čas odletel. Doslova.

„Prepáč, ale už nie som sám. Nepotrebujem... ďalšiu ženu,“ trochu sa zajakal, no rýchlo nabral stratenú odvahu a postavil sa na odchod.

„Len mi nevrav, že všetky tvoje potreby dokáže uspokojiť ONA!“ hlas sa jej preklenul ako slnečný deň do búrkovej smršti. Prstom namierila a plúla kliatby. Klaun pevnejšie zovrel svoju spoločníčku v náručí a na obranu pred sebou vystrel voľnú ruku. Dlaň nemieril proti rozhnevanej veštici a prsty skrížil do ochranného znaku proti urieknutiu. Veštica zanaďavala. Veď napokon ho to naučila ona sama. Len netušila, že to použije proti nej.

„Dnes večer sa ešte stretneme. A či chceš, alebo nie, budeme spolu,“ sľubovala.

Klaun viac nevydržal a so spoločníčkou, ktorú neprestajne zvieral v objatí, vybehol do chladného jesenného večera. Čochvíľa dostane vlastný priestor v strede šapita. Jeho veľká šou, pri ktorej deti radostne vrieskajú a dospeláci sa červenajú. Dovtedy musí hodiť všetky problémy za hlavu a sústrediť sa. Bude to posledné vystúpenie, tak nech je na seba a svoju milovanú hrdý.

* * *

Veštica sa nervózne hniezdila v kresle, vysedenom na jej krásny oblý zadok. Veľa chlapov po ňom túžilo a aj ho ponúkla, keď naivne verila, že našla pravého. No zakaždým prišlo sklamanie. Zakaždým, až na jednu výnimku. Vtedy konečne zistila, ako vyzerá veštba, keď jej osud skríži pravá láska. Predpovede pre ňu neboli problém. Zdedila dar, rovnako ako väčšina bosoriek. Krv sa len málokedy natoľko zriedi, aby aj posledný závan mágie pomínul. Ona dostala do vienka plný krčah, a preto ho využívala do sýtosti. Len tú lásku pre seba nedokázala poriadne nájsť. Až jedného dňa, keď ho stretla po vystúpení. Vtedy ešte nepanáčkoval, nenatieral sa farbami a jazyk držal v ústach bez grimás.

Stiahol si spotené lesklé tričko a vzal z vešiaka drobný uterák. Sušil si vlhkú pokožku a dychčal. Na tvári mal spokojný a vyrovnaný výraz. Jeho vystúpenie skončilo presne tak, ako si obecenstvo žiadalo. Davy nadšene vrieskali a ešte dlho chválili krkolomný výkon potleskom. Občas mu dajaká dievčina doniesla kyticu či drobný lístok s adresou.

Veštica však prehliadala jeho svalnaté telo, súmernú tvár, belasé oči a svetlé vlasy. V tej chvíli prenikla dovnútra a to bolo viac, než zvládne ponúknuť vyumelkovaný portrét. Uzrela, ako spolu idú nocou, ako sedia pri sviečkach a hľadia do očí, ako sa k sebe tisnú s dychtivými pera-

mi a potom... nič. Úplná tma a prázdno. Okamžite sa zarazila, lebo čakala smrť. To, že temnota značí konečnú, jej nemusel nikto pripomínať. Lenže veštica pátrala a čoraz častejšie sa pýtala, kým dostala odpovede. Až keď sa zahľadela do vlastnej budúcnosti – ďaleko, ďaleko pred sebou, svetlo nanovo naplnilo jej dni. Lenže víziu kalila vzdialenosť a hmľa. Jedno si však so sklamaním uvedomila. Temnota a prázdno znamenali lásku, zatiaľ čo svetlo len obyčajné všedné dni osamote. Akoby nesmela vidieť a zasahovať do deja života, keď má rozpalenú dušu. Zrazu sa jej svet bez farieb zdal vlúdnejší. Nechať osud, aby si ich prehadzoval, a nemusieť sa starať, ktorou cestou sa pobráť, pokiaľ vedľa nej kráča milovaná osoba. Škoda, že aj taká láska po čase pomínie. Nedbala na to. Verila, že to dajako prekoná. Kúzlami, násilím, vyhrážkami či zlatkami.

Napokon predsa len spravila prvý krok. Poznali sa z videnia, veď predsa patrili do veľkej cirkusantskej rodiny, no prehliadala ho, rovnako ako väčšinu tunajších mladencov. Zväčša to boli pôžitkári a ani on nebol výnimkou. Lenže niečo v ňom, hlboko v jadre, čakalo na prebudenie. Stačil menší popud a šup, srdiečko sa rozbúchalo.

Búchalo tvrdo a húževnato, pokiaľ sa nepošmykla jedna noha. Cirkusanti boli dakde zalezení, ako sa v doobedňajších hodinách stávalo zvykom. Oddychovali alebo len ležali pred večerným pred-

stavením. Len on sa plahočil po lanách a skúšal nové kúsky či opakoval, čo už mal naučené naspamäť. Žiaľ, nikto nie je dokonalý. To si uvedomil vo chvíli, keď sa mu pošmykla noha. Nestalo by sa to prvýkrát a určite ani posledný, lenže v tej chvíli zaváhal. Dlhá žrd, ktorú ledabolo zvieral, sa naklonila na jednu stranu. Bez zdĺhavého balansovania či prerátavania – báb. Ešte stihol v letku natiahnuť ruku za našponovaným lanom, prsty po ňom brnkli rozladený tón a už aj s krikom mieril k zemi. Krátky, bolestivý let.

Našli ho o dve hodiny neskôr. Ležal bez pohnutia na pieskom vysypanej manéži. Okolo hlavy sa mu roztahovala červená šmuha. Zmes zaschýnajúcej krvi s pieskom na tvári zahalila povedomé rysy. Hneď vedľa ležala žrd, na jednom konci sfarbená do červena. Zavolali miestneho ránhojiča a, samozrejme, vešticu. O ich vzťahu všetci vedeli, lenže v tej chvíli ju nepotrebovali na oplakávanie, ale na nahliadnutie do ďalších dní.

Trvalo jej hádam večnosť, kým sa prebrala z tranzu a dokázala dotykom naviazať prepojenie so svojou láskou. Okamžite sa jej vynorili nie veľmi vzdialené chvíle. On žil a stál v plnej sile. To, že bol divne oblečený a pomaľovaný, prehliadala. Najviac ju znepokojila skutočnosť, že videla jeho osud a tým pádom aj vlastný. Nehoda pretrhla ich lásku. Smutno sa odtiahla a odišla. V ten večer prorokovala zákazníkom bez prikrášľovania.

Akrobatovi sa ako zázrakom nič nedolámalo, neskrútilo, iba pár modrín mu sfarbilo kožu. Aj svaly držali pohromade ako napnuté povrazy, po ktorých lozil. Jednu trvalú spomienku si však predsa vyslúžil. Bola to široká jazva na tvári. Ťahala sa od ľavého spánku až k brade. Ak by žrd padla presne do stredu, nepotreboval by ratovať.

Ranu zašil vyvolávač. V cirkuse má každý pridelených viac úloh. Jeho povinnosťou bolo vyvolávať predstavenia a pomáhať bylinkami pri nádche alebo pálenkou zaháňať brucha bôľ. S ihlou mal dobré skúsenosti. Zaštopkal raneného na dvadsaťosem šticov, presne toľko, koľko rokov mal.

Akrobat sa prebral hneď v ten deň. Vydesenými očami skúmal svet okolo, akoby sa bál tieňa aj slnečného lúča. Tej úzkosti v očiach sa už nevládal zbaviť. Zotavil sa rýchlo. Mladý a silný organizmus dokázal vyžehliť všetky boliestky až na jedinú. V mysli, veľmi hlboko a pevne zakorenený, vyvierať strach. Nezmohol sa ani pozrieť na špičku nosného stožiara bez toho, aby sa mu hlava nezakrútila. Pomyslenie, že by sa mal znova vyškriať do výšin a stúpať po vratkom lane, ho privádzalo do šialenstva. Dlho mu riaditeľ hľadal primeranú úlohu, aby využil jeho potenciál. Všetko, čo ponúkol, skrachovalo. Drezúra, žonglovanie, jazda na koni ani silácke vzpieranie s falošnými váhami mu neboli dosť dobré.

Napokon akrobat len tak zo špásu predhodil: „Ja už vážne neviem, čo by som ti mohol ponúknuť. Jedine dobrých šašov nikdy nie je dosť.“

„To beriem,“ bez zaváhania pritakal riaditeľ.

Od tej chvíle urputne pracoval na novej role zabávača. Kúpil si krémy a farby. Vyvolávač mu zošil kostým na mieru. Chodil po cudzích vystúpeniach a obkukával čísla, ktoré by sa mu hodili. Dokonca aj na námestiach skúmal ťahy a triky klaunov, ktorí si zarábali nepodarenými kúskami. Vlastné predstavenie sa snažil priviesť do dokonalosti. Pomohli mu aj skúsenosti s akrobaciou. Nikdy neváhal pre pobavenie obecnstva skočiť salto, mlynské kolo či zopár kotrmelcov. Napokon zvládol aj pletenie nafúknutých balónov. Deťom zmotal psíka, kvetinu, vŕzgajúci meč, no a pre dospelákov potreby pre nočné vyvádzanie. I keď sa paničky pýrili, keď im do ruky vkladal zelenú napodobneninu penisu, nikdy neodmietli a so smiechom ho schovali pod kabát. Chlapom stačilo jedno prsíčko, aby nikto nebol ukrátený.

Z jedného čísla sa počas sezóny prepracoval na tri. Riaditeľ bol nadmieru spokojný, veď napokon, do pokladnice prinášal viac peniažkov, ako keď lozil po lanách. Aj sa párkrát napomenul pri myšlienke, *ako dobre, že spadol*.

Dni ubiehali a veštica chradla. Videla vzostup zničeného a pokoreného človeka, no nemala z toho radosť. Bola od-

mietnutá, i keď veľakrát skúšala naviazať na ich stratenú lásku. Vždy ju s úsmevom a nežnosťou odmietol. Vraj, možno ča-som...

Lenže nech sa rýpala v budúcnosti akoľkoľvek hlboko, nedokázala ju ovplyvniť. Až dakde v diaľke raz objavila tmú. Netušila však, čo tvorí jej základ. Možno láska, možno smrť. Preto sa tam viac nevracala a prijala, čo bolo predurčené.

Klaun pozrel do malého zrkadla, ktoré viselo pred manéžou. Skontroloval farby, namaľované pery, zväčšené oči a vyrovnal si nos. Biela farba, ktorú používal ako základ na celú tvár, dokonalo zakryla jeho znetvoreníe. Jazva, široká a dlhá, ho už nedesila, lenže vedel, že ostatní po ňom pokukujú. I keď mu tvrdili, že vyzerať mužne, dokonca až hrdinsky, neveril im. Najviac prehánala veštica. Klukatá ryha sa jej natolko páčila, že pri každom stretnutí mala nutkanie dotknúť sa jej, či dokonca vtisnúť na ňu bozk. Mal z toho rozpaky. Preto sa radšej na verejnosti zahaloval do farieb, aby nikto netušil, čo sa pod nimi skrýva. Mohol hrať akékoľvek divadlo a všetci mu verili. Zbožňoval rolu šaša.

Nervózne prešlapoval pred vchodom a čakal na vyvolávača, kedy ho vyzve k poslednému číslu. Potom už bude mať na pol roka pokoj. Konečne nebude zimná sezóna nudná a zdĺhavá. Ešte jeden deň

vydrží v kruhu cirkusantov, aby spoločne upratali prenajaté miesto. Keď bude všetko pripravené na odchod, on skúsi pre zmenu trochu cestovať. Zakaždým musel kvôli pravidelným tréningom ostávať v blízkosti cirkusu. Teraz už nemá žiadnu zodpovednosť a môže si robiť, čo chce. Aj riaditeľ mu to odobril, tak prečo nevyužiť čas na niečo nové a vzrušujúce.

Z myšlienok ho vytrhol hutný hlas vyvolávača, ktorý by hádam prebral aj mŕtveho z hrobu. Klaun sa naposledy pozrel do zrkadla, vystríhal vycerený úsmev. Svoju spoločníčku zatiaľ posadil na stoličku. Nebola až taká ťažká, no ak ju dlho vláčil, predsa len pocítil ťahanie v ramenách. Veril, že ju už dlho nebude musieť na rukách nosiť a postaví sa na vlastné. Jej úloha v šou príde v polovici vystúpenia. Ona má ešte čas na prípravu. Klaun sa na ňu usmial a vyrazili do žiary svetiel.

* * *

Hlavnú časť programu mal za sebou. Ostávala posledná čerešnička na torte. V rýchlosti odbehol do zákulisia, zatiaľ čo do vzduchu nafúkal mračno mydlových bublín. Deti, ale aj dospelí v nemom úžase bodali do vzduchu, aby zasiahli čo najviac bublín. Zakaždým zhíkli a následne sa rozhihúňali, keď veľká bublina praskla a rozprskla sa na rozjasnené tváre. Pri toľkej vrave si nikto ani nevšimol, že šašo zmizol.

Hľadal svoju spoločníčku, ktorú posadil

na stoličku hneď vedľa vchodu. Lenže stolička bola prázdna a všade okolo pusto. Nieкто si z neho ťahoval a to nemal rád. Hocičo prijal, len nie, ak si doberali jeho družku a hlavnú aktérku vo finálnom čísle. Začal prehrňať plachty a nazerať pod prehnuté lavice od ťažkých zadkov divákov. Nikde ju nevidel. Dokonca odbehol aj von a schmatol vyvolávača, ktorý cucal z ploskačky. Držal ho pod krkom a neprestával s vyhrážkami. Počutí hrozby od vysmiatej šašovskej tváre je desivejšie než vrčanie samotného démona. Vyvolávač len mykol plecami a zaškúľil pripitými očkami. Klaun ho neochotne pustil. Viac sa nezdržoval a v rýchlosti obeh celý šiator. Nikde ani živej duše. Podozrievavo krútil hlavou, lenže v tej chvíli nesmel zdržovať divákov. Či chcel, alebo nie, musel sa vrátiť a dokončiť vystúpenie osamote. Väčšina bublín už určite praskla pod kordmi prstov a obecnosť prahlo po čerstvej nádielke smiechu a zábavy.

Vbehol pred hlavný vchod a vtom ju uvidel. Sedela skrútená na stoličke a čakala naňho. Veril, že by ho dobrovoľne neopustila. Nech sa stalo čokoľvek, musel to zatiaľ vytesniť. Posledná šou a ovácie čakali len na nich. Vzal ju pod pazuchy a vykročil do bujarého potlesku.

Držal ju v náručí. Bol presvedčený, že má len dočasnú strnulosť v končatinách. Nevadilo mu to. Aj tak sa rád terigal medzi ľuďmi a rozprával im vtipy. Zosmiešňoval ich, či pohladil privetivým slovom. Vždy

sa však držal spoločenských medzí, aby niekoho neurazil. Už vedel ako daktoré povahy reagujú, poznal to na výrazoch tváre, na postoji tela. Najskôr preto nechalo obecenstvo do seba rýpať, len aby zábava gradovala. No a jeho spoločníčka mu robila oponenta. Nemali nič navčičené. Aktuálnu situáciu brali tak, ako prišla. Ľudia sa im sami ponúkali, koketovali či prikladali drobnosti do zábavy.

Priklonil sa k mladej dáme, pri ktorej sedel jej syn. Klaun začal šaškovať s dieťaťom, zatiaľ čo občas flochol dajakú jemne nemravnú pripomienku na matku. Klaunova spoločníčka ho však zakaždým cepovala a nadávala, akoby sa v tom vyžívala. Hlások mala jemný a spevavý. V narážkach si nebrala servítku pred ústa. Boli tak dohodnutí. Vlastne sa ani dohadovať nemuseli. Išlo im to bez dlhodobých príprav úplne spontánne. On hral rypáka, ona po ňom uhládzala rozryté.

Všetci pod plachtami stanu verili, že to šašo ovláda jej telo, ruky, kýva hlavou a občas kopne nohou. Aj hlas dajakým zahadným spôsobom napodobňuje. Možno bruchom alebo nenápadne hýbe perami. Všetci sa bavili na šašovi, na veľikánskej prekrásnej bábkke a ich divadielku. Lenže klaun jediný poznal pravdu. On s ničím, s nikým nehýbal. Vedel, že to nie je bábkka, ale žena. Hádam zakliata, možno hanblivá. Nechcela sa ukazovať, a preto ostávala stárpnutá. No bola živá. Veril tomu, lebo ju ľúbil. Kašlal na to, že si ho

cirkusanti doberali. Že sa mu posmievali. Nenechal sa odbiť. Patrili aj s bábkkou, vlastne so ženou, k sebe. A davy ich milovali. Nekonečné hašterenie a dobiedzanie. Presne ako v živote. Trochu korenia do lásky a nehynúceho vzťahu.

Predstavenie skončilo ako očakával. Dav burácal a tleskot prehlušil aj vyvolávača, ktorému sa až na piatykrát podarilo predstaviť ďalšie číslo s drezúrou skákajúcich pudlíkov. Pre ten večer, a vlastne aj na ďalší polrok, mal klaun fajront. Mohol zotrieť z tváre farby, mundúr zavesiť na vešiak a odcestovať aj so svojou drahou, kam ich zaveje.

Poslednú povinnosť si však nehodlal nechať ujsť. Po ukončení celého predstavenia sa nechá cvaknuť s pár dychtívmi deckami na pamiatku a zauzlí dajaký ten balónik. Rozlúčka v plnej paráde.

Svoju unavenú drahú odniesol do maringotky. Na ten večer mala spoločnosti dosť. Vlastnili polovicu voza, mali ju len pre seba. Za stenou, ktorá predeľovala maringotku presne v strede, bývala hadia žena s liliputánom. Občas bývali hluční, no dalo sa to zniest.

Opatrne ju položil na sedačku a vzal misku s vodou. Vlhkým servítkom jej poutieral paže a tvár, zvyšok oprášil. Deti sa jej rady dotýkali a zväčša nemusel hádať, čo predtým žmolili v neposlušných pršteťoch. Zmrzlinu, varenú kukuricu, cukrovú vatu alebo palacinky s džemom. Tie šli dole najhoršie. Šaty po každom

vystúpení musel jadrovým mydlom v rajbadle pošúčať. No obaja boli spokojní, tak to brali s humorom.

Pohladil ju po tvári, vtisol jej bozk na čelo a sľúbil, že sa čo najskôr vráti. Medzi dverami sa ešte otočil a zamával. Ona sa len uškrnula. Teda aspoň tak si to predstavoval. Bolo šero. Iba ohne v sudoch osvetľovali cirkus a priľahlé vozy. Ale aj to mu stačilo.

Dav sa nemienil roztrúsiť. Aparáty cvakali, balóny lietali. Odfúknutá cukrová vata sa ťahala po stane ako lepkavá pavučina. Deti šantili a dospeláci si užívali voľné chvíle. Bola sobota, ale hlavne posledné predstavenie v tejto sezóne. O rok bude cirkus kotviť na inom mieste a je isté, že do týchto končín už nikdy nezavíta. Preto sa nadšení fanúšikovia nehodlali len tak rýchlo vzdať poslednej kvapky zábavy a mienili ju vycucať do sucha. Cirkusanti to prijímali. Zo všetkého, čo sa dialo, predalo a odfotilo, si brali drobnú províziu. Len maličké mince, aby neboli chamtiví a aby sa diváci nezľakli pažravosti. Preto bez zábran utrácali viac, než keby ich hneď na začiatku zabrzdzili vysoké ceny.

Čas sa rýchlo míňal, rovnako ako peniažky obecnstva. Jeseň prituhla a dav sa začal trúsiť. Väčšina cirkusantov sa nechala zlákať na pôžitky do mesta. Bola to predsa posledná noc, tak prečo ju nevyužiť. Vyžmýkať z tej chvíľky slávy čo najviac šťavy.

A tak v provizórnej ohrade okolo cirkusu ostalo len pár lenivcov alebo osamelých duší. Medzi nimi sa ponevierať klaun. Bol už vážne utahaný, i keď namaľovaný úsmev na tvári tvrdil opak. Decká sa po ňom bez oddychu liepali a ťažovali. Blesky aparátov mu vybielili dúhovky. Ruky po zem, kríže strpnuté. Bol priam nadšený, keď sa zavrela vstupná bránka pri kase a zamával posledným drobcom na rozlúčku.

Hurá, konečne sa môžem pobaliť, pomyslel si a spokojne vykročil k maringotke.

Keď prechádzal okolo voza, prehliadal otvorené okienko na pomalovanej bočnej stene. Roh záclony trčal von a v jemnom vánku sa hompáľal. Stúpil na prvý výzgajúci schod. Ďalšie dva držali pevne. Záмок cvakol a vošiel do prítmnia. Ohne v plechových sudoch porozhadzovaných medzi vozmi horeli na plné pecky. Nie len kvôli divákovi, ale aj kvôli osadníkovi. Tma ich mohla poraziť pri hocakej pohrome. Preto neustále udržiavali po nociach ohne pri živote.

Chabá červená žiara sa krútila v rytme vánku. Vtedy si klaun konečne uvedomil, že je okno otvorené. Prievar hojdal záclonkou a kreslil po stene neposednú tapetu. Okamžite spozornel a zahľadel sa na sedačku. Nepotreboval prekutrať majetky, ten jediný, o ktorý stál, zmizol.

V prvej chvíli ho prepadla panika a prázdnota. Bolestivo zreval.

Hluk sa šírila po cirkuse ako predzvesť morovej nákazy. Klaun vybehol z dve-

rí, ktoré nechal otvorené, a pristúpil k oknu. Krátko sa naň zahľadel a premeral ho pohľadom. Bolo príliš úzke na to, aby ním preliezol veľký chlap. Ak sa cez otvor niekto prepasíroval, tak jedine dieťa alebo štíhla osoba, ktorú niekto nadvihol. Sprvoti chcel hodiť vinu na dajakého dychtivého diváka za honbou kuriozít. Ten nápad zavrhol. Musel to byť domáci. Pánty v okne boli pretlačené. To by dieťa nezvládlo. Bolo to spiknutie, i keď nemal potuchy, kto za tým stál. V podstate nemal nepriateľov. Len posmeškárov, ktorí si ho doberali. No takí zväčša nie sú nebezpeční.

Rozhodol sa, že prekutre celý cirkus a vylezie aj na najvyšší stožiar, len nech získa späť svoju drahú. Najskôr si to nasmeroval k susedom. Ani neklepal a hneď vtrhol dnu. Našiel ich na posteli. Ešteže ohne osvetľovali hlavne strop, lebo to, čo matne zazrel, sa mu vôbec nepozdávalo. Hadia žena bola doslova ovinutá okolo trpaslíka a divoko na ňom rajtovala. Klaun nasucho prehltoľ, no nezdupkal. Rozhodne sa postavil do stredu a snažil sa nevnímať milenecký uzol.

„Kde je?“ zvraskol.

Žena sa zahanbene stiahla, no neopustila partnera.

„Vypadni! Nevidíš, čo robíme?“ skríkol nahnevany lilipután.

„Neodídem, kým mi nepoviete, kde ste ju skryli,“ rázne si dupol šašo.

„To vážne?“ zarehotala sa žena. „Ty si zamilovaný do bábk? To je ako v rozpráv-

ke. Ešte jej vtisni božtek a ožije ako žabia princezná,“ stratila zábrany a rehotala sa na plné kolo, až jej poskakovali drobné prsia.

Keď zbadala, že klaun napriek namaľovanému úsmevu ostáva stuhnutý, donútila sa upokojiť a vážnym hlasom dodala:

„Vzal ju Pán šeliem. Vraj sa s ňou pohrá a...“ nestihla dopovedať, lebo šašo už trielil von. Dvere nechal otvorené, no milencom to nevadilo. S vášňou pokračovali tam, kde boli prerušení.

Klaun nemusel dlho hľadať. Len čo vybehol, okamžite zbadal trojicu chlapov. Bol medzi nimi aj krotiteľ tigrov a levov. On však nedržal jeho milú na rukách. V oceľovom zovretí ju zvieral pomocník, ozrutný chlap. V hlave prázdno ako v mydlovej bubline, no silou sa rovnal trom. Výceroval prehnité zuby, cez ktoré presakovali zažltnuté sliny. Pôsobil ako úchyl v ženskom spolku.

„Niečo hľadáš, šašulo?“ krotiteľ sa hlasno uchechtoľ.

Klaun pridol do kroku a bez zaváhania im šiel v ústrety. Boli traja, vlastne ak by zrátaval pomer síl, tak piati. Mal jedínú možnosť, a to boj. Už vopred sa odmietal vzdať. Pri sudoch vzal zo zeme dlhšiu latu. Zväčša to boli odpady, ktoré pomocné sily zbierali z okolia a lesov, len aby mali čím prikurovať. Cirkusanti nikdy so sebou nevláčili žiadnu záťaž navyše.

Úzka, ale tvrdá doska mu sadla do ruky. V kroku si ju potážkal a pevne zovrel. Bie-

ly overal s farebnými brmbolcami okolo neho vial, na tvári mal pokrivený namaľovaný úškrn. Ako sa blížil, trojica neveriaco cúvla, až chrbtami narazila na najbližšiu maringotku. Prekvapilo ich, že sa klaun nezľakol, práve naopak, pustil sa do nich. Počiatočný strach rýchlo odplával a obrovský pomocník vystrel pred seba ruky. Postava v nich sa hojdala a lákala.

„Nedám ci ju, ty pošuk zaprdený,“ zasušľal a na dôvažok vlastných slov dvakrát udel s bábkou o stenu voza. Hlava tvrdo tresla o dosky, až sa na líci zježilo zopár triesok. Klaun zbadal, ako sa tvár jeho drahej stiahla bolesťou. Určite tú grimasu nevytvorili pokrútené tieň. Veď to predsa videl a to ho rozzúrilo.

Zaúpel a vyrazil.

Hromotík to očakával. Preto hodil bábku do rúk Pánovi šeliem a pokojne, s päťami vystrčenými k súperovi, čakal na boj. Veril, že si trochu vyhodí z kopýtka. Už dostával len málo príležitostí si udrieť. Cirkusanti zistili, čo je za náтуру, tak sa vyhýbali každej potýčke s ním. Dokonca aj diváci boli poslušní a on ako vyhadzovač sa nudil a nemal kde trénovať. Teraz si však dopraje trocha zábavy.

Lenže klaun nemal v pláne férový boj, vlastne žiaden boj. Chcel len vrátiť, čo mu patrí, a mať pokoj. Preto nezdržoval čas a švihol doskou.

Koniec dreva pleskol z boku do ramena. Chlapisko zarumázgal a prekvapene pozrel najprv na plece a vzápätí na útoč-

níka. Ten nelenil, strhol zbraň dozadu, aby sa mohol čo najviac rozohnať, a šup. Druhý úder mieril vyššie. Doska tresla o ľavý spánok a líce. Drevo zapraskalo, no nepovolilo. Hlava sa pri tlaku úderu naklonila do podivného uhla a zmeravela. Chlapiskove oči okamžite vyvrátilo dozadu, až ostalo iba belmo. Natiahnuté päste bezmocne klesli k boku. Kolená sa podlomili a stiahli ťažké telo.

Klaun sa snažil vyslobodiť dosku a ťahal ju k sebe. Nechápal, prečo sa prilepila k hlave. Hromotík sa bezvládne zvalil čelom na zem a vytrhol mu dosku z rúk. Klaun sa po nej natiahol a snažil sa ju vypáčiť. Lebka sa natriasala a kývala na stranu ako lopta na motúze. Napokon šašo neochotne pristúpil k obeti, položil jej nohu na hlavu a rýchlo trhol. Niečo hlasno ruplo a mľasklo a do vzduchu vyletela sprška krvi s mozgom. Klaun neveriaco pozeral na koniec obitej dosky. Až v tej chvíli si všimol tri hrubé klince zmočené od krvi.

Už chcel dosku s opovrhnutím odhodiť, akoby sa hodlal zbaviť prekliatej veci, keď doňho vrazil druhý pomocník. Bol oveľa chudší, no sily mal dostatok.

Klaun letel vzduchom, no v rýchlosti sa stiahol do kľbka. Pády ovládal od malička. Bol učení a cvičený akrobat. V zlomku sekundy sa prekotúľal vzad a skočil na nohy. Skôr než sa vystrel, švihol ešte drevom pred sebou. Urobil to podvedome a zachránilo ho to od ďalšieho buchnátu.

Hroty klincov sa zarazili do kolena. Kľb okamžite povolil a druhý pomocník padol s revom na zem. Klaun stál nad ním a opäť páčil drevo zaseknuté v kostiach.

„Za toto ti tu panenku roztrhám, oščím a spálím, ty hajzel počmáraný!“ prisahal ranený.

Šašo už mieril preč, lebo Pán šeliem zdesene volal o pomoc a aj s bábkou kľučkoval dakam medzi vozy. Potreboval ho čo najskôr dohnať a oslobodiť milovanú, kým dačo nevyvedie. Lenže ho zabrzdlili vyhrážky, ktoré sa časom mohli naplniť. Preto zodvihol do výšky dosku a sledoval, ako sa z nahnevaného výrazu pomocníka vytráca farba a odhodlanie. Namiesto hrozieb prišli prosby.

Neskoro.

Ostré bodce s ľahkosťou prešli chrbovým svalstvom, až si kliesnili cestu ku kostiam. Chrbtica je pevná, lenže medzi stavcami je príliš veľa medzier. Prerušenie miechy a dotrhovanie mäsa okamžite vzalo druhému pomocníkovi vládu nad telom, ale aj myslou. Zachripel a padol do prázdna.

Šašo dlhými skokmi trielil za únoscom. Netušil, kde sa v spleti stanov, vozov a rozhádzaných debien môže skrývať. Preto obozretne postupoval, i keď mal chuť šprintovať ako divý vietor.

Správny smer mu napovedal rev šeliem. Prezradili svojho pána. Klaun sa zvrhol a bežal za hučaním dravcov, ktorí len málokedy zvolávajú do noci.

Pán šeliem stál na meter od klietky s tigrom. Dravec bol uväznený za hrubými tyčami, no aj napriek tomu si krotiteľ nedovolil pristúpiť bližšie.

„Ak sa ešte pohneš, tak ju šmarím dnu!“ balansoval bábkou tesne pred mrežou, len aby zvera rozzúrila. „Odhoď tú palicu, ty bastard! Si blázon, keď zabíjaš kvôli zdrapu handier, dreva a kože? Alebo z čoho je vlastne táto chujovina polepená...“ krotiteľ si premeriaval bábku v rukách a poťažkal ju. Asi bola naplnená pieskom, lebo jej váha sa rovnala živej bytosti.

Klaun okamžite odhodil palicu a na dŕvažok pred seba dvíhol prázdne ruky. Zatiaľ čo sa dvojica dohadovala, okolo nich pribudlo obecnstvo. Päť ľudí bolo ochotných vyliezť z vlastných brlohov a pozrieť si nočné predstavenie. Zvyšok osadenstva ignoroval hašterenie. Boli cirkusanti, šarvátky mali na dennom poriadku.

„Tak si konečne skrotol. Aspoň vidíš, ako viem ovládať nielen šelmy, ale aj tupcov,“ začal sa rehoť z plného hrdla Pán šeliem a opäť pohrozil bábkou pred klietkou. Tiger sa zahnal labou, no nedočiahol.

„Pusti ju a vyrovnáme sa ako chlapi,“ šašo zúrila bezmocnosťou, tak skúsil základný ťah, ktorému žiaden hrdý muž neodolá. Tentoraz jeho snaha stroskotala.

Pán šeliem sa neprestával rehoť. Vedel, že má prevahu. Nielen ukradnutou korisťou, ale aj ľuďmi okolo. Určite by sa postavili zaňho. Veď bol v práve.

Pohybom opäť naznačil, že prestrkuje bábku cez mrežu, lenže tentoraz to dravec predvídal. Ostré pazúry sa zasekli do jednej bábikinej ruky a trhali látku. Krotiteľ sa nechápavo otočil za páraným zvukom. V tej chvíli sa klaun rozbehol. Už viac nebude váhať.

Krotiteľ potiahol bábku k sebe a ešte viac zväčšil roztrhané miesto. To, že plán stroskotal, zistil, keď za sebou zachytil pohyb.

Klaun sa ňaťahoval za svojou milou. Na únoscu kašľal, išlo mu len o jedno. Lenže skôr, než sa mu prsty dotkli milovanej, jej telo padlo do kletky. Zbabelý krotiteľ spanikáril. V rýchlosti pretlačil bábku cez mrežu a sám s rehotom odstúpil. Vedel, že tým získa čas, aby si zatancoval a ešte aj nakopal šaša do zadku. Ten bude mať dosť problémov vydolovať haraburdu z kletky. Tiger mu určite nedovolí priblížiť sa, a ak klaun prežije bez škrabancov, bude to zázrak.

Klaun zabrzdil tesne pred klieťkou.

Rozzúrený zver sa postavil a ostražitostiel k podivnému predmetu na zemi. Divno voňal. Ešte také pachy nikdy nezachytil. Lákalo ho to, no zároveň odrádzalo. Občas mu ľudia hádzali podivné kúsky. Väčšinou drobné a presladené, málokedy dostal kus mäsa. Teraz sa nevedel rozhodnúť, či má okúsiť chuť, ktorá tak zvláštne vábila.

Šašo zmeravel a sledoval, ako sa šelma blíži k jeho drahej. Začal vrieskať a bú-

chať do mreží, aby na seba upozornil. Tiger len úkosom pozrel na vyvádžajúceho človeka a pokračoval. Klaun strácal nádej. Prebral ho až krotiteľov posmešný rehot.

Neváhal. Bleskovo k nemu priskočil a schmatol ho pod bradou za bundu. Pán šeliem razom skrotol. Nechápal, čo sa pokazilo. Z prekvapenia ho vytrhla ukrutná bolesť. Klaun ho šmaril chrbtom o mrežu. Jednou rukou ho stále držal za bundu, zatiaľ čo druhou tlačil na čelo. Hlavu však nedokázal prestrčiť cez úzke mrežovanie. Určite by našiel širšiu medzeru, lenže v tej chvíli na to neostal čas. Musel konať, a tak sa rozhodol.

Schmatol krotiteľa za vlasy, hlavu mu stiahol k sebe a potom celou silou vyrazil smerom k mreži. Kosti na lebke zaprašťali a koža sa s páraním roztrhla. Obe uši strhlo dole, až viseli na zdrapoch líc. Červeň okamžite zaliala bielu kosť a s mľaskotom pomohla k pretlačeniu hlavy. Krotiteľ vrešťal a bezmocne mával rukami. Hlava sa mu zasekla medzi hrubými tyčami a nešla vytiahnuť. Ľudia okolo ohromene zívali a nedokázali sa pohnúť z miesta. Až keď tiger zavetrl sladkastú vôňu krvi, spozornel a otočil sa za hostinou. O dajakú neznámu vec stratil záujem.

Klaun odstúpil a sledoval, ako sa ku krotiteľovi nahnulo päť ľudí. Štyria chlapi a jedna žena ťahali za ochabujúce telo v snahe vypáčiť ho z väzenia. Hlava sa zasekla v pokrútenom uhle a nedokázala

vyklízuť. Tiger sa blížil a otváral papuľu, zatiaľ čo päťica besno trhala a ťahala.

Krotiteľ v tej chvíli úplne skamenel. Až keď nad sebou zbadal oranžovo-biely rad tesákov, skúsil chabý odpor. Márne. Lebka praskla pod tlakom uhryznutia a mozog sa rozprskol do strán. Ľudia neprestávali ťahať, odmietajúc skutočnosť. Až po treťom cvaknutí sánky sa zvyšky krotiteľa vyslobodili. Veľký kus však chýbal. Krv ešte striekala z otvoreného krku a tepien do prázdna, kým srdce vzdalo námahu.

Chvíľu ticha prerušila žena. Začala jačať a ukazovať na klauna. Ten sa naťahoval za milou, ktorá ležala v strede klieťky. Nedokázal ju dočiahnuť bez pomoci. Pozrel na pohodenú dosku, ale už bolo neskoro. Päťica sa blížila. Proti prevahe nemal najmenšiu šancu a, hlavne, ostal bez zbrane. Dvihol pred seba ruky a začal mávať.

„To oni začali, uniesli mi lásku a ubližovali jej. Som nevinný. Verte mi,“ prosíkal. Lenže päťica sa už rozhodla. Zúrivosť a krv, ktorú videli, im zahmlila zdravý rozum. Potrebovali v tú noc viac násilia, viac krvi. Klaun to pochopil. Pozrel na milovanú a zároveň na tigra. Ten vylizoval posledné flaky mozgu na doskách. Hádám mu to zaberie toľko času, aby sa dajako nebadane dostal do klieťky.

Bežal za ňu a vrátil sa do spleti maringotiek a debien. Dúfal, že ich tak naláka do bludiska a stratí sa im. Sám zatiaľ vyskočil na najvyššiu debnu a čupol si. Päťica sa

nechala zlákať. Začali sa opatrne ponevierať medzi vozmi a rozloženým nákladom. Pozerali sa dokonca pod podvozky, či sa dakde neskrýva utečenec. Prekutrali všetko, len pohľad hore nedvihli. Napokon sa rozdelili. Každý si vzal palicu, tyč a jeden dokonca vytiahol vyskakovačku. Úzka dlhá čepeľ sa pažravo zaleskla, až klaun nasucho prehltoľ.

Na najbližšieho sa vrhol v tichosti ako panter. Zvažoval, ako zaútočí. Skočiť, zvaliť, dusiť, lámať? Sám netušil. Z tej výšky bude rád, ak sa trafi.

Skočil nohami napred. V poslednej chvíli spojil členky aj s kolenami dohromady a spevnil svaly. Tak bol naučený na pády z veľkej výšky. Pristáť na pevné nohy a prevaliť sa do kotúľu. Modriny, výrony a narazené kolenná – skúsenosti, ktoré ho naučili.

Pätami narazil do hlavy. Zasiahnuté telo sa okamžite zrútilo na zem a spolu s ním aj klaun. Zadkom pristál na chrbte protivníka. Neváhal, a hneď útočil. Lenže postava na zemi sa nebránila. Schmatol ju za vlasy a snažil sa pootočiť hlavu. Šlo to veľmi ľahko, akoby krčné stavce nahradila špongia. Keď z kútika úst vyprskol jemný červený pramienok, pochopil. Uvoľnil zovretie a hlava žuchla do trávy. Nemal čas telo upratať, preto sa nezdržoval a v tichosti odcupital preč z miesta činu.

Mŕtvolu našli o pár úderov srdca neskôr. Dajaký mužský hlas zabadákal a vo-

lal o pomoc. Zvyšná trojica sa k nemu okamžite pripojila. Rýchlo zistili, že by sa viac nemali rozdeliť. Preto sa, natlačení pri sebe ako siamské štvoričky, potkýnali dookola. Klaun už nemal čas na lozenie po debnách. Hranie sa na schovávačku ho len zdržovalo. Preto čo najtichšie prekľučkoval medzi vozmi ku klietkam. Tiger spokojne priadol na sene a drielal. Zvyšok klietky zíval prázdnotou.

To nemôže byť pravda, celý svet je proti mne. Ale ja sa pomstím, zaprisahal sa v duchu. Už raz mu v tú noc uniesli milovanú cez malý otvor a znova sa im to podarilo. Vedel presne, kam má ísť. Tentoraz sa nedá tak ľahko odbiť milostnou scénou.

Vzal zo zeme dosku a nechal za sebou spiaceho tigra so štyrmi pátračmi. Vrátil sa najkratšou cestou k svojej maringotke. Na chodníku stretol ožratého vyvolávača, ako sa vracia z mesta. Úplne ignoroval klauna v bielom overale, na ktorom sa leskli červené šmuhy. Len niekde zložiť hlavu, trebárs aj na piesok v manéži.

Šašo prebehol okolo neho bez záujmu. Vošiel do svojho voza tentoraz z druhej strany. Tá patrila hadej žene a trpaslíkovi. Opäť ich našiel, ako sa k sebe túlia. Vášen však vyprchala.

Bez výstrahy podišiel k liliputánovi a šľahol mu palicou z boku po holej hrudi. Zapraskanie v tom tichu zarachotilo ako pád uvoľnenej lavíny. Žena sa okamžite rozplietla a s bedákaním vkĺzla do rohu posteľe. Trpaslík padol na posteľ a za-

čal sa chytať za rebrá. Pár ich mal polámaných, no von nevytrčala žiadna diera. Klaun udel tak, aby kince trčali z druhej strany. Potreboval odpovede a nie len ďalšie zdochliny.

„Kde je?! A žiadne výhovorky!“ znova pohrozil palicou.

Lilipután začal piskľavo blabotať. Jedno rebro prerazilo obal pľúc a rýchlo zmenšovalo ich obsah.

„Tak vrav, ty krpáň, lebo ti priložím!“ vyhrážal sa klaun. Keď videl, že trpaslík len vyvaľuje kukadlá a melie nezmysly, znova mávol palicou. Tri kince zarazil do brucha a potiahol. Koža sa rozpárala ako povolené stehy na látke. Okamžite von vyvrelí páchnuce šťavy. Kince preťali hrubé črevo s mechúrom. Motúz čriev vyprskol na vzduch. Trpaslík sa s roztrasenými rukami začal oblapávať. Jeho skrátene údy však len ledabolo baštrngovali okolo dier v bruchu. Rýchlo strácal silu, ale aj vzduch v pľúcach. Mučili ho ukrutné bolesti, ktoré nemohol vykričať. Neostal ani hlt kyslíku, a tak len v mrákotách odchádzal dostratená.

Klaun oňho stratil záujem v okamihu, keď vytiahol kince.

„Máš poslednú šancu, vrav!“ a ukázal palicou na skrčené fňukajúce kľbko. To sa len pomrvilo a viac stiahlo do seba. Klaun užasnuto sledoval, ako sa dospelý jedinec dokáže tak stlačiť do malého priestoru.

„To všetko ona...“ Trvalo jej dlho, kým aspoň túto vetu vykotala. Neprestávala

plakať a vzdychať. Hlavu mala nemravne zastrčenú medzi nohami a každý zvuk, čo vydala, znel priduseno.

„Kto? Potrebujem meno!“ dosku držal stále natiahnutú k žene, ktorá ju ani nevidela. Zbytočne sa vyhrážal kľincami, z ktorých kvapkala šťava.

„O-ona...“, zajachtala.

„Kto?!“ tentoraz už strácal súdnosť. Spolčili sa proti nemu a zaplatia za to. Keby nerobili hlúposti, mohol im cválať život po vlastných nudných koľajach. Lenže oni túžili po zábave, tak im ju dopraje.

„Ohnivá...“, zašepkala, ale to slovo sa nedalo prehliadnuť. Skoro naň zabudol. Veď napokon bol jediný, kto ju tak oslovoval. Pre jej ohnivú povahu, pre jej ohnivé vlasy. Veštica. Tušil to od prvej chvíle, len si to nedokázal pripustiť. Teraz, keď sa nitky konečne posplietali do jedného motúza, ukázali jediným smerom.

Znechutene pozrel na skrčenú ženu a obrátil sa na odchod. Otváral dvere, keď zbadal, ako sa okolo poneviera štvorica. Stále po ňom pátrajú a hádam neprestanú, kým ho nezničia. Klaun v tichosti privrel a cúvol pripravený vyraziť, ak by niekto túžil pozrieť dovnútra.

Hadia žena spozornela. Zachytila zvuky ľudí a okamžite pocítila vidinu slobody. V rýchlosti sa rozplietla a už chcela zakričať, keď zbadala, ako sa k nej rúti tieň. Ledva sa stihla nadýchnuť a niečo kovové jej zaškrípalo o zuby. Zopár ich povolilo

a odletelo do izby, kde zapraskali o stenu. Zvyšok polámaných zubov prehltla s nádielkou krvi.

Okamžite jej zabehlo. Začala vykašľávať a dáviť. Klaun si nemohol dovoliť prezradenie, tak švihol znova. Tentoraz mieril nižšie. Kľince trhali hrdlo na franforce. Krv sa valila do trubíc, ale aj na podlahu. Otvorená rana sa okamžite zaplnila. Ochabnutú hlavu vyvrátilo vzad a nahé telo kleslo do perín. Posledných zopár kŕčov nadhodilo ženu, kým úplne znehybnela. Klaun ešte chvíľu mieril doskou na mŕtvolu, keby sa hodlala prebrať k životu. Keď sa nič nedialo a prúd krvi redol, odstúpil od postele a znova pootvoril dvere. Všade ticho a prázdno. K veštici to má zo dvadsať krokov. Buď pôjde pomaly a obozretne, alebo to prešprintuje v zlomku sekundy. Vybral druhú možnosť.

Dvere boli pootvorené – čakala ho. Veď prečo by aj nie, je veštica. Napriek tomu tam odmietal vstúpiť. Lenže potrebovala ho jeho bábka. Vlastne nie bábka, jeho milá, žena, priateľka. Ešte aj teraz neprestajne počuje jej vzdialený nárek a volanie o pomoc, ktorý vychádza z vnútra. Určite to nie je vietor hvízdajúci cez laná alebo šum padajúcich listov. Všetci do posledného si myslia, že pádom z výšky osprostel, no pravda je iná. To oni sú slepí na zázraky.

Bol presvedčený, že hlas patril jeho milovanej. Vtrhol dnu.

Už toľkokrát prekročil prah, že by to nezrátal. Spomínal si, ako chodil k Ohnivěj v čase ich lásky. Spaľovala ho doslova každým pohybom, slovom, dotykom. Verili, že to bude trvalé. Jediné, čo mu prekážalo, bola bábka sediaci na úzkej stoličke. Vždy, keď prišiel po vystúpení za Ohnivou, prvý pohľad mu padol na postavičku. Jej sklenené oči sa ponorili do neho, akoby mu čítali najtajnejšie myšlienky, o ktorých ani sám netušil. A potom to začalo. Videl, ako sa pohla, len nepatrné zachvenie, inokedy ho sledovala pohľadom, či dokonca naklonila hlavu. Občas podľa nálady menila úsmev. Viedlo to až k takému šílenstvu, že ju pri každej návšteve musel prikryť plachtou, aby sa aspoň trochu uvoľnil.

Ohnivá si ho doberala a vysmievala sa mu. Tváril sa, že hrá divadielko, no vo vnútri cítil blízkosť tretej osoby. Vedel, že nech je tá bábka hocičo, určite žije. Ani veštica ho nedokázala presvedčiť, že hračku dostala darom od svojej babky a tá zas od mamy. Bytosť prechádzala celými generáciami ich rodokmeňom ako talizman. Raz sa však Ohnivá preriekla, čo neskôr veľmi oľutovala.

Ta bábka má vlastnú dušu a je živá. *Iba ten, kto v nej uzrie dušu, dokáže ju oživiť. Tak mi babinka povedali.* A viac už akrobatovi nebolo treba. Od tej chvíle sa jej stránil úplne. Jeho strach vyprchal až po páde z lana. Zrazu mal nutkanie tú bábku, pre

neho mladú ženu, vidieť. Pravidelne chodil k veštici a zhováral sa s nemou hračkou. Ohnivá to nedokázala zniesť. Už ju viac nemiloval a jediné, pre čo ju navštevoval, bola tá neživá postava stuhnúta na stoličke. Tvrdil, že s ňou plánuje vykúzliti dych berúce číslo pre divákov. Napokon to v slzách vzdala a bábku mu napriek dedičstvu darovala. Nádejala sa, že tým opätovne obnoví ich ľúbostný vzťah.

Klaun vbehol dnu a prvý pohľad mu padol na nízku stoličku. Sedela na nej a usmievala sa. Drobné poranenie na líci a poškriabaná ruka nedokázali zadusiť radosť zo stretnutia.

„Tak sa naše cesty opäť skrížili, drahý,“ hlas prišiel z druhej strany.

„Prišiel som po ňu, teba už v živote nechcem vidieť,“ hoci slová venoval Ohnivěj, ani na ňu nepozrel a vykročil priamo k bábke.

„Stoj, lebo...“, pohrozila veštica. Zo steny zvesila petrolejku a naučeným pohybom škrtla zápalkou. Plameň okamžite zahorel a vyplnil izbu skákavým svetlom.

Šašo sa zarazil, ale len na sekundu. Hneď zas vykročil. Keď videla, že jej hrozba neuspela, výhražne dvihla lampu nad bábku a pokývala ňou.

Tentoraz klaun zmeravel.

„Kvôli tvojej márnivosti dnes zomierali ľudia,“ znechutene vyprskol.

„Osudu nik neutečie, dokonca ani ty.“ Na zdôraznenie opäť výhražne zahojdala petrolejku.

„To by si neurobila. Podpálila by si si domov,“ presviedčal ju.

„Nie je to môj domov a nikdy nebol. Už mám tohto lozenia po svete dosť. Našporila som si toľko, že môžeme obaja žiť ako páni. Pod' so mnou a necháme všetko zlé za sebou. Prosím, milujem ťa,“ žobronila, až jej vyprskli slzy.

„Ja už niekoho mám,“ odvetil sucho.

V tej chvíli povolili prsty na petrolejke. Lampa zavadila o okraj operadla, no nerozbila sa. Obsah nádoby sa rozprskol a pokropil bábku. Vzápätí preskočil plameň a malý ohník začal rásť. Klaun sa vrhol vpred, no cestu mu zahatala veštica. Narazil do nej a spoločne sa skotúlali na koberec. Tam ho pevne stisla kolenami a nechtami driapala ako orlica. Krvavé šrámy mu zbrázdili tvár, krk, plecica a hrud'. Toľko sily mohlo vyvolať len šialenstvo.

Klaun sa najskôr len bránil, no keď na tvári pocítil teplo otvoreného ohňa, prešiel do útoku. Schmatol ju pod krk a vytiahol sa na nohy. Neprestajne jej drvil hrdlo, zatiaľ čo veštica sa ledva špičkami dotýkala podlahy. Chrčala a prevracala očami nad stratou vedomia. Napokon ju bezvládnú šmaril do kresla. Nemal čas na hranie.

Z postele strhol deku a prikryl ňou oheň. Cez plamene si všimol bolestný výraz na tvári svojej milovanej. Jazyky sa plazili cez ruku až na plece a občas ochutnali aj líce. Vo vzduchu sa vznášal pach spálenej kože.

Keď uhasil plamene, strhol deku na zem. Bábka bola celá čierna od dymu a spečená na pravej strane. Opatrne ju vzal do

rúk a zviezol sa s ňou na zem. Bezvládne sa oprel o stenu, zatiaľ čo milovanú hojdal v objatí. Prišiel o všetko, na čom mu záležalo. Bábka už neprejavovala žiadne známky života. Nepočul jej hlások, necítil teplo. Bola preč.

Poddal sa smútku. V tú noc plakal klaun. Slzy zmývali líčidlá a rozťahovali farebné šmuhy. Na očistenej pokožke sa leskla dlhá jazva od ľavého spánku až k brade. Slzy vsakovali do špinavého overalu, padali na bábku. Ako očistný prameň z nej zmyli sadze a pach spáleniny. Klaun neprestal, aj keď sa mu niečo pohlo v rukách, nevnímal ani nežný dotyk na líci. Napokon ho z omámenia prebral známy hlas.

„Ak sa ma nevzdáš, budem s tebou až do skonania svetov.“

Klaun zaklipkal zaslzenými očami a snažil sa rozmazaným pohľadom zaostriť. Šlo to ťažko, no nebolo pochyb. Prehovorila naňho jeho drahá. Dokázal rozoznať jej obrisy. Líce brázdil šrám s pluzgiermi, pažu mala krvavú a trochu obhorenú, no zvyšok bol nedotknutý. Od nadšenia si ju pritisol k hrudi, až zakašľala. Musel uvoľniť zovretie, aby ju od šťastia neudusil.

„Vezmi ma, prosím, preč. Čo najďalej, ako sa dá,“ žiadala.

Bez rečí sa postavil a už ju bral na ruky, keď ho odmietavým gestom zabrzdila.

„Už ma viac nemusíš nosiť,“ povedala a postavila sa.

Spoločne sa vybrali k dverám a novej budúcnosti.

„Nemôžeš len tak odísť,“ nečakane zachripela veštica. „Náš osud je spojený. Neviedla som svoju budúcnosť a to znamená, že je s tou tvojou spečatená. Sme si súdenní,“ dokončila so zakašlaním.

„Mala si sa lepšie pozerat’,“ odvrkol. Klauna však jej predpovede zadržali. Stál so ženou pri dverách voza, keď sa cez plece obzrel. „Dobre teda, vyplním proroctvo.“

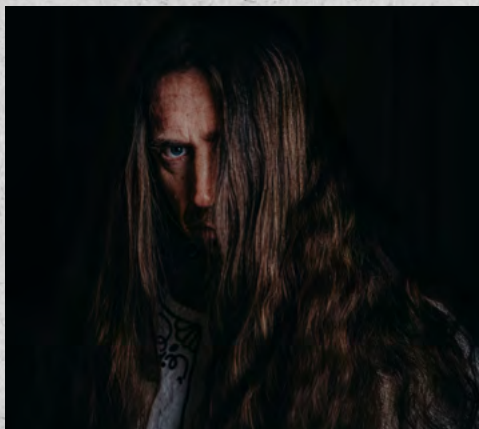
Podišiel k vysmiatej veštici, ktorá konečne pocítila úľavu a výhru. *Zámerné* ignorovala drobnú ženu, ktorá stála pri dverách. Len sa na ňu posmešne uškrnula a vyplazila jazyk.

Klaun pohladil Ohnivú po líci a prstami prešiel k rozpusteným vlasom. Tam ju kruto zdrapil a rýchlym švihom treskol ženiným čelom o vešteckú guľu. Sklo vydržalo, kosti sa rozpadli. V poslednom zlomku sekundy, keď duša opúšťala telo, Ohnivá pochopila, prečo jej budúcnosť kalila temnota.

HENRICH H. HUJBERT

Žije s rodinou a svojimi démonmi v Pezinku v starej štvrti. Sám sa stále pokladá za „sedláka z dzedziny“. Vie sa oháňať nielen perom, ale aj sekerou. Väčšina stien jeho obývačky je zaprataná knihami a DVD-čkami všetkých žánrov fantastiky. Prvýkrát ochutnal silu hororu ako šestnásťročný vo filme *Lesný duch* (ak sa neráta *Upír z Feratu*). Od tej chvíle mal cestu vyšliapanú cez močiare, jaskyne, otvorené hroby, temnoles až do zmrznutého

ho pekla a ešte hlbšie. K písaniu sa dostal pri príprave scenára s upírskou tematikou. Keďže film nenašiel sponzora, prerobil formát scenára na novelu. Bolo mu ľúto, aby celkom slušné, a hlavne krvavé, scény vyšli nazmar. Vďaka jednému nepodarku vymenil kameru za pero. Zúčastnil sa pár tematických súťaží, niekedy s úspechom, inokedy prepadol. Vyšli mu zatiaľ tri knihy. So staroslovanskou mystikou sa pohral v dvoch častiach *Morhen-a*. Tretiu knihu *Zima mŕtvych* hodil do žánru horor. K postapo zombi tematike sa vráti v druhom dieli už spomínanej knihy *Zima mŕtvych*. Takisto sa očakáva aj ďalší diel *Morhen-a*, ktorý by mal na trh doraziť v roku 2023. Henrichove poviedky nájdete v niektorých zborníkoch alebo priamo na nete. Okrem písania stále pokúša oko kamery a nakrúca krátke filmy alebo videoklipy. Na jeho posledný napísaný príbeh sa môžete mrknúť v zbierke *Slovenské temno*.

TOP 10 HOROROVÝCH FILMOV ROKU 2022

napísal: Lukáš Polák

Rok 2022 máme za sebou. Aj tento rok ponúkol kopec skvelých hororov, ktoré by som vám rád predstavil. V tomto článku vás prevediem desiatimi najlepšími filmami, ktoré boli vydané v predošlom roku, a dúfam, že vám ešte zaplním medzery a odhalím hororové skvosty, ktoré ste prehliadli. Poďme na to!

10. miesto: MOLOCH (Nico van den Brink)

V Holandskej dedine sa začnú objavovať mŕtvolý s rovnakou príčinou smrti – zvislou dierou v krku. Majú tieto mŕtve telá niečo spoločné s miestnym príbehom o čarodejnici, ktorá podpísala pakt s Molochom (pohanský boh s hlavou kravy)? Ako to všetko spolu súvisí?

Nádejný režisér Nico van den Brink prišiel s veľmi zaujímavým folk horrorom, ktorý námetom môže pripomenúť skvost *Hereditary* od Ari Astera (brat s rezervou). Na vytvorenie atmosféry (tá mu ide náramne dobre) používa až také „old school“ prvky zo starých hororov – les utopený v hmle, čarodejnica, stará legenda o pohanskom bohuvi, pomalší dej, rozmazané tváre v okne a nečakaný

zvrat na konci. Po skončení filmu budete mať chuť si to pozrieť znova a preveriť, či všetko sedí. Nuž...

...to je kameň úrazu. Niektoré logické súvislosti nesedia. Nie každý je Ari Aster, ktorý to mal premyslené do detailu, pri tomto filme sa občas poškriabete po hlave a poviete si: „Prečo?“. Zároveň,

druhá vec, čo mi vadila, bol zvuk, hlavne pri scéne napadnutia, kde použili takú nevhodnú hudbu, až to pokazilo dojem z celej scény.

MOLOCH je zaujímavou novinkou z Holandska. Folk horor s pomalším dejom a s dôrazom na atmosféru. Filmu škodia logické prešľapy, ktoré tam nemuseli byť. Pokiaľ ste ale fanúšikom subžáneru, tak by vás novinka od Nico van den Brink mohla potešiť.

Hodnotenie: 7.5/10

9. miesto: NOPE (Jordan Peele)

Každý, kto tvrdí, že novodobý horor nemá čo ponúknuť, tak buď klame, alebo nevidel dostatok filmov. Existujú totižto režiséri, ktorí tento hrôzu naháňajúci žáner aj v súčasnosti držia vo vysoko kvalitných vodách. Jeden z nich je Jordan Peele pašujúci problémy rasizmu či sociálnych nerovností do hororu a občas to ešte okorení filozofickým podtextom (prípady US). Kinami prebehla jeho autorská novinka NOPE.

Nad farmou chovateľov koní sa objavil mrak, ktorý sa pár mesiacov nepohol z miesta a mladý farmár zbadá, že sa za ním ukrýva akýsi lietajúci tanier pripomínajúci UFO. Len ako to dokázať? Uverí mu svet tento objav? Rozhodne sa to zdokumentovať.

Jordan Peele si tentoraz dal oddych od rasizmu, filozofie, sociálnych problémov a natočil svoj najfilmovejší film.

Ide vlastne o úplne svojský a netradičný pohľad na UFO sci-fi žáner. Jeho tvorba je typická originálnymi a prekvapivými námetmi a tento film nie je výnimkou. Aj tentokrát prišiel s námetom, ktorý málokto dokáže na začiatku odhaliť a zaručene divákov prekvapí.

Jeho predchádzajúce filmy boli výrazne namočené v hororových vodách, NOPE je v tomto iný. Novinka ponúka viac-menej sci-fi jazdu s ľahkou prímесou thrilleru a pre horor ostali len dve scény. Opica a dom v daždi. Práve druhá zmienená scéna je vrcholom filmu, kde som si naozaj povedal: "Páni! Tak to je pecka!"

Dej filmu by sa dal rozdeliť na dve časti. Prvá, trvajúca dve tretiny snímku, pomaly buduje atmosféru neistoty a hrozby neznámeho pôvodu. Potom príde posledná tretina filmu a všetko stavia na ohromujúcu estetiku a kompozíciu scén, až som mal dojem, že zabudol na dej a logiku.

Aký je teda nový film Jordana Peelea? Rozhodne vydarený. Najprv si ukážko-vo pripraví pôdu budovaním atmosféry a napätia pre vizuálne skvostné finále, kde na druhú stranu trpí všetko ostatné. Niekedy je menej viac. Ide teda o jeho najlepší film? To si nemyslím, no v rebríčku top filmov roka 2022 nemôže chýbať.

Hodnotenie: 8/10

8. miesto: BARBARIAN

(Zach Cregger)

Dlho očakávaný BARBARIAN je prekvapivý, svojský, drsný a zábavný v jednom. A k tomu s myšlienkou. Ako je možný takýto mix?

Rada na začiatok: nezisťujte si o filme nič. Ale že vôbec. Spoiler vám môže ľahko pokaziť zážitok. Prezradím len základný dej. Dievča si prenajme cez Airbnb dom v zapadákovom v Detrote, no zistí, že ten istý byt si už prenajal niekto iný. Oстане tam s ním alebo nie? Kde nastala chyba?

Film by sa dal rozdeliť na tri časti. Prvá je riadne znepokojivá, atmosférická, strašidelná a echt plná napätia. Luxusný

hororový zážitok. Na plný počet bodov. Druhá naberie zábavný tón, nie kvôli deju, ale postave, ktorá vkročí do filmu (plus pridá #metoo myšlienku). A tretia, záverečná časť je drsná a nebojí sa ani prejsť do gore.

Ústredný námet nie je nový, vychádza zo starých filmov (70tky/80tky), len je natočený šikovne, sviežo a svojským štýlom. Vidno, že neznámemu režisérovi námet sadol a horor bude jeho úrodná pôda.

Od plného počtu tento film delia dve veci. Subjektívna – tú humornú nôtu by som osobne vynechal, síce je to cielene

páť na oko, ale skôr to kazí atmosféru ako zlepšuje, a druhá je, teda sú, nezodpovedané otázky. Nie sú dôležité pre dej (pokojne film pochopíte aj bez týchto odpovedí), ale ja som zvedavý chuj. Každopádne, odporúčam!

Hodnotenie: 8/10

7. miesto: THE CELLAR (Brendan Muldowney)

Strašidelný dom je vlastne taký hororový gýč. Staré baráky plné krutých duchov, nevinných obetí, hrozivých tajomstiev či starodávneho zla. Môže ešte taký horor zaujať aj v roku 2022? Jeden ti dnes predstavím.

Rodina Woodsovcov sa presťahuje do starého domu. Zo začiatku ide všetko dobre, postupne sa však začnú diať znepokojivé veci. Zvuky, šum či buchot. Vyvrcholí to tým, že sa v pivnici stratí dcéra (tento motív mi trochu pripomenul bájnny film *Poltergeist*) a pani Woodsová sa rozhodne vypátrať, kde zmizla. Celé to smeruje k tomu, že za to môže práve dom a jeho desivé tajomstvo.

Z tohto popisu sa môže zdať, že pôjde opäť o tradičný a ničím neprekvapujúci horor o strašidelnom dome. To však nie je pravda. Film začne chrliť jeden zaujímavý nápad za druhým, veľmi šikovne tvorí atmosféru a pomalými krokmi vchádza do temnoty. Oceňujem hlavne nápad so schodmi, počítaním a samotným nápadom ohľadne hlavnej funkcie

domu. Rozhodne ma to potešilo.

Mínusom filmu je hlavný výkon herečky – Elisha Cuthbert. Môžete ju poznať ako sexicu zo „Sexbomba od vedľa“. Lenže zostarla a hrá rolu matky, a k tomu veľmi nezábavné, strojene a neveril som jej ani pol emócie.

Zo záveru by sa dalo vyťažiť možno viac, no stále je to skvelá bodka za filmom. Pátranie v „druhom“ svete, kde sa nahliadne za oponu, môže pripomenúť aj pecku *Insidious*. Malý plus dávam aj za masku „démona“, ktorá nebola CGI, ale pekne praktická. Keď to zhrniem: máme

tu krásne atmosférický, temný a nápaditý horor o jednom desivom dome. Skrátka, mysteriózny horor tak, ako ho milujem.

Hodnotenie: 8.5/10

6. miesto: HELLRAISER

(David Bruckner)

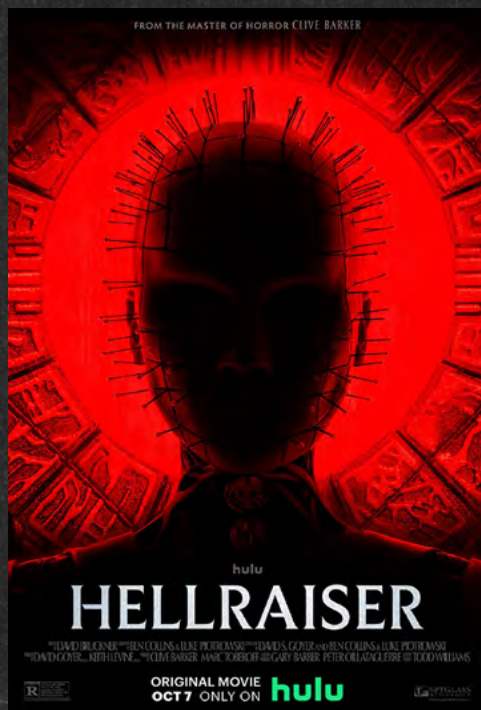
Séria Hellraiser má za sebou, keď dobre rátam, desať častí a osobne za kvalitné považujem len prvé dve a tretia časť je tak na hrane. Čítal som aj novelu, ktorá má, i napriek tomu, že látku poznám, nadchla. Keď som videl, že sa chystá nová verzia, tak som mal obavy, ale len na krátko, pretože som uvidel meno režiséra. David Bruckner patrí k najlepším v tomto žánri, za čo hovorí skvelá práca na dielach ako The Ritual (Adam Nevill napísal pôvodnú novelu) či The Night House.

Ako prvé musím napísať, že nová časť „neremakuje“ pôvodný film alebo novelu, ale rozpráva nový príbeh s novými postavami a v mnohých veciach rozširuje „lore“. David Bruckner priniesol čerstvý a svieži vietor, dalo by sa povedať až moderný, ktorý dodáva dielu „drive“ a hlavne naliehavosť. Od prvého otvorenia kocky príbeh naberie silu a neustále vás drví v napätí, ťaží neskutočnou dávkou atmosféry (tá hutná hudba je tam priam až majstrovská), až po poslednú epickú scénu.

Veľkým plusom sú kreatívne naaranžovaní Cenobiti – desiví, odpudiví, brutálni, správne „gore“ a zároveň štýloví až sexi.

Z novej „Pinheadky“ išiel neskutočný rešpekt. Maskérovi posielam veľkú pochvalu. Taktiež je príbeh síce jednoduchý, no zahŕňa kopec moderných vecí a pritom nezabúda ani na priame a trefné odkazy na pôvodnú sériu.

Vadili mi v podstate len dve veci. Prvou, malou, ktorú som schopný odpustiť, sú logické prešľapy (napr. hranie sa s pravidlami otvorenia pekla podľa toho, ako to scenáristom vyhovuje), no najviac mi vadili nesympatické postavy. Obzvlášť hlavná postava mi liezla na nervy a tajne som od začiatku dúfal, že skončí v retaziach.

Aký je nový Hellraiser? Temný, ťaživý, odpudivý, atmosférický, až epický pri niektorých scénach so skvelým dizajnom Cenobitov, no vysokú kvalitu diela zrážajú nezaujímavé a nesympatické postavy. Niečo mi vraví, že to pri tejto časti nekončí, ale ak to bude mať v rukách podobný tím, tak sa teším.

Hodnotenie: 8.5/10

5. miesto: INCANTATION

(Kevin Ko)

Found footage nemal plodný rok, dokonca by som povedal, že mu vyschýna prameň, no z Taiwanu prišiel film, ktorý sa stal najlepším found footage hororom tohto roka. Dokonca je poňatý dosť originálne – dve dejové línie, zapojenie diváka do deja alebo využívanie všelijakých možností kamier.

Dej sa skladá z dvoch časových rovín. Hlavná zobrazuje súčasnosť. Matka si po niekoľkých rokoch berie svoju dcéru z detského domova a začnú sa diať čudné veci. V druhej časovej rovine sledujeme minulosť; partia mladých ľudí (medzi nimi aj spomínaná matka) prekazí budhistický rituál s fatálnymi následkami. Obidve časové roviny kráčajú hlbšie a hlbšie do temnoty.

Snímka má hustú atmosféru, využitie found footage štýlu v tomto prípade bolo skvelým ťahom, vďaka tejto forme stiahne film diváka priamo do deja a pri scéne v tuneli som až nedýchal. Tá mala

naozaj silu. Exotické prostredie, budhistické náboženstvo a ich rituály sú skvelým nevšedným nástrojom ako vzbudiť hrôzu. Je to niečo iné a hlavne to funguje. Najbližšie má k snímke film Noroi, ktorý tiež výborne pracoval s nevšedným prostredím.

Jediné, čo mi vadilo, bolo nevhodné využívanie hudby. Autori použili až príliš „bombastickú“ hudbu do dramatických scén a to bolo v konflikte s minimalizmom found footage žánru a rušilo to atmosféru.

INCANTATION je temným found footage hororom s hutnou atmosférou,

odohrávajúci sa v exotickom prostredí. Dokonca u mňa pocit strachu pretrval aj po dopozieraní filmu a s malou dušičkou som pozeral do temných zákutí bytu. Konečne!

Hodnotenie: 8.5/10

4. miesto: MEN (Alex Garland)

Spojenie štúdia A24 a talentovaného Alexa Garlanda (Ex Machina) už raz prinieslo ovocie. Rovnako aj jeho druhý film – Annihilation sa vydaril (čítal som knihu a bol som s filmovou podobou spokojný). Tretí film s názvom Men sa u nás nedostal do kín a pritom, keď som bol v Paríži, na každom rohu číhal plagát na tento počín. Chápem to, podobný štýl filmu nie je pre masy a sály by zívali prázdnotou a zároveň naň vidím len samé negatívne názory. Naozaj sa nepodaril?

Opak je pravdou a zároveň chápem, prečo sa väčšine ľuďom nepáčil. Je úplne iný ako bežná produkcia. Režisér nám nič doslova nepovie, necháva veľký priestor na vlastnú interpretáciu, no zároveň nám premietne jasnú a ucelenú myšlienku.

Alex Garland ponúka mimoriadne svojiskú a autorskú snímku o žene, ktorej sa rozpadlo manželstvo a na vlastné oči videla samovraždu manžela. Pred výčitkami a vnútornou vinou odchádza na vidiek. Dokáže však uniknúť vlastným myšlienkam?

Film by som nazval až poetickým hororom. Ide o akési psychologické podoben-

stvo v hororových kulisách, ktoré spôsobujú stiesnenú a ku konci aj dosť odpornú atmosféru. Snímka mi pripomenula Antichrista od Von Triera a ľahkú paralelu som videl aj s dielami od majstra Tarkovskij-ho.

Men je horor pre náročného diváka. Je abstraktný, poetický, so stiesnenou atmosférou a s krásnymi zábermi prírody a úchvatnou prácou s kompozíciou obrazu, no zároveň absentuje dej a interpretácia ostáva na divákovi. Záver nám predstaví (nápadom) ukázkový bodyhoror, kde si myslím, že efekty pôsobia umelo a rušia atmosféru. Pre tento film potrebujete čis-

tú hlavu a pripraviť sa, že autor to necháva celé na teba.

Hodnotenie: 9/10

3. miesto: DEADSTREAM

(Joseph Winter, Vanessa Winter)

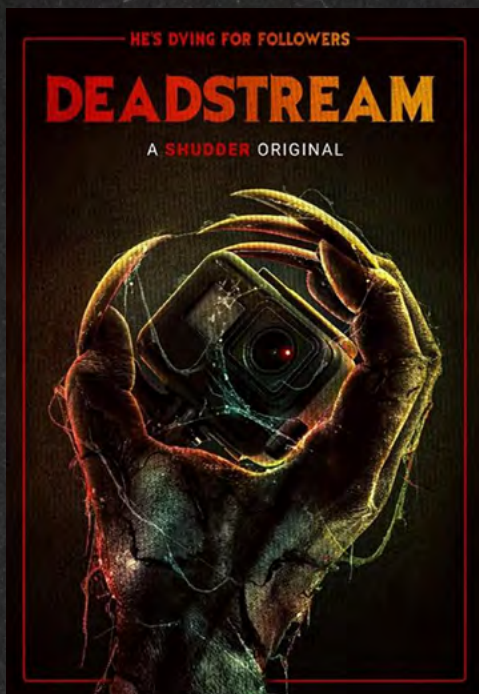
Divoký „streamer“ (robí šialené videá, niečo na štýl Jackass) sa rozhodne prespať v strašidelnom dome a všetko streamovať na internete. Zároveň si vymyslel pravidlo, že pokiaľ bude niečo podozrivé, musí to ísť preveriť, inak nedostane zaplatené (trefný odkaz na kliše duchárskeho hororu).

Film (až nepochopiteľne) funguje jednak ako strašidelný Found footage (stream?), kde som sa reálne bál, a to sa mi tento rok stalo len druhý raz. Zároveň je snímka vtipná, zábavná, energická a hlavne natočená s dušou a srdcom pre horor.

Klišé žánru dostávajú „na prdel“, film posúva moderný found footage na ďalšiu úroveň (streamujúci duch a motivácia čarodejnice), zároveň má skvelé béčkové masky (čistá láska!) a celý príbeh má strašný drive a náboj. Čo je najdôležitejšie, srší z toho nesmierna láska k hororu! Pre predstavu – ako keby sa zmiešal Evil Dead s novodobým Hostom.

Skvelé, úžasné! Manželov Winterovcov už teraz uznávam a pre mňa sú najlepší hororový (filmový) objav roku 2022! Spolu s kraťasom z V/H/S/99 patrí film k tomu najlepšiemu z tohto roka. Prosím, dajte im vyšší rozpočet a horor vám bude vďačný!

Hodnotenie: 9.5/10

2. miesto: BONES AND ALL

(Luca Guadagnino)

Pamätáte si na remake talianskej klasiky Suspiria? Tiež máte kacírsky názor, že je lepší ako originál? Ten istý režisér, Luca Guadagnino, totiž stojí za nenápadnou novinkou Bones and All. Ľutujem, že som na ňu nešiel do kina, lebo...

Maren, mladé dievča, ktoré v sebe pocíti neutíchajúcu chuť po ľudskom mäse, sa prvýkrát zahryzne do prstu kamarátky a odvtedy je neustále na cestách. Najprv stretáva Sullyho, starého kanibala, ktorý jej vysvetlí pravidlá, a že sa „jedáci“ medzi sebou cítia.

Práve tá mytológia, pravidlá robia tento film z „kanibalistického“ subžánru iným. Dá sa to prirovnať k upírskej túžbe po krvi. Je to niečo, čo sa nedá ovládať, závislosť presahujúca ľudskú pevnú vôľu. Je to nevyhnutnosť pre život. Následne Marlen stretáva mladého Leeho (Timothée Chalamet), ktorý v nej prebudí lásku.

Horor je tu len akousi metaforou na závislosť, neskrotnú túžbu a boj s ňou. Keď však príde k desivej scéne, hlavne na záver, tak je drsná, špinavá a krvavá. Poctivá práca.

Príbeh je podávaný pomalým, atmosférickým štýlom, je to až snové, krehké a melancholické. Film má svoje kúzlo, jedinečnú auru, ktorá ma úplne zhypnotizovala. Zároveň je myšlienkovy hlboký, plný vnútorného boja, lásky, výčitiek a túžby.

Jedinečný road movie! Nádherný film s osobitnou melancholickou atmosférou, originálnym poňatím kanibalistického hororu a so skrytou krehkou hĺbkou. Jeden z vrcholov tohto roka!

Hodnotenie: 9.5/10

1. miesto: RESURRECTION (Andrew Semans)

Rebecca Hall je manažérka, šuká s kolegom z práce a je prehnane starostlivá o dcéru. Miestami má až paranoidné stavy. Začne stretávať Tima Rotha a vždy, keď ho uvidí, chytí ju panický záchvat a ujde. Viac neprežradím, pokazil by som zážitok.

Film je znepokojenie samotné, k tomu je veľmi ponurý, atmosférický a echt depresívny. Dokáže vás neustále držať v napätí a budovať vo vás pochybnosti o tom, čo sa vlastne deje.

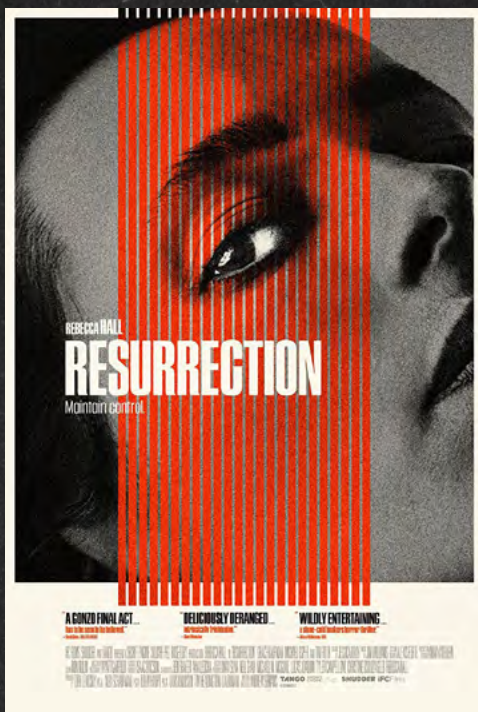
Rebecca Hall (už dlhšie ju vnímam ako šikovnú herečku) dáva zo seba všetko, hotový herecký koncert. Film sa síce tváril, že jej nemám veľmi veriť, no ja som jej žral všetko. Tim Roth jej skvelo sekunduje. Jeho postava je neuveriteľne nepríjemná a charizmatická.

CHARON

Medzi riadkami zároveň plynú otázky ohľadom manipulácie, brainwashingu, psychického vydierania, psychickej choroby a nekontrolovateľnej paranoje.

Originálny, totálne nevšedný a bizarný námet ide spolu ruka v ruku so znepokojivým a ponurým spracovaním. U mňa film roka!

Hodnotenie: 9.5/10

**AGNIESZKA BISKUP
ROBERT CICHOWLAS
MAGDALENA MARIA KALUZYŃSKA
TOMASZ CZARNY
SYLWIA BŁACH
WOJCIECH GUNIA
KAROLINA KACZKOWSKA
MACIEJ SZYMCAK
DAGMARA ADWENTOWSKA
DAWID KAIN
ANNA MUSIALOWICZ
ROBERT ZIEBIŃSKI
AGNIESZKA KWIATKOWSKA
TOMASZ SIWIEC
CARLA MORI
MICHAŁ STONAWSKI
ŁUKASZ RADECKI**

WWW.GOLDENDOG.CZ/ESHOP

TOMÁŠ MARTON

ANIČKA

ilustroval: Adam Kubík

Dospívala, tak co je na tom divného, že se chtěla poprvé zamilovat?

„Aničko, na to máš ještě čas,“ říkala vždycky máma.

Jenže jí už bylo šestnáct.

„Jsem skoro dospělá a osamělá. Chci si jen vyjít a poznat konečně někoho. Nechci skončit jako...“

„Jako já,“ skočila jí do řeči máma. Před měsícem oslavila čtyřicátiny, a přestože stále vypadala mladistvě, zůstávala sama. Však Anna nikdy nepoznala svého otce. Jako by neexistoval.

„To jsem nechtěla říct. Ale proč mě nikam nepustíš, mami?“

„Láska bolí, a já tě chci ochránit.“

„Já to vím,“ řekla Anna a mámu obejmul.

Obě však tušily, že to donekonečna nejde.

Rozhodla se jít na párty. Nevěděla, co si má od toho slibovat, protože nikdy na žádnou nešla. Tahle se konala u spolužačky doma. Její rodiče odjeli na dovolenou a ona tak mohla velký dům využít naplno. Byla to párty jak z amerických filmů.

Anna zazvonila na zvonek a zanedlouho se otevřely dveře.

„No neke, Anička. Tebe maminka pustila?“ zeptala se trochu jízlivě Magda. Nejenže díky rodičům měla vše, na co ukázala, ale i skvěle vypadala. Značkové oblečení, krásný účes a drahý make-up.

„Nemyslím to zle. Jen pojd' dál. Ale moc nepij, jestli nejsi zvyklá.“

Anna alkohol nepila. Vždyť není plnoletá. Tak jak by mohla? Poděkovala Magdě a vešla. Připadala si jak v pohádce. Její spolužačka žila v rozlehlé vile, která byla nyní plná lidí. Bavili se, pili, smáli se a tančili. Netušila, co má vlastně dělat, jak se zapojit.

Všimli si jí. Cítila na sobě spousty pohledů. Možná to bylo jejím oblečením. Jako jediná na párty měla různobarevné květované šaty. Nejspíš ostatním připadala jak z jiné doby. Nebo zírali, protože ji takto neznali. Ve škole šedá myška, tady upravená, načesaná. Zaslechla smích. Slyšela nějaké poznámky na její adresu.

„Co to má být?“

„Spletla si století?“

Styděla se. Ty jejich pohledy. Ještě chvíli se bezcílně potulovala po domě s nadějí,

že by zahlédla někoho, s kým by se dala do řeči. Jenže ani na okamžik ji neopustil pocit, že sem nepatří.

Otočila se a vracela se ke vchodovým dveřím.

„To už odcházíš?“ divila se naoko Magda.

„Nepatřím sem,“ řekla smutně Anna a snažila se nevypadat tak pokořeně.

„To je fakt. Spíš někam na oldies párty.“

Anna na to nic neřekla, a když už skoro byla u dveří, pocítila na rameni dotek. Bleskurychle se otočila.

„Omlouvám se, ale nevěděl jsem, jak tě oslovit,“ řekl příjemný hlas. Patřil klukovi, kterého znala jen od vidění. Chodil o třídu vedle a patřil mezi oblíbence. Dělá nějaký sport, přemýšlela v rychlosti Anna.

„To je dobrý. Proč si mě zastavil?“

„Jen tak, připadala jsi mi ztracená. Zatím je to tady nic moc,“ řekl mile, i když trochu nervózně. To Annu překvapilo. Proč by takhle hezký kluk byl v její přítomnosti nesvůj? Ano, připadal jí pohledný. Kaštanové vlasy měl trochu odrostlé, ale ne tolik aby mu padaly do očí. Souměrný obličej a hluboké hnědé oči. Byl o něco vyšší než ona. Přistihla se, že se na něj usmívá.

„Půjdeme k bazénu? Je tam bar s pitím. Nevím, co piješ.“

„Dobře, ale dám si jen limonádu.“

Když procházeli domem, všimla si, že se stále hodně lidí dívá. Především holky.

Magda zírala s otevřenými ústy a Anna se přistihla, jak ji to těší.

Červenec měl teplé večery a tenhle nebyl výjimkou. Pár lidí využilo bazén, ale Anna se spokojila s vychlazeným Spri-tem.

„Ty jsi Anička, vid?“

Cítila, že zrudla. Zdrobněle jí říkala jen máma. Pokývala na souhlas.

„Já jsem Honza Pokorný. Víš, hraju basketbal závodně, tak jsi o mně možná slyšela.“

Povídali si.

„Já se o sport moc nezajímám, ale vím, že jsi oblíbený. Spíš mě překvapuje, že se mnou chceš mluvit. Se mnou lidi nemají zájem komunikovat.“

„Protože jsem hned poznal, že jsi jiná.“

„To asi říká hodně lidí, třeba Magda,“ řekla Anna a kývla hlavou směrem, kde stál hlouček děvčat a evidentně si o nich povídal.

„Magda je trapná, obyčejná fintilka. Má prachy, tak si myslí. Ale jak jsem tě zahlédl v těch šatech, s tím jak jsi přirozeně hezká a jiná, tak bylo jasné, že tě musím oslovit.“

Anna zčervenala. Nikdo k ní takhle nikdy nemluvil. Měla pocit, že se jí dvoří. A bylo to příjemné. Choval se slušně a přitom jí evidentně chválil. Něco se v ní probudilo. Cítila to v břiše, ale i ve svalech.

„Děkuji, jsi na mě milý. Ale šaty, a to, že nejsem jako Magda, přeci nic nezname-

ná. Co ty víš? Jsem nudná holka, co musela v šestnácti prosit o puštění na párty.“

„Jsi slušně vychovaná, to je fajn. Já taky. Jsem sice oblíbenej ve škole, ale taky nejsem zrovna extrovert.“

Usmála se na něj. Cítila se skvěle. Pořádali si ještě dlouho, ale Anna měla být do půlnoci doma. Honza jí nabídl doprovod.

Nedošli daleko. U parku zastavili.

„Ten měsíc je nádherný, vid’“, řekl a ukázal na něj. Jak velké oko na ně hleděl přirozený satelit Země. Byl téměř úplněk a nikde ani mráček. Okolo nich prázdnost a oběma připadalo, jako by na chvíli patřil svět jen jim.

Honza se k ní přiblížil. Anna si připadala jak v pohádce, jen to cosi v jejích kostech a svalech působilo znepokojivě. Takové napětí. Netušila, zda je to normální, ale stále víc cítila tlak.

Pohládl ji po rameni.

„Celá se chvěješ.“

„Promiň,“ špitla.

„Neomlouvej se. Jsi krásná, Aničko.“

Blížil se moment, který si tak přála. Až se jejich rty dotknou a obejmou se.

V jejím nitru se ale stále cosi dělo. Sítilo to a stoupalo vzhůru. Tlak v hlavě jí znepříjemňoval okamžik, který měl být nejhezčí v jejím dosavadním životě.

Chtěla polibek, chyběl jen kousíček, když tlak uvnitř ní explodoval. Měla pocit, že se obrací vnitřkem navrch, že už to nejde vydržet. Honza měl v očekávání

polibku zavřené oči, ale cosi mu v nanosekundě řeklo, aby se podíval. Učinil tak. Vše se odehrávalo ve zlomcích vteřiny, a tak nebyl čas zastavit pohyb směrem k Aničce. Spatřil obrovská rozevřená ústa plná jehlicovitých zubů. Všiml si, že jsou jich celé řady a chřtán před ním se stále rozšiřuje. Nestačil ani zakřičet. V okamžiku mu Anna ukousla hlavu a světlo života pro něj zhaslo.

Chtěla křičet. Přála se probudit.

Věděla, co udělala. Nějak se stalo, že se z ní stala zrůda, co zbavila Honzu života, ale během chvilky se vrátila do své normální podoby. Před ní na cestičce u parku leželo bezvládné tělo bez hlavy. Všude kolem byla krev, a jak si všimla, i její šaty se zbarvily do syté rudé. Měsíc na ni svítil, jako by se chtěl podívat na tu hrůzu.

S pláčem se rozběhla domů. Z parku to byla jen minutka cesty. Trásl se jí ruce a přes slzy neviděla. Nahmatala klíče v kabelce a snažila se otevřít dveře. Když se tak povedlo, vkročila dovnitř. Naproti ní na konci chodby stála máma.

„Mami!“ zařičela ve směsi šoku, hrůzy a zoufalosti.

„Stalo se něco hrozného,“ drmolila ze sebe Anna, když ji máma objímala.

„Já vím. Čekala jsem, že se někdy něco takového stane.“

Anna se odtáhla.

„Čekala? Jak jako že si to čekala?“

„Pojď si sednout, vše ti povím.“

„Ale já právě zabila člověka!“ zakřičela zoufale Anna. „Musíme zavolat policii.“

„Ne! To nesmíme. Uklidni se a já ti vše vysvětlím,“ řekla máma důrazně.

Seděly v kuchyni, Anna pila čaj i se svými slzami, které do něj stále padaly, a matka jí vyprávěla.

„Aničko, přeci víš, že naše rodina je odlišná. Nenajdeš v ní muže. Já jsem sama, babička byla sama, prababička také a tak dál do minulosti.“

„Takže...všechny byly zrůdy? I ty si ukousla tátovi hlavu? To proto si o něm nikdy nemluvila a nevím, kdo to je?“

„Ano, Aničko, takové jsme byly a vždycy budeme. Ale nejsme zrůdy. Nejsi žádné monstrum. Jsí prostě jen... jiná.“

Anna zavrtěla nesouhlasně hlavou a vysmrkala se.

„Nějak jsem se změnila a ukousla hlavu klukovi, co se mi líbil. A víš, co je nejhorší? Já se líbila jemu. Konečně jsem cítila, to co každá holka na světě. Konečně jsem mohla být s někým, komu jsem přišla skvělá a zamilovat se!“ křičela Anna a znovu se rozplakala.

Máma ji hladila po zádech.

„Vím, že to bolí. Prošla jsem si tím úplně stejně.“

„Proč si mi nic neřekla?“ zeptala se obviňujícím tónem.

„Chtěla jsem tě od toho ochránit. Ještě

nějaký čas tě nechat bezstarostnou. Prodloužit ti dětství.“

„Co mám teď dělat?“

„Nic. Přijmout jaká jsi a žít dál.“

„Cože?!“ vybuchla nevěřícně. „To je všechno, co mi řekneš?“

„Aničko, nic se s tím nedá dělat. Jsme jiné, ale pořád máme právo na život. Nejde jít k doktorovi. Tohle se nedá léčit.“

„Něco se dá dělat. Nechci to už nikomu udělat. Už nikdy se nesblížím s žádným klukem,“ řekla razantně a vstala.

„To říkáš teď, ale nakonec neodoláš. Bude tě to volat. Aničko, my jsme předátoři a líbí se nám někoho svést. Navíc se ti bude zamlouvat ta energie, kterou ti dá to, co máš nyní v sobě. Ta hlava nikam nezmizela, je v tobě, dala ti sílu.“

„Mlč! Nic neříkej, nebudu to poslouchat.“

Anna utekla do svého pokoje. Její máma si povzdechla a šla mýt nádobí.

Je pravdou, že se cítila lépe, než kdy dřív. Alespoň tedy fyzicky. Jako by se jí zvýšila síla, vnímala energii a přišlo jí, že by dokázala cokoli. Zároveň se jí hnusilo pomyšlení, že Honzova hlava je někde uvnitř a ona ji tráví. Co je sakra zač? Vždyť je to nemožné. A máma to bere jako zcela normální záležitost. Anna se zařekla, že už nikdy nikomu neublíží.

Následující dny měla strach, co bude dál. O Honzově úmrtí se psalo a mlu-

valo všude. Město dělily informace, že někde řadí vrah, který mladého kluka zbavil hlavy, jež se nenašla. Anna musela na výslech. Vymyslela si, že jakmile odešla z párty, vyzvedla ji máma autem a netuší, kam Honza zamířil. Policie ji propustila a pár dní se téměř nic nedělo. Jen si všímala, že ji občas pozoruje Magda. Tu stála na konci chodby s upřeným pohledem na ni, jindy se při cestě domů ohlédla a ta bohatá holka šla za ní. Sice daleko, ale působilo to podezřele. A pak ve škole, ji Magda konfrontovala:

„Já tě viděla, jak si s Honzou povídáte,“ říkala jí na chodbě.

„No a co?“

„A taky jsem viděla, jak spolu odcházíte,“ usmála se Magda.

Anna se zatřásla. Musela se ovládat, aby neprojevila víc emocí, než je potřeba.

„Viděla si kulový. Venku mě naložila máma a odvezla domů,“ odsekla Anna a odešla z blízkosti Magdy.

Když pak šla domů, u parku, kde se tragédie odehrála, stála ta namyšlená zbohatlická holka. V Anně se hromadil vztek.

„Tady se to stalo, vid'. To je ale náhoda, že kousek od tvého domova.“

„Nech mě být, nic jsem mu neudělala.“

Anna přidala do kroku, ale Magda jí byla v patách.

„To zní tak důvěryhodně. Víš, ještě jsem to neřekla policii, ale asi to udělám.“

Anna zrychlovala a dusila v sobě slzy.

Ta holka ji měla v hrsti. Vytáhla mobil a rychle poslala mámě zprávu, že ji doprovází šílená holka.

„Ale no tak, snad bys nebrečela. To se na vražedkyni nehodí.“

„Co chceš?!“ zastavila se a otočila k Magdě. Ta se k ní přiblížila a pohládila ji po tváři.

„Jsi docela hezká, Aničko. Mohly bychom být kamarádky. Hodně blízké kamarádky, jestli mi rozumíš.“

Anna sundala její ruku ze své tváře.

„Už jsem doma,“ řekla a vyndala klíče.

„Ale copak? Nelíbím se ti?“

Magda se znovu přiblížila až k Anně. Ta strkala klíče do zámku.

„Jestli nebudeš dělat, co ti řeknu, volám poldy.“

Pak se otevřely dveře. Za nimi stála Anny máma. Hbitě chytila Magdu za vlasy a vtáhla ji dovnitř.

„Zavři,“ houkla na dceru.

Anna se podívala na ulici, ale nikoho neviděla. Zavřela a podívala se do chodby. Magda křičela. Nad ní se tyčila matka. V ruce třímala kuchyňský nůž, který celý vrazila do Magdina hrudníku. Chodbu potřísnila krev.

Trvalo to jen pár vteřin. Anna v šoku ani nedutala. Když bylo po všem, poručila jí matka:

„Běž pro kbelík a mop, musíme tady uklidit. Musíš dávat pozor na svědky. Jak tě někdo uvidí, musíš se o něj postarat.“

Tělo rozpustila matka v kyselině. Anně jedna věc stále vrtala hlavou. Byla to bizarní myšlenka, ale šla se zeptat mámy.

„Proč... proč si jí neukousla hlavu?“

Matka se usmála.

„Tak to nefunguje. Změníme se, jen když jsme... když se nám někdo líbí a chceme ho. Stane se to z touhy, ne když samy chceme. Ale časem se naučíš s přeměnou trochu počkat. Na chvílku utlumit to největší vzrušení. Víš, aby mohl dojít ke styku a početí.“

„Mluvíš o tom tak klidně. Tobě nepříjde odporné, že zabíjíš?“

„Je to otázka přežití. V tvém věku mě to taky trápilo a trýznilo, když jsem poznala tvého tátu.“

„Měla si ho ráda?“

Mámě se v očích objevily slzy. Rychle si je otřela.

Dvě vraždy studentů. Město ve strachu. U Anny byl však klid. Vše nasvědčovalo tomu, že jí to prošlo. Neměla z toho ale žádnou radost. Naopak se trápila. Výčitky ze smrti Honzy, ale také Magdiny. Ta holka jí chtěla ublížit, přesto si nezasloužila zemřít. Anna měla stále před očima, jak do její spolužačky máma vrazila nůž. Tak samozřejmě, jako by to dělala už mnohokrát.

Dřív byla Anna ve škole téměř neviditelná. Měli ji za šedou myšku, za nezají-

mavou holku, ale to se změnilo. Teď se po ní skoro každý díval. Pohledy s nevyřešenými otázkami. V těch tvářích spatřovala zvědavost, ale také strach. Přestože ji policie z ničeho neobvinila, mezi spolužačky byla už navždy tou, která se ten večer motala kolem Honzy.

Anna neměla problém se někomu vyhýbat. Nikdo nejevil zájem se s ní bavit.

Její prohlášení, že se již nesblíží s žádným klukem, znělo velmi realisticky. Je zvláštní, že i když to Anička prohlásila, tak v nitru si přála někoho potkat. Člověk zkrátka není tvor určený pro samotu.

Každý den chodila kolem parku, kde se projevila její jinakost. Pokaždé si vzpomněla na ten moment, kdy se změnila a ukousla Honzovi hlavu. Mrazilo ji a dělalo se zle. Dnes šla kolem toho místa hned třikrát. Do školy, ze školy a večer, když se vracela z brigády. Na pár dní v měsíci doplňovala zboží v místním supermarketu. Večer byl poměrně chladný, a tak se snažila domů dojít co nejrychleji. Lampsy u parku svítily jen tolik, aby se dal rozeznat chodník.

Anna cosi zaregistrovala. Zrovna když došlápla na chodník, uslyšela zašustění. Kolem chodníku je hradba metr vysokého živého plotu a za ním několik keřů a pak stromy. Zastavila se a poslouchala. Zdánlivé ticho skrývalo tajemství. Stále bylo něco slyšet. Napadlo ji, že se někdo snaží nehybat v křoví, ale nedokáže ukočírovat třas. Zřetelně zaslechla něčí

dech. Měla pocit, že ji smysly napíná jí čím dál víc. Křupla větvička. Někdo tam zcela jistě byl. Rychle šla vpřed, ale v ten moment se ze křoví vedle ní zvedl stín, a i přes živý plot ji chytil za bundu a loket. Vykřikla, ale ve vteřině si ji stáhl k sobě a dal ruku na ústa.

„Tak pšt, princezno,“ šeptal jí do ucha ten chlap. Jasně cítila alkohol. Udělalo se jí zle.

Chtěla něco říct, ale nevydala ze sebe nic srozumitelného.

„Nemusíš nic povídat. Já rád tiché holky,“ upozornil a olízl jí ušní boltec.

Bylo to odporné a zároveň pocítila zmatení. Znovu se pokusila něco říct a vymanit z jeho sevření.

„Drž hubu. Já nekřičím, tak ty buď zticha.“

Podtrhl jí nohy a položil na zem. Nevíděla mu jasně do tváře, jen jeho figuru. Vypadal jak temná černá skvrna s obrysy člověka. Cítila, jak jí ty cizí ruce zkoumají. Hladil ji po bocích, stehnech a pak na prsou. Bylo to odporné, ale doteky ještě rozdmýchaly to, co předchozí olíznutí. Nelíbilo se jí, co dělá, ale uvnitř ní se něco dělo.

Vrazil jí facku a násilně sáhl mezi nohy. Zabolelo to.

„Udělám ti to,“ řekl nechutně.

Kývla na souhlas. Muže to vykolejilo a zasekl se.

Cítila to, co už jednou. Vzrušení. Nelíbil se jí a nechtěla ho, ale ty doteky v ní

spustily obranný mechanismus. Dala jeho ruce na svá prsa a řekla:

„Chceš mě?“

„A... ano. Jasně, jasně,“ drkotal muž a rozepínal si kalhoty. V ten moment přišla proměna. Nestačil ani zalitovat, že mu zrudná tlama s ostrými zuby ukousla hlavu, když měl kalhoty na půl žerdi. Bezhlavé tělo na ni spadlo a krev se jí valila do obličejů. Rychle ho ze sebe setřásla a utřela si oči. Zvedla se, rozhlédla kolem, a když nikoho neviděla, rozeběhla se domů.

* * *

„Jsem na tebe pyšná,“ chválila ji máma.

Ona plakala. „Bylo to tak hnusný a já... já...“

„Vzrušila ses. To není ostuda. Byla to jen obrana. A navíc... jsme lovkyně. Cítíme šanci a využijeme ji,“ říkala máma s nadšením.

„Zabila jsem ho. Mám v sobě jeho hlavu. Jsem tak odporná,“ vzlykala Anička.

„Chtěl tě znásilnit. Nic jiného si nezasloužil. Zachránila si sebe a možná i plno jiných žen.“

„Připadám si hrozná. Víš co je nejhorší?“

„Tuším.“

„Opravdu?“

„Ten moment, kdy ses změnila, když jsi ho zabíjela, tak ten se ti vlastně líbil.“

Anně vytryskly slzy.

„Jo, mami, jo.“

Anna přestala domů chodit kolem parku, protože měla stále před očima muže, který jí chtěl ublížit. Stejně tak se nedokázala zbavit výčitek za jeho smrt a především za Honzu. Trápila se a máma se ji stále snažila povzbuzovat.

„Jsi skvělá holka. Nejsi monstrem. Přestaň naříkat a přijmi, jaká jsi.“

Anna se snažila. Dívala se na motivační videa a sledovala instagramerky. Všechna ta videa jako by promlouvala přímo k ní. Ty holky jako by přesně věděly, jak se cítí. Osamělá, jiná, naprosto k ničemu, ta nejhorší na světě. Ale ony mluvily o tom, že má svou odlišnost brát jako výhodu.

„Bud' sama sebou!“

„Jsi lepší, než si sama dovedeš představit.“

„Dokážeš vše, co si usmyslíš.“

Jistě, ta videa byla obecná a o sebevědomí, ale Anna něco takového potřebovala slyšet. Máma jí říkala také podobné věci, jenže ona sama byla taky „jiná“. Tohle ale říkaly ty úspěšné a oblíbené holky.

A tak jednou přišla do kuchyně a řekla sebevědomě:

„Mami, já nejsem zrůda, jsem výjimečná. A dokážu všechno, co chci.“

„Teda, to jsem překvapená. Moc příjemně,“ chválila ji máma a zeptala se, „a co chceš dokázat?“

Nevadilo mu, že prší a hřmí. Byla to letní bouřka, která se však změní v perfektní

noc. Pořád tomu nemohl uvěřit. Vážně ji sbalil. Poznal ji na netu, jiným způsobem to neuměl. Byla také ve facebookové skupině o Star Wars. Líbila se mu už její profilovka, a tak zkusil napsat. Vždycky si nějakou vyhlídl a poslal zprávu. Většina nereagovala, část jednou odepsala a zhruba jedna z deseti si s ním povídala i pár dní. Jenže když se chtěl začít sbližovat, skoro všechny vždy přestaly psát a zablokovaly si ho. Jenže tahle ne. Je to jeho princezna. Neodradilo ji nic a dokonce mu pochválila i fotky pindíka, které jí poslal. Věděl, že tohle ženy chtějí. Posílal i videa a ona psala dál. Dokonce se chtěla sejít, a tak si domluvili rande.

„Je to ještě daleko?“ zeptal se jí. Normálně by mu vadilo, že není po jeho a nejdou k němu do bytu, ale ona ho okouzila.

„Ještě pár minut. Prší pěkně, ale neboj, vše ti vynahradím,“ řekla láskově a usmála se na něj.

Byl v sedmém nebi. Na pubertářku vypadala nezvykle vyspěle. To věděl už z fotek, které mu posílala. Říkala, že je jí čtrnáct a zda mu to nevadí. Pokaždé odpovídal, že láska nezná hranice. Hlavně, aby ho nepráskla policajťům. Obavy však vždy zahlala její přívětivost. Chtěla ho, cítil to zcela zřejmě.

Znovu se zablesklo a hrom se rozezněl jak vzdušná válečná kavalérie.

„Tak už jen přes silnici a jsme tam.“

Těšil se.

„Říkala si, že bydlíš s mámou. Nebude

to problém?“ zeptal se. Tu otázku položil dnes už poněkolkáté, protože z toho měl obavy. Uklidňovala ho tím, že její mámě to vůbec nevadí, ale i tak ho to mírně znervózňovalo.

„Ty se jí nějak bojíš, přitom vůbec nemusíš. Opravdu ji ani nepotkáš. Budeme mít soukromí.“

Konečně došli k cíli. Otevřela dveře a znovu se na hosta usmála. Rukou pokynula, ať vejde dál a udržovala oční kontakt. Vedla ho chodbou až ke schodišti kamsi dolů. Na moment se na ni rozpačitě podíval. Málem se rozesmála. Na internetu neohrožený úchyl, ale jinak se neustále bojí.

„Říkala jsem ti, že mám pokoj ve sklepe.“

„Taky mám takový. Na speciální příležitosti,“ řekl a vzpomněl si, jaké příjemné záležitosti mu přinesl. Ale také na pletky se zákonem.

Málokdo bydlí ve sklepe. Stále víc mu připadala pozoruhodná. Možná jsou si podobnější víc, než by si dokázal kdy představit.

Sotva došli dolů, zavřela dveře a svlékla si mokrou bundu a kalhoty. On tak učinil také a rozhlížel se kolem. Bylo tu vše, jako v běžném pokoji. Stůl s počítačem, dvě křesla, malá kuchyňská linka hlavně postel pro dva. Trochu mu to připomínalo jeho doupě.

„Tak co budeme dělat?“ zeptala se smyslně a sundala si tričko. Stála před ním

už jen ve spodním prádle a všiml si, že se dívá na jeho vyboulené slipy. Pociťoval silné vzrušení.

„Úplně všechno,“ špitl a přišel k ní blíž.

Připadala mu nádherná. Ale také vyspělá na čtrnáct let. To ho však neznepokojilo. Sundal jí podprsenku, ona jemu slipy a pak se políbili.

Byl to zvláštní polibek. Takový ostrý a nedobrý. Na moment ho to zklamalo. Při líbání měl zavřené oči, nyní je otevřel. Vše se změnilo. Nejraději by zplna hrdla křičel a utíkal, ale na to nebyl čas. Před ním stálo krásné nahé tělo, ale tvář se zcela změnila. Velká hnědá hlava, jako by byla bez kůže. Mokvající tmavý povrch nepřipomínal nic, co by dosud znal. Otevřela se před ním tlama, jejíž velikost stačila právě tak na spolknutí hlavy. Tlame dominovalo hned několik řad ostrých jehlicovitých zubů. Díval se do chřtánu. Do té tmavé díry vedoucí kamsi do útrob zrůdy. Pro jeho štěstí vše popisované trvalo sotva vteřinu. Hrůzný pohled vystřídala krátká bolest a tma.

Změnila se zpět a užívala si chvíli vítězství. Před ní leželo bezhlavé tělo, kolem kterého se tvořila kaluž krve. Bude to muset pracně uklidit, ale stálo to za to. Vyběhla nahoru po schodech a nadšeně vlétla do kuchyně, kde seděla její máma u stolu a pila kávu.

„Hotovo! Zvládla jsem to.“

„Jsi šikovná, Aničko. Jsi opravdová lovkyně,“ chválila ji máma.

„Skoro mi ho až bylo líto, ale ublížil hodně holkám. Zasloužil si to,“ říkala Anna, jako by si chtěla potvrdit, že udělala dobrý skutek.

„To rozhodně. Jsem na tebe pyšná, že ses rozhodla takhle využít naši výjimečnost.“

„Uklidím ho a zítra si začnu psát s dalším.“

„Nezapomeň na správnou koncentraci kyseliny, jak jsem ti říkala. Aby ho to rozežralo pořádně.“

„Jasně, mami. Je ze mě profesionálka.“

Anna políbila mámu na čelo a pak ve sele odcupitala zpátky do sklepa. Úklid mrtvoly nebylo nic hezkého, ale nevadilo jí to. Našla se v tom, co dělala. Konečně mohla být sama sebou. Rozhodla se svůj život zasvětit lovu sexuálních predátorů a všemožných úchylů. Pro své pobavení si Anna dokonce vymyslela superhrdinskou přezdívku. Říkala si Mantis Woman.

TOMÁŠ MARTON

Narodil se v Duchcově. V dětství propadl světům Jaroslava Foglara, o něco později E. M. Remarquy, v současnosti Stephena Kinga, H. P. Lovecrafta, Kena Folleta a Dmitryho Glukhovského. Knižně debutoval povídkou „Škvíra“ v antologii **Může se to stát i vám** (2018). V následujícím roce mu vyšly tři povídky. „Osudová láska“ v antologii **Dokud nás smrt nerozdělí** (2019), Šmouha v oku ve

sborníku **...a pak přišlo ráno** a také „Neznámý interpret“ v hororovém časopisu **Howard**. V tomto časopise mu vyšla také povídka „Soused“ (2020).

Jedním z největších úspěchů je publikování povídky „Kluk“ v legendárním časopise XB-1.

Je také redaktor kulturního webzinu Děti noci a hudebního webzinu Metalforever and Metal Man.

ROZHOVOR: MIROSLAV PECHO

pýtal sa: Radoslav Kozák

Na začiatok by som vás chcel poprosiť, aby ste sa trochu predstavili čitateľom Charona. Kto je Miroslav Pecho a čo ho priviedlo k umeniu?

Ja stále o sebe hovorím ako o bežnom človeku, ktorý má rád umenie celým srdcom. Je to trochu ironické, keďže ako dieťa som sa k tomu dostal tak trochu omylom, keď sa moja mama zapísala na ZUŠku, ale nakoniec sa rozhodla, že nenastúpi. Tak som nastúpil namiesto nej ja, a tam to viac-menej začalo. Ale ďalej som lásku k umeniu rozvíjal potom už na Škole úžitkového výtvarníctva v Košiciach, na odbore reštaurovania, a potom na vysokej škole, pedagogický odbor v Prešove. A rozvíjam ju v podstate dodnes, nakoľko som aktívnym výtvarníkom.

Vo vašej tvorbe sa vyskytuje veľa hororových motívov, či už filmových, knižných alebo aj iných. Čo vás fascinuje práve na tomto temnom žánri? Čítate ho, prípadne pozeráte hororové filmy?

Pravdupovediac, literatúra a filmy veľmi nie sú mojou predlohou. Sem-tam si niečo pozriem, prečítam, ale v mojej tvorbe

skôr preferujem reálne veci, ktoré sú často aj strašidelné. Fascinujú ma veci, o ktorých vieme, že by mali nejako vyzerieť, ale v skutočnosti vyzerajú inak. V mojej tvorbe ma baví deformovať ľudskú figúru, hlavu a myšlienky, ale som zástancom toho, že človek by mal mať zvládnutú anatómiu a remeslo, aby si mohol dovoliť experimentovať, a pritom, aby to stále vyzeralo presvedčivo. Do svojej tvorby sa snažím vkladať akýsi mysticismus, a tým nútim človeka, ktorý sa na dielo pozerá,

aby sa nad ním aj zamyslel. Ja sám však o svojom umení nerozprávam veľmi rád. V hororovom žánri, ktorý je pretvorený do umenia, ma fascinuje hlavne to, že je iný ako bežné umenie, ktoré viac-menej robí každý.

Krajinky a ženské akty sú na maľovanie príliš obyčajné? (smiech)

To by som netvrdil. Pokiaľ ide o krajinky, ja osobne obdivujem romantizmus devätnásteho storočia. Hlavne vo viedenskej a düsseldorfskej škole, kde sa zameriavali na krajinomalbu. Sem tam aj ja niečo namaľujem, ale momentálne sa venujem inému žánru. Nechcem zase pôsobiť, že nemám svoj štýl, a preto robím všetko. Ženské akty nemaľujem prakticky vôbec z podobného dôvodu. Momentálne ma baví niečo iné. A možno aj preto,

že ženskú figúru treba vedieť predniesť bravúrne, bez chýb. Takže tu veľmi nie je priestor k tým už spomínaným deformáciám ľudskej figúry. Ženu ako takú treba zobraziť krásnu.

Čo sa snažíte prostredníctvom vašich malieb vyjadriť? A podľa čoho si vyberáte, čo budete práve maľovať?

Nikdy som nebol na veľké filozofovanie v umení. Vyslovene sa nesnažím v tom, čo robím, predniesť nejaké hlboké myšlienky. Keď už niečo maľujem, tak chcem, aby to v pozorovateľovi vyvolalo pocity, emócie, ktoré mu dielo evokuje. Chcem, aby dielo bolo zaujímavé a dobre technicky zvládnuté. Vyber toho, čo idem práve maľovať, je často spontánny. Nikdy si nerobím prípravne skice k maľbe, pretože keď som to v minulosti aj robil, tak som sa podľa toho nikdy nedržal, a vždy som namaľoval niečo úplne iné.

Veľa ľudí si myslí, že vždy treba vytvoriť niečo úplne nové. Ja často pracujem s nejakým námetom, ktorý ďalej spracúvam do rôznych podôb. Napríklad lebku maľujem v rôznych odtieňoch, uhloch a podobne. Stále je to ten istý námet, ale vždy je to iné dielo.

Častými motívmi vo vašich obrazoch sú havran a Edgar Allan Poe. Čím vás práve jeho diela inšpirujú? Má taký obrazotvorný štýl písania, že mu neviete odolať, alebo sa orientujete podľa trhu

a je po nich jednoducho veľký dopyt?

Stručne k tomuto poviem, že ľudí fascinujú jeho diala. A havran, krkavec v mojom prípade, je taký mystický a inteligentný vták. V ľuďoch vzbudzuje istý obdiv a tieto diela sú žiadané.

Ktorí umelci z vášho odvetvia sú pre vás vzorom. Akých maliarov má rád Miroslav Pecho a čo ho na nich priťahuje?

Asi najinšpiratívnejší je pre mňa Poliak Zdzislaw Beksinski. V jeho tvorbe možno nájsť všetko, čo by malo kvalitné umenie obsahovať. Obdivujem ďalej Sibylle Ruppert a súčasného žijúceho tatára Davida Jorqueru. Každý z týchto umelcov sa vo svojej tvorbe odlišoval od bežných, tuctových umelcov.

Okrem temnoty však môžeme medzi vašimi maľbami občas nájsť aj iné za-

merania. Čím vás napríklad uchvátil staroveký Egypt?

Staroveký Egypt bol pre mňa vždy zaujímavý, už keď sme ho študovali na škole. Dá sa tu nájsť toľko námetov, že človek by nemusel robiť nič iné.

Vaše obrazy sa predávajú po celom svete. Ako ste sa dostali k takej širokej klientele? Určite za tým musí byť veľa tvrdej práce...

Tvrdá práca je prvoradá a nikdy to nekončí. Človek si nemôže povedať, že už niečo dosiahol, a že to už pôjde bez námahy ďalej. Moju tvorbu mali ľudia možnosť vidieť na výstavách na Slovensku, v Poľsku, Českej republike a hlavne v USA, kde som mal aj samostatnú výstavu v Hyaena Gallery a následne skupinovú výstavu v rôznych galériách po Spojených štátoch (Gallery Provocateur v Chicagu, Lovetts Gallery v Oklahome, Copro Gallery v Los Angels...).

Kam najďalej zo Slovenska sa dostali vaše obrazy?

Okrem USA je to Hongkong a Peru.

Pri predaji obrazov sa určite stretávate so všetkými prípadmi. Obzvlášť pri hororových fanúšikoch. Viete nám priblížiť nejaké netradičné reakcie alebo situácie, do ktorých ste sa dostali? Či už pozitívne, alebo aj negatívne.

Ľuďom sa buď páči alebo nepáči to, čo robíte. Je to každého slobodný názor. Ja

mám však prevažne pozitívne reakcie na to, čo tvorím.

Mal som ale jednu zákazku, kde doty-

Prezradte ešte našim čitateľom, kde všade vás môžu nájsť a prípadne si objednať jeden z vašich obrazov.

Pozrite si môj Facebook, prípadne Instagram. Všade ma nájdete pod mojím menom, alebo na mojej stránke: www.miarTEE.sk.

Ďakujeme za rozhovor.

čný človek mal nejakú predstavu, ale až príliš konkrétnu, a mne prakticky nenechal žiadny priestor k nejakej originalite. Stále chcel, aby som zmenil isté veci na maľbe. Tak som to odmietol.

Čo výstavy vašich diel? Chystajú sa nejaké? Máte o ne vôbec záujem?

S výstavami som asi nateraz skončil. Je to veľmi namáhavé a často neefektívne. Aspoň v mojom prípade. Veľa sa do toho investuje financií a námahy a málo sa Vám z toho vráti. V súčasnosti sú sociálne siete oveľa prospešnejšie.

Je niečo také, čo by sa Miroslav Pecho chcel spýtať sám seba? Niečo, čo považuje za potrebné povedať svet?

Ani nie. (smiech)

LINDA HANÚSKOVÁ

INVÁZIA LARIEV

ilustroval: Zdeněk Svoboda

Otvorila som oči, bolo ráno. Pozrela som sa na hodiny. Pol ôsmej. Okej, treba vstať.

Rutinne som zamierila do kúpeľne, pozrela sa do zrkadla, prepláchla si tvár a uvoľnila svoje husté hnedé vlasy z drdola. Mala som ich krásne, dlhé, lesklé, no vždy som si vravela, že im chýba trochu života. Sú také obyčajné...

Pri úvahách o vlasoch som si zrazu spomenula na to, že som zabudla večer vyniesť smetný kôš pred dom. Keď som si v tej rýchlosti uvedomila, čo všetko bolo do neho za posledné dni nahádzané, a že vonku aktuálne panujú tridsať stupňové horúčavy, zľakla som sa. Doslova ozlomkrk som zbehla dolu po schodoch, vybehla pred dom, schmatla zapáchajúci smetiak a vyniesla ho na ulicu. Poobzerala som sa dookola s nádejou, že ešte niekde uvidím veľké oranžové auto.

Žiaľ, nič som nevidela. Namiesto toho som si všimla, že koše mojich susedov už nestoja na svojich pôvodných miestach, ale sú kade-tade pohádzané. Čiže bolo jasné, že smetiari už chodili. S povzdychom som popolnicu rezignovane zahniesla naspäť za bránu.

Všade navôkol poletovali veľké, čierne muchy. Boli mimoriadne otravné. Nevieť, čo ma to napadlo, no otvorila som veko koša, aby som skontrolovala vyhodенý obsah. To som teda nemala robiť...

Ovanul ma strašný puch. Mala som pocit, že som sa v tej chvíli doslova vykúpala v tom hroznom smrade. Bodaj by nie, veď sa tam rozkladali zvyšky surového mäsa. Nezniesla som ten zápach na sebe, a preto som sa išla domov osprchovať. Celý čas som sa zamýšľala, v akom stave bude asi tá masa odpadkov, keď ju prídu smetiari vyniesť až o dva týždne. No neskôr som svoje obavy zahodila za hlavu, pretože som mala aj tak na pár dní pracovne odcestovať. Prestalo ma to trápiť.

* * *

Keď som sa vrátila zo služobky, po ceste do domu som išla k smetiaku povyhadzovať drobný odpad, čo mi zostal z lietadla. Bez akéhokoľvek zamýšľania sa som otvorila a zavrela veko na koši.

Zrazu som sa strhla!

Premohol ma strach, keď som si uvedomila, že sa mi niečo ledabolo zahmýrilo pred očami. Bleskovo som si spomenula,

v akom stave som ten smetiak nechala po mojom odchode. Srdce mi bilo ako o život a ja som s obrovskou obavou a s tvárou prekrytou vrchom blúzky otvorila kôš.

Zbadala som roj veľkých, tučných bielelych lariiev muchy domácej ako sa prepletajú jedna cez druhú a pod náporom vlastnej váhy a vrtkých pohybov padajú na zem. Striaslo ma, na temene ma obliat studený pot, vlasy sa mi postavili dupkom a už som len cítila, ako sa mi hore krkom derie greka. Nebolo v mojich silách ju udržať, vyvracala som sa rovno na larvy. Pohľad na hmýriace sa zvratky, ten neustály pohyb lariiev, tá ich neuveriteľná životaschopnosť vo mne vyvolávali ďalšiu a ďalšiu potrebu vracania. V tej chvíli som si ani neuvedomila, že sa podopieram o kôš a larvy mi medzičasom začali vyliezať na ruky.

To ma v sekunde prebralo z grckovej leťargie a ihneď sa mi vrátilo naspäť triesve uvažovanie. Okamžite som začala zo seba striasať vypasené larvy. To šteklenie na rukách bolo mimoriadne nepríjemné, zachvátila ma strašná zlosť.

Odhodila som z rúk posledné kusy lariiev a utekala do domu. Snažila som sa otvoriť si dvere, no keďže som mala ovracané ruky, kľúče sa mi šmýkali. Nakoniec sa to však podarilo.

Celá som smrdela, no nezaváhala som ani na sekundu, utrela som zo seba najväčšie hrudky grcanice, vypláchla si ústa,

vzala mobil a začala si googliť, ako sa toho zbaviť. Nepodarilo sa mi však nájsť nijaké rýchle riešenie. Po dlhom hľadaní na mňa navyše doľahla obrovská únava z úporného cestovania. Vykašlala som sa na larvy, odišla som sa osprchovať a do postele.

* * *

Otvorila som oči, bolo ráno. Pozrela som sa na hodiny. Pol ôsmej. Okej, treba vstať.

Odkračala som do kúpeľne vykonať svoju rannú rutinu. Ospalo som sa postavila pred zrkadlo, rozpustila si vlasy a detailnejšie sa na seba zahľadela. Som pekná, ale fakt, že už mám po tridsiatke na mne začína byť vidieť. Priblížila som sa bližšie k zrkadlu, aby som skontrolovala jemné vrásky okolo očí. Zrazu som periférnym videním zaregistrovala pohyb vo vlasoch.

Strhla som sa. Začala som sa nimi rozpačito prehrabávať. Srdce sa mi rozbúšilo, dych sa zrýchľoval a neschopnosť nájsť pôvodcu pohybov vo mne vyvolával ešte väčší stres. A zrazu som to nahmatala...

Z vlasov sa mi krkolomne podarilo vytiahnuť vrtkú tučnú larvu. Hýbala sa ako o život. Hodila som ju do záchoda a spláchla.

Striasla som sa, naplo ma.

Fuj! Doriti! pomyslela som si.

Dôkladne som sa znovu prehrabala vo vlasoch, aby som sa uistila, že tam larva nemá kamarátku. No našťastie som už nijakú inú nenašla.

Tak! A už tým mojim vlasom život nechýba, pomyslela som si.

Tento nechutný zážitok ma donútil zamyslieť sa nad tým, ako sa s tými sviňami porátať. Veľa možností som nenašla, tak som dala zovrieť vodu do rýchlovarnej kanvice, zobrala Sifo a odhodlane som sa vydala popasovať sa s nimi takto.

Keď som zbadala smietiak, prišlo mi zle. Tie hnusné larvy boli všade! Vyliezali a robili si cestičku až do neďalekého kanála. Boli veľmi organizované na to, že sú to také prízemné tvory.

Podišla som k nim bližšie a začala som na ne sypať granule Sifa a polievať ich horúcou vodou. Krásne sa škvarili a ja som sa z toho tešila. No po chvíľke som zistila, že ich počet sa nezmenšuje, práve naopak, bolo ich stále viac a viac.

Odkiaľ sa ich toľko nabralo?!

Zo smetného koša vyliezal doslova roj bielych prerastených lariiev, s čiernou špičkou na konci najaktívnejšej časti. Preliezali jedna cez druhú a padali na zem.

Veľmi ma to najedovalo. Bola som zúfalá z toho, že som prehrávala boj s odpornými a mimoriadne životaschopnými prerastenými červíkmi, tak som ich postupne začala brať do rúk a pučiť.

Ten zvuk... zvuk praskajúcej larvy, ten pocit pod prstami, keď som ich stláčala... Cítila som v sebe narastajúce šia-

lenstvo, strašný chťič ich všetky pozbíjať. Bezhlava som stláčala jednu za druhou...

Vtom som zacítila slabé šteklenie na ruke, otočila som ju a uvidela, ako po mne jedna lezie. Vzala som ju medzi dva prsty, zblízka som sa na ňu pozrela a s nevídaným pôžitkom som ju pred mojimi očami rozpučila.

Jej vnútornosti ma oprskali na tvári.

Boj som nakoniec vzdala a unavená z celej situácie som sa vrátila domov. Išla som do sprchy.

Práve som stála pred zrkadlom a umývala si zuby, keď som znovu zaregistrovala pohyb vo vlasoch. Už ma to nevystrašilo ako naposledy. Vedela som presne, čo sa mi tam hmýri.

Ty malá sviňa! pomyslela som si.

Z vlasov som si postupne povyberala až tri larvy. Zamyslela som sa, prečo mi liezli zakaždým do vlasov, ale nenapadlo mi žiadne vysvetlenie.

Larvy som pohádzala do záchoda a spláchl. Jedna tam však zostala plávať. Zobrala som teda dezinfekčný prostriedok na záchod a silným prúdom som ju ním ostriekala. Začala sa zvíjať do kľbka, zomierala a ja som sa z toho tešila. Potom som ju spláchl.

Uvedomila som si, že mi zabíjanie lariiev spôsobovalo veľký pôžitok, čo ma vydesilo. Snažila som sa preto presmerovať svoje myšlienky na iné veci a rozhodla som sa, že zmena prostredia bude

ten najlepší spôsob, ako to dosiahnuť. Aj keď bola sobota, odišla som do kancelárie dokončiť prezentáciu na pondelok. Večer som ešte skočila na jedlo do obľúbenej reštaurácie a odtiaľ domov do postele. To, že som víkendy trávila sama, mi neprekážalo. Užívala som si samotu.

* * *

Otvorila som oči, bolo ráno. Pozrela som sa na hodiny. Pol ôsmej. Okej, treba vstávať.

Išla som na záchod, vykonať potrebu, počas ktorej som cítila jemné šteklenie. Čudné, žeby sa zase ohlásili hemoroidy? Spláchla som, postavila sa a v mise som uvidela larvu. Bola živá, voda jej nevadila. Povedala som si, že to bude asi tá zo včera, že mala šťastie a podarilo sa jej prežiť chemický zásah.

Larvu som hajzlákom vytiahla zo záchoda a položila na umývadlo. Zadívala som sa na ňu a s hrôzou som zistila, že to nie je tá zo včera. Táto bola o poznanie väčšia, tučnejšia, mala výraznejšiu a pohyblivejšiu hlavičku. Bola dokonca väčšia ako tie zo smetného koša.

„Čo to má znamenať?!” uvažovala som. Larvu som nakoniec zlikvidovala a misu poriadne vyumývala.

Rozhodla som sa, že skočím na nákup. Niečo vo mne mi bránilo zostávať doma. Bola som neustále v strehu. Trpela som, kde zase natrafím na nejakú larvu. Bol to veľmi skľučujúci pocit.

* * *

V obchode som sa dlho neohrjala, prišlo mi ťažko od žalúdka. Kúpila som si minerálku s nádejou, že mi nevoľnosť prejde a ja budem môcť ďalej pokračovať. No neprešlo to, a preto som sa musela vrátiť domov.

Vtedy som sa už cítila veľmi zle, ledva som došoférovala celú cestu. Doma som našla nejaké tabletky na žalúdok, ktoré som užila, a išla som si ľahnúť. Zavrela som oči a konečne som cítila úľavu.

Začalo sa mi snívať, že ma niekto hladká po vlasoch, prechádza na čelo a cez sluchu zase na líce. Vo fáze zaspávania som akosi automaticky vystrela ruku a išla sa poškríabať na tvári. Niečo som tam nahmatala...

Okamžite som precitla a so zrýchľujúcim sa dychom som si pomaly odlepila z tváre obrovskú bielu larvu.

Zvrieskla som a so zdesením som to obratné stvorenie odhodila!

V sekunde som vyskočila z postele. Naliehavý tlkot srdca som cítila až v ušiach. Otočila som sa naspäť smerom k posteli a uvidela, ako spod vankúša vyliezajú ďalšie larvy. Odložila som vankúš a pod ním sa hmýril celý roj.

Rozklepala som sa, doliehalo na mňa zúfalstvo. Akoby toho bolo málo, začalo ma znovu bolieť brucho. Oblial ma studený pot a dych sa mi neustále zrýchľoval.

Rozbehla som sa do kúpeľne, pozrela sa na seba v zrkadle a zaregistrovala som, ako sa mi vo vlasoch prepleťajú ďalšie larvy. Celá som sa klepala, nevedela som, čo mám robiť. Okrem znechutenia mnou lomcovala aj fyzická nevoľnosť, potila som sa. Cítila som, ako mi stúpa teplota.

S trasúcimi sa rukami som otvorila zásuvku a vytiahla z nej nožnice. Začala som si bezhlavo strihať moje husté hnedé dlhé vlasy. V tej panike som si ani nevšimla, že mám na rukách krv.

Po celej kúpeľni boli rozhádzané moje vlasy a na nich sa hmýrili larvy. Dlažba zmenila farbu z béžovej na červenú a ja som si zrazu uvedomila, že ma hrozne štipu uši. Mala som ich celé dorezané, jeden lalok bol nastrihnutý a visel len na vlásku. Skoro doslova...

Keď som precitla z ošialu, došlo mi náhle opäť zle od žalúdka. Naplo ma. Otočila som sa smerom k záchodu a pristúpila bližšie, keď vtom už zo mňa prúdom letela grcka. Ovracala som všetko navôkol. Razom boli všade samé larvy. Na dlažbe, na kachličkách, v záchodovej mise... A ja som neustále cítila ich pohyb vo vlasoch, na chrbte, na stehnách. Šialene som kričala a chcela sa vyzliecť z kože, škriabala som sa do krvi.

Snažila som sa postaviť z toho hu-

musu a utiecť z kúpeľne, no pošmykla som sa a spadla na tvár. Až to zadunelo. Prebehla mnou intenzívna bolesť. Pramenila z mojich úst. Začala som najskôr vyplúvať krv, potom aj zuby a spolu s nimi zo mňa vychádzali aj larvy.

Odplazila som sa k schodom, s námahou som sa postavila na nohy a chcela som sa rozbehnúť dolu schodmi. Nohy sa mi však zaplietli a ja som spadla a skotúľala sa až dolu na zem. Buchla som si pri tom hlavu. Rozbolela ma a znovu som pocítila potrebu vracania. Vyšiel zo mňa hustý biely prúd. Snažila som sa zaostriť na to, čo som práve vyvracala, no mala som rozmazané videnie a chvíľu to trvalo.

Hýbalo sa to...

Boli to larvy!

Srdce mi búšilo, v hlave mi dunelo, lapala som po dychu a celá som sa triasla. V okamihu som precitla a pochopila, odkiaľ sa zrazu nabrali všetky tie larvy v kúpeľni. Vyšli zo mňa, z mojich útrobov.

Dostala som hysterický záchvat, vrieskala som. Po brade mi tiekla krv a z úst mi vypadávali larvy.

Odplúla som si, no v ústach som stále cítila ich pohyb. Hystériu vystriedala bojovnosť, odhodlanie a ja som tie svine začala hrýzť. Praskalo to jedna radosť.

Moje odhodlanie však nevydržalo, pretože som pocítila neuveriteľne neznesiteľné svrbenie medzi nohami. Bez rozmyslu som si vyzliekla nohavice a načiahla som sa rukou k svojej vagíne.

Znovu som zacítila larvy...

No svrbenie nebolo povrchové, intenzívne som ho cítila vo svojom vnútri. Vošla som prstom do pošvy. Bolo to, akoby som ho strčila do úzkeho, preplneného hniezda, kde sa aktívne vrtia tučné klzké červy. Hysteria bola razom späť. Vzlykala som, triaslo mnou a ja som vedela, že už nie som v stave si sama pomôcť.

Pozbierala som posledné sily a pokýnajúc sa som vybehla pred dom.

Podlomili sa mi kolená, spadla som a zrazu som začala nekontrolovateľne kadiť. Vytekala zo mňa živá masa veľkých bielych lariev muchy domácej. V konečníku som cítila každú jednu z nich. Boli tučné, silné a niektoré sa pri prechode von z tela rozpučili o zvierajúci sa otvor.

So šialeným vreskotom som sa doplazila až k bránke. Nevládala som vstať a otvoriť si. Išli na mňa mdloby. Cítila som, ako mi larvy vyliezajú z hrdla. Začala som sa dusiť. Vyvracala som ďalšiu kôpku a všimla som si, že tentoraz už boli obalené v krvi. Stratila som silu, ležala som na zemi vedľa smetného koša, odkiaľ na mňa

vyliezalo ešte viac lariev. Vníkala som ich pohyb na rukách, na nohách, za krkom, vo vlasoch, na tvári, liezli mi do uší, do nosa, cez očné bielko a ja som resignovane čakala na svoju smrť.

Bola dlhá a hlavne veľmi pomalá. Trvalo im, kým sa mnou celou prevrtali a prežrali sa do životne dôležitých orgánov. Dali si na pomste záležať...

LINDA HANÚSKOVÁ

Táto osoba má doma dvoch kreatívnych červíkov z krajiny Definitívna zmena života. Pracovné povinnosti, starostlivosť o domácnosť a o tie

to dve šikovné gule na nohách, spôsobili, že niektoré okolnosti sa začali meniť bez vplyvu vôle, čo vyústilo aj do zverejnenej poviedky. Z písania sa razom stal efektívny spôsob

ventilácie emócií všetkého druhu. Ale inak je to vyrovnaná, spokojná a šťastná žena, milujúca a hrdá matka.

HENRY JAMES

UTAŽENÍ ŠROUBU

napísala: Mária Hanúšková

Rok pôvodného vydania: 1898

Vydavateľstvo: Argo, 1994

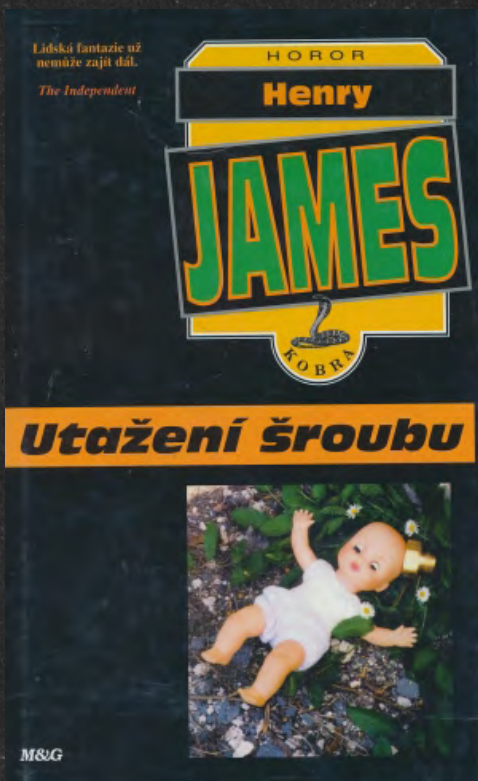
Počet strán: 138

Jazyk: český

Máloktorý spisovateľ dokáže napísať príbeh, ktorý by dodnes, viac než storočie od svojho vzniku, vyvolával toľko otázok. Henrymu Jamesovi sa to podarilo, a nie nadarmo si získal titul otca psychologického románu. Jeho krátke dielo **The Turn of the Screw** (do češtiny preložené ako **Utažení šroubu**) sa síce sprvu stretlo s nezaujmom a odporom, neskôr však podnecovalo búrlivé diskusie ohľadne symboliky, až sa nakoniec stalo klasikou, spôsobujúcou zimomriavky aj dnešnému čitateľovi.

Po vyhlásení režiséra Mikea Flanagana, že bude na motívy Henryho prác točiť seriál, som nemohla byť nadšenejšia. Henryho som síce poznala, no bolo to platonické priateľstvo, ktoré neprerástlo do hlbšieho skúmania jeho pisateľského talentu. Jednoducho povedané, vedela som, že existuje a je slávny, nečítala som od neho však nič. Svoju chybu som vďaka Mikeovi priznala a napravila – najprv

s anglickým **The turn of the screw**, neskôr jeho prvým českým výdaním **Utažení šroubu**, a nakoniec zbierkou poviedok **Strašidelné příběhy**, opäť v českom jazyku. Henry ma od počiatku fascinoval.

Neverila som, že duchárske príbehy z 19. storočia budú mať dodnes schopnosť prenikať do morku kosti, znepokojovať a vyvolávať hromadu otázok nielen o svete duchov, ale najmä o temnote ľudskej psychiky. A ako som sa dočítala, skúmanie hlbín duše mal Henry v rodine.

Narodil sa do rodiny zámožnej Mary a filozofa, teológa a lektora Henryho staršieho. Nie je preto prekvapením, že sa u detí rozvinula nielen láska k vzdelaniu, ale aj umelecké sklony. Henryho brat nebol nikto iný, než slávny otec americkej psychológie William, a sestra Alice, trochu hysterické dievča so samovraždennými sklonmi, sa zasa preslávila svojimi denníkmi a rozsiahlymi vedomosťami z histórie, ktorú i vyučovala. Samotný Henry študoval právo, no zvíťazila láska k literatúre – a vďaka Bohu za to!

Vráťme sa ale k samotnému dielu **Utažení šroubu**, ktoré si kvôli svojej nejednoznačnosti a dvojzmyselnosti získalo reputáciu najanalyzovanejšieho diela anglickej literatúry. Zo začiatku sa nám môže zdať, že ide o celkom jednoduchý duchársky príbeh s prvkami gotiky. Ako sa však ponárame hlbšie, všímame si viacerých rovín, ktoré Henry ponúka. Ale pekne po poriadku.

„Seděli jsme kolem ohně, upoutáni příběhem, a skoro jsme ani nedýchali...” Hneď úvodnými slovami nás autor príjemne navnadí a predstavuje partiu pria-

telov rozprávajúcich si príbehy. Slova sa vzápätí ujme Douglas; spomína na starú známú guvernanku, ktorá sa mu v liste zdôverila so svojou hrôzostrašnou skúsenosťou: „Dosud ten příběh neslyšel nikdo, jenom já. Je příliš hrůzný,” hovorí Douglas, čím samotný príbeh začína.

Mladá žena prichádza do sídla Bly pracovať ako guvernanka. Na starosti má dve deti, chlapca Milesa a dievčatko Floru, ktoré sa javia ako dokonalé, poslušné a svojou krásou oku lahodiace bytosti. Spoznáva pani Groseovú, prostú ale láskavú služobníčku, ktorá sa okamžite stáva jej dôverníčkou a priateľkou. Zdanlivo ideálne zamestnanie však pomaly odкрýva svoju temnú stránku. Guvernanka naráža na príznaky muža a ženy, bývalých zamestnancov sídla, o ktorých je presvedčená, že sú hrozbou pre deti. Hoci ich nik zo zamestnancov nevidí, guvernanka verí, že deti s nimi komunikujú a taja to. Postupne sa odкрýva, že deti nie sú také poslušné a dokonalé, ako sa zdalo.

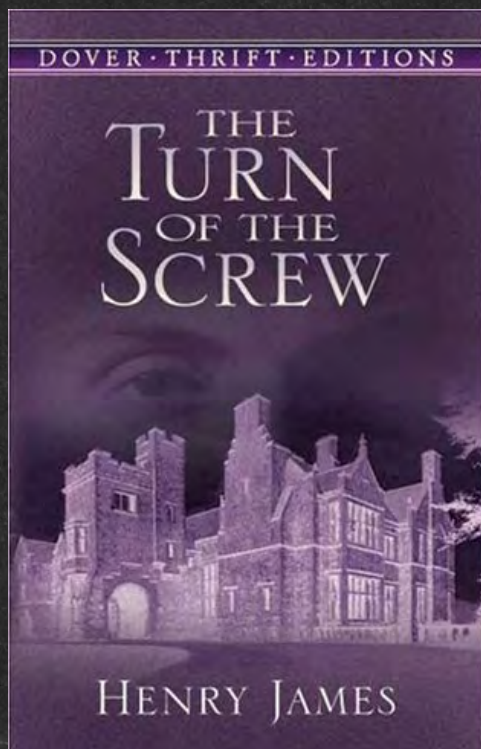
Sú duchovia výplod guvernantkinej mysle alebo reálne ohrozujú deti? To sa mi na Henryho príbehu páči; je nejednoznačný, neservíruje nám odpoveď na podnose, nič nevysvetlí ani nekončí uspokojivo a šťastne. Z toho dôvodu prijali kritici **Utažení šroubu** v dobe vydania, teda v roku 1898, veľmi odmietavo. Časopis Outlook označil príbeh „jasne odpudivým”, The Bookman kritizoval ťažkopádny symbolizmus

a slovami „pán James urobil veľkú chybu, že sa vôbec do písania takéhoto príbehu pustil,” konkuroval v iritovanom postoji The Independent, ktorý vyhlásil novelu za „najzúfalejší príbeh o zle, aký sme si mohli prečítať,” s dodatkom, že „táto štúdia ukazuje genialitu pána Jamesa vo veľmi silnom svetle, ale pôsobí na čitateľov dojmom takého hnusu, aký sa nedá vôbec vyjadriť. Ľudská fantázia nemôže už v zmysle odpudivosti zájsť ďalej...”. Henry nás však presvedčil, že môže, a musel počkať približne 30 rokov, než rozpútal **Utažením šroubu** búrku polemiky ohľadne všemožných možnostiach výkladu.

Odhliadnuc od priamočiarej roviny, či guvernanka vidí duchov alebo nie, nachádzame v diele mnoho vrstiev a vysvetlení. Niektorí ju chápu ako štúdiu procesov mysle neurotickej, značne precitlivej guvernantky, ktorá ťažko nesie neopätovanú lásku opatrovníka detí, ich strýka. Pri prvom stretnutí jej prikáže, aby ho s ničím nekontaktovala, dôsledkom čoho sa mnohí domnievali, že príznaky si guvernanka vykonštruovala, len aby mala zámienku strýka znova vidieť. Táto potlačená láska sa premieta do zbožného obdivu chlapca Milesa.

Nasledovali Freudisti, teda psychoanalytický výklad, ktorý predstavil hlbší presah diela. Pri opise prízraku, bývalého zamestnanca Petera Quinta, zverí pani Groseová guvernantke fakt, že Miles

s ním trávil až nezdravé množstvo času. Quinta nazýva zákerným človekom, ktorý si príliš dovoľoval a malého Milesa kazil, zatiaľ čo druhý príznak, slečna Jesselová, ovplyvňovala Floru. Podľa psychoanalytikov odráža príbeh stratu nevinnosti dieťaťa, a dospelú, sexuálne zafarbenú lásku k maloletým, ktorá nebola v tej dobe ničím výnimočným. Spomeňme si napríklad Lewisa Carrolla, ktorý požiadal maličkú Alice o ruku, estéta Johna Ruskina, zbožňujúceho 14-ročné dievča, básnika Ernesta Dowsona, posadnutého

11-ročnou, alebo Oscara Wildea, milujúceho mladého chlapca. Prekladateľ diela, Radoslav Nenadál, sa domnieva, že vtedajšia puritánska spoločnosť vedela, alebo aspoň podvedome tušila, o čom dielo je, ale nechceli o tejto problematike, ktorá sa v slušnej spoločnosti nepreberá, hovoriť, a z toho dôvodu získal príbeh na popularite až o niekoľko desaťročí neskôr.

Temný mrak vzťahu Milesa a Quinta, ktorý na čitateľa medzi riadkami vyskóčí, podporuje aj nezodpovedaná otázka, ktorej guvernanka čelí počas celého pôsobenia na Bly. Milesa vyhodili zo školy, nikto však nevie prečo. K aspoň čiastočnému ozrejmeniu sa dopracujeme úplne na konci, kedy Miles nejednoznačne tvrdí, že hovoril veci, ktoré nemal, ľuďom, ktorých mal rád. Tí to zopakovali, až sa to dostalo do uší pedagógov. Jeho slová dostávajú výraznejšie kontúry, akonáhle si uvedomíme dobu, v ktorej sa pri čítaní nachádzame – pre prestížne a zámožné rodiny boli chlapčenské internátne školy najvhodnejší štart do úspešného života. Homosexualita a snaha potlačiť ju môže byť paralelou Milesovho prerodu z dokonalejšej poslušnosti k rebélii a túžbe dokázať, že nie je taký dobrý, za akého ho guvernanka má.

Hoci sa zdá, že nám Henry naznačil mnohé otázky, prvotným problémom, ktorému sa v **Utažení šroubu** venuje, je dospievanie a osamostatňovanie sa. Prechod z detskej nevinnosti do dospelého

sveta plného nástrah, vyúsťuje často do snahy dieťa príliš ochraňovať, čím mu v skutočnosti bránime dospieť. Symbolickým prvkom desivého a nebezpečného sveta môže byť práve Peter Quint a slečna Jesselová, ktorých guvernanka sprvu vidí z určitej vzdialenosti. Čím príbeh postupuje, tým sú príznaky deťom bližšie, a deti im taktiež idú naproti („Zatím jsou vidět vždy na nějakou vzdálenost, takříkajíc přes něco, za něčím – na zvláštních místech, vysoko na vršku věži, střechách domů, venku za oknem, ale na obou stranách se projevuje hluboká tendence tu vzdálenost překonat: takže úspěch těch pokusitelů je pouze otázka času.“), čo môže symbolizovať túžbu dospieť, vydať sa do sveta, hoci strašlivého a plného nástrah, a zbaviť sa prílišného dohľadu. Guvernanka sa svojej role síce zhosťuje svedomito, pocit zodpovednosti a lásky k deťom jej však bráni akceptovať, že sa odosobňujú a potrebujú vlastný priestor. Jej reakciou je snaha o vyvolanie pocitov viny za to, že ich túžby sa nezhodujú s jej prianím („To mé jednání bylo v každém případě čin násilný, protože nespočíval v ničem než ve vnucování myšlenky hrubosti a viny malému bezmocnému stvoření, jež pro mne bylo zjevením nádherným možností komunikace.“) – a nerobí toto snád väčšina dospelých vo vzťahu k deťom?

Henry príbehom naznačuje, čo všetko môžu spôsobiť prekážky, ktoré deťom

staviame do cesty slobodného rozvoja. Odmietanie práva na vlastnú voľbu toho, kým chcem byť a kým cítim, že musím byť, skončí vždy tragicky. Čiaru medzi detstvom a dospelosťou musí každý prekročiť sám. Dovolím si použiť slová prekladateľa Nenadála: „Nemôže-li mladý človek žiť tak, jak odpovídá jeho představám a jeho bytostnímu založení, hyne jako květina ve tmě nebo v suchu.”

Utažení šroubu malo nielen mnoho interpretácií, ale aj adaptácií, a každá z nich pojala vysvetlenie inak. Faktom zostáva, že Henry len naznačuje, a preto mnoho otázok zostáva dodnes nevypovedaných. Literárny kritik Leon Edel veril, že strasiakom detí nie sú duchovia ale samotná guvernanka. Spisovateľka Virginia Woolfová zasa tvrdila, že príznaky nie sú halucinácie rozprávačky, ale reprezentáciou zla vo svete, pred ktorým sa deti snaží ochrániť.

Príbeh je síce nejednoznačný, faktom však zostáva, že vzhľadom na svoj vek je fantastický. Duchárska novela z roku 1898, ktorá stále vyvoláva diskusiu, ale aj nepríjemný pocit v žalúdku? Henry je, skrátka a dobre, borec! Hlavne keď si uvedomím, že celý Šroub stvoril len preto, že potreboval peniaze, a že ho celý diktoval svojej asistentke, pretože nemohol kvôli ochoreniu dna písať.

Skepticizmus voči **Utažení šroubu** teda rozhodne nie je namieste. Anglický originál pripomína krásnu baladu, český pre-

klad od Radoslava Nenadála zasa sladký poetický med, ktorý vás maximálne uspokojí („Ve starých černých šatech, vyzábělé kráse a své nevýslovné bédnosti byla temná jako noc a hleděla na mne natolik dlouho, že to působilo, jako by chtěla říct, že má stejné právo sedět u toho stolku jako já.”). A ja skladám obom gentlemanom pomyselný klobúčik.

BEÁTA TAKÁČOVÁ NASLEDUJ BIELEHO KRÁLIKA

ilustrovala: Zuzana Droppová

Sedí rozvalená v kresle ako veľká húsenica a fajčí fajku. Prezerá si ma prižmúrenými očami, neistá mojou prítomnosťou. Malé žiarivé štrbiny sa celkom skryjú za mihalnicami a sladkastý dym sa jej spolu so slastným povzdychom prederie spomedzi pier. Odrazu je všetko fialové, fialová zakrýva staré fotografie na stenách, zodratú tapetu, dokonca aj moje prsty sú v tom opare zvláštne fialové. Chvíľu na ne hľadím. Zdá sa mi, akoby také boli odjakživa. Pamäť mi ponúka nepresvedčivé obrazy žltých prstov, zelených, modrých... Hrá sa so mnou a ja si zrazu neviem vybrať, čo z toho je pravda.

Viečka znovu odhalia biela mútnych očí. Pozorujú ma, akoby sa ma snažili zaradiť. Je mi z toho smiešne. Akoby záležalo na tom, čo som! Akoby záležalo na názvoch vecí. Zadávam sa na strop a hlava mi tancuje na pleciah do rytmu dymu, fialovej izby, do rytmu všetkého. Len nie hudby. Tancovať na hudbu je nuda.

Odrazu sa všetko skryje do ticha, svetlo sa začká, na malú chvíľu zastane, akoby si všetci hudobníci na svete potrebovali naraz naladiť nástroje, a vtedy sa zo stropu začínú valiť písmena: Do-re-mi-fa-sol-la-si...

Tancujem.

Húsenica sa zasmieje. Stále sa na mňa díva a rozmyšľa, čo som. Aj ja sa smejem, skáčem po izbe a snažím sa nachytať do zástery solmizačné slabiky. Krúti sa okolo mňa svet, krúti sa izba, krúti sa dym i fotografie na stenách. Asi po desiatom zatočení mi pohľad zastane na obrázku bieleho králika.

Znehybniem. Čosi mi hovorí, že...

Nestihnem si spomenúť, králik zastrihá ušami a je preč. Vyskočí z obrazu, odrazí sa od podlahy a zmizne.

Zakývam húsenici na rozlúčku, lebo nech sa deje, čo sa deje, a hoci nepoznám farbu svojich prstov a nepamätám si, ako som sa do izby vôbec dostala, jedna vec je istá.

Musím nasledovať bieleho králika.

* * *

Vonku je priveľa farieb a priveľa svetla. A pachov. Niektoré z nich ma rozčuľujú, najradšej by som si zapchala nos, ale ruky ma nechcú poslúchať. Pripadám si ako vo sne, keď sa snažím utekať a nohy nič. A teraz moje ruky nič. Hlúpo sa mi hompálajú po bokoch, veľké, dlhé, akési

priveľké a pridlhé. Čierne. Mám čierne prsty. Som si tým skoro istá.

Biely králik v mojich čiernych dlaniach. Taký ten zlatý, huňatý, jemný ako páperie. Strašne ho chcem držať, túžim si ho k sebe privinúť. Ale necítim jeho vôňu. Musí byť ďaleko.

Uvedomím si, že plačem. Kričím, takým zvláštnym, kvílivým hlasom. Ten zvuk ma rozosmeje, pripadám si zrazu hrozne naivne.

Som ako malá, revem, lebo nemám svojho králika.

Som ja ale trdlo!

A odrazu je všetko v poriadku. Behá okolo mňa, malý, chlpatý, dokolečka, dokola... Naťahujem po ňom ruky. Farby spievajú a ja som stále bližšie a bližšie k lesklému kožušku. Vidím svoje prsty, ako miznú v tej huňatej, hnedasto-šedej nádhere.

Niekde vnútri pocítim slabý záchvev sklamania. Čosi mi hovorí, že som nenašla, čo som hľadala. Ale to je v poriadku. Jeho krv je teplá a sladká.

* * *

Tma. Sedím po tme na zemi a počujem hlasy. Mám akýsi neurčitý pocit, že by som mala vedieť, či sedím alebo stojím, ale neviem. Je to vzrušujúce a nové. Svet sa zmrštil do niekoľkých hlasov prenikajúcich do mojej prázdnoty. Naviem sa dočkať, čo bude ďalej. Každý deň sa udeje niečo iné. Aspoň mne sa tak zdá. Naviem

si spomenúť. Na včerajšok, na vlastnú tvár, na svoje meno. Iba matne si uvedomujem, že existuje niečo ako deň a noc. Skutočné sú len hlasy, krútia sa vzduchom ako lupienky sedmokrásy. Stúpajú a klesajú, klesajú a stúpajú, až občas úplne zmiznú.

„Keď roztrhala vlka, môže roztrhať hocičo!“

„A čo ju chceš navždy držať v pivnici?“ ozve sa hlas s príchutou fialového dymu.

„Je to tvoja dcéra!“

„Mám ďalšie dve dcéry a musím sa postarať, aby boli v bezpečí! Aj ony sú tvoje vnučky! Vari ti je to jedno? Celý deň ju sleduješ ako nejaký experiment...“

„Samozrejme, že ju sledujem. Chcem vidieť, čo nás čaká. Všetci raz budeme ako ona. Je nás stále menej. A ich je stále viac.“

Plač sa rúti ako vodopád, neustále, neprerušovane, nekonečne.

„Neboj sa, budeme ju viac kŕmiť. Aby sa jej nechcelo loviť.“

Hlasy i plač utíchnu.

Tma sa mi pred očami rozbíja na milión farieb. Marí sa mi, že som ich už kedysi videla, kruhy a iskry pred očami, keď som si ako malá pritláčala dlane na viečka.

Ano, tak to bolo! Odrazu si pamätám. Aj na svoje dlhé vlasy, znamienko na líci. Na staršiu sestru, vyzerá ako moja vyššia kópia. Sledujem ju, ako si kreslí na počítači, hodiny a hodiny, až kým nevyskočí z okna a neujde do lesa. Na rozlúčku

zakýva chvostíkom a elegantné parožie zmizne v húšťave stromov. Moja sestrička jelenček.

A všetko to dáva dokonalý zmysel.

* * *

Prestanem si na oči tísnuť dlane. Cez škáročky okolo okien a dverí sa dnu dostáva svetlo a ja si všimnem, že mám na jednom z dlhých prstov žiarivú obrúčku. Žalúdok mi oťažie nepokojom. Musím niekam ísť. Niečo hľadám... Nedokážem si spomenúť. Z úst mi vyrazí ostrý, nespokojný výkrik.

Môj krik privábi viac svetla. A postavu s falkou v ruke.

Fialový hlas znie ustarane: „Nemôžeš takto vyvádzať, drahá.“

V ruke drží reťaz. Páči sa mi, pekne vonia. Akoby sa skladala zo stovky medových chlebov.

„Musím ti dať náramok, aby sme tvoju mamu trochu upokojili.“

Skloní sa a uviaže mi reťaz okolo členka. Chvilu na ňu len tak hľadím a kochám sa toľkou krásou.

Potom ma babi nechá a ja sa rozbehnem von. Na jazyku cítim štrngot reťaze. Pred očami mám les. Túžim po ňom, šialene sa tam potrebujem dostať. Práve v ňom sa skrýva všetko krásne. Všetky huňaté kožušky. Králiky a jelenčky.

Je však príďaleko. A každý krok mi trvá milión ročných období.

„Ajka, večera!“

Zdá sa mi, akoby som to nepočula prvýkrát. To meno má vôňu ružových našuchorených šiat, do ktorých by sa mohla obliecť i bábika. Ajka, zaodetá do volánikov, kráča predou mnou a z prúteného košíka vyhadzuje kvety. Vidím to pred sebou, akoby sa to naozaj stalo.

Ale nestalo sa. V skutočnosti na mňa hľadí, akoby som ju mala každú chvíľu pohryzť. Pobaví ma to. Staršie sestry sú už raz také, vždy sa budú na mladších smiať. Ajka mi ale neostane nič dlžná. Vyplazí na mňa jazyk a rozbehne sa k domu.

„Prived' aj Olenu!“

Vidím na sestričke, že sa zháči. Šibne po mne ostrážitým pohľadom, potom sa obzrie, akoby rozmýšľala, či je to domov príďaleko. V duchu sa jej smejem. Bojíš sa ma? Chce sa mi na ňu zakričať a tiež vyplaziť jazyk. Zamarí sa mi, že sme sa tak kedysi naháňali, ale možno je to úplne iná spomienka s úplne inými dievčatami. Možno sa to ani nestalo mne.

Nič také však neurobím, jazyk ma nechce poslúchať, skoro ako vo sne, keď sa snažíte utekať a nohy sa nie a nie odlepiť od zeme. Lenže na rozdiel od jazyka sa tie dajú do pohybu. Ajke sa ulaví, vidno jej to na tvári. Pomaly, pomaličky kráča k domu, vlastne tam cúva, nespúšťajúc ma z očí.

A ja sa obzerám navôkol. Všade je toľko zelene! Slnko sa opiera do listov a vo vzduchu sa v jeho lúčoch víri prach, malé žiarivé bodky oproti veľkým, tmavým lis-

tom. Takmer ich počujem cvrlikať. Som si istá, že aj svetlo cvrliká, hoci som ten zvuk nikdy predtým nepočula. I teraz sa mi skôr zdá, akoby som ho nepočula, ale videla. Snažím sa započúvať aj do farieb listov, ale nejde to. Mlčia. Ale viem, že na mňa prehovoria. Jedného dňa určite.

Usmejem sa. Cerím zuby na cvrlikavé slniečko a vyjde zo mňa ťahavý, nadšený výskot. Ajka, ktorú som za ten čas prestala baviť, sa prelaknuto obzrie.

„Kde ste toľko?“ volá mama.

„Keď jej to strašne trvá!“ rozčuľuje sa Ajka a ja mám chuť ju ešte trochu potrápiť, možno len nachvíľu spomaliť, ale nohy ma vedú ako automat, stále bližšie k domu.

O chvíľu už všetky sedíme okolo ohniska, ja, babi, Ajka i mama. Dostanem veľkú misku a akýsi hlas rozumu mi pripomína, že takéto veci sa bežne nejdávajú. Ale teraz je to akosi v poriadku. Pripadám si ako v nejakej zvláštnej krajine, ako Alica v krajine zázrakov. Možno som sa sem dostala, keď som prešla dverami v lese. Nepamätám si, či v lese boli nejaké dvere, ale keď nad vecami priveľa rozmýšľam, prestávajú dávať zmysel a ja obvykle začnem cítiť nepokoj a niekedy sa úplne rozzúrím. Potom sa mama hnevá, spomeniem si. Vybaví sa mi tmavá miestnosť, čierno-čierna, svetlo do nej preniká iba cez malé škáročky. Rozmýšľam, z akého príbehu ju poznám. Dobre predsa viem, že ľudí v bežnom živote

len tak do temníc nezatvárajú, no i tak si dokážem vybaviť ten pocit, ako sedím potme v čierno-čiernej kobke, takmer akoby sa mi to niekedy stalo.

Príbeh o dievčati, čo sa pokúša dostať von zo zajatia, ma celkom pohltí, premýšľam o ňom po celý čas, ako jeme. Počúvam, ako sa mama s babi o niečom rozprávajú, Ajka sa šprtá vo svojej miske a je to taká rodinná pohoda. Až kým si nevšímam, že ostatní jedia čosi iné ako ja. Nič nepoviem, ale zaškrie ma to. Pripadám si kvôli tomu odstrčená.

Ajka na mňa čas od času uprie veľké detské oči a potom ich rýchlo zabodne späť do kaše.

„Mama, Oľa na mňa pozerá!“

„Nehuť a jedz!“ zašomre babi a zakýva lyžicou. Mama stiahne obočie a na chvíľu skamenie.

„Rado od susedov hovoril, že nám chce všetkým zožrať mozoog!“ zaspieva Ajka a ja sa začnem kývať do rytmu jej hlasu. Je to zvláštna hudba, ale mám takú rada.

„Nikoho nezje, dobre ju krmíme,“ odvrkla babi, otrávená, že jej Ajka skáče do reči takou zbytočnosťou, a znovu sa obráti k mame.

Mama plače. Po jej strnulej tvári sa kotúlajú slzy ako z očí zakliatej sochy.

Po večeri si babi zapáli fajku a sadne si ku mne. Zamračím sa. Nemám rada, keď sú tak blízko. Nemám na spoločnosť náladu. Najradšej by som zaliezla do tmy a ticha, no netuším, ako sa tam dostať.

Zdá sa mi, akoby som cestovala pomedzi galaxie a dvere od jednej k druhej sa pred mnou otvárajú a zatvárajú a ja nikdy neviem, ako sa vrátiť.

„Ukáž mi cestu do tmavej nory. Musím nájsť bieleho králika,“ poviem.

„Kiežby som ti tak rozumela, drahá. Ale viem, že ty mi rozumieš. Že tam niekde ešte stále si. Tvoja mama tomu síce neverí, ale ty Ajke nikdy neublížiš, však? Budeš dobré dievča.“

Hľadím pred seba a nič nehovorím. Mám pocit, akoby mi hovorila niečo veľmi dôležité, ale neviem čo. Rozčuľuje ma, že nechápe to najdôležitejšie. Že jediné, na čom záleží, sú ružové šaty s volánikmi. Neprestávam na nich upierať zrak, veľmi dobre viem, že keď sa na ne prestanem dívať, zašpinia sa. Budú celé offkané červenými škvrnami a možno aj roztrhané, jemný hodváb sa rozpadne pri dotyku dlhých, ostrých pazúrov. Už som to videla toľkokrát. Nespomeniem si na jediný, ale veľmi dobre viem, že nech sa stane čokoľvek, nič nesmie roztrhať ružové, volánikové šaty.

A odrazu si uvedomím, že babi sa mi snaží povedať presne to isté.

Bielo-šedý dym zastrie všetko naokolo a naplní ma radosťou. Veľmi sa podobá tme, po ktorej tak túžim, prináša rovnakú všeobjímajúcu ničotu. Točím sa vo svojej zásterke a sklamané zisťujem, že nemá

vrecká. Rýchlo urobím do bielej čipky dve diery, aby som si to vynahradiła.

Maky. Červené maky na bielej čipke. Kvety na koberci pod mojimi nohami.

Červené maky sa vpíjajú do ružových šiat.

Nie. Niečo je zle. Po dlhom, dlhočiznom čase sa zhlboka nadýchnem a vôňa krvi ma prefacká, akoby som sa zrazu prebrala z hlbokého spánku. Dym sa mi rozostrie pred očami a celý svet sa prepne do červenej. Zhlboka vdychujem tú vôňu.

Ludská krv.

Kde si?

Už nehľadám králika. Ó, nie! Nemôžem sa predsa na hostine ukázať s prázdnyimi rukami.

Vytiahnem ruky z potrhaných šiat, spustím sa na všetky štyri a opatrne kráčam vpred. Odrazu ma zastaví reťaz. Jediným pohybom ju vytrhnem zo zeme ako lúčny kvet.

Ajka sa hrá s jednou zo svojich posledných bábik. Rozpráva sa s ňou alebo sama so sebou, slová však nevnímam. Jej ružové šatôčky sú zatiaľ nedotknuté.

Zatiaľ.

Počujem zvuk vysúvajúcich sa tesákov, ohlušujúci ako výstrely z pušky. Viem, že ho nikto iný nepočuje, ale mne pri ňom praskajú ušné bubienky. Cítim, ako mi pach krvi zostrí zmysly, myseľ mám čistú ako už dávno nie.

Čeluste sa dvakrát zacvaknú v očakávaní potrawy.

LaKiRi

Ajka cez dym nevidí, že som takmer pri nej.

Odrazím sa, schmatnem malé telíčko a zrazím ho nadol.

Až vtedy si ma všimne. Chvíľu jej trvá, kým si uvedomí, že som celkom pri nej a celým telom tlačím k zemi Rada, jej kamaráta zo susedstva, ktoré sa dusí v plameňoch. Zjojkuje, ale už je neskoro na ľútosť. Chlapča má na ruke otvorenú ranu s odtlačkami zubov. Už je taký ako ja, túži po mojej krvi a ja po tej jeho, tak ako by sme túžili po krvi akéhokoľvek iného nešťastníka, čo by sa v našej blízkosti zranil.

Kým sa tri generácie žien z našej rodiny tisnú k sebe, aby tej najmladšej zakryli oči pred pravdou, pred ktorou sa ukryť nedá, prehodím si chlapcovo telo cez plece a zmiznem v lese.

Nie je dobré byť triezvy. Nie je príjemné byť pri zmysloch.

Ležím na chrbte a hľadím na oblohu vykúkajúcu pomedzi konáre stromov. Svetlo necvrliká, farby nespievajú a ja nemám chuť tancovať. Cítim smrad dymu zo susedného domu, ktorý podpálil nešťastný preživší, aby sa z jeho rodiny nemuselo stať to, čo sa stalo zo mňa. Ohlodané kosti ležiace po mojom boku sa vysmieávajú jeho snaženiu.

Moje vyschnuté očné kanáliky nedokážu vyroniť jediná slzu a mozog sa mi pomaly ale isto vracia do kľietky vlastných bludov.

Príčetnosť je síce bolestná, ale aspoň netrvá dlho. Čoskoro sa znovu stratím v spleti halucinácií a pomýlených spomienok.

Lesný koberec zašumí pod nohami prichodzieho. Netrvá dlho a vynorí sa pri mne vysoká ženská postava zahalená do provizórnych koží. Opálenú pokožku skrýva pod nánosom špiny a na hlave jej tróni lebka s mohutným paroží. Očami, na nerozoznanie od tých mojich, ma pohladí po tvári. Iný pozdrav si nemôže dovoliť, nebolo by múdre dotýkať sa môjho smrťou prežratého tela.

„Zostal tam ešte nejaký nemŕtvy?“ opýtam sa a mám na mysli susedov dom.

„Traja, ale odišli na západ. Naši sú v bezpečí. Nepomáha to, upalovanie nepomáha! Ale ako vysvetlíš rodičom, čo robíš, keď sa ich dieťa zmení na zombíka?“

Pokrúti hlavou a obráti sa na odchod.

Vstanem a idem za šamankou, lebo je tou jedinou, kto sa so mnou ešte dokáže rozprávať. Lebo je mojou sestrou. Lebo mi chýba.

Svadobné šaty nasiaknuté blatom sú však ťažké a chvíľu mi trvá, kým sa postavím na nohy. Nechcem sa ich zbaviť, sú poslednou spomienkou na to, že som kedysi bola človekom, hoci sa mi už mäso oddeľuje od kostí.

Šamanka sa zastaví pred drobnou drevenou chajdou, kde sa čosi varí vo veľkom kotli. Rozkročí sa nad otvoreným ohňom, vystrie ruku poznačenú mnohými rezmami a pridá k nim nový. Krv pri dotyku s roz-

páleným kovom zasyčí a šamanka zašepká zaklínadlo.

Zaklínadlo.

Pred pol rokom programovala webové stránky a potom... Potom sa zrazu začala rozprávať s nemŕtvymi. Tesne predtým ako som sa stala jedným z nich.

Načrie cínovým hrnčekom do nevábnej tekutiny a podá mi ho.

„Zanes aj jemu. Nech sa môžete na chvíľu porozprávať.“

Moja obrúčka cinkne o kov, keď prstami obkružím horúci hrnček.

„Prečo to robíš?“ zašepkám. Nedokážem sa jej z vďaky ani len pozrieť do očí.

„Lebo sme ľudia.“

„Sme?“

Ona možno. Ale všetko okolo nej už dávno stratilo stopy ľudskosti. Stojí sama, obklopená smrťou. Lenže je to smrť živá, plaziaca sa všade navôkol. Smrť, čo nepostojí na mieste. Smrť v podobe jelenej lebky na jej dlhých, rozčuchaných vlasoch. Smrť, ktorá jej dáva moc, akú by inak nepoznala.

Viem, že sa jej to pýtam často. Viem, že to nemá rada.

„Dokedy to budeš robiť? Dokedy tu pre mňa budeš?“ Už ako to vyslovím, slová akoby sa zhmotnili a to, že jedného dňa naozaj zomriem, bezvýchodiskovo a neodvrátiteľne, sa stane realitou. „Bojím sa, že im ublížim. Niektoré dni sú lepšie, iné horšie.“

Až kým nie sú len tie horšie.

Neodpovie. Nemá zmysel nad tým rozmýšľať. Ani keď je smrť tak blízko, že sa tej čiernej, hustej opony medzi ňou a životom takmer dotýkam, ani vtedy nie. Práve naopak, vtedy je ten život akýsi vzácnejší.

„Počkaj ešte chvíľu!“ zastaví ma, keď sa strnulo, nemotorne obrátim na odchod. Rýchlo, skôr než stihnem namietnuť, pristúpi až ku mne, schytí moju tvár do dlaní a zadíva sa mi do očí. Svet sa na chvíľu otočí hore nohami a zmení sa na jednu jasnú hviezdu. Potom sa otočí ešte raz a ja znovu stojím pri kotli, odetá v žiarivo bielej čipke. V jemných, ženských prstoch kŕčovo zvieram hrnček plný priesačnej tekutiny. Na jej hladine tancuje moja tvár.

Moja tvár. Nepobozkaná smrťou.

„Je to len ilúzia, ale aspoň bude to stretnutie o čosi príjemnejšie.“

Spomeniem si, že nemám veľa času a úplne iracionálne, lebo viem, aká krátka je táto chvíľa, sa mnou preválí vlna radosti. Pripadáam si ako školák, ktorému odpadla posledná hodina. Akoby Vianoce prišli o niečo skôr. Teším sa ako malé dieťa, keď sa rýchlymi, trochu neistými krokmi vzdalujem húštinou pomedzi stromy. Cítim, ako mi horia líca.

Môj králik sedí na kraji zrázu. Zozadu vidím, ako sa vietor hrá s jeho svetlou šticou. Na dlhých, opálených ramenách má vytetovaný obrázok Alice padajúcej do diery za bielym králikom, jeho zje-

ný chvostík lieta v lufte. Ešte ma nevidí, ale viem, že cíti pach elixíru.

Prisadnem si a podám mu hrnček. Dlane sa nám stretnú, keď sa po ňom natiahne. Tiež má na ruke prsteň. Prebíja sa k nám slabý pach dymu a spáleniny. Kým sa svet naokolo rúti do záhuby, strácam sa v jeho tmavomodrých očiach ako v králičej nore.

Jedného dňa sa stretneme a roztrháme sa na kusy ako divé zvery, pomyslím si, keď sa nám prepletú prsty. Ale dnes to ešte nebude.

BEÁTA TAKÁČOVÁ

Vyštudovala prekladateľstvo a tlmočníctvo, kde sa mohla naplno rozvinúť jej láska najmä k slovenskému jazyku, literatúre, štylistike, gramatike a všetkému, čo s tým súvisí. Momentálne sa zaoberá písaním mnohorodých fantastických žánrov, svoje krátke poviedky uverejňuje na stránke sci-fi.sk, kde publikuje aj recenzie. Zároveň sa tam venuje tvorbe mladých autorov, pre ktorých spoluorganizuje súťaž na dvojmesačnej báze Fantastická poviedka. Jej poviedky môžete nájsť v zborníkoch Fantázia (2018, 2020-2022), zbierkach Zajtra bude včera či Vianoce, zas Vianoce. Vo svojej tvorbe pravidelne skáče od humorných dobrodružných príbehov k hororom, ktorých sa síce bojí, ale čas od času si nejaký napíše.

CO MUSÍTE PŘECÍST... PŘEŽIJETE-LI APOKALYPSU

ČESKÝ I SVĚTOVÝ HOROR

POD KRVAVOU LUNOU

PREMENY VLKOLAKA V LUDOVÝCH PREDSTAVÁCH A V UMENÍ

napísal: Goran Lenčo

Nedokázal si počkať, stratil si trpezlivosť, nevieš už na tej nudnej návšteve dlhšie vydržať. Rozhodol si sa teda neprenocovať spoločne s partiou dávnych kamarátov, ved' stoj čo stoj tá to ťahá domov. Už si dávno niekde inde a mladost' nevrátiš tým, že budeš s nimi popíjať a spomínať. Chceš sa okamžite vrátiť k milovanej manželke, útulnému kreslu, napínaovej knihe... Rozhodneš sa preto vyraziť na cestu domov. Čo na tom, že vedie cez les a o chvíľu sa zmráka... A tie bláznivé táraniny o vlkolakovi, ktorý má obchádzať tunajšie lesy? Ved' to je smiešne, žijeme predsa v 21. storočí.

Je rok 2023, stále dookola si opakuješ. Ale ako padá súmrak, je to čoraz slabší argument!

Vlkolak! Už len to slovo vzbudzovalo kedysi nevýslovnú hrôzu a des. A ruku na

srdce, nebáli ste sa týchto príšer v detstve? Darmo vás rodičia ubezpečovali, že žiadne takéto potvory neexistujú... a čo teraz v dospelosti? Vraj sa už nebojíte? Vžite sa do pocitov hrdinu nášho krátkého úvodného rozprávania.

Počas mesačných nocí, na odľahlých miestach, aj toho najudatnejšieho a najväčšieho pochybovača sa zmocní strach. Prudký, iracionálny strach. Zbavení lesknúceho sa, no predsa tenkého pozlátko civilizácie, sme odrazu bezmocní, vydaní na milosť a nemilosť nezná-

mým silám a záhadným, nepriateľským nadprirodzeným bytostiam. Opona, ktorá nás delí od divokej temnoty minulosti, môže v okamihu spadnúť a potom nás už nič neuchráni. Dokážete sa ocitnúť tvárou v tvár vlkolakovi bez toho, aby ste nezhybnuli úľakom? Pozor... možno to bude preto, lebo tak uvidíte samých seba!

Áno, príbehy o vlkolakoch možno čítať výlučne cez perspektívu literárnej fikcie so svojimi dejovými zákonitosťami, ovenčenej podmanivými štylistickými figúrami, takže ich jedinou či najdôležitejšou úlohou je jednoducho pobaviť. Ale ani bežný pozorný čitateľ si nemôže nevšimnúť koncíznu metaforizáciu a skrytý, no pritom tak očividný význam – posolstvo. Inak povedané: vlkolak predstavuje našu odvrátenú, schovávanú, nepriznanú stránku, ktorá vie nabráť vyložené divú, živočíšnu, v extrémnych prípadoch i zlú, neľudskú, démonickú podobu. Možno najsugestívnejšie vypovedal o tomto večnom rozpore a hrozieb z neho vyplývajúcich Robert Louis Stevenson vo svojej próze, ktorá obsahuje prenikavo silný vlkolačí motív – Podivný prípad doktora Jekylla a pána Hyda. Slávny strašidelný

príbeh hádam netreba nikomu predstavovať, tak len pripomeňme, že bohabojný altruista a naslovovzatý gentleman sa v ňom počas nocí menil na pôžitkára, surovca a nebezpečného násilníka.

Vlkolak je na jednej strane predmetom záujmu beletristu, na druhej zas psychiatra. Ináč naň bude nazeráť psychológ, inak okultista. Klinická psychiatria bude lykantropiu, teda vlkolactvo, vnímať ako raritnú duševnú poruchu, hľadisko čiernej mágie je zas zamerané na astrálnu sféru a ovládnutie ducha zvierata. Ruky si tu podáva pozitivisticky exaktné s výsostne ezoterným (pre niekoho ireálnym). Lekárske stanovisko je len zdanlivo v príkrom rozpore s duchovným postojom, v rámci ktorého existujú rovnako protichodné vymedzenia. Novopohan vidí vo vlkovi stelesnenie nezávislosti, odvahy,

prírodzenosti, kresťanovi sa zase môže javiť ako spodobenie zákernosti, krvivosti, všeobecnej škodlivosti. Pre analytického psychológa bude predstavovať ako archetyp nezotročenej slobody, tak aj „Tieň“ – už spomínanú temnú, inštinktívnu, iracionálnu zložku osobnosti. Podľa toho, ako sa symbol vlkolaka prikláňa ku komplementárnej i svárlivej dvojici Animus-Anima (mužský a ženský „obraz“ duše), dochádza k sexuálnemu konfliktu medzi dvoma pohlaviami.

Motivácia záujmu je odlišná, rozdielny je logicky i prístup k skúmaniu problematiky, a predsa tam bude spoločný jasný prienik. Postava vlkolaka dáva v sebe tušiť mohutnú symboliku, ktorá vypovedá o zvieracej zložke, ktorá je prítomná v každom, i tom najjemnejšom, najšľachetnejšom, najkultivovanejšom človeku.

Medzinárodne známe označenie „lykantrop“ pochádza z gréčtiny, kde „lykos“ označuje vlka a „anthrôpos“ človeka. Nemecké „werewolf“ či anglické „werewolf“, by sa dalo jednoducho preložiť ako vlčí muž, alebo presnejšie ako človek-vlk. Výklad francúzskeho „loup-garou“ je zložitejší, lebo ide o tzv. pleonazmus, čiže v tomto prípade mierne nelogické hromadenie synonym. „Loup“ je vlk, pričom „archaické „garoul“ predstavuje už samotného vlkolaka. Veľmi zaujíma mytologická stopa sa nachádza v slovanských pomenovaniach. Etymologický rozbor slova „vlkolak“ dáva tušiť mnohé,

čo bude neskôr v článku bližšie ozrejmené. V našom jazyku je tá koncovka ešte nič nehovoriaca, ale v češtine sa zachoval dávny výraz „vlkodlak“, ktorý sa dá ľahko rozdeliť na dve slová, pričom obe majú praslovanský pôvod. „Dlaka“ je označenie pre osrstenú kožu. Pomenovanie je teda možné vyložiť ako „ten, čo nosieva vlčiu kožu“.

Štúdií, pojednaní a monografií o lykantropii vyšlo v priebehu dejín množstvo. Záujemcov je možné odkázať predovšetkým na tie najtradičnejšie a priekopnícke diela ležiace sčasti v akademickej, sčasti však i v špekulatívnej či záhadologickej spisbe: **The Book of Werewolves** (1865) od *Sabine Baring-Goulda*, **Werewolves** (1912) od *Elliota O'Donnella*, **The Werewolf in Lore and Legend** (1933) od *Montague Summersa*.

Po malej jazykovej a faktografickej odbočke sa už zahryznime do starodávnych prameňov.

Vlkolak v mytológii a folklóre:

Pre nadšencov je isto potešujúce, že najstaršiu zmienku o premene človeka na vlka je možné nájsť práve v najstaršej (dochovej) literárnej pamiatke ľudstva. Je ňou text, ktorý vošiel do známosti ako **Epos o Gilgamešovi**. V ňom sa uvádza, že bohyňa Ištar jedného zo svojich milencov začarovala do vlčej podoby. Je to však len ojedinelá, pre kontext nepríliš dôležitá poznámka. Ak sa chceme o vl-

kolakoch dozvedieť viac, musíme opustiť dávny Sumer a Babyloniu a vydať sa do antického Grécka. V gréckych bájach nie je premena na zviera, a teda ani na vlka, vôbec zriedkavá. Notoricky známym mýtom je premena zhýralého arkádskeho kráľa Lykaóna bohom Diom. Bolo to za trest, pretože predostrel pred najvyššie božstvo gréckeho panteónu pokrm pripravený z ľudského mäsa, dokonca z vlastného syna. Antropológovia a etnológovia v tom môžu nachádzať skrytý zmysel, keď legendu čítajú ako nesúhlas s ľudskými obetami v pohanskom náboženstve starého Grécka, ktoré sa v menšej miere istý čas praktikovali. Jednu z verzií tejto báje spracoval *Ovídius* vo svojich **Metamorfózach**. Od mena zavrhnutiahodného kráľa je pravdepodobne odvodený aj termín „lykantropia“ čiže vlkolactvo.

Ak sa presunieme do Ríma na začiatku nášho letopočtu, stretneme sa s príťažlivou strašidelnou historkou, ktorú zaznamenal *Petronius*. Hovorí o legiónárovi, ktorý sa premenil na vlka a bol vtedy poranený. Zranenie sa prejavilo i v jeho ľudskej podobe, a tak bola odhalená totožnosť vlkolaka. Tento motivický materiál príbehu sa potom históriou vinie až do dnešných čias.

O lykantropii sa zmieňujú aj cestovatelia, prírodopisci či historici, spravidla sú k javu skeptickí a prístupujú k fenoménu nedôverčivo, prípadne ho vnímajú obraz-

ne. Takto však nepriamo dokladajú vieru v možnosť premeny nielen u domáceho obyvateľstva, ale aj u okolitých národov. Spomeňme napríklad *Plínia staršieho*, *Platóna*, *Hérodota*... Nemôžeme obísť ani dobové medicínske príručky, ktoré však už vtedy pokladajú lykantropiu za formu či prejav duševnej choroby a pomätenia zmyslov.

Na vlky sa dokážu meniť aj niektoré keltské bohyne, a keď sa pozrieme na divoký a chmúrny Sever, musíme konštatovať, že v škandinávskom, ba i germánskom svete taktiež ešte dožívala animistická viera.

Jestvujú zmienky o bojovníkoch, ktorí sa zahalovali do koží šeliem, prípadne jedli ich mäso, aby získali žiadanú silu a odvahu. Nemôžeme vynechať ani „berserkov“ – Ódinových bojovníkov, ktorí sa vraj dokázali dostať do stavu nepričetného bojového šialenstva a svojou zúrivou statočnosťou boli pripodobňovaní k vlkom či medveďom. Severské ságy a hrdinské piesne sú plné prirovnaní k zvieratám, ktoré nemajú len funkciu literárneho trópu, ale azda práve v nich badať doznievajúci animizmus. Podľa konsenzu mnohých religionistov je práve takéto prvotné a prírodné náboženské myslenie neskôr transformované, a tak sa stáva predpokladom vzniku polyteizmu ako ďalšieho stupňa duchovného vývoja človeka – v tomto prípade pohanského náboženstva „barbarov“. V severskej mytológii sa ale vyskytuje aj fyzická premena človeka na vlka. Deje sa tak pomocou čarodejníctva a mágie, ak dotyčná osoba ovláda príslušné kúzla, prípadne použitím očarovaneho artefaktu s nadprirodzenou mocou – najčastejšie je to kožušina vlka, ktorej nosenie zabezpečuje i zmenu ľudského tela na vlčie.

Myslenie stredovekého človeka je hlboko poznačené kresťanstvom, trvá ale ešte dlho a deje sa to pozvoľna, kým takmer celkom nevymizne vplyv pohanstva. V tejto dobe je čoraz častejšie spomínaná premena človeka na vlka ako boží trest, najčastejšie za rôzne spáchané hriechy.

Unikátnym kultúrnym kotlom, kde sa zmiešali dávnoveké pohanské tradície s novopríchodskou monoteistickou vieroukou v synkretický folklórny virvar, bolo Írsko, odkiaľ pochádza mnoho tematickej látky. Vlkolak sa, samozrejme, objavuje aj v stredovekých dielach, pričom sa téma rozvíja v kurtoáznej (dvornej) literatúre. Neobchádza ani Artušovské legendy, čo je súhrnný názov pre cyklus legiend pojednávajúcich o živote a osudoch mýtického kráľa Artuša a jeho verných. Je to práve tento literárny „korpus“, ktorému dodnes vďačíme za romantizujúce predstavy o fantastickom feudálnom svete európskeho stredoveku plného statočných rytierov bez bázne a hany, krásnych panien, rozprávkových bytostí, kúziel a mystiky. Nebude prekvapením, že hneď niekoľko rytierov Okrúhleho stola sa z takých či onakých príčin menilo na vlkov.

Pozoruhodnou literárnou pamiatkou je **Pieseň o Bisclavretovi**, ktorú napísala *Marie de France*. Bisclavret je u nej označenie vlkolaka, ktorého sa netreba báť, ktorý na rozdiel od iných nie je nebezpečný. V piesni je ním bretónsky šľachtic, ktorého v príbehu o láske, nevere a konečnej spravodlivosti podvedie manželka a on blúdi lesmi vo vlčej podobe. Neskôr sa stáva kráľovým spoločníkom a miláčikom, jeho ľudská podstata vyjde na povrch a napokon získa i svoju ľudskú podobu. V závere je krivda odčinená.

Tento text pravdepodobne čerpá námet z ľudového rozprávania, ktoré má zas svoj pôvod v pohanských časoch. Samotná balada potom inšpirovala ďalšie podobné diela rytierskych spevov.

Aj u našich slovanských predkov poznali vlkolaka. Vo veršovanej hrdinskej epike **Slovo o pluku Igorovom** sa knieža Vseslav v noci mení na vlka a dokonca predbehne samotného „Chorsa“, zatiaľ neidentifikované staroruské božstvo, ktoré azda mohlo predstavovať Mesiach. Takýchto podobných postáv sa však v literatúre starých Slovanov vyskytuje hneď niekoľko. Spomedzi všetkých menujme aspoň jedného z hrdinov bohatierskych bylín Volcha.

Raný novovek je poznačený škvrnou na tvári ľudstva v podobe čarodejníckych procesov. Obeťami boli vo väčšine prípadov ženy, ale ani muži si nemohli byť istí svojím životom, pretože i tí mohli byť označení za bosorákov, alebo práve vlkolakov. Oproti desiatkam tisíc zavraždených žien predstavovali mužskí „vlkolaci“ nepatrný zlomok, i tak ale išlo (údaje sa rôznia) minimálne o niekoľko stoviek usmrtených. V tejto dobe spoločnosť verila v reálnu existenciu vlkolakov, pričom tí boli oproti minulosti vnímaní bez výnimky negatívne. Vlk bol nielen nebezpečný škodca, bola to diabolská beštia, ba priam sluha samotného diabla. V niektorých oblastiach dochádzalo do-

konca k hromadnému výskytu lykantropie a prípady naberali charakter masovej hystérie a davovej psychózy. Pochopiť také niečo je pre moderného mestského a racionálne zmýšľajúceho človeka len veľmi ťažké. Polohovať sa do mentality vidieckeho obyvateľstva preindustriálnej éry si vyžaduje zmenu paradigmy myslenia. Logicko-dialektické uvažovanie totiž dnes už vo veľkej miere nahradilo skoršiu vývojovú fázu „primitívneho“ magického myslenia. V týchto dobách aj dochádza k hlbokoj premene spoločnosti a sociokultúrnym posunom. Permanentne rastie počet obyvateľstva, rozširujú sa ľudské sídla a dochádza k odlesňovaniu. Životný priestor zvierat sa čoraz väčšími zužuje, vlky sú vytláčané z pôvodných lovisk. Nevyhnutne preto dochádza i k fatálnym útokom na človeka. Zoológovia a etológovia sa dnes zúfalo usilujú očistiť povestí vlkov, ktorá bola v tých časoch nekompromisne očiernená a dušujú sa, že sú to neškodné, ba prospešné tvory. Z veľkej časti majú pravdu, ale to, čo platí dnes, bolo pred stovkami rokov iné. Najmä ženy a deti predstavovali pre vlka celkom ľahkú korisť. Posledná veľká vlna útokov v Európe sa odohrala v päťdesiatych rokoch 20. storočia v Rusku. Vlk ako služobník zla útočiaci na stádo bezbranných oviec, to bol silný symbol ako vystrihnutý z katechizmu kresťanskej náuky. Spojenie všetkých uvedených faktorov vyústilo do spomínanej tragédie krvavých súdov.

Pri čarodejnických procesoch, ktorých boli prípade lykantropie vlastne súčasťou, sa obvinení pri výsluchu zakaždým priznávali k veľmi podobnému scenáru. Za schopnosť zmeniť sa na vlka upísali dušu diablovej, ktorý im spravidla venoval čarovný predmet, prostredníctvom ktorého prebehla samotná premena, ak ho jeho majiteľ obliekol – najčastejšie vlčia koža či opasok z vlčej kože, či ak sa ním potrel – spomína sa konkrétne čarovná masť. V poslednom menovanom prostriedku sa možno zrkadlí pokrivená a nesprávne interpretovaná praktika užívania prírodných drog. Jestvujú viaceré náznaky a indície, že niektoré vrstvy obyvateľstva tých čias mohli požívať narkotiká, ktoré spôsobovali halucinácie. Inkriminované „bosorky“ zažívali pocit podobný letu či vznášaniu, údajným vlkolakom sa zas mohlo javiť, že im rastie srst, tesáky a podobne... Ale teraz sa už púšťame na šikmú plochu neoveriteľných hypotéz a nedokázateľných teórií, isté je len to, že na mučidlách chudák človek natára kadečo.

Dnes nám tiež náhľad na tú pohnutú dobu poskytuje psychológia a medicína: nemožno vylúčiť sugesciu či duševné poruchy. K objasneniu je ale potrebné prizvať aj kriminalistiku a príbuzné odbory (za vlkolakov boli považovaní taktiež chronickí násilníci alebo sérioví vrahovia). Tak či tak ostáva dejinným faktom, že predstava vlkolaka získala zlovestnú

zafarbenie a v takej podobe sa udržala dodnes.

Aj z územia Slovenska pochádza takýto obraz vlkolaka. Áno, i u nás boli zachytené ústne pramene a prevedené do prameňov písomných. Tak sa nám zachovalo tradované podanie, ktoré pod názvom **Vlkolak** zaradil do svojho zväzku rozprávok *Parol Dobšinský*. To v až šokujúcej forme odhaľuje skutočnú povahu mnohých rozprávok, ktoré sprvu neboli určené deťom a mali strašidelný charakter a odstrašujúci zmysel, no i funkciu morbidnej a popravde perfidnej zábavy. Tu je vlkolakom označovaná osoba, ktorá zabila vlastné dcéry a uchýlila sa i ku kanibalizmu, sama však nezískava vlčiu podobu. Označenie má prenesený, obrazný význam. Ďalší zaujímavý príbeh, tentoraz z oblasti povestí a pôvodom z Tekova zapísal *Andrej Chudoba* v knihe **Sedemdesiatsedem povestí spod slovenskej brány**. V ňom sú vlkolaci opísaní ako psohlavci, čo boli podľa starovekých legiend bytosti s ľudským telom a psou/vlčou hlavou.

Pri čítaní týchto pôvodných zdrojov našich predstáv o vlkolakoch, si nevdojak musí každý uvedomiť, ako sa počas histórie menila povaha týchto bytostí i to, že skôr sa líši než ponáša na ich aktuálnu podobu v populárnej kultúre. Poďme si teraz zhrnúť poznatky o vlkolakovi predmodernej epochy a porovnať ho tak s tým dnešným, ktorého poznáme z knižných

opisov, komiksových ilustrácií či televíznych obrazoviek.

Spočiatku neboli vlkolaci apriori zlí. Vedeli byť nebezpeční, ale zriedka sa oddávali vražednému, neovládateľnému besneniu. Vraždiacimi, krvilačnými monštrami sa stali až v ľudovej slovesnosti a dielach neskorého stredoveku, či presnejšie v ranom novoveku. V mytológii sa na vlky premieňali bohovia i smrteľníci; tí buďto zásahom bohov, kúzelníkov či neskôr svätcov, alebo svojpomocne kúzlami a čarami. V staroveku aj stredoveku hral v premene človeka na vlka zásadnú úlohu nadprirodzený zásah a vo výsky-

te prevažovali mužskí vlkolaci, napokon spájanie lykantropie a maskulinity domína dodnes. Schopnosť premeniť sa bola sprvoti vnímaná ako žiadaná vlastnosť, hoci na druhej strane sa vyskytovali i prípady premeny kvôli kliatbe či trestu. Metamorfóza sa často diala pri predpoklade odhodenia ľudského odevu (to nebolo ale vždy nutné) a zahalenia sa do vlčích koží. Tu je zreteľná symbolika vzdávania

sa ľudského a štylizovanie sa, vciťovanie sa do zvieracej polohy. Dokonca sa to dá interpretovať ako mentálne či duchovné splynutie so zvieraťom, čo odkazuje pravdepodobne na čarodejné rituály a praktiky a vôbec demaskuje magický podtext samotnej premeny. Poznáme i motív, kedy spätná premena nebola možná pri odcudzených šatách, čo bolo vlastné viacerým mytologickým a rozprávkovým bytostiam, napríklad vílam.

Na základe dobrovoľnej alebo naopak vnútenej premeny záležalo i ako dlho trvalo obdobie pobytu v zvieraťom tele. Premena bola možná buďto kedykoľvek a na akýkoľvek čas, alebo bola vymedzená a obmedzená istými špecifickými okolnosťami. V prípade prekliatia, očarovania musel nešťastník pobudnúť vo vlčej podobe určité, často dlhšie, i roky trvajúce obdobie. Prípadne bol návrat do človečieho stavu možný iba po splnení/naplnení vopred určených podmienok. Bolo potrebné, aby uplynul stanovený čas, musela sa odčiniť krivda, či iným spôsobom dosiahnuť žiadané „kritériá“, aby došlo k odkliatiu.

Periodické, pravidelné a opakujúce sa premeny, napríklad kontrolované fázami Mesiaca, sa síce vyskytnú, ale sú skôr výnimkou. Tie sa vo veľkom objavujú naozaj až pomerne nedávno a najmä v príbehoch šírených masmédiami. Veľkú úlohu pri tom pravdepodobne zohralo pozorovanie života vlčích šeliem, kedy sa ma-

lebný, no i zimomriavky vzbudzujúci obraz vlka vyjúceho na mesiac, udomácnil v našich predstavách a vynorí sa snáď ako prvý, keď sa spomína daná téma. Nezanedbateľnú rolu zohráva i temno-romantická estetika niektorých diel 19. storočia, pričom netreba zabúdať ani na čiernomagické operácie vykonávané v noci a za presne vymedzeného astrologického postavenia planét. Povery spájané s čarovnou mocou mesiaca majú dlhé a nevykoreniteľné postavenie v ľudovej viere azda všetkých európskych národov. Podmanivú, akoby nadprirodzenú, silu luny pociťujeme i dnes. Pri splne sa veľa citlivejších jedincov sťažuje na zlý spánok či priamo nespavosť, niekto uvádza návaly melancholických nálad a podobne. Údajne vtedy i dochádza k vyššej miere počatí, no takisto nárastu trestných činov. Pre funkciu mesiaca v okultizme a pre to, ako na neho nazerá naša kultúra, bolo asi len otázkou času, kedy sa plynulo začlení do súhrnu lykantropického folklóru.

Anatomická podoba vlkolaka bola diametrálne odlišná ako tá zo súčasných hororov. Vlkolak totižto nepredstavoval akýsi druh netvora, bol to jednoducho človek meniaci sa z nejakých príčin na vlka. Vo vlčej podobe vyzeral ako obyčajný vlk, zväčša si ale uchovával svoje ľudské vedomie a znalosti. Ak je v dobrom výtvarnom umení vlkolak vizuálne odlišný, tak skôr tým, že ide o nadmerne veľkého, hrozivého vlka. Hybrida medzi

vlkom a človekom, presnejšie zoomorfným človekom či antropomorfným vlkom, nie nepodobnému tým z hororov minulého storočia, je tiež možné nájsť, no objavuje sa zriedkavo a prevažne až v novoveku.

So striebrom, ktoré je spoľahlivým vlkoláčím likvidátorom, je to tiež zložitejšie. Povedačka s takýmto motívom sa datuje pomerne neskoro, až do obdobia honu na Gévaudánsku beštii. V 18. storočí zaostalý kraj vo Francúzsku terorizoval ľudožrútsky vlk či hneď niekoľko vlkov, a útokom zvera, ktorý si rýchlo získal povest' démonického stvorenia, podľahol veľký počet osôb. Jeho výčinom urobil prietrž až miestny chrabrý farmár, po tom čo v úlohe zlyhali mnohí skúsení profesionálni lovci. Stalo sa tak vraj po tom, ako náš hrdina odriekal modlitbu, načo zviera zahubil výstrelom striebornej guľky. Táto časť ale bola, zdá sa, do príbehu pridaná až dodatočne a omnoho neskôr. Navyše beštia z Gévaudanu nebola počas svojej hrôzovlády dávaná do súvisu s vlkolakom. Tu je vhodné poznamenať, že niektoré kovy, špeciálne striebro, no i železo sú podľa dávnej tradície obzvlášť účinným prostriedkom na zapudenie kúzelných bytostí. Ich použitie proti vlkolakom je však relatívne moderného dáta.

Veľmi plytko v minulosti je zakotvená aj mimoriadne rozšírená predstava o prenose vlkolačej nákazy pohryzením.

V žiadnom zo starších textov sa nič podobné nespomína, takže táto predstava sa vynorila naozaj celkom nedávno. Pravdepodobne sa vynorila ako pripodobnenie k besnote šírenej šelmami, je ale takisto možné ju dať do súvisu s tzv. vampirizovaním obete, ktoré spopularizoval Bram Stoker skrz grófa Draculu vychádzajúc zo staršej ľudovej viery rozšírenej najmä na Balkáne. Tam prevládala presvedčenie, že človek pohryzený, respektíve usmrtený upírom sa sám stáva nemŕtvym.

Aby sa nám všetko ešte väčšmi skomplikovalo a zneprehľadnilo, dodajme, že

v niektorých etnikách vlkolakov s upírmí stotožňovali a navzájom ich identity splývali. Inde zas disponujú vzájomne znameniteľnými vlastnosťami a tak nájdeme vlkolakov pijúcich krv či vlkolakov, ktorí sa po smrti stávajú upírmí. *Stoker* vo svojom slávnom *Draculovi* vyslovene uvádza, že upír ovláda vlky, ba sa dokáže na vlka zmeniť. Evidentné je to v poviedke **Dracula's Guest** (u nás vyšlo ako *Draculov host/Drákulův host*). Zaujímavá je próza *Alexeja Konstantinoviča Tolstoj* **La Famille du Vourdalak** (česky ako *Vlkodlaci*). Označenie „vurdalak“ je skomoleninou východoslovanského mena pre vlkolaka, pritom ním podaná charakteristika bytosti je podobná či skoro totožná s upírom. Je dobré vedieť, že genézu mali v určitých oblastiach tieto bytosti spoločnú a ich evolúcia nebola ešte završená. Tá vlastne nie je uzavretá dodnes, hoci sa po dlhší čas zdalo, že podoba vlkolaka je už ustálená a prakticky nemenná. Ak chce tvorca – autor animovať vlastnú predstavu, tá musí nielen odrážať jeho osobnosť, ale zákonite bude reflektovať aj kultúrnu úroveň svojej doby.

Podme sa preto teraz zamerať na vývoj moderného literárneho vlkolaka.

Vlkolak v knihách:

Prvý raz sa výskyt vlkolaka v modernej beletrii – tak ako ju chápeme dnes – v prozaickom diele, konkrétne v poviedke, datuje do roku 1828 a nesie meno **The**

Wehr Wolf: A Legend of the Limousin od britského knihovníka *Richarda Thom-sona*. Poviedka je zaujímavá už tým, že v niečom podporuje, v inom zas naruša typizovaný vlkolačí úzus. Musíme si však uvedomiť, že v tých časoch ešte nič nebolo kodifikované, ba práve tieto diela, ktoré do seba prijímali rôzne prežívajúce obyčaje, ústne odovzdávané historky, anekdotálne príbehy a strašidelné naratívy pomáhali postupne vytvárať obraz vlkolaka do súčasnej podoby. Ako sa tradičná ľudová kultúra len pozvoľna transformovala na vtedajšiu populárnu kultúru a predstava o vlkolakoch nebola dosiaľ pevne zjednotená, mal každý spisovateľ takrečeno voľné ruky a nemusel svoju imagináciu vzáť platnými normami. Záležalo predovšetkým na povestiach či iných tradovaných zdrojoch, z ktorých ten ktorý literát čerpal, a potom už len na jeho autorskej invencii. Konkrétne je v poviedke napríklad dôležitá téma pomsty, ľudia sa môžu vlkolakmi stať dobrovoľne magickými prostriedkami, jestvuje viacero druhov vlkolakov, príbeh sa odohráva v štylizovanom stredovekom Francúzsku (na začiatku autor spomína, že domovom vlkolakov je skôr európsky kontinent než Britské ostrovy), po zabití sa vlkolak premieňa naspäť do ľudskej podoby, je tu použitý častý motív odseknutej laby, ktorá sa následne zmení na ľudskú končatinu atď.

Presuňme sa do roku 1831, ktorý priniesol poviedku **The Man-Wolf** od autora

menom *Leitch Ritchie* (vyšla ako súčasť knihy *The Romance of History*. France, I. zväzok). V súvislosti s príbehom o rytierovi, ktorý sa zmenil na vlka však ešte nemožno hovoriť o vyslovene strašidelnej gotickej literatúre, férovejšie by bolo označiť ju za historickú či skôr historizujúcu romancu s fantastickými prvkami. Dej je opäť zasadený do Francúzska a je zjavné, že cudzie krajiny i minulé doby si anglickí spisovatelia romantizovali a do týchto reálií radi umiestňovali svoje rozprávania.

Aj chronologicky tretia vlkolačia poviedka z roku 1838 **Hugues the Werewolf** je zasadená do stredoveku, ako už podtitul **A Kentish legend of the Middle Ages** dáva tušiť. Pochádza z pera autora, ktorý sa volal *Sutherland Menzies*, pričom niektorí literárni historici sa domnievajú, že mužský pseudonym používala spisovateľka *Elizabeth Stone*. Kde je skrytá pravda už možno nikdy nezistíme, ale hlavný hrdina poviedky, ktorý je obviňovaný z vlkolactva, nie je pravým, skutočným vlkolakom, ale obyčajným človekom v šikovnom prestrojení. Hoci má teda poviedka zaujímavú premisu, pointu i rozuzlenie a nespochybniteľne čerpá z tradície historiek o vlkolakoch, autentické hororové monštrum sa zatiaľ nenarodilo. Ak sa vydáme po prúde času, zistíme, že čitatelia sa konečne zlovoľného, smrtonosného a hrôzu naháňajúceho netvora dočkali hneď nasledujúci rok.

Vtedy kapitán a spisovateľ dobrodruž-

ných románov v jednej osobe *Frederick Marryat* publikoval knihu **The Phantom Ship** (v češtine vyšla ako Příšerná loď, neskôr ako Bludný Holanďan). Tá obsahuje svojbytnú kapitolu, ktorá býva vydávaná aj samostatne, najčastejšie pod menami **The Werewolf** alebo **The White Wolf of the Hartz Mountains** (v češtine vyšla pod názvami Vlkodlak/Bílý vlk z pohorí Harz). Odohráva sa v nemeckých krajoch a stretneme sa v nej so ženským vlkolakom, presnejšie povedané s duchom či démonom hôr, ktorý sa fyzicky manifestuje ako vlkolak. Príbeh je to surový, krutý a očividne písaný so zámerom vystrašiť čitateľa.

Vo svojich časoch pomerne obľúbená spisovateľka *Catherine Crowe* ostáva vo vychodených krážoch Francúzska raného novoveku svojím príbehom **A Story of a Weir-Wolf**, datovaného rokom 1846, ktorý bol neskôr dokonca zdramatizovaný ako divadelná hra. V nej žiarlivosť a zášť dáva priestor pre neblaho preslávený hon na čarodejnice, ktorý je hádam ešte horší ako vyčíňanie domnelého vlkolaka. Obvinenie z čarodejníctva postihne aj jednu z aktériek príbehu. Treba podotknúť, že „reálny“ vlkolak tu nefiguruje, poviedka sa dá čítať ako obvinenie z tmárstva, poverčivosti, nevzdelanosti, ktoré bývajú spúšťacím motorom pre davovú hystériu a ľudskú zlobu, pred ktorou autorka varuje.

Francúzski vlkolaci už začínajú byť pomaly pasé. Čo tak ale začať svoje rozprávanie v typicky temnom nemeckom Čiernom lese, aby sa potom presunulo do Talianska počas dôb jeho súperenia s Osmanskou ríšou? V rokoch 1846 – 1847 vychádzal na pokračovanie dlhý román **Wagner, the Wehr-Wolf** z pera kedysi mimoriadne čítaného, dnes prakticky zabudnutého viktoriánskeho autora *G. W. Reynoldsa*. Jeho román je ukážkou čítania, ktorému prischlo označenie „penny blood“ či „penny dreadful“, čomu u nás zodpovedá ekvivalent tzv. šestákového krváku, hovoríme teda o lacných, seriálovo vydávaných dielach (neskôr boli spravidla publikované v ucelenej knižnej

forme), s prehnane vzrušujúcim, zámerne šokujúcim obsahom. Takéto ľudové „čtivo“ bolo vtedy masovo obľúbené, ako nenáročný druh zábavy. Reynoldsov román však vyčnieva nad štandardnú (ne) kvalitu tejto spotrebnej produkcie; je to pútavé čítanie a komplexná výstavba diela je koherentná, istá zastaranosť jazykového štýlu a schematickosť idú na vrub dobovej móde, vkusu a diskurzu. Žiaľ, ústredný symbol vlkolaka autor využíva primálo, takže je skoro iba akýmsi ozvláštnením a nie stavebným kameňom knihy, ktorá je tak napokon, z retrospektívneho pohľadu, napínavou melodramatickou historicko-dobrodružnou a moralizujúcou romancou nabitou dejovými odbočkami, množstvom postáv a všemožnými atraktívnymi klišé; všetky tieto štrukturálne literárne znaky napokon neomylné odkazujú na neskorý gotický román. Sám hlavný hrdina sa vlkolakom stáva pre pakt, ktorý uzavrel so zlými silami, čitateľ sa môže tešiť i na explicitný a hrôzyplný opis premeny.

Viktoriánska próza **Lycanthropy in London; or, The Wehr-Wolf of Wilton-Crescent** (1855) od *Dudleyho Costella* sa vymyká z nášho rámca nielen tým, že sa odohráva vo veľkomeste, ale je číročístou komédiou. Sesternica nevesty pokladá jej manžela za vlkolaka. V tomto prípade, samozrejme, mylne. Dielko je milým svedeckým dokumentom vtedajšej záľuby v strašidelných a senzačných

historkách, ktoré paroduje. Okrem vlkolakov sa v poviedke spomínajú dokonca aj upíri.

Faustovský motív zmluvy s diablom je hlavným bodom v príbehu pomsty a vykúpenia aj v románe *Alexandre Dumas Le Meneur de loups* (1857). Áno, reč je o TOM Dumasovi, teda o svetoznámom stvoriteľovi Troch Mušketierov, Grófa Monte Christa, Čierneho tulipána a mnohých iných kníh, ktoré sú už neoddeliteľnou súčasťou svetového kultúrneho dedičstva. Veru aj vlast' vlkolakov zrodila literátov, ktorí umiestňovali svoje príbehy na domácu pôdu a neprenechávali to len cudzincom spoza Lamanšského prielivu. Dumasov román je väčšmi dobrodružným fantastickým románom než čímkol'vek iným a bližšie než k hororu má hádam dokonca k sociálnemu komentáru, čím však nikto netvrdí, že je to zlá kniha, bolo by ale chybou mylných predstáv očakávať v literatúre romantizmu zaujatie aktuálnych, vyzretých, no žiaľ i zároveň obmedzujúcich žánrových polôh, ktoré dominovali po väčšinu 20. storočia, takže nevyhnutne prenikli až do nášho podvedomia. Jedno sa však vôbec nezmenilo: rozhodne nerobte s diablom žiadnu dohodu, vždy sa to tak či onak otočí proti vám a budete radi, ak sa vám podarí spasiť si holý život, o duši nevraviac.

Príbehy francúzskeho autorského tandemu honosiacieho sa publikačným

menom *Erckmann-Chatrian* sa dodnes objavujú v knižných antológiách strašidelnej fantastiky. Ich poviedka **Hugues-le-loup** (1859) si volí za svoju destináciu opäť Nemecko a skrátka nezostane ani od čias prvých mysterióznych a romantických príbehov toľko nadužívaný Schwarzwald. V centre pozornosti autorskej dvojice je čarodejníctvo a rodové preklatie. Premena na vlkolaka je skôr mentálneho, psychologického rázu, ale kľúčovú úlohu, ktorú pri tom zohráva nadprirodzeno, poviedka nijako nenaturalizuje.

George MacDonald, úspešný rozprávkar, dnes literárnymi teoretikmi považovaný za praotca fantasy, napísal prózu nevelkého rozsahu **The Gray Wolf** (1864). Jednoduchému príbehu študenta, ktorého ohrozuje vlkolačia žena dodal autorov sloh svojráznu melanchóliu. Príbeh stojí jednou labou v rozprávke, druhou v anekdotálnom rozprávaní, treťou v strašidelnom príbehu, a konečne štvrtou v metafore. Erotická tenzia je pri ženskom vlkolakovi tradične prítomná, ale s prihliadnutím na dobu vzniku sa nachádza väčšmi ukrytá medzi riadkami než by mala byť hlasne deklarovaná, čo však jej účinok nijako neznižuje.

Kniha **Arabesques** (1872) od autorky *Richard S. Greenough* obsahuje štyri oddiely, pričom jeden z nich, próza menom **Monarè** je pôvabným rytierskym príbehom po vzore stredovekých romancí. Tie

zažívajú svoju renesanciu v období novoromantizmu a je možné ich klasifikovať ako jeden zo zdrojov vzniku modernej fantazijnej literatúry. Spisovateľkin hrdina pri svojom dobrodružstve čelí viacerým nebezpečenstvám; jedným z nich je i vlkolak.

Frederick Scarlett Potter sa tiež pokúsil rozhojniť ovocie košatého stromu viktoriánskej gotiky svojou prózou s názvom **The Were-wolf of the Grendelwold** (1882). V nej sa objavuje na dedinskej slávnosti tajomný cudzinec, ktorý očaruje protagonistku príbehu. Keď ju unesie do zlopestného lesa, jej milý sa konečne odhodlá k činu a vydá sa ju zachrániť... Táto takmer celkom zabudnutá rarita sa javí byť autorským, umelým príbehom vystavaným na rázovitom ľudovom rozprávaní, pretože nezaprie svoju inšpiráciu folklórom.

V čisto žánrovej poviedke **White Wolf of Kostopchin** (1889), ktorá sa prvý raz objavila v knihe *Sira Gilberta Campbella Wild and Weird: A Remarkable Stories of Russian Life* (už názov odkazuje na prostredie východnej Európy a dáva tušiť, že sprostredkúva folklórne príbehy, v skutočnosti ide ale o zbierku autorskej nadprirodzenej fikcie) a ktorá sa zdá byť inšpirovaná príbehom Fredericka Maryata, vystupuje taktiež zlý ženský vlkolak, ktorý očarí hlavného hrdinu a je mu neskôr záhubou.

Aj veľké mená britskej (a svetovej lite-

ratúry) ako *Arthur Conan Doyle* (medzi iným stvoriteľ najslávnejšieho detektíva vôbec – Sherlocka Holmesa) či *Rudyard Kipling* (spomedzi všetky diela spomeneme aspoň Knihu Džungle) si radi odskočili k próze s nadprirodzenou tematikou (obaja v roku 1890). Doyle mal v obľube aj vyložene strašidelné poviedky a na tomto literárnom poli zanechal svoju výraznú stopu. Jeho príspevok do vlkolačieho bratstva sa volá **A Pastoral Horror**, ale pozor, vysvetlenie zdanlivo paranormálneho je napokon, podobne ako pri jeho známejšom Psovi Baskervillskom celkom prirodzené a rozuzlenie naskutku „sherlockovské“, keď je ako páchatel odhalený duševne chorý človek. Oproti tomu Kiplingovo rozprávanie **The Mark of the Beast** (česky ako Znamení bestie, v slovenčine Znamenie beštie) nadprirodzeno neracionalizuje. Protagonista poviedky sa stáva obeťou lykantropie po uvalení kliatby, ktorá je na neho zoslaná po tom, čo v indickom chráme urazí hinduistické božstvo.

Jeden z najpamätihodnejších vlkolačích príbehov nám priniesla spisovateľka *Clemence Housman* takisto v roku 1890. Próza **The Were-Wolf** zobrazuje príbeh dvoch mužských hrdinov, ktorých spája súrodenecké puto, ale odlišuje rozdielna náтура. Keď sa medzi nich zamieša vlkolačica žena (čo nie je až také prekvapivé, keďže autorka sa hlásila k silnejúcemu boju za zlepšenie postavenia žien v spo-

ločnosti), tragédia na seba nenechá dlho čakať. Dávnoveká atmosféra pochmúrnej Škandinávie a strašidelný charakter poviedky zdatne sekundujú alegorickému vyznaniu, ktoré je vo svojej podstate kresťanskou paralelou. Za povšimnutie stojí aj zjednotenie symboliky: vo všetkých troch poviedkach z 19. storočia, v ktorých vystupuje ženský vlkolak, má vo zvieracej podobe bielu farbu srsti, tá ostro kontrastuje s jeho „čiernou“ diabolskou prirodzenosťou. Prítomná je aj moralizujúca výstraha v duchu prísnych mravov varujúca pred ženskou sexualitou. Podľa nich má krása ženy aj svoju odvrátenú stránku – vo vnútri ženskej bytosti je skrytá hlboko zakorenená divoká zmyselnosť, ktorá sa nechráni svetských noriem ani božích zákonov, a preto ohrozuje platný spoločenský poriadok.

Vo zvláštne snivej fantazijnej próze **The Other Side: A Breton Legend** (1893) grófa *Erica Stenbocka* je mladý hrdina zvedený vlkolačou ženou a sám sa následne stáva netvorom. Mystický podtón je zrejmy už z mena vlkolačice Lilith, no a scenéria dvoch protikladných krajín, ktoré oddeluje potok: na jednej strane krásnej a prosperujúcej a na druhej pustej, pošmúrnej, kde však rastie neodolateľná modrá kvetina je priam ezoterne symbolická.

Z germánskych mýtov čerpá **The Werewolf** (1896) *Eugena Fielda*. V poviedke je prítomná milostná zápletká v podobe

vzťahového trojuholníka, pričom jeden zo zúčastnených, ktorý je zároveň vlkolakom, umiera napokon rukou svojej milej. Tá ho dokázala usmrtiť pomocou magickej kopije legendárneho reka Siegfrieda.

Odchádzajúce storočie sa lúči prózou **Werwolves** (1898) od kanadského autora *Honoré Beaugranda*. Prvý raz v dejinách vlkolačej literatúry sa pôsobisko presúva na Nový kontinent a inšpiračný zdroj autor nachádza vo folklóre pôvodných obyvateľov Severnej Ameriky. V rozprávaní figuruje indiánka, ktorá sa chce vo vlčej podobe pomstiť bielemu mužovi pre útrapy nešťastnej lásky. Netreba, vzhľadom na tú dobu, ani dodávať, že Irokézovia sú tu vykreslení záporne.

Nové storočie so sebou prináša aj neobyčajný rozkvet žánrovej literatúry a jej následnú diverzifikáciu do rôznych podžánrov, ktoré navyše vykazujú inklináciu k vzájomnému miešaniu a prelínaniu. Zmapovať úplne všetky prozaické útvary, ktoré spracúvajú vlkolačiu tému počas nasledujúcich sto plus rokov, nie je v silách bežného smrteľníka (aspoň mňa nie). Okrem toho by sa táto esej rýchlo zmenila na katalógový záznam. S rastúcou obľubou časopisov typu „pulp“, ktoré na trhu periodík zaznamenali ohromný rozmach v 20. rokoch a ktoré mali leví podiel na formovaní povedomia o tom, čo vlastne tvorí západnú popkultúru, sa z publikovaných príbehov priam rojili všemožné – možné i nemožné monštrá,

a samozrejme vlkolaci nezostávali pozadu. K tomu si prirátajme trh s finančne ľahko dostupnými paperbackovými knihami, čo nabral v 50. rokoch v USA masovú podobu. Vyberiem teda len tie známe tituly či formatovné diela, ktoré usmernili tok vývinového prúdu.

V dlhšej poviedke/kratšej novele **The Camp of the Dog** (pôvodne súčasť zbierky próz **John Silence, Physician Extraordinary**, 1908) necháva slávny autor tajuplných a nadprirodzených príbehov *Algernon Blackwood* riešiť svojho paranormálneho detektíva zvláštny prípad lykantropie. Tá je vysvetlená na pozadí metafyziky a pseudovedy ako projekcia astrálneho tela vo vlčej (respektíve psej) podobe, ktorá opúšťa telo svojho nositeľa/hostiteľa. V literárnej fikcii – beletrii je to nesmierne originálna myšlienka, v okultnej literatúre nič nové pod slnkom (či azda mesiacom), je ale nevyhnutné poznamenať, že autor holdoval tajným náukam, odkiaľ prevzal túto ideu.

Zaujímavou zhodou náhod sa v tom istom roku objavuje ďalšia pôsobivá poviedka o psodlakovi **Белая собака** (česky ako *Bílá psice*) od ruského autora *Fjodora Sologuba*. Ten ale volil celkom odlišný prístup a iracionálno tu naberá psychoanalytické, možno až intrapsychické kontúry; bolo by príliš primitívne vyložiť si premenu doslovne, tentoraz máme zas dočinenia s literárnym symbolizmom.

Aj nasledujúci rok zavítal vlkolak do vyš-

šej literatúry. Renomovaný britský satirik Hector Hugh Munro píšuci pod menom *Saki* publikoval pôsobivú krátku poviedku **Gabriel-Ernest** (v češtine i slovenčine pod identickým názvom), kde jeho odlahčený, humoristický štýl kontrastne podčiarkuje mrazivé vyvrcholenie poviedky, a darí sa mu to bez akéhokoľvek grafického zobrazenia násilia či akcie.

The Door of the Unreal (v slovenčine ako *Kliatba vlkolaka*) z roku 1919 je jediným fantastickým románom *Geralda Bissa*. Tento hororový príbeh je konštruovaný podľa svetoznámeho *Draculu*, autor sa prikláňa k podobnému rozprávaciemu postupu a volí aj podobnú dejovú výstavbu. Navzdory viacerým priblíženiam, ba prienikom však nejde o plagiát, autor dokáže byť svoj a dáva príbehu osobný vklad, porovnávaním s najvplyvnejším upírsym príbehom všetkých čias sa ale nemožno vyhnúť a v takomto meraní síl vychádza skrátka.

V roku 1922 uzrela svetlo mesiaca kniha **The Undying Monster: A Tale of the Fifth Dimension**, pod ktorú sa podpísala *Jessie Douglas Kerruish*. Román zastrešuje okultnú detektívku, mysteriózny príbeh a horor v imaginatívnom spletení najrozličnejších motívov, počnúc starými mýtmi a končiac regresnou hypnózou. Kniha zaujala filmárov natoľko, že v roku 1942 bola do kín uvedená rovnomenná snímka.

The Werewolf of Ponkert (1925) od *H. Warner Munna* je prvým príbehom zo sé-

rie a hneď zásadným, pretože je čitateľovi podaný z pohľadu vlkolaka. Tento nápad autorovi vnukol majster hororu H. P. Lovecraft v jednom zo svojich komentárov.

Robert E. Howard rozvíja v dlhšej strhujúcej poviedke **Wolfshead** (česky ako Vlčí hlava) z roku 1926 podnetný nápad, keď je vlkolak prezentovaný takrečeno „naruby“. Je to vlastne vlčí démon, ktorý na seba berie ľudskú podobu. V príbehu sa takáto zlomocná entita snaží zmocniť hlavného hrdinu.

Henry S. Whitehead skĺbil v nevšednej kratšej poviedke **No Eye-Witnesses** (slovensky ako Bez svedkov) dávnoveckú tradíciu vlkolactva s nečakane moderným námetom – v roku 1932 v podobe páliového gangsterského problému.

Až do roku 1933 tu ale nebol skutočne zásadný, význačný, definujúci a definitívny príbeh, ktorý by predstavoval v beletristickej podobe esenciu vlkolačieho mýtu. Dosiaľ nejestvoval náprotivok takej Carmilly alebo ešte lepšie Draculu, teda pútačových, široko-ďaleko známych, čítaných a vplyvných diel, ktoré pomohli sformovať a upevniť obraz, takpovediac imidž upíra. Skrátka chýbala tá vlkolačia „biblia“. Tento nedostatok vyplnil konečne až román **The Werewolf of Paris**. *Guy Endore*, ktorý ho napísal, bol angažovaný ľavičiar, agilný aktivista, úspešný scenárista, nadšený frankofil, no a najmä bestsellerový prozaik, takže témy sa ani nemohol chopiť nikto vhodnejší. Aj slovenskí čitatelia mali

možnosť spoznať jeho vycibrené rozprávačstvo a dokonalú znalosť francúzskej histórie, ktorými sa blysol v životopisných románoch o súperení Voltaira a Rousseaua s názvom *Voltaire! Voltaire! a Kráľ Paríža*, ktorý zas pojednáva o Dumasovi. Žiaľ, zásadné dielo nielen vlkolačieho podžánru, ale aj hororovej literatúry ako takej, nebolo dosiaľ preložené do slovenčiny ani do češtiny. V bibliografii autora zastáva Parížsky vlkolak výsadné postavenie, pretože do žánrových vôd zavítal Endore len málokedy. Fabula a sujet knihy predostierajú životné osudy muža, ktorý sa už narodil s vlkolačou predestináciou a svojmu ortieľu nemôže uniknúť. Bezvýchodiskový, ponurý a makabrný príbeh však nemá len jeden plán, ale obsahuje viacero vrstiev. Autor v ňom uplatnil svoje silné stránky a predkladá nám tak aj historický román z turbulentného obdobia dejín krajiny galského kohúta; zúčastníme sa napríklad Parížskej komúny... Autor upriamuje pozornosť na perverznú koexistenciu sexualitu a násilia a psychopatológiu, javy dobre známe pri lykantropickej tematike, tento raz však bez prenesených významov a doslovne predostreté. Nebolo by ale spravodlivé myslieť si, že motíváciou je senzáciečtivosť. Téma knihy vyúsťuje v obvinenie človeka z beštiality a skoro stoicky poukazuje na to, že ľudská prirodzenosť je krvilačná.

S raketovým vzostupom obľuby sci-fi literatúry sa témy chopia postupne aj mi-

moriadne talentovaní autori, ktorí milujú svoju literárnu doménu a sú na ňu až subkultúrne hrdí. Na starobylú tematiku nazerajú zo svojho aktuálneho pohľadu modernej fantastiky, objavujú celkom nové, netušené postupy, dokonca možnosti vlkolačích príbehov začínajú naplňať cez perspektívu science fiction. Prvýkrát sa vo veľkej miere búrajú stereotypy a vlkolaci nemusia byť vraždiacimi beštiami, dokonca majú právo stať sa kladnými hrdinami. Výborný román veľmajstra vedecko-fantastickej literatúry *Jacka Williamsona* **Darker Than You Think** (1940) odhaľuje tajomstvo o rase vlkolakov, ktorá obýva planétu spolu s ľuďmi, momentálne žije v skrytosti a čaká na svojho temného mesiáša, ktorý im pomôže zvrhnúť dominanciu ľudstva. Rovnako brilantný príbeh, len napísaný odľahčeným komediálnym perom, **The Compleat Werewolf** z roku 1942 (v češtine ako Dokonalý vlkodlak) od *Anthonyho Bouchera*, predstavuje vlkolaka bojujúceho proti nacistom. No povedzte, kto by potom nesympatizoval s profesorom Wolfe Wolfom? *James Blish* zas ponúka v poviedke **There Shall Be No Darkness** (1950) kvázivedecké zdôvodnenie lykantropie. Príbeh, v ktorom sa partia priateľov rozhodne stráviť spoločný víkend na usadlosti sa čoskoro zmení na boj o život, keď zistia, že jeden z nich je vlkodlak. Próza bola aj sfilmovaná pod názvom *The Beast Must Die*. S najväčšími originálnym príspevkom ale prišiel žán-

rový veľikán *Poul Anderson*. Jeho bravúrna poviedka hýriaca šialenými nápadmi, ktorá sa nedá označiť inak ako science fantasy, **Operation Afreet** (česky ako Operace „Ifrit“) z roku 1956 je prvým vstupom do alternatívnej reality, kde proti sebe bojuje kresťanský a islamský svet pomocou nadprirodzených bytostí, a ktorý sa rozrástol napokon na knižnú diológiu. Príbehom plného svižnej akcie a sviežeho humoru nás sprevádza vlkolačí vojak.

V sedemdesiatych a osemdesiatych rokoch nabrala téma na popularite a bolo publikovaných niekoľko diel, ktoré sú už neodmysliteľnou súčasťou vlkolačej bibliotéky. *Gary Brandner* prerazil s románom **The Howling** (1977), ktorý sa dočkal ďalších dvoch pokračovaní. V príbehu sa po traumatickom zážitku rozhodnú manželia odšťahovať do izolovaného mestečka. V noci tam počuť vlčie zavýjanie... Kniha má rýchly spád, gradáciu, temnú atmosféru, nefalšovanú hororovú drsnosť, a tak nečudo, že v žánri sa stala klasikou.

Debutový román známeho hororového autora a ufológa v jednej osobe *Whitleyho Striebera* **The Wolfen** prináša zas revolučný nápad inteligentných vlkov, ktorí sa živia lovom najmä slabých jedincov ľudskej rasy, a tak plnia v ľudskej spoločnosti podobnú funkciu ako v prírode.

V roku 1979 vychádza zbierka prozaických útvarov *Angely Carter*, ktorá si neskôr zaistí neotrasiteľný kultový status **The Bloody Chamber and Other Sto-**

ries (česky ako Krvavá komnata). Príbehy napísané krásnym jazykom prerozprávajú, okrem iného, klasické rozprávky zo ženského, feministického uhla pohľadu a transponovali ich na hranicu modernej fantastiky a magického realizmu. Čaro-krása sa tu cez surreálnu dojmovosť stretá s hlbinnou psychológiou. Zbierka obsahuje tri vlkolačie poviedky.

Ani sám kráľ hororu *Stephen King* neobišiel postavu vlkolaka. V roku 1983 napísal zvláštne osnovanú novelu **Cycle of the Werewolf** sprevádzanú pôsobivými ilustráciami. Štruktúra diela je epizodická a zároveň cyklická, pretože zahŕňa ročné vyčíňanie vlkolaka v malom mestečku. Obyvatelia sa trasú hrôzou v očakávaní nevyhnutného s príchodom každého ďalšieho mesiaca; vedia že po uplynutí noci so splnom ich bude o jedného menej... protagonistom príbehu je telesne hendikepovaný detský hrdina. Všetky štyri nižšie spomínané diela sa dočkali aj vydarených filmových spracovaní.

Robert R. McCammon v roku 1989 prepojil vojnový, špionážny a hororový román do pozoruhodného celku v románe **The Wolf's Hour** o britskom tajnom agentovi operujúcom počas 2. svetovej vojny, ktorý je nielen špiónom, ale aj vlkolakom.

Unikátny náhľad priniesla taktiež kniha **Thor** (1992) *Wayne Smitha*. Hrdinom, a to v pravom význame tohto slova, je tu pes, chrániaci rodinu, ktorú vníma

ako svoju svorku, pred vlkolakom. I táto kniha bola neskôr sfilmovaná ako *Temný spln*.

V poslednom čase sa čitateľský záujem odkláňa od hororovej literatúry, čo je vlastne už dlhodobejším trendom, zakaiaľ fantasy tituly kralujú rebríčkom bestsellerov. Tínedžerská čitateľská verejnosť predstavuje veľkú kúpnu silu, takže postavenie a povaha vlkolaka sa dramaticky zmenila, pretože kto by si kedy pomyslel, že raz bude okupovať stránky románov pre dievčatá? Mnohokrát sa tieto knihy nedajú klasifikovať ináč ako aktuálnejšou, trochu nablýskanejšou a pochybne atraktívnejšou reinkarnáciou červenej knižnice. V literatúre pre dospelých sa s ním je možné stretnúť v príbehoch typu urban fantasy, kde vlkolaci vystupujú skôr v úlohe štatistov, ako len jedni z mnohých figurantov preplneného pandemónia najrozličnejších potvor alebo potom v paranormálnych romancách, kde saturujú erotické predstavy čitateľiek (a pochopiteľne aj samotných autoriek). Aj keď nie je vždy dobré držať sa rigidne iba tej „uzákonenej“ podoby vlkolaka a ustrnúť tak v minulosti, uzatvoriť sa pred novými prístupmi a nápadmi, v týchto podžánroch sa dostáva do slepej uličky. Človek nemusí byť tradicionalista, aby si uvedomil, že je tak odsunutý – česť výnimkám – do podradnej, nedôstojnej roly, ktorá neprislúcha jeho potenciálu. Tieto literárne diela sú mimo môj inte-

res, a preto teraz ukončujem túto kapitolu. V nasledujúcej sa zameriame na film.

Vlkolak na striebornom plátne:

So vznikom nového média vlkolak obsadzuje nové územia a nanovo a možno ešte nekompromisnejšie – keďže má vlkolačí mýtus silný vizuálny apel – sa zmocňuje diváckej predstavivosti a obrazotvornosti.

Premiérová snímka s našou tematikou má jednoduchý a náležitý názov Vlkolak (**The Werewolf**) a pochádza už z roku 1913. Bola, ako sa postupne pri filmových tvorcoch stalo dobrým zvykom, inšpirovaná literárnou predlohou. Je nesmierne zaujímavé, a ak nie vyložene novátorské, tak určite raritné, že podľa dochovaných materiálov spracovávala motivickú látku z indiánskej perspektívy, pričom hlavným katalyzátorom bola pomsta a mechanizmus zrodu šelmy bol ukotvený v čarodejníctve, respektíve šamanizme. Aby toho nebolo málo, tak na vlka, vlastne vlčicu, sa tu menila ženská protagonistka, čo je vo filme i dnes dosť menšinovo zastúpené, pretože subjekt vlkolaka akoby anticipoval maskulínnu povahu i podstatu. Skrátka a na rovinu povedané si za vlkolaka zväčša dosadíme muža než jeho ženský náprotivok. Bohužiaľ je toto nesporne zaujímavé dielko, tak ako i mnoho iných nemých filmov, považované za nenávratne stratené. Kontumačne sa tak, napriek zopár ďalším adeptom, prvenstvo o titul

skutočného, pravoverného vlkolačieho filmu presúva na vyše dve dekády mladšieho Vlkolaka v Londýne (**Werewolf of London**, 1935).

Ten je prelomový tým, že na plátne vôbec prvý raz zobrazí premenu človeka na vlčieho netvora. Z literatúry si prepožičiava dôležitú úlohu vzácnej rastliny, v tomto prípade ale slúžiacej ako liek proti príznakom lykantropie. Samotná príšera je tu raným filmovým príkladom antropomorfizovaného vlka, či lepšie povedané človeka s vlčími rysmi. Napriek objektívnym kladom snímky bol divácky ohlas skôr vlažný a tak si vlčí muž musel ešte pár rokov počkať na desivejšiu masku a výbornú prácu s čiernobiellou kamerou, kde naplno vynikla tajuplná atmosféra ťažiaci z podmanivých strašidelných kulís, aby sa nadobro etabloval do populárnej kultúry. Vtedy rozšíril rady čoraz obľúbenejších monštier slávneho hollywoodskeho štúdia Universal, a už nastalo zaujal miesto v panoptiku hrôzy po boku takých borcov ťažkej váhy ako je upír (konkrétne sám gróf Dracula), Frankensteinovo monštrum či oživená staroegyptská múmia Imhotepa, a bol im viac ako dôstojným sparringpartnerom. Stalo sa tak v ikonickom filme nazvanom, opäť maximálnou autorskou skratkou, lapidárne a prosto Vlkolak (v origináli **The Wolf Man**, 1941).

Téma ešte nebola vyčerpaná, jadrný názov bol vhodnejší než dačo menej zapa-

mätateľné a strohý titulok vedel evokovať tie najhrozivejšie predstavy. Kánon tu bol rozšírený o striebro, čo predstavuje účinnú obranu proti nadprirodzenému, ďalej sa výslovne spomína magický vplyv mesiaca a akcentovaný je tragický osud hlavného hrdinu, ktorý je dobrým človekom predurčeným konať zlo a vykúpením z tohto prekliatia je nakoniec až smrť. Divákom sa tak predstavil základný, zásadný vlkoláčí film, ktorého premisa bude nespočetnekrát opakovaná, a keďže sa všetky stavebné prvky príbehu vyvážili v tom správnom pomere, vznikla napokon úplná klasika žánru.

Aj keď sa v nasledujúcom období na striebornom plátne objavilo pomerne dosť lykantropov, tak nie iba svojím počtom, ale ani charizmou sa nemohli rovnať upírom, ktorí si získali celosvetovú popularitu a bezkonkurenčne ovládli hororovú ríšu. Spoluzodpovedné je za to aj legendárne britské štúdio *Hammer*, ktoré nielenže odpovedalo na ponuku, ale dopýt po strachu i aktívne utváralo (uhrančivý Christopher Lee by mohol rozprávať), vyprodukovalo však jediný výlet do vlčích dúpät. Je to veľká škoda, pretože Kľatbu vlkolaka (*The Curse of the Werewolf*, 1961) je možné zhodnotiť ako nadmieru zvláštny a pôsobivý prírastok do rozširujúcej sa rodiny.

Sugestívny film voľne vychádza zo spomínanej knihy Guy Endora *Vlkolak v Paríži*, pričom dej je presunutý v čase

i priestore o storočie skôr do Španielska. V zásade ide o dokonca nešťastnejší a mučivejší príbeh než aký nám ponúka presne dvadsať rokov starší americký exkurz do hájemstva sebatrýzne a vykúpenia. Pomenovanie tohto filmu je vskutku emblematické, pretože hrdina je tu tvrdo sužovaný svojím predurčením, nezabúdajme, že beštiálnu náturu v sebe nesie od krutého počatia znásilnením. Jeho nevinnosť je tak od počiatku naštrbená a tragika hodná antickej drámy spečatená v chvíli, keď ešte ako dieťa prvý raz ochutná krv. Nerovný boj, ktorý so sebou vedie, nemôže vyhrať, a smutné vyznenie utvrdzuje fakt, že ani láska ho nedokáže zachrániť.

Aj konkurenčná anglická spoločnosť *Amicus* známa v kruhoch fanúšikov najmä pre svoje antológie strašidelných filmových poviedok, zabúdla do vlčích teritórií v nevšednom žánrovom príspevku menom **The Beast Must Die** (1974), ktorý je koncepčne riešený ako mysteriózna detektívka. Pri sledovaní deja je divák ponúkaný, aby hral hru na mačku a myš spolu s režisérom a scenáristom a pokúsil sa sám odhaliť totožnosť páchatel'a – vlkolaka. Klady i zápory tohto filmu stoja aj padajú na tom, či sa podarí diváka vtiahnuť do príbehu, aby sa na ňom aktívne spolupodieľal. Dodajme, že výsledok je dosť rozpačitý, dielu sa však nedá uprieť hravosť a... originalita? Ako sa to vezme, pretože *Desať malých černo-*

škov tu bolo už dávno predtým... ibaže, áno, bez vlkolaka.

Až do 80. rokov a veľkej módnjej vlny hororových filmov sa ale nezjavila skutočne kultová snímka, ktorá by bola ako aj komerčne úspešná, tak aj rovnako ctená milovníkmi žánru a zároveň cenená filmovou kritikou. Zlom nastal presne v roku 1981, a či už išlo o zhodu náhod, chladný produkčný kalkul alebo zásah vyšších (snáď nie temných) síl, do kín boli uvedené hneď tri tituly, ktoré podnes rezonujú v srdci každého priaznivca hrôzostrašných filmov. Prvým z nich (a najznámejším) bol hýčkaný a dlho odkladaný projekt režiséra Joea Landisa, Americký vlkolak v Londýne (**An American Werewolf in London**).

Film, ktorý zdatne balansuje na hrane komédie (poriadne čiernej) a hororu (poriadne drsného), si získal srdcia obecnstva a odbornej kritiky a dočkal sa pekného uznania v podobe viac ako slušného zárobku od jedných a pochvalných recenzií od druhých. Zo scenáristického hľadiska nás prekvapí, že mimoriadne náročný a zdanlivo nevďačný zväzok humoru a strašidelna dobre funguje. A z hľadiska technických detailov a prevedenia i dnes ohúria špeciálne efekty. Ba dá sa povedať, že nikdy predtým, no už ani nikdy potom, nebola premena človeka v netvora zvládnutá tak šikovne a s takou desivou bravúrou. A to, podotýkam, pri plnom osvetlení, bez spásnej hry

FROM THE DIRECTOR OF ANIMAL HOUSE...
A DIFFERENT KIND OF ANIMAL.

s tieňom, ktorá za asistencie skúseného kameramana dokáže všeličo ukryť. Rick Baker si tak odniesol inauguračnú zlatú sošku Oscara v kategórii Najlepšie masky a nastavil pomyselnú priečku kvality tak vysoko, že v praktických efektoch predpočítačovej éry nemal konkurenta, hoci úžasne schopných remeselníkov/umelcov sa našlo nemálo; takže táto báječná partia ľudí nám počas jednej dekády pripravila šou, na akú sa dodnes nezabudlo. Vyobrazenie samotného vlkolaka obchádza koncept humanoidného chlپáča a vracia

sa k dávnejším animálnejším časom: loviť nás bude ohromný démonický vlčisko.

Aj keď žiadna štvornohá beštia už nikdy nedosiahla na vrchol komerčného a kritického úspechu tak, ako v tomto prípade, zrodila sa húževnatá konkurencia. Zavýjanie (**The Howling**) sa drží zabehanej hororovej schémy a neriskuje výrazným prekračovaním žánrovej škatuľky. Keďže však vychádza z knižnej predlohy a taktiež obsahuje efekty, ktoré vyrážajú dych (hoci niektoré sú zas slabšie, pretože rozpočet bol obmedzený), navyše disponuje ťaživou, pochmúrnou náladou, úspech bol zaručený a príťažlivosť filmu je neodškriepiteľná. Až tak, že sa dočkala mnohých voľných pokračovaní, ktoré však pozerajte len na vlastné riziko, pretože ich lacná realizácia, distribúcia radšej rovno na VHS kazety, nekonečná hlúpučkosť a nechcená smiešnosť ich zráža nie do kategórie B, ale až kdesi na koniec abecedy. Avšak späť k pôvodine: tá sa blysla skutočne hrôzostrašnou a takmer tak dokonalou transformáciou človeka v netvora ako hore uvedení oscarový film. Niet divu, Rob Bottin, ktorý odviedol skoro bezchybnú prácu, bol protežant Ricka Bakera, zodpovedného za Amerického vlkolaka v Londýne. Baker tak musel konštatovať, že jeho priateľ a žiak sa na majstra začína nebezpečne doťahovať. Film sa vrátil k osvedčenému stvárneniu dvojnohého vlkolaka, ale pozor, už sa nepísali tridsiate ani šty-

ridsiate roky, maskéri neplánovali publikum učičkať pobiehajúcim a vrčiacim chlapom s trochu silnejším mejkapom (nič proti maskérskemu umu Jacka Piercea, jeho práca je prelomová a výborná, ale doba si skrátka žiadala viac) takže tentoraz dostaneme nestvorného vlka chodiaceho po zadných labách. Úroveň filmu zráža nevyvážená a trochu neistá réžia, takže hoci divákovi je predstretá dobrá žánrová porcia zábavy, film nemá väčšie ambície ani presah. Je to nesporne mrzuté, lebo spočiatku by sa atmosféra krájať dala a pátranie po sadistickom sériovom vrahovi so sexuálnym motívom, z ktorého sa, ako inak, vyklúje vlkolak, je naozaj desivé.

Tretím, neprávom pozabudnutým, prírastkom do monštruóznej rodiny sú Vlci (**Wolfen**). Tento film si na seba možno ani nezarobil, ale význačný a nemilosrdný kritik Roger Ebert bol ním nadšený, a to už niečo znamená. Ak mu dáte šancu, budete milo prekvapení zaiste aj vy. Film je nakrútený s citom a zaujatím pre tému a je sofistikovaný po technickej stránke. Vôbec sa ale nejedná o síce podarenú, no dajakú rutinnú záležitosť. Z románovej predlohy čerpá nadmieru originálny pohľad na vlkolačí folklór, ktorý aktualizuje a zasadzuje do urbárneho prostredia moderného veľkomesta. V napätí, súboji, a konečne prazvláštnej symbióze tu vedľa seba jestvujú dva svety – ten ľudský a zvierací. Neskrotené a neskrotné šelmy

obývajú scivilizovanú, človekom pretvorenú krajinu. Bezútešná, skoro apokalyptická oblasť zdemolovanej periférie slúži nie iba ako príťažlivo-odpudivá kulisa pre napínavý dej, ale stáva sa akoby aktívnou súčasťou rozprávania so svojím fascinujúcim geniom loci. Spojivom a snád i nárazníkom zároveň sú tu postavy indiánskych výškových robotníkov, ktorí predstavujú prírodných ľudí presadených do im cudzieho prostredia, v ktorom musia prežiť. Vo vzduchu visia po celý čas otázky obklopené aurou tajomna, a keď bude tajomstvo odhalené, publikum ostane rovnako neveriacky užasnuté ako sám hlavný hrdina. Je to v žánri nevidane inteligentný film, ktorý uspokojí i náročnejšieho diváka, nedá sa jednoducho zaradiť do predpripravenej škatuľky, avšak zachováva si zároveň kúzlo autentických strašidelných príbehov. V tomto prípade už nie anekdotálnych ľudových rozprávání, ale mestských legend našej éry. Film má pochopiteľne hlbšie poslanstvo, a keď už nejaké dielo dokáže správne položiť existenčnú filozofickú otázku bez toho, aby skĺzlo k dôverčivej doslovnosti, naviacnosti alebo ľúbivej fraške, potom implicitne, nenásilne, spontánne nastavuje človeku zrkadlo. Uvažuje nad miestom, aké zastáva ľudský druh medzi ostatnými bytosťami na Zemi a pohráva sa s prastarou symbolikou, pričom tá dostáva súčasný rámeč; magické sa racionalizuje, hermetické sa odhaľuje, aby napokon ostalo

rovnako čarovným a utajeným ako na začiatku. Dokonca zahŕňa i enviromentálny rozmer, ktorý je pre súčasného diváka ešte naliehavejší. Či už budete sledovať snímku ako neobyčajný policajný thriller následne sa meniaci na nervy drásajúci horor, ktorý vzápätí dosiahne výšiny temného halucinačného fantasy, alebo ako alegóriu koketujúcu s umením, nebudete tak či tak sklamaní, a práve v tom, podľa mňa, spočíva nespochybniteľné režisérovo majstrovstvo.

Nefalšovaným, znamenitým remeslom, ktoré je dobrou ukážkou starej poctivej filmovej školy, predstavuje poľská snímka Vlčica (**Wilczyca**, 1983). Tá je zároveň vzácnym exkurzom do žánrovej kinematografie za Železnou oponou. Zodpovedný prístup k zobrazovanej tematickej látke – tvorcovia siahli po domácej knižnej predlohe, precízna práca všetkých účastníkov nakrúcania a vynikajúca atmosféra, to všetko dokazuje, že ak nastal zázrak a v socialistickej krajine sa podarilo natočiť horor, nemusel sa ten hanbiť pred svojimi západnými pobočníkmi. Dojem z filmu umocňuje i dobový kolorit (dej sa odohráva v predminulom storočí).

Už číročistým umením, ale zároveň tak trochu aj filmovou manierou (čo vzácné ale nie je vôbec na škodu, v tomto prípade práve naopak), ktorá prináša divákovi nevidaný výtvarný zážitok a estetický pôžitok je Spoločenstvo vlkov (**The Company of Wolves**, 1984). Neil Jordan si

pre svoj filmový experiment vybral slávnú zbierku próz vplyvnej feministickej spisovateľky Angely Carter (tá sa spolupodieľala i na realizácii filmu), ktoré ležia na pomedzí magického realizmu a fantastiky a cez analytickú freudovskú optiku tlmočia klasické rozprávky do reči hororu. Režisérovi sa podarilo komplikovanú a snovú predlohu previesť do odlišného média vynikajúcim spôsobom. Carterovej ornamentálny lyrický štýl našiel dobrý náprotivok vo filmovom jazyku, ktorý je až prehnane štylizovaný a mimoriadne silne výtvarne zameraný. Miestami si musí okúzlený divák pripadať, akoby sa ocitol v ilustrovanej knihe klasických rozprávok. Ale už pomerne skoro zisťuje, že sa ocitá i v temnom a nebezpečnom svete, kde môže ľahko prísť o život. Alebo v prípade ženskej časti publika o... panenstvo. Áno, snímka nijako netají, že je bájkou, podobenstvom, psychologizujúcim výkladom sna, inotajom. Ale v podstate veľmi otvorene priznáva, že vlkolak predstavuje zmocňujúci sa, dobyvačný, pohlcujúci mužský sexus a dospievajúca Červená čiapočka nemá byť zjedená, ale jednoducho... pomilovaná.

Určite to nie je film pre každého, ale ak k nemu budete pristupovať bez predsudkov, budete fascinovaní. Och, a skoro by som zabudol – aj premena je tu iná než akú by ste očakávali, spoľahlivo však vyrazí dych.

K podstatne konvenčnejšiemu filmu

i stvárneniu vlkolaka sa vrátil film Strieborná guľka (**Silver Bullet**, 1985), ktorý má tradičnú premisu, charakterizuje ho tradičné rozprávačstvo, tradičný scenár (jeho autorom, ako i autorom predlohy je Stephen King) a tradičná réžia. Všetko má svoju úroveň, všetko funguje, divák nemôže byť nijako sklamaný, ale svojím konformizmom, neochotou riskovať, prílišnou zabehanosťou, nedokáže a ani nechce byť film nijako nápadný a rezonujúci. A predsa mu krivdím, obsahuje výrazné a sympatické (v prípade záporáka skutočne antipatické) postavy v podobe chromého chlapca – hlavného hrdinu a jeho „uleteného“ strýka, ktorý v kútiku duše ostal takým veľkým chlapcom. Aj využitie negatívnej roly, akú zastáva postava kňaza a zároveň vlkolaka, je odvážny ťah a nesie v sebe viac úrovní; takto i jeho morálny súboj so samým sebou dostáva ešte prenikavejší tón. Po stránke praktických efektov stojí za zmienku celá kongregácia veriacich, ktorá sa v jednej chvíli premieňa na vlkolakov či reverzná premena z vlkolaka na človeka. Samotný kostým/maska netvora bola kritizovaná ako nie celkom zvládnutá, ale opak je pravdou. Taliansky animatrický mág Carlo Rambaldi stvoril pre film kostým korunovaný hlavou vlkolaka, ktorá dokáže meniť mimiku a strieda hneď niekoľko výrazov. Kameňom úrazu tohto filmu napokon ostáva jeho nejednoznačná adresnosť. Vytvára pocit, ako keby sme sa

pozerali na rodinný film, potom však nasleduje sekvencia ani z rýdzeho hororu. Pre mladého diváka je snímka príliš grafická a desivá, pre dospelého môže v istých častiach pôsobiť sentimentálne a televízne.

V ďalšej dekáde sa predstavil veľkorozpočtový hollywoodsky film *Vlk* (**Wolf**, 1994), ktorý bol nakrútený s takým tímom ľudí a za takých podmienok, aby ho ovácie neminuli. Zišli sa tu hviezdni herci: v hlavných úlohách sa predstavili charizmatický a charakterový Jack Nicholson a krásna a šarmantná Michelle Pfeiffer. Hudbu skladal maestro Ennio Morricone, a im všetkým spod režisérskej taktovky dirigoval cenami ovenčený Mike Nichols. Výsledkom je pútavý, kvalitný strednoprádový kasový trhák. Niet tomu čo vytknúť, práve by som vyzdvihol Nicholsonov herecký koncert, pretože na jeho postupnú premenu, najprv povahovú, neskôr i fyziologickú je braný veľký zreteľ. Priam magicky na mňa zapôsobil úplný záver filmu, ktorý má artovú príchuť, ale žiaľ, nemôžem si pomôcť, rutinné, za ktoré sú zrejme zodpovední producenti s prosbou o to, že dielo pri toľkých investovaných peniazoch jednoducho nesmie prepadnúť, zapríčiňuje i jeho obyčajnosť, jednotvárnosť. Chýba v ňom niečo nevšedné, nezvyčajné, vybočujúce spoza mantinelu nadiktovanému zábavným filmovým priemyslom. Až na záver je jednoducho film na môj vkus

príliš „prozaický“. Nehovoriac o tom, že mnohým nebude po chuti stlmená strážidelnosť a drsnosť a pre zmenu zvýraznená romantická linka. Inými slovami: obeta mainstreamovému vkusu.

Temný spln (**Bad Moon**, 1996) je jasne proklamovanou žánrovou záležitosťou. Jeho komornosť, jednoduchosť, priamčiarosť, klišeovitosť a tézovitosť z neho síce spravia dokonalé vyplnenie času na tínedžerskej párty, ale nebyť hrozivého vlkolaka, ktorý vyzerá ako ten zo *Zavýjania*, ibaže tak trochu na steroidoch, bola by to záležitosť, ktorá pobaví a následne na ňu rýchlo zabudnete. I tak musím vyzdvihnúť zopár použitých nápadov a konečne i metamorfózu, kde si filmári tak trošku filištínsky vypomohli počítačovými efektmi. Scéna, v ktorej zápasí s nemeckým ovčiakom, je však dokonale antiklimatická a, povedzme si to na rovinu, filmársky štáb veru nedokázal využiť potenciál svojho monštra.

Digitálne trikové scény zas nesmierne uškodili veľmi voľnému pokračovaniu či akejsi variácii/parafráze Amerického vlkolaka v Londýne. Tentoraz si tvorcovia vzali na paškál ďalšiu metropolu – Americký vlkolak v Paríži (**An American Werewolf in Paris**, 1997). Film vo všetkých ohľadoch zaostáva za svojím predchodcom, dalo by sa povedať, že kríva na všetky štyri laby a nie je už ani hrozný, ani vtipný.

O vklad do nového milénia sa postarala

malá kultová záležitosť s prapodivným názvom a jeho rovnako roztodivným prekladom Moja sestra je vlkolak (**Ginger Snaps**, 2000). Běčková záležitosť, ktorá má však svoj šarm a neberie sa úplne vážne, si rýchlo získala srdcia fanúšikov, ktorí sa stali vernými priaznivcami, a ich záujem si vyžiadala ďalšie dve pokračovania. V skratke si zhrňme, že je to dosť doslovná metafora o problematickom dospievaní s hrôzu budiacim, aj keď trochu gumeným, vlkolakom. Pardon, vlkolačicou!

Psí vojaci (**Dog Soldiers**, 2002) nám prinášajú rýdzu namachrovanú macho testosterónovú akciu, okorenenu humorom, ktorá vie zabaviť i priniesť zimomriavky, navyše sa môže hrdiť konečne dôstojnými, desuplnými monštrami, áno, je ich hneď niekoľko, ale je otáznne, či práve takéto niečo nie je pre poctivo mienený horor slepá ulička. Najmä, keď infantilná chlapčenská mentalita filmu spôsobuje, že aj taký Rambo sa popri ňom javí ako úžasne intelektuálne a filozofické dielo...

V znamení až komiksovo vyznievajúcej akcie prišiel v roku 2003 prvý diel ságy **Underworld**. Vyprázdnený film, ktorý je vypočítaný na efekt sa nesie vo vizuálnom znamení Matrixu. Jednoduchšiemu či mladšiemu publiku musí pripadať ohromne „cool“, jeho naivita ale nedovoľuje snímku ohodnotiť pozitívne. Nejednen divák musel byť ohúrený alternatívnou realitou našej súčasnosti, kde

spolu súperia klany upírov a vlkolakov (tu nazývaných „lykani“), pričom do tohto virvaru sa pripletie nič netušiaci človek. To ale len preto, že nevedia, že si film prepožičal, rozumej vykradol, ústrednú myšlienku z výnimočne prepracovaného fiktívneho sveta World of Darkness, v ktorom sa odohrávajú populárne RPG hry.

O niečo neskôr (2005) prichádza do kín Prekliatie (**Cursed**). Sľubný projekt, ktorého sa chopil režisér sľubného mena – Wes Craven – sľuboval vyrukovať s kombináciou humoru a strachu a nemálo ľudí sa tešilo, aby potom ostalo zaskočených.

Sľub sa nenaplnil. Film sa dlho potácal v produkčných i postprodukčných ťažkostiach, bol viackrát pretáčaný nanovo a namiesto očakávaného dizajnu monštra od nikoho iného než je Rick Baker (Americký vlkolak v Londýne) dočkal sa len druhotriednych CGI efektov. Niekoľkokrát prekročený rozpočet nedokázali pokryť zárobky z premietania a film bol nakoniec prepadákom. Režisér chcel, zdá sa, zopakovať úspech svojho Vreskotu a predložiť divákovi film, ktorý je zároveň poutou žánru a rovnakou mierou si z neho s láskou uťahuje, ale tentoraz šla tá povestná strieborná guľka mimo...

Zdalo sa, že vlkolaci nezastaviteľne opúšťajú loviská hororu a migrujú do odlišných oblastí. Pod vplyvom tínedžerských fantazijných romancí typu Zatmenie vzniká Krv ako čokoláda (**Blood and Chocolate**, 2007). Film, ktorý musí nadchnúť adolescentné dievčatá, ale rozčarovať prakticky kohokoľvek iného.

Na sklonku odchádzajúceho desaťročia sme si mohli pozrieť ambiciózny remake Vlkolaka (**The Wolfman**, 2010). V hlavnej úlohe vynikol svojím nezameniteľným uhrančivým zjavom Benicio del Toro a svojou aureolou tradične oslnil i Anthony Hopkins. Film sa tiež mohol popýšiť veľkolepou výpravou. Napriek vydareným trikovým scénam (áno, Rick Baker si opäť odniesol Cenu akadémie za najlepšie masky, aj keď mu, nanešťastie, veľa z práce ubrali počítače) a viacerým kladom ale ne-

možno povedať, že by zatienil svojho prarodiča. Mne konkrétne vadilo, že plazivý des a hrôzyplné očakávanie nevyhnutného nahradila akcia, ktorá miestami prerastala do masakry. Z atmosférického príbehu sa tak odrazu stalo opulentné predstavenie a divácke i kritické ohlasy boli skôr zmiešané.

Zo záplavy snímok s veľmi kolísavou kvalitou, ktoré sa za posledné obdobie vyskytli, spomeňme na záver už len dva, ktoré vybočujú z priemeru a snažia sa raziť štvornohým nočným zabijakom nové cesty.

Keď zvieratá snívajú (**Når dyrene drømmer**, 2014) nám, ako už dáva poetický názov tušiť, predstaví celkom odlišný európsky prístup, v ktorom nie sú žánrové hranice zreteľne vymedzené, takže je možné film chápať aj ako pošmúrnú severskú drámu s metaforickým vyznením. Niektorí ho prirovnávali k upírskemu príbehu. Nech vojde ten pravý, prípadne boli tendencie vnímať ho ako vlkolačiu odpoveď na toto známe dielo. Ak však uvažujeme v takýchto intenciách, potom rozhodne ťahá za kratší koniec. Musím, aj keď veľmi nerád, priznať, že príbeh o šikanovanej mladej dievčine, ktorá sa postupne začína premieňať v dravého zvera, je vyzroprávaný nenápadito a mdlá réžia ho z priemeru vytrhnúť nedokáže. Snahu o to, aby téma nabrala celkom inakší smer, je treba brať do úvahy, ale potreba talentovanejšieho režiséra za kamerou je podobne očividná.

Late Phases z toho istého roku je oproti tomu čistokrvný brak, ale robený s takou vervou a zanietením, že si ho nemožno neoblúbiť. Osobne oceňujem, že táto mexicko-americká koprodukcia sa na nič nehrá, zato režisér vie, kde sú jeho možnosti a schopnosti a naplno ich využíva, keď sa s chuťou zahryzne do svojho príbehu. Stvoril tak naozaj slušný žánrový amalgám, ktorý disponuje napätím, strachom, akciou, hnusom, schopnými maskami a predovšetkým osobitým hrdinom, ktorého si zamilujete. Slepý vojnový veterán a dôchodca nám v súboji s vlkolakmi všetkým ukáže a dokáže, že ešte nepatrí do starého železa!

Vymenovávaním ďalších a ďalších filmov by sme mohli stráviť viac času ako školopovinné deti pri prehliadke zoo, samozrejme s vlčím výbehom ako hlavnou atrakciou. Myslím ale, že inventárny zoznam nik nepotrebuje, bohato postačia tie diela, ktoré som uviedol, ak tu niekomu chýba jeho favorit, dodatočne sa ospravedlňujem, keďže som sa snažil brať ohľady najmä žánrovú význačnosť alebo aspoň filmovú exkluzivitu a inakosť.

Ďalší dlaci v literatúre i filme:

Použité podobenstvo zoologickej záhrady mi však pripomína, že v mytológií rôznych národov sa vyskytujú aj iní „dla-

ci“ či „kožomeniči“ (dosť krkolomný novotvar odvodený z anglického „shapeshifter“). Neprekvapí, že pre svoju podstatu lovca a požierajúceho dravca, čo sa dá zas do ľudskej psyché premietnuť ako mocný archetyp, hrajú prím práve šelmy. Ak opomeniem vlky, tak okrem medvedov sú to najmä veľké mačky. Poďme sa teraz pozrieť na to, ako sa viera v premenu človeka na tieto predátory odzrkadlila v populárnej kultúre.

Prosper Mérimée známy exponent francúzskeho romantizmu napísal v šesťdesiatych rokoch 19. storočia novelu **Lokis** s podtitulom **Le Manuscrit du professeur Wittembach** (vyšlo v češtine ako **Lokis: Rukopis profesora Wittembacha**). V nej sa čitateľ zoznamuje s postavou grófa, ktorý sa správa veľmi podivne, jeho výzor i prejav má v sebe niečo zvieracie a podľa rôznych historiek ho jeho matka počala s medveďom. Rozprávanie postupne speje k zlovestnému vyvrcholeniu. Táto interesantná próza bola o vyše sto rokov od publikovania sfilmovaná v Poľsku pod identickým názvom, čiže **Lokis. Rękopis profesora Wittembacha** (1970). Film je charakteristický ako svojím umeleckým poňatím, tak i podmaňujúcim vyobrazením doby, ktorá dávno a nenávratne pominula a nejednoznačnosťou, kedy divák môže, ale aj nemusí prijať nadprirodzené elementy rozprávania.

Majster pulpových príbehov *R. E.*

Howard, ktorý rád prepájal dobrodružnú literatúru s hororovou vniesol exotický nádych do podžánru v poviedke **The Hyena** (česky ako *Hyena*), ktorej názov je veľavravný, takže nemá zmysel sa bližšie o nej rozpisovať.

Mačkovité šelmy taktiež dráždili fantáziu spisovateľov i filmárov. Už legenda strašidelnej literatúry a tzv. weird fiction *Ambrose Bierce* napísal na sklonku 19. st. poviedku *Oči pumy* (slovenský názov, v češtine vyšla ako *Oči pantera* (**The Eyes of the Panther**)), kde predstavuje ženu, ktorá sa dokáže premeniť na obávaného severoamerického dravca. Ďalšia legenda nadprirodzenej a hororovej literatúry *Algernon Blackwood* vytvoril prózu s názvom **Ancient Sorceries**, v ktorej sa rozprávač ocitá v zapadnutej francúzskej dedine; tá má nie celkom ľudských obyvateľov... Ďalej scenárista *Val Lewton* vo svojej poviedke **The Bagheeta** stvárňuje práve ženskú sexualitu ako deštruktívnu prostredníctvom vražedného leoparda. Tieto tri príbehy dali vzniknúť gracióznemu thrilleru/hororu, ktorý si svoj pôvab prepožičal snáď priamo u čierneho pantera. Mačací ľudia (**Cat People**, 1942) rozprávajú o tajomnej európskej emigrantke, ktorá verí, že je postihnutá pradávnu kľatbou. Ak sa bude milovať s mužom, premení sa, aby zabíjala... Erotické napätie tu priam kulminuje a vašeň tela zápasí s odhodlaním mysle a láska sa snúbi s nenávisťou. Vďaka šikovnej réžii,

provokatívnemu scenáru a pôsobivej obrazovej stránke, ktorá ťaží z prelínania svetla a tieňa, je film dnes považovaný za klasiku. V roku 1982 sa dočkal vydareného, žiaľ nie celkom doceneného remaku.

Skutočne rozporuplne a skôr kontraproduktívne dopadol pokus bestsellerového Stephena Kinga získať si srdcia divákov svojím projektom **Sleepwalkers** (1992), ktorý si obľúbia snáď len skalní milovníci mačiek. Dvojica antagonistov sú poslednými preživšími starobylej upírsko-mačkodlačej rasy obdarených magickými schopnosťami, pre ktorých sú smrteľnou hrozbou... práve obyčajní mačací maznáčikovia.

Na záver musím ešte spomenúť nezostrihanú verziu videoklipu k piesni Michaela Jacksona **Thriller** (1983). Nesmejte sa, veď toto snáď najznámejšie hudobné na svete funguje aj ako brilantný krátkometrážny film a zahŕňa v sebe všetky aspekty, pre ktoré máme horor tak radi. Prečo to ale prízvukujem? Jasné, v klipe sa popová hviezda zmení na strašného mačkodlaka. Autorom perfektnej masky nie je nik iný ako náš starý známy Rick Baker...

Rozvidnieva sa. Mesačný svit pohasol. Kohút zakikiríkal. Noc stratila svoju moc a v dialke doznelo i posledné vlčie zavytie. Rozhostilo sa ticho. Rosa ti ľpie na topánkach, oneskorený pútnik, cez hmlu vidíš prvé strechy domov v dedine. Vezď teda, že pre tentoraz si vyviazol živý. Ja však viem,

že nabudúce si dobre rozmyslíš, či vážiť cestu nočným lesom, najmä ak tam podľa historiek miestnych obchádza... radšej ani nemenovať!

A ty, milý čitateľ, pokiaľ máš doma psa či mačku, zadívaj sa im uprene a s láskou do očí. Možno z nevysvetliteľných príčin uhneš pohľadom ako prvý, akoby si mal snáď výčitky svedomia. Lebo človek dokáže byť krutý, skutočne zlý, ale divoký, primálny, prirodzený a bezprostredný nebude už nikdy. Navždy sa nám zavreli dvere od našej dávnej a spoločnej vlasti, navždy sme k nej stratili cestu, keď sme pod vlajkou civilizácie vypovedali vojnu Prírode.

Počuješ to volanie vlka, ktoré sa rozlieha твоjim vnútrom? To je túžba po návrate domov, ktorú by si tak rád vyslyšal...

ANTON STIFFEL A NAĎA VOJTEKOVÁ KLÚČ

ilustrovala: Zuzana Droppová

Peter sa vracal od doktora a nezúčastnene načúval vyrovnanému pradeniu motora, s ktorým sa miešala hudba z autorádia. Klimatizácia v aute intenzívne hučala, snažiac sa vychladiť a spríjemniť interiér. Vonkajšia teplota sa lenivo prehupla cez tridsaťšesť stupňov a vyzeralo to, že to ešte nebude vrchol. V spätnom zrkadle skontroloval drahocenný náklad, ktorý mu bol horko-ťažko a s veľkou neochotou zverený.

Na zadnom sedadle v detskej autosedačke spokojne oddychoval drobný spiaci človečik, ktorý v ústach cmúľal ucho malého plyšového zajaca. Bola to jeho polročná dcérka Ema. Ešte stále si nemohol zvyknúť na to, že je naozaj otcom, že to malé, nádherné stvorenie bolo jeho výtvorom a pokračovateľom jeho génov. Skladáčka, ktorá dokonale zapadla a zaplnila chýbajúcu časť v ich životoch, a ktorej absencia tak dlho trápila jeho ženu Elišku.

Ema bola vymodlené dieťa. Rozoznalo mračná, pomaly ale isto sa sťahujúce nad ich sedemročným manželstvom. O bábätko sa začali snažiť asi dva roky po svadbe, avšak niekoľkomesačná intenzívna snaha neprinášala žiadny výsledok. Absolvova-

li niekoľko vyšetrení. Tie však neodhalili žiadnu konkrétnu príčinu a iba zvýšili ich frustráciu nad vlastnou neschopnosťou počať nový život. Začali sa opatrne zaoberať aj možnosťou umelého oplodnenia, no ukázalo sa, že osud sa s nimi trochu zahral a tentoraz ich príjemne prekvapil.

Na tvári sa mu objavil spokojný úsmev, ktorý sa tam v poslednej dobe usádzal často. Tešilo ho vidieť ju, ako spokojne spí. Hoci bola ešte maličká, už teraz sa dalo badať, že raz bude pôvabná po svojej matke. Veľmi sa na ňu podobala a bol naozaj rád, že gény vzhľadu zdedila po nej.

Ema sa jemne zavrtila. Muselo sa jej niečo snívať, pretože jemne podupávala buclatou nožičkou oblečenou v letných krémových dupačkách, posiatych farebnými vysmiateymi medvedíkmi. V náručí pevne zovierala svojho Zaja, ako plyšovú hračku spoločne s Eliškou volali. Ak by sa dalo šťastie zhmotniť, pravdepodobne by získalo jej podobu. Konečne sa cítil kompletný. Ten červíček pochybností o sebe samom, ktorý pred narodením Emky niekde hlboko vnútri neustále nahľodával jeho myseľ, sa jej príchodom rozplynul.

Z rádia zahulákala hardrocková legenda, čím ho vytrhla zo zasnenia nad dcérkou. Automaticky nahmatal na volante tlačidlo, ktorým hukot stíšil. S malou to ani nepohlo. Bola úžasná a skoro vôbec neplakala. Ich známi, ktorí boli tiež rodičmi, im toto idylické rodičovstvo a hlavne pokojné noci, úprimne závideli. Preladil stanicu na inú, s jemnejšími melódiami, a snažil sa sústrediť na cestu. Už sa tešil, ako Eliške popíše Emkinu statočnosť pri očkovaní. A popri tom jej nenápadne naznačí, ako skvele to zvládol, a že jej prehnané obavy a nekonečná inštruktáž o tom, na čo všetko si má dávať pozor, čo môže a nemôže, boli úplne zbytočné.

Eliškina prehnaná starostlivosť a neustály imaginárny strach takmer zo všetkého ho už začínali unavovať. Jeho žena mala tendenciu občas veci preháňať, no po narodení Emy sa z nej stal doslova uzlík nervov. Niekde hlboko vnútri to možno aj trochu chápal. Bolo to ich prvé, túžobné a ťažko vydreté dieťa, no niekedy ho jej nálady už pomaly privádzali do zúfalstva. Aj táto prvá samostatná cesta s Emkou sa uskutočnila iba zhodou nie celkom príjemných okolností. Keby Elišku nezachvátila črevná viróza, vysoké teploty a nepríjemná akútna hnačka, ktorá ju väčšinu času väznila na záchode, nikdy by ich nenechala ísť samých. Trochu ho to mrzelo, pretože sa chcel do starostlivosti o ich dcéru zapájať rovnakým dielom. Eliška však mala zjavne iný názor a permanent-

ne po ňom všetko kontrolovala. Inak to nebolo ani teraz. Po návšteve ordinácie, kedy mal vypnuté zvonenie, si našiel päť zmeškaných hovorov. Eliške iba krátko odpísal, že očkovanie prebehlo v poriadku, a vydal sa rýchlo na cestu domov, aby jej mohol všetko zreferovať osobne.

Dnes bol naozaj nádherný letný deň. Jeden z tých, kedy viete, že vám skvelú náladu už nič len tak ľahko nepokazí. Spolu s rádiom si začal ticho pohmkávať novú pesničku.

Práve dupal nad tým, či v lekární kúpil všetko, čo od neho Eliška požadovala, keď sa z pravej strany prednej nápravy ozvala silná rana, ktorá ho vydesila. Auto stratilo smerovú stabilitu a riadenie začalo zmätkovať. Hlavou mu blysko, že pravdepodobne dostal defekt. Vrhol krátky pohľad do spätných zrkadiel, a keďže žiadne iné autá v blízkosti nevidel, stočil prudko volant, aby vyrovnal hroziaci šmyk.

Našťastie nespantikáril. Hlavou mu prebehlo zopár rád, ktoré mu ešte kedysi dávno dával inštruktor v autoškole. Nohou iba jemne pohladil brzdomý pedál a popritom sa snažil korigovať nestabilitu a udržať priamy smer. Rozdivočené auto sa mu podarilo akýmsi zázrakom skrotiť a vyrovnať. Opatrne spomaľoval, až nakoniec zastavil na krajnici, pričom motor nechal kvôli klimatizácii bežať.

„Do čerta!“ nahlas zakľal a dychčal od napumpovaného adrenalínu. Chvíľu iba sedel a pozeral pred seba.

Našťastie široko-ďaleko nebolo stále vidno žiadne auto, takže sa mu uľavilo, že nikoho neohrozil. Spomenul si na spiacu princeznú. Rýchlo sa pootočil a s úľavou zistil, že jeho divoká jazda ju vôbec neprebudila. Naďalej snívala svoje nevinné detské sny. Vystúpil z auta a do tváre ho uderila pekelná horúčava. Akoby narazil do rozpálenej steny. Vzdychoľ a pretrel si spotené čelo. S nechutou obišiel auto a rozhodol sa preskúmať príčinu defektu a napáchané škody.

Zistil, že to bol naozaj defekt na pravom prednom kolese. Guma bola na okraji rozpáraná a značne poškodená. Musel zachytiť nejakú skrutku alebo ostrý kus kovu, ktorý niekomu odpadol z auta. Jedno bolo isté. S takto poškodenou pneumatikou sa už nikam nepohne. Nahnevane do nej kopol a znova zahrešil.

Hlavou mu preletela úvaha, prečo sa takáto hnusná smola musí dnes lepiť práve na neho. Nemohol mu osud dopriať pokoj aspoň v tento krásny deň?

Sadol si naspäť do auta a premýšľal, čo urobí ďalej. Pohrával sa s myšlienkou, že skúsi koleso vymeniť sám, no vzápätí si uvedomil, že rezervu prednedávnom požičal kolegovi z práce, kvôli servisnej prehliadke. Ten ju nemal v poriadku a podľa zákona bola v jeho type auta povinná. Doteraz mu ju však, samozrejme, nevrátil.

Kvôli Eme si ale nemohol dovoliť s riešením príliš otáľať. Rozhodol sa zavolať si odťahovú službu. Otvoril príručnú prie-

hradku a začal z nej nervózne dolovať mobilný telefón, ktorý tam v rýchlosti šupol, keď vyrážali od doktora. Vytáhoval z nej všetky veci, ktoré mu prekážali, a postupne ich odkladal na vedľajšie sedadlo. Čudoval sa, kedy sa tam stihlo nahromadiť toľko zbytočností.

Konečne pod svojimi spotenými prstami ucítil známy plastový povrch. Prebehol adresár a na jeho úľavu v ňom naozaj našiel číslo na najbližšiu odťahovku v ich meste, ktoré si kedysi preventívne uložil. Vytočil a netrpezlivo čakal. Na spotenom čele sa mu zjavila hlboká vráska, podtrhujúca jeho obavy a zhoršujúcu sa náladu.

Po dlhom vyzvňaní sa z druhej strany ozval tichý, mumlavý mužský hlas, ktorý odrecitoval naučenú úvodnú frázu a potom sa odmlčal.

„Dobrý deň. Dostal som defekt a potreboval by som súrne odtiahnuť auto do servisu,“ vyhrkol rýchlo Peter.

Hlas v telefóne začal otrávene zisťovať detaily, no Peter mu skoro vôbec nerozumel. Sotva počuteľné mrmlanie občas prechádzalo do trochu zrozumiteľnejších slov, no aj keď zvýšil hlasitosť slúchadla na maximum, rozlúštiť z neho veľa nedokázal.

Cítil, ako sa ho zmocňuje čoraz väčšia nervozita, a tak monotónne huhlanie zúfalo prerušil: „Prepáčte, skoro vôbec vás nepočujem.“

Operátor si však ďalej brblal svoje, a tak po pár neúspešných pokusoch o zlepšenie komunikácie radšej vypol motor, aby

znížil úroveň hluku na minimum. Odstavil tým zároveň aj kompresor v klimatizácii, a keďže kapota bola silno rozpálená, teplota vnútri začala okamžite stúpať.

Vedel, že má nanajvýš pár minút, kým teplota v aute začne byť vyššia ako vonku. Potom buď otvorí okná alebo zapne znova motor. Absencia pravidelného zvuku v pozadí vyrušila Emku, ktorá sa nespokojne zavrtela, ale oči našťastie neotvorila. Vydýchol úľavou a pokúšal sa lepšie sústrediť na nezrozumiteľnú reč. Nechápal, ako mohla dať odťahovka na dispečing takéhoto neschopného človeka. Zo zapalovania mimovoľne vytiahol kľúče a nepokojne si ich prevažoval v dlani.

„Asi si nerozumieme. Potrebujem čo najskôr odtiahnuť auto!“ Hlas mu prechádzal od netrzezlivosti k podráždeniu.

Pri ďalšom z nepodarených pokusov dohodnúť sa s operátorom zlostne odhodil kľúče na vedľajšiu sedačku, medzi hromadu vecí z vypitvanej priehradky.

Operátor znížil svoju hlasitosť o ďalší stupeň a Petrovi napadlo, že to možno robí naschvál. „Počkajte chvíľu, veľmi zle vás počujem!“ skoro kričal.

Vtedy sa malý uzlíček znova pomrivil a ticho zo spánku zamrňal. Peter to zaregistroval, rýchlo zašmátral po kľúčoch a vystúpil z auta. Dvere sa snažil zavrieť čo najtichšie. Odkedy mali Emku, mal v tom už trochu prax. To posledné, po čom teraz túžil, bolo zobudiť ju.

Chlap na druhej strane ho začínal ne-

skutočne štváť. Rozumel mu nanajvýš každé druhé slovo a k tomu ešte ten spôsob, akým sa vyjadroval. Tichý, arogantný a monotónny. Bol to presne ten typ, ktorý ho dokázal skoro vždy spoľahlivo vytočiť do extrému. Podišiel ďalej od auta, pretože to v ňom začínalo vrieť a nahromadenú zlosť už nedokázal dlhšie potlačiť. Z plných pľúc zanedával a hlas mu postupne prechádzal do kriku.

Po čele mu stekal pot a jeho tričko, ráno ešte čisté, zdobili tmavnúce a zväčšujúce sa škvrny. Vzduch sa ani nepohol. Ako by zamrzol v čase. Na Petra začínal pôsobiť priam klaustrofobicky. Svoj hnev si podvedome ventiloval na kľúčoch, ktoré nemali šancu ubrániť sa jeho pevnému zovretiu. Kovové zúbky sa mu zarývali do kože a zanechávali otlaky. Elektronický ovládač vŕzgla a škrípala, snažiac sa statočne odolávať.

Nespôsobilého dispečera jeho náhla slovná ofenzíva zarazila. Začal koktať, takže Peter mu prestal rozumieť úplne. Zazdalo sa mu, že niekde v tej verbálnej motanici začul konečne náznak dohovoru. V podvedomí sa rozhodol, že po tomto príšernom zážitku si dá tú námahu a ohodnotí služby odťahovky najnižšou známku. Aj tú im dá iba za to, že mu aspoň zdvihli telefón.

Rozbúrený adrenalín sa snažil upokojiť prechádzkou po krajnici a bez toho, aby si to uvedomil, sa pomaly vzdŕľoval od auta. Počas telefonátu zvedavo naku-

koval cez zvodidlá a ohromene skúmal hĺbku zrázu, ktorý sa tiahol pozdĺž cesty. Bola to poriadna výška. Eliška túto cestu kvôli susediacej priepasti nenávidela, pretože trpela akrofóbiou, a ak šoférovala ona, radšej volila dlhšiu obchádzku. On s tým však problém nemal. Práve naopak. Nejakým spôsobom ho to upokojovalo. Postavil sa na okraj zrázu, až mu špičky obuvi prečnievali do prázdnoty, pričom uvoľňoval malé kamienky, naberajúce kvôli strmému sklonu prudko rýchlosť. Spadnúť tam by asi nebolo nič príjemné. Vedel, že pár „dobrovoľníkov“ to tu už skúsilo, pretože to bolo obľúbené miesto samovrahov. Naďalej pritom zväzok kľúčov vystavoval tlakovým cvičeniam.

Z diaľky sa ozvalo známe cvaknutie zámku. Na moment ho to prebralo z vyčerpávajúceho hovoru. Rýchlo stlačil gombík na ovládači a dvere sa s cvaknutím znova odomkli. Zo strany dispečera zrazu zachytil niečo, čo by sa pri troche predstavivosti dalo nazvať dohodou. Peter s úľavou odtrhol od displeja spotené ucho, pokýval hlavou a trpitel'sky zagúľal očami. S nepredstaviteľnou úľavou ukončil hovor a pokúšal sa telefón zastrčiť do zadného vrečka nohavíc. Kvôli rozrušeniu sa však nevedel trafiť. Skrútil sa, aby lepšie videl dozadu, pričom začul známy nepríjemný bzukot. Odniekaľ sa objavila osa a začala mu tancovať pred nosom. Vyzerala, že oplýva rovnako podrážde-

nou náladou ako on, a vrhala sa mu priamo do prekvapenej tváre. S krikom sa po nej ohnal a v poslednej chvíli sa vyhol jej zúrivému útoku. Uvedomil si, ako nebezpečne blízko okraja stojí, a nemotorne zamával rukami v snahe udržať rovnováhu. Zabalansoval okolo bodu zvratu, no ťažisko sa už stihlo prehupnúť a on si uvedomil, že to nezvráti.

Priepasť ho začala neodvratne priťahovať. V páde a rodiacej sa panike podvedome nahmatol od potu klzké kľúče a chcel si ich rýchlo vopchať do vrečka, no vykĺzli mu. Zachytil iba ich ostrý, kovový odlesk, akoby na rozlúčku. Začal sa čoraz rýchlejšie guľať po strmom svahu a pokúšal sa niečoho zachytiť, ale rástli tam len ostré bodliaky a vyschnuté trsy tráv. V nekontrolovateľnom kotrmelci si postupne odrel plece, oškrel dľaň a bolestivo narazil koleno. Do čiernej prázdnoty ho napokon šmaril úder hlavy o vytrčajúci kameň.

Prebral sa na intenzívny pocit bolesti v boku, ktorá mu takmer nedovoľovala dýchať. Bol celý krvavý a dezorientovaný. Skúsil sa postaviť, ale ešte silnejšia bolesť v zápästí mu to znemožnila. Potom sa mu v hlave trochu vyjasnilo a prišlo desivé poznanie. Auto, horúčava, Emka. Pozrel na svoje inteligentné hodinky, aby zistil, ako dlho bol mimo, ale boli úplne rozbité. Skúsil nahmatať mobil, no preč bol aj ten a hľadať ho by bola iba strata času. Krvopotne, s nadávkami a bedáka-

ním sa vydriapal na nohy a krivkajúc obchádzal úpätie svahu, aby našiel najmenej prikru časť. Objavil ju až poriadne ďaleko od miesta svojho precitnutia a okamžite sa začal štvornožky štverať hore. Bolesť ani krvácajúce rany si nevšímal. Mal iba jediný cieľ, dostať sa čo najrýchlejšie k autu. Srdce mu bilo až v krku. S maličkou dušičkou dúfal, že sa tam už niekto pristavil a jeho Emku zachránil. Chvilami ho premáhala slabosť, no nakoniec sa mu podarilo vydriapať až hore. Najrýchlejšie, ako mu to jeho doráňané a ochromené telo dovolilo, sa rozbehol k autu.

Naskytl sa mu príšerný pohľad. Emka sa nehýbala, tváričku mala celú červenú a napuchnutú. Na papuľke plyšového králička zbadal oranžovo hnedú kašovitú škvrnu. Tá jeho úsmev premenila na nemý výkrik. Chvilu mu trvalo, než si uvedomil, že je to mrkvová výživa, ktorou ju ešte pred pár hodinami krmil. Musela sa povracať, zatiaľ čo jej telo bojovalo s horúčavou.

Roztrasenou rukou siahol po kľúčke dverí a zalomcoval nimi. Boli zamknuté. Sykol od bolesti. Kľučka bola žeravá. Stál ako obarený a vstrebával hororovú situáciu. Oči mu padli na digitálny teplomer, ktorý kúpila Eliška práve kvôli malej. Vždy sa snažila byť dva kroky napred. Priam škodoradostne na neho svietili dve červené pätky.

„Nie, nie, nie!“ vykrikol a začal zúriivo lomcovať dverami.

Prepotené škvrny sa zliali do jednej veľkej

a zmiešali sa s krvou. Vyzeral ako klaun, ktorého niekto obľal vedrom vody. Porozhliadol sa po okolí a hľadal niečo, čím by mohol rozbiť okno. Ako na potvoru, našiel iba zopár malých kamienkov a tenkých haluzí, ktoré boli nepoužiteľné. Bezmyšlienkovite sa o to pokúsil laktom, potom pästou, a dokonca aj tými prekliatymi teniskami. Hrubé sklá však odolávali. Jeho fanatické odhodlanie potláčalo akúkoľvek bolesť. Od bezmocnosti sa rozplakal.

Opäť sa pokúsil vyraziť okno. Lutoval, že si tento deň obul obyčajné tenisky. Keby mal poriadne topánky s tvrším opätkom, určite by sa mu to podarilo. Z dialky začul auto a na chvíľu ho zachvátila eufória z blížiacej sa záchrany. Začal naň šialene mávať. Šofér v ňom by mohol mať niečo, s čím by sa podarilo to prekliate okno rozbiť. Keď uvidel, že nespomaľuje, skočil mu do cesty.

Auto sa mu vyhlo na poslednú chvíľu, zabrzdlilo a Peter sa k nemu rozbehol. Otvorilo sa okienko spolujazdca, a než stihol čokoľvek povedať, strapatý výrastok mávol rukou a za sprievodu sprostých nadávok ho zasiahla fľaša od piva. Vykrikol a zaiskrilo sa mu pred očami. Auto sa vzápätí rozbehlo a nechalo ho s krvavou ranou na hlave stáť a pozeráť sa za zosobnenou bezcitnosťou, zatiaľ čo zvirnený prach pomaly usadal na rozpálenú cestu. Cítil sa ako v zlom sne.

V mrákotách dobehol k autu a na pokraji zrútenia začal krvavým čelom búchať do

okna. Aj keď sa mu zatmievalo pred očami, intenzitu úderov postupne zosilňoval. Na okoloidúceho by pôsobil ako blázon v záchvate. Zdalo sa mu, že sklo začína povoľovať. V udieraní neprestal, ani keď sa mu rana po fľaši ešte viac otvorila a do očí mu stekali pramienky krvi. Dokonca ani vtedy, keď z diaľky zachytil ďalšie vrčanie motora. Kdesi na okraji vedomia vnímal, že pri ňom zastavuje auto. Sklo odrazu prasklo a ovalil ho príšerný zápach. Naplo ho a chcel sa vrhnúť do auta, no telo mu náhle vypovedalo poslušnosť a obostrela ho hmľa. Všetko navôkol prestalo existovať...

Keď sa prebral, ležal v nemocničnej posteli. Pocítil bodavú bolesť hlavy. Chcel nahmatať jej zdroj, ale niečo ho zastavilo. Uvedomil si, že zápastia mu pevne zvierajú kožené putá.

„Čo to má znamenať?!“ snažil sa zakričať, ale z jeho suchých úst vyšlo iba nezrozumiteľné zachraptenie.

Vtedy z pohovky, schovanej v tmavom rohu miestnosti, vyskočila postava, pričom na zem zhodila časopis, ktorý práve držala. Priskočila k nemu a vlepila mu horúci bozk na jeho líce.

„Eliška,“ vydýchol s radosťou potichu.

„Nie. To som ja, Sára,“ odpovedala mu trochu rozpačito.

Zaostřil pohľad a uvidel tvár mladej ženy okolo dvadsiaty, s dlhými hne-

dými vlasmi, ktoré jej padali do tváre a čiastočne zakrývali veľké znamienko na jej ľavom líci. Spoznal v nej svoju sestru. Pocítil určité sklamanie.

„Kde je Eliška?“ snažil sa vysloviť nahlas a sústredil sa na slová, aby ich povedal zrozumiteľne.

Vtedy sa Sára narovnala a odvrátila od neho tvár, aby nevidel jej výraz.

„Ona...“ zaváhala. „Ona tu teraz nemôže byť.“

„Prečo?“ zašepkal a pocítil nepríjemné mrazenie v žalúdku.

„Necíti sa dobre. Ale neustále sa na teba pýta.“

Aj keď sa odvrátila, všimol si, ako pokrčila nosom. To znamenalo jediné. Že klame. Robila to už od mala. Mal ju prečítanú ako knihu.

„Takže ma nechce vidieť.“ Povedal si to skôr sám pre seba. „Prečo som vlastne spútaný?“

„Bol si dosť mimo. Snažil si sa ublížiť si,“ odpovedala mu ignorujúc jeho poznámku o Eliške.

„Ale teraz už mimo nie som. Odviaž ma, prosím. Cítim sa ako nejaké zviera.“

Zdvihla ruky k putám, ale následne ich zdráhavo odtiahla späť.

„Nie som si veľmi istá, či je to dobrý nápad. Asi zavolám najskôr doktora, aby ťa skontroloval.“

„Čo to má znamenať? Nebodaj sa ma bojíš?“ osopil sa na ňu.

„Nie teba, ale o teba,“ vysvetlila mu nervózne a trochu sa od neho odtiahla.

„Strašne ma bolí hlava. Chcem vidieť Elišku. Potrebujem ju.“

„Idem po doktora.“

„Nie, počkaj! Nenechávaj ma tu samého.“

„Bude to len chvíľka. Chceš predsa, aby ťa odviazali...“

„Prosím, ešte ostaň.“

Trochu nechotne sa vrátila a znova si k nemu sadla.

„Čo všetko si pamätáš?“ opýtala sa opatrne a sama nevedela, či chce poznať odpoveď.

„Ja... Ja neviem. Nedarí sa mi rozpomenúť. Strašne ma bolí hlava. Prosím, priveď mi Elišku.“ Posledné slová vyslovil chvejúcim sa hlasom.

Z ničoho nič sa rozplakal a položil hlavu Säre do náručia. O chvíľu plakali obidvaja.

Hlasné vzlyky prilákali sestru, ktorá ich krátko s lútosťou pozorovala, než zavolať slúžiaceho doktora.

Veľa si nepamätal. Tie najstrašnejšie spomienky zahalovala spásonosná hmla prázdnoty, ktorá sa ho snažila ochrániť. Jediný čas, kedy sa pravidelne dostával do očíšťa toho osudného dňa, boli noci, kedy ho v spánku mučili mory, v ktorých dookola prežíval tú ubíjajúcu bezmocnosť a neschopnosť zachrániť vlastné dieťa. Po prebudení zakaždým so studeným potom po celom tele a s výkrikom hrôzy predy-

chával spomienky na sny, ktoré sa vždy o pár sekúnd vytrácali do tmy.

Eliška sa nervovo zrútila a musela byť skoro mesiac hospitalizovaná. Po celý ten čas ju nevidel. Prvýkrát sa stretli až po jej prepustení a príchode domov. Veľmi sa toho momentu obával a v hlave si prehrával snád tisíc možných scenárov jej reakcií a svojich odpovedí. Čakal, že bude kričať, nadávať, udierať ho, zúriť a plakať. Ale nič z toho sa nestalo. Iba sa vo dverách na neho pozrela, ale už to nebol ten pohľad, ktorý tak miloval. Šibalský, s iskrou a ženskou charizmou. Bol prázdny, chladný a ľahostajný.

Iba popri ňom prešla a bez slova sa zavrela do detskej izby s bolestne prázdňou posteľkou. Nevedel, čo má robiť, a nechcel to ešte viac zhoršovať. Nechal ju tak.

Trvalo to niekoľko týždňov. Noci trávil na gauči, zatiaľ čo ona si odniesla matrac k Emkinej posteľke. Ich spoločná spálňa ostala prázdna a chladná rovnako, ako ochladol aj ich kedysi nádherný vzťah. Mal pocit, akoby žil s duchom. Jedinú útechu nachádzal v sestre, s ktorou si po tragickej smrti rodičov boli nesmierne blízky.

Bolo to ubíjajúce. Aj keď mu do očí nič nepovedala a v podstate ho celé dni ignorovala, jej správanie vyjadrovalo jasnú a permanentnú výčitku jeho zlyhania.

Zlyhal ako otec, ako manžel, no najmä ako muž. Nedokázal ochrániť svoju rodinu.

Bolo pre neho veľmi ťažké sa rozhodnúť a pokúsiť sa o rozhovor, ale nakoniec to spravil.

Práve sedela v kuchyni pri stole a neprítomne hľadela do šálky s čajom, keď si k nej prisadol.

„Musíme sa porozprávať.“

Neodpovedala. Naďalej pozorovala červenú tekutinu, z ktorej pozvoľna stúpala para.

„Premýšľal som a nehovorí sa mi to ľahko. Ak si presvedčená, že bude pre nás lepšie rozviesť sa, nebudem sa tomu brániť. Takto nás to oboch zničí a nakoniec z nás zostanú iba trosky. Samozrejme byt aj auto ti nechám.“

Pri aute sa trochu zasekol, ale už sa to nedalo vziať späť. Tej vraždiacej rakvy na kolesách sa po prešetroení políciou zbavil a kúpil nové. Nedokázal sa na to pôvodné kovové monštrum ani pozrieť. Už len pri myšlienke naň sa mu chcelo zvracať.

„Chcem ťa iba požiadať o nejaký čas, než si nájdem nové bývanie a všetko vysporiadam.“

Odmĺčal sa a so sklopenou hlavou ticho čakal na odpoveď. Bolo to mučivé čakanie. Nedokázal posúdiť, či trvalo polhodinu alebo viac, keď náhle a bez zmeny výrazu povedala: „Dobre.“

Pocítil príval emócií, ktoré mu do očí vhnali slzy a iba ticho prikývol. Tým krát-

kým neosobným súhlasom ukončila ich celý, kedysi taký úžasný vzťah. Zavrela dvere za všetkým tým krásnym, čo spolu prežili. Zamkla a zahodila kľúč.

Tú noc nedokázal zaspáť. Z detskej izby sa ozývali tlmené vzlyky. Keď sa mu to konečne podarilo, prepadal sa hustou hmlou a dopadol na ich spoločnú posteľ. Periny voňali ako Eliška. Bolo to príjemné. Vtedy si uvedomil, ako sa štruktúra matraci zmenila. Pripomínala lepkavé kynúce cesto. Začal sa do nej pomaly prepadať. Obliečky akoby ožili a zákerne sa obmotávali okolo celého jeho tela. Zdesene vykrikol. Jeho vreskot bol násilne umlčaný rohom jednej z perín, ktorý mu upchal ústa. Peter na vlastné zdesenie pocítil, ako sa mu pomaly plazí hlbšie a hlbšie do krku. Svoju vraždiacu púť neukončil, ani keď prešiel k vstupu do priedsušnice.

Peter sa chvel a zo všetkých síl sa snažil z dýchacích ciest vykašľať nežiaduceho návštevníka. Viac ako na kašeľ sa nezmožil, pretože ruky aj nohy mal v pevnom zovretí ostatnej postelnej bielizne. Narastajúci nedostatok kyslíka a bolestivo sa rozťahujúca chrupavka hrtanu mu spôsobovali neznesiteľnú bolesť...

Celý spotený sa posadil na gauči. Prudko lapal dych a nasával do pľúc svieži vzduch. Uvedomil si, že v izbe nie je sám. V tmavom obryse dverí stála Eliška a ticho ho pozorovala.

„Prepáč, zobudil som ťa? Kričal som zo sna?“ vyjachtal zo seba prekvapene.

Iba nesúhlasne pokrútila hlavou. Jej ryšavé vlasy padali na štíhle ramená. Na malú chvíľu mal pocit, akoby sa vrátila Eliška spred nehody. Hoci bola miestnosť ponorená do tmy, mesačný svit z okna dopadal priamo na jej pôvabnú tvár. Pozerala sa mu priamo do očí. Báľ sa, že sa mu to iba sníva a o chvíľu sa prebudí do krutej reality. Jemne mu položila dľaň na spotené čelo. Presne tak, ako to robievala predtým, keď mával zlé sny. Bolo to také oslobodzujúce. Zaliala ho neuveriteľná úľava a láska, ktorú už dlho nepocítil.

„Ja...“ otvoril ústa.

Ona mu ich však zakryla rukou a za tichého šššš ho umlčala.

„Nič už nehovor.“

Pokýval hlavou na znak súhlasu.

„Chcem to skúsiť znova,“ zašepkala a venovala mu jeden s najkrajších bozkov.

Bol neskutočne šťastný. Po tvári sa mu začali kotúľať veľké horúce slzy a postupne vyplavovať všetku neistotu a prázdnotu, ktorá sa v ňom posledné mesiace hromadila.

Od tej zvláštnej noci sa všetko zmenilo. Boli momenty, že sa tomu zdráhal uveriť, ale vyzeralo to naozaj tak, že dostal druhú šancu. S Eliškou znova prežívali skoro rovnaký život ako pred nehodu. Tá mučivá prázdnota po strate ich malého anjelika sa za nimi neustále zakrádala, ale aj napriek tomu bol vďačný za to, čo teraz mal.

Sedel na balkóne, obrastenom ťahavými rastlinami, obklopený kvetináčmi s rozmanitými voňavými kvetmi. Okolo hlavy mu lenivo preletela včela, zaujatá pestrým výberom.

V rukách držal šálku voňavej kávy a vychutnával si chvíľku pohody.

„Tvoje obľúbené,“ vyrušili ho slová prichádzajúcej Sára s miskou plnou čerstvo upečených sušienok.

„Ďakujem,“ odvetil s úsmevom a sledoval, ako si k nemu sadla do malého prúteného kresla. Potom pokračoval: „Máš to tu naozaj pekné. Vždy si mala talent pre takéto veci. Presne ako mama.“ Otočil sa k nej a vzal si jednu horúcu pochúťku.

„Snažím sa.“ Odmlčala sa a po krátkom zaváhaní sa opýtala: „Ako je to teraz s vami? Myslím teba a Elišku. Je všetko v poriadku? Pokiaľ si dobre spomínam, chcel si mi niečo oznámiť.“

Peter sa usmial a venoval jej veselý pohľad. Chvíľu ešte prežíval odhryznutý kúsok sušienky a potom jej, po dlhom období chmúrnych správ, ohlásil príjemnú novinu.

„S Eliškou sme sa rozhodli znova to skúsiť.“

„Skúsiť?“ zvrátila zamyslene čelo v snahe vydedukovať, čo presne myslel.

Chvíľu ju nechal premýšľať. Bola rozumná. Vedel, že na to príde sama.

„Ahá! Tak to je úžasné! Ja... neviem, čo na to povedať! Hádám len veľa šťastia! Určite sa vám to podarí!“

„Dúfam,“ rozšíril Peter úsmev ešte viac. „Vieš, bál som sa, že po tom všetkom som prišiel ešte aj o Elišku. Je to síce teraz trochu iné ako predtým, no znova objavujeme mnoho krásneho. Od toho nášho zmierenia mi už ani raz nič nevyčítala, ani raz nedala pocítiť žiadnu vinu. A pred dvoma dňami sme sa, ani neviem ako, dostali k téme druhého dieťaťa. Myslel som, že šťastím vyskočím z kože!“

„Chápem a veľmi vám to prajem. Robíš mi radosť, veľký braček,“ štychla ho laktom, ako to rada robievala za mladších čias.

„No, a keď sme už pri tom, kedy sa aj ja dočkám nejakej netere alebo synovca?“ nadviazal v rovnakej téme.

Vyvalila na neho oči. „Neblázni! Ja mám ešte čas! Starší má prednosť,“ žmurkla na neho a spoločne sa tomu zasmiali. Pohoda na balkóne bola takmer hmatateľná.

Od tej príšernej udalosti uplynul zhruba rok a jemu by ani vo sne nenapadlo, že za takú krátku dobu sa bude znova cítiť šťastný.

Jediné, čo ho mrzelo, bol spôsob, akým sa Eliška so stratou Emky vyrovnala. Z albumov odstránila všetky spoločné fotky. Všetky veci a čokoľvek, čo by jej ju pripomínalo, odniesla do jej izbičky, ktorú neustále zamykala. Bolo to pre neho ťažké, on taký radikálny rez urobiť nedokázal. Nestávalo sa to často, no raz za čas ho zachvátil až paralyzujúci príval clivoty a vtedy ho opantala takmer neo-

vládateľná potreba dotknúť sa Emkiných maličkých dupačiek, alebo si privoňať k jej vankúšu, či hračkám. Ak aj Eliška práve nebola doma, nedostal sa tam. Kľúč nosila na krku a málokedy si ho skladala. Mal z nej pocit, akoby ani nechcela, aby tam chodieval pričasto. S lútosťou v srdci to rešpektoval a nechával jej čas. Veril, že sa to určite zmení, iba to pôjde všetko pomalšie, ako si predstavoval.

Keď sa na to spýtal Sára, podala mu celkom rozumné vysvetlenie, ktorým ho trochu upokojila: „Myslím si, že jej to dáva pocit, že každú jej časť má na jednom mieste a to miesto má neustále pri sebe, v bezpečí. V podobe toho kľúča.

V podstate ho to po tom skvelom rozhodnutí, ktoré urobili ohľadom snáh o ďalšie dieťa, takmer prestalo trápiť. Musia sa v prvom rade sústrediť na budúcnosť. Urobí čokoľvek, aby mohli byť znova šťastní tak, ako kedysi.

„Je tu ešte niečo, kvôli čomu som chcel s tebou hovoriť.“ Pozrel sa na Sárku, ktorá práve obtrhávala uschnuté lístky z jednej z kvetín.

„Uhm?“ zdvihla zamyslene hlavu.

Na vlasoch jej práve pristal motýľ bez toho, aby si to všimla.

„Na budúci víkend máme určité plány. Chceli by sme odísť na naše druhé medové týždne, ak by sa to dalo takto nazvať.“

„To je úžasné! Dnes samé dobré správy!“ zatlieskala nadšene, čím vyplašila motýľa, ktorý radšej presedlal na farebný kvet.

„Chcel som ťa poprosiť, či by si sa nám za ten čas nepostarala o byt. Rybičky, kvety a tak.“

„Samozrejme. Môžete so mnou počítať.“

„Neuveríš, a trochu sa za to možno aj hanbím, no všetko naplánovala a pripravila Eliška. Robí s tým veľké tajnosti. Vôbec neviem, kam pôjdeme, ani čo budeme robiť. Ale povedala, že jej to dalo veľa námahy, aby to bolo bezchybné, a pravdupovediac, keď som mrkol na náš spoločný účet, nebude to asi ani nič lacné.“

„Fúha, tak to je teda niečo! Pokiaľ si dobre pamätám, dovolenky väčšinou plánuješ ty. Ber to ako príjemnú zmenu. Žeby cesta k moru?“ zdvihla Sára obočie.

„Ty o niečom vieš? Cenovo by to zodpovedalo,“ postavil sa Peter z kresla v očkávaní a ponáťoval si nohy.

„Nie, neviem. Naozaj. Len som tipovala.“

„Nevedela by si z nej niečo dostať?“

„Pochybujem. Vieš predsa, aká vie byť tvrdohlavá a hlavne zásadová. Keď to má byť prekvapenie, tak to prekvapenie aj bude a bodka.“

„Chápem. No musím priznať, že som z toho trochu nervózny, keď neviem, o čo ide.“

„Tak to znamená, že je to naozaj dobre pripravené prekvapenie. Možno práve preto mi nič nepovedala. Pozná ťa a vie, že budeš určite vyzvedať. Tu máš. Daj si radšej sušienku,“ uškrnula sa na neho a vopchala mu do pootvorených úst pe-

čivo práve vo chvíli, keď sa snažil nahlas protestovať.

Nadišiel deň odchodu a jemu sa stále nepodarilo z Elišky vypáčiť žiadne detaily o ich „úžasnom“ výlete. Zožierala ho zvedavosť a nervozita. Nemal to rád. Z druhej stany ho zase naplňala spokojnosť a radosť z toho, ako sa po tom všetkom, čím si museli prejsť, kvôli nemu snažila.

Stál nad otvoreným kufrom a premýšľal, čo všetko si zbaliť. Nemal dostatok informácií. Pôjdu k moru? Alebo na hory?

„Zlatko, aspoň teraz by si to mohla trochu spresniť. Budem viac potrebovať plavky alebo turistické topánky? Či nebudaj oboje?“ zakričal cez chodbu do kúpeľne, v ktorej sa Eliška práve zavrela a tajnostkársky s niekým telefonovala.

Posledný týždeň to robievala dosť často. Muselo to byť naozaj niečo veľké. Pociťil nervozitu, ktorá ho o malú chvíľku pravdepodobne vyženie na záchod.

Odpoveď ho prekvapila vo chvíli, keď už myšlienkami blúdil nad kopicami sa pracovnými úlohami a povinnosťami, pričom sa zároveň zúfalo prehrabával v zásuvke s ponožkami.

„Balením sa vôbec nezaťažuj. Zober si len základné veci, spodnú bielizeň a osobnú hygienu. O všetko som sa už postarala. Prepáč, mala som ti to povedať skôr,“ hodila po ňom ospravedlňujúci pohľad.

„Skutočne? To si mi potom nakúpila aj nejaké nové oblečenie? Pretože sa mi zdá, že v skrini nič nechýba,“ začudoval sa. Po prvotnom prekvapení nakoniec spokojne zavrel zásuvku a pustil sa do triedenia a vybalovania tých pár vecí, ktoré stihol nahádzať do kufra.

„Ako som ti už naznačila, nechaj všetko na mňa.“ Hodila po ňom zvláštny pohľad a jej prívetivý výraz zmizol tak rýchlo, ako sa objavil.

Rozhodol sa, že presne to aj urobí. Aspoň raz v živote sa pokúsi všetko vypustiť z hlavy a bude si vychutnávať všetky tie úžasné veci, ktoré ho v blízkej dobe čakajú. Podstatné je, že tam budú spolu. Na ničom inom momentálne nezáležalo.

Mohlo byť niečo krátko po ôsmej ráno, keď konečne vyrazili na tú záhadnú cestu snov. Šoférovala Eliška. Tvárila sa sústredene a s vážnym výrazom skoro vôbec neprehovorila. Zdalo sa mu, že svoju novú rolu pani tajomnej začína brať až príliš vážne, čo dosť kontrastovalo s jej predchádzajúcou bezstarostnosťou. Obliekla si zvodné čierne šaty s ľahkým športovým nádychom. V móde sa nevyznal, ale musel uznať, že tieto jej skutočne sedeli a vyzerala v nich nádherne. Vlasy si schovala pod čiernu šatku, zviazanú v štýle hollywoodskych hviezd zo šesťdesiatich rokov. Celkový dojem femme fatale dotvárali veľké slnečné okuliare a výrazný make-up s krvavočerveným rúžom. Nejaké časti v ňom sa to paradoxne páčilo. V duchu sa tomu zasmial.

Asi po pol hodine cesty Eliška zrazu zastavila na jednom málo používanom odpočívadle. Vypla motor a otočila sa k nemu. Peter sa ponáťahoval a zvedavo skúmal okolie, ktoré ho nijako nenadchýnalo. Staré prázdne odpočívadlo s popraskaným asfaltom a zarasteným okolím.

„Nechcem vyznievať nevďačne, ale čo sa deje?“ zdvihol obočie, avšak úsmev sa mu z tváre stále neštrácal.

„Neboj, je to iba malá zastávka, aby sme mohli urobiť menšie úpravy,“ opätovala mu potmehúdsky úsmev jeho čoraz zahadnejšie sa správajúca žena.

„Dobre, ale musím poznamenať, že to začína byť naozaj divné,“ odpovedal váhavo, no jeho zvedavosť sa znova o niečo vystupňovala.

Vtedy Eliška vytiahla čiernu zamatovú šatku a zamávala mu ňou pred nosom. Zmohol sa iba na rozpačitý smiech.

„Aby bolo prekvapenie naozaj dokonalé, po zvyšok cesty musíš mať zviazané oči.“ prezradila mu jej zámer.

„To vážne?“ spýtal sa trochu neveriacky.

„Smrteľne vážne,“ odvetila nekompromisne, pričom začala šatku skladať do požadovaného tvaru.

Peter rezignoval a podvolil sa. Neisto prikývol a zavrel oči. Pocítil na viečkach dotyk jemnej látky a musel si pripustiť, že istým spôsobom to bolo príjemné, skoro až vzrušujúce. Oprel sa pohodlne do sedadla a ponoril do svojich rozlietanych myšlienok.

„Dobre, dobre. Myslel som, že sme už na mieste,“ zdvihol odzbrojujúco ruky.

„To sme. Ale ešte sekundu vydrž, lebo všetko pokazíš.“

„Dobre. To by som naozaj nerád.“

„Teraz vystúpim a o chvíľku som späť. Ani sa nepohni,“ zavelila, a kým jej stačil odpovedať, dvere sa za ňou hlasito zabuchli.

Letná pálava bola taká intenzívna, že za tú krátku chvíľu, ktorú Sára strávila na balkóne, jej stihli uschnúť mokré vlasy. Zložila si z ramien uterák, odniesla ho do kúpeľne a prevesila cez sklené dvere sprchovacieho kúta. Keď sa otočila k odchodu, zakopla, a ako sa snažila udržať rovnováhu, prevrátila kúpeľňový odpadkový kôš.

„Do šľaka!“ zanadávala a čupla si k rozsypaným smetiam.

„Dúfam, že tam nie sú Petrove špinavé nechty,“ zamrmlala si pre seba pobavena a trochu znechutene začala zbierať smeti z podlahy.

Vtedy si všimla škatuľku od farby na vlasy. Zaujato si ju prezrela. Do očí jej uderil obrázok vysmiatej modelky s krásnymi blondávkami vlasmi pod nadpisom platínová blond.

Zarazilo ju to. Ako poznala Elišku, bola veľmi hrdá na svoje krásne, dlhé a husté ryšavé vlasy. Dokonca aj ona jej ich v tichosti závidela. Nevedela si ani predstaviť, že by si ich chcela zmeniť. To by si ich skôr zafarbil Peter.

V mysli sa jej automaticky objavil obraz blondávého Petra, ktorý ju okamžite nahlas rozosmial. Pokrútila hlavou a odhodila škatuľku do koša. Určite sa ich na to spýta, keď sa vrátia.

Eliška bola preč dosť dlho. Dokonca sa mu zdalo, akoby začul tmený rozhovor. Mal pocit, že to obmedzenie zraku mu vyostrilo sluch. Nastalo ticho a zakrátko sa prudko otvorili dvere na jeho strane. Zľakol sa a nadskočil na sedadle.

„Neboj sa. Teraz ťa chytím za ruku a odvediem za mojím prekvapením.“

„Už sa nemôžem dočkať,“ vydýchol nadšením.

„Ver mi, že ani ja,“ odpovedala mu.

Keby nemal zaviazané oči, možno by zbadal pár neposlušných platinových kaderí, ktoré jej zvedavo vykúkali spod šatky.

Aj keď to od nej nechceli, Sára im povysávala celý byt. Zostávala už len posledná miestnosť. Bola ňou izba jej zosnulej neterky Emky. Od Petra vedela, že pre Elišku je ten priestor niečo ako svätyňa. Aj napriek tomu dostala nutkavý pocit do nej aspoň na chvíľu nazrieť. Emku nadovšetko milovala. Dala by čokoľvek za to, keby sa mohla dotknúť aspoň jej perinky. Snažila sa pokušeniu odolať. Bála sa, že by to Eliška alebo Peter zistili a nahnevali by sa na ňu.

Odložila vysávač, ale po bielych dverách naďalej občas pokukávala. Podvedome si začala obhrýzať nechty. Vydržala desať minút bezcieľne chodiť po byte, kým sa pomaly priblížila a prsty jemne obtočila okolo chladnej kľučky. Opatrne ju stlačila a pripravila sa na emocionálnu nálož vo forme fotiek a osobných predmetov jej milovaného anjelika. Avšak narazila na odpor. Dvere boli zamknuté. Sklamane si odfrkla a ešte párkrát zalomcovala kľučkou.

Tak nejako to čakala, pretože Peter sa jej skoro so všetkým zveroval. Práve, keď sa rozhodla rezignovať, spomenula si na kľúčik, nájdený v kúpeľni. Uvedomila si, že mal rovnakú farbu kovu ako kľučka dverí. Vyhľadala ho v košíku, kde ho predtým sama odložila. S nedočkavosťou ho strčila do kľúčovej dierky a pomaly ním otočila. Keď začula slabé zacvaknutie, pocítila úľavu.

Dychtivo otvorila dvere. Do nosa jej uderel pach skazeného mlieka a vôňa detského zásypu. Keď vkročila do zatemnenej miestnosti, v ktorej sa očividne poriadne dlho nevetralo, cítila sa trochu ako zlodej, prenikajúci do starej svätyne. Detskú izbu prešla rýchlym pohľadom, a to, čo uvidela, ju zamrazilo. Zo stien na ňu zlovestne zízali prázdne rámy fotiek. Predpokládala, že predtým boli určite plné malej Emy. Vôbec tomu nerozumela. V centre miestnosti stála biela detská posteľka. Jediná zostala postlatá tou istou perinkou ako

pred nehodou. Podišla k nej a prstami jemne prešla po obliečkach s obláčikmi, ktoré akoby stále čakali na malé dievčatko.

Pocítila smútok. Od postielky prešla k bielemu bielizníku a otvorila prvý šuplík. Bol plný farebných ponožtičiek. Mala pocit, akoby sa na ňu usmievali. Ponorila do nich ruky a jednu ponožku vytiahla. Bola ružová s malými bielymi srdiečkami. Privoňala si k nej a v mysli sa jej vynorilo to krásne veselé dievčatko, ktoré muselo odísť tak skoro. Do očí jej vyhrkli slzy. Po chvíli, hoci s veľkou neochotou, vrátila drobnú ponožku na miesto. Mala sto chutí si ju nechať, ale vedela, že Eliška by si to určite všimla. Začala ich urovnávať, aby to vyzeralo ako pred tým, než ich prehrabala. Vtedy jej prsty narazili na akési plastové koliesko. Vytiahla ho a chvíľu jej trvalo, než si uvedomila, čo vlastne drží v ruke.

Bola to antikoncepcia. Podľa prázdnych políčok odhadla, že Eliška ju musela naposledy užiť včera. Zrazu akoby v zatuchnutej dusnote izby dostala ľadovú sprchu. Chvíľu jej nedochádzalo, čo práve objavila. Dobré si pamätala na to, ako jej Peter nadšene oznamoval, že sa opäť snažia o dieťa. Tak prečo? Nešlo jej to do hlavy. Zmocnil sa jej nepríjemný pocit. Vrátila tabletky na miesto, znova všetko urovnala a rýchlo vybehla z miestnosti. Roztrasenou rukou za sebou zamkla a snažila sa celú situáciu pochopiť. Nájst' k svojmu objavu nejaký logický kontext.

Ucítiteľ Eliškinu hebkú ruku, ktorá ho vzala za tú jeho.

„Pod, je čas. Pozor na hlavu.“

Ochotne ju nasledoval.

Ovalilo ho príšerné dusno, ktoré mu kdesi v podvedomí pripomenulo, aké to bolo v ten osudový deň. Rýchlo potlačil nepríjemnú asociáciu a sústredil sa iba na Eliškin dotyk a hlas. Chvíľu ho viedla po rovnej ceste, kým ho nezačala upozorňovať na rôzne prekážky. Cítil pod nohami mäkkú pôdu a suché, ticho praskajúce konáre. Vo vzduchu visel zemitý – až plesnivý – zápach rozkladu listia a odumretej vegetácie. Slnko s nimi stratilo kontakt, čo bolo zo začiatku veľmi príjemné.

Spásonosný tieň ulavil jeho spotenému telu. Jemný šum a občasné zahúkanie ho utvrdili v tom, že idú lesom. Niekde úplne vzadu jeho mysle sa ozval nespokojný hlások pochybnosti, či vôbec túži zistiť, čo za šialené prekvapenie si to pre neho jeho žena vymyslela. Po pár minútach nepretržitej chôdze, v jeho prípade skôr zakopávania, sa k nim opäť pripojilo spaľujúce slnko. Terén pod nohami sa zmenil. Museli byť na nejakej lúke alebo čistine. Elišky sa už radšej na nič nepýtal. Vedel, že by to aj tak nemalo zmysel. Čas si vyplnil občasnými nadávkami v nepríjemných a hlavne bolestivých momentoch jeho nemotornej chôdze.

„Už len kúsok,“ posmeľovala ho.

Konečne sa zastavili. Začul otváranie dverí nejakého auta. Vôbec tomu nerozumel. To sa vliekli takú dlhú cestu len preto, aby zase odišli v inom aute? Vyvolávalo to v ňom rozporuplné pocity. Obával sa, že pokiaľ to nebude plne vybavená limuzína, alebo niečo podobné, asi pred Elišou nedokáže skryť rozčarovanie.

„Tak a teraz mi musíš sľúbiť poslednú vec,“ prehovorila na neho trochu nervózne.

„Akú? Priznám sa, že sa v tom už trochu strácam.“ V jeho hlase musela cítiť podráždenosť.

„Teraz ťa niekam posadím, a keď ti dám pokyn, zložíš si šatku.“

„No hurá! Tak poďme na to, nech už to mám konečne za sebou. Horím nedokavosťou.“

„Ďakujem!“ zašepkala mu do ucha a jemne ho pobožkala na čelo. Do nosa mu udel jej zvodný parfum, ktorý tak miloval. Opatrne ho posadila – odhadoval, že na zadné sedadlo nejakého stredne veľkého auta – a rázne za ním zabuchla dvere. Netrepezlivo čakal, kedy nastúpi aj ona, dá si dolu šatku a budú pokračovať v tom tajuplnom dobrodružstve.

Sára dopila limonádu, pokrčila plechovku a hodila ju do koša. Nepokojne poklepávala prstami po stole a uvažovala nad svojím nálezom.

Spomenula si na orchideu v spálni, ktorú pre nich sama vypestovala. Vstala a naplnila krhlu čerstvou vodou. Premýšľala nad tým, či má vôbec právo im do toho zasahovať. Peter však bol jej brat a krv, a to puto k nemu bolo silné. Vošla do presvetlenej spálne a s hrôzou zbadala, v akom zúboženom stave jej orchideu zanechali. Chápala, že po tom všetkom, čím si museli prejsť, bola nejaká kvetina to posledné, čo ich trápilo, ale aj tak ju to zamrzelo. Jej vypestovaniu venovala nemálo času a námahy.

„Ty moje chudátko,“ povzdychla si. Pohľadila zošúverené listy a poriadne ju zaliala.

Zaujala ju pootvorená skriňa s oblečením. Možno o ňu zavadila, keď vysávala. Rozhodla sa ju zavrieť. Automaticky sa pred tým do nej pozrela a uvidela iba prázdne poličky a osirelé vešiaky bez jediného kúska oblečenia. Otvorila ďalšiu skriňu a tá zase zosobňovala presný opak. Praskala vo švíkoch kvôli preplnenosti a neporiadku jej brata.

Nerozumela tomu. Plánovali byť preč zhruba dva týždne. Aspoň tak nejako jej to Peter naznačoval. Nechápala, prečo sa Eliška zbalila, akoby mali odísť na rok a Peter si paradoxne nevzal takmer nič. Neprijemný pocit v jej žalúdku ďalej narastal. Rozhodla sa, že aj napriek riziku nevôle, či hnevu, že ich ruší, mu radšej zavolá. Potrebovala vedieť, že je v poriadku, a utíšiť ten vnútorný nepokoj.

Dlhšie sa nič nedialo. Bol nervózny a začínal sa potiť ako kôň.

„Môžeš si zložiť šatku,“ začul zvonku veľmi tlmený Eliškin hlas.

Nasledovalo za ním cvaknutie zámku. Vôbec si nevšimol, kedy nastúpila. Bolo to jedno. Konečne sa mohol zbaviť tej prekliatej látky. Chvíľu mu trvalo, než sa dokázal zorientovať. Po tom, čo uvidel, by si ju najradšej nikdy neskladal.

Sára sa už po niekoľký raz snažila dovolať bratovi. Telefón mu síce zvonil, ale nakoniec jej hovor zakaždým presmerovalo do schránky.

„No tak! Peter! Zdvihni to!“

Keď to už chcela vzdať, Petrov mobil zrazu zdvihla Eliška. Trochu ju to zmiatlo.

„A... ahoj, Eliška. Prepáč, že vás otravujem. Môžeš mi, prosím ťa, dať Petra? Potrebujem s ním hovoriť.“ Snažila sa zniet veselo a bezstarostne, no veľmi sa jej to asi nedarilo.

„Prepáč, teraz nemôže prísť k telefónu, je na záchode. Neboj sa, všetko je v poriadku. Je tu veľmi zlý signál, vypadávaš mi...“ odmlčala sa.

Vôbec sa jej to nepáčiло. Eliška znela zvláštne. Ak sa jej Peter dnes neozve, tak to bude riešiť ráznejšie. Možno zo seba urobí blázna, ale začínalo jej to byť jedno. Jej vnútorný nepokoj sa znova o niečo zväčšil.

* * *

Zo všetkých strán na neho pozerala usmiata tvár jeho mŕtvej dcéry Emy. Okná, strop, palubná doska aj predné sedačky boli oblepené jej podobizňami. Keď sa im lepšie prizrel, pochopil, že sú to kópie tých, ktoré predtým viseli v jej izbičke. Postŕhal ich, ale zistil, že všetky okná sú tvorené z nejakého zahmleneného, nepriehľadného skla, podobného tomu, aké sa dáva do sprchovacích kútov.

„Čo to má, dopekla, znamenať!“ vykrikol šokovane.

Uvedomil si, že na mieste šoféra neseďí jeho žena, Eliška, ale mohutný cudzí chlap.

Obostrela ho hrôza.

„Kto ste? Čo tu robíte! Kde je moja žena?! Eliška, kde si?!”

Chlap nereagoval, iba tupo civel pred seba.

Položil ruku na jeho rameno. Pod oblečením ucítil tvrdý plast a v tom momente si uvedomil, že je to figurína. Mala nasadenú parochňu a šiltovku. Do očí mu udrcla desivo pokrivená tvár jeho umeleckého spoločníka. Chvíľu mu trvalo, než pochopil, že sa jednalo o jeho vlastnú kariatúru, vytvorenú z jeho fotky. Vrcholom bolo, že figurínu niekto obliekol do úplne rovnakých vecí, ktoré mal oblečené v deň, keď umrela Ema. Keď na figurínových kratasoch uvidel malú dierku na pravom kolene, s horkosťou pochopil, že je to presne to isté oblečenie.

V hlave sa mu rozozvučal poplach. Z rohu mu zablikal známy teplomer, ukazujúci príjemných dvadsať dva stupňov. Na sedačke vedľa neho si v kúte hovel plyšový zajac so zaschnutou a vyblednutou škvrnou v okolí úst. Premkla ho čistá hrôza.

„Toto nemôže byť pravda! Eliška, kde si? Čo sa to tu deje?“ miešali sa v ňom panika a strach zároveň.

Rozhodol sa to celé ukončiť. Pokúsil sa zalomcovať kľúčkami. Rukou mu prešla ostrá, bodavá bolesť, ktorá pokračovala až do ramena a postupne sa rozptýlila do celého tela. Odohralo sa to v sekunde. Striaslo ho, sykol bolesťou a reflexívne pustil kľučku.

Neveriacky pokrútil hlavou. Za krátko sa dostavilo precitnutie z prvotného nepríjemného prekvapenia. Dostal práve ranu elektrickým prúdom? Aj napriek riziku ďalšej bolesti sa pokúsil útek zopakovať s inou kľučkou, pričom sa usiloval vyhnúť plyšovej hračke. Štítil sa jej dotyku. Bohužiaľ sa všetko zopakovalo. Ako pri menej chápavom laboratórnom potkanovi.

Vykrikol, ale tentoraz viac zlosťou, než bolesťou. Naštvané preliezol sedačky a zmenil taktiku. Snažil sa dvere vykopnúť. Spoliehal sa, že gumené podrážky ho z väčšej časti odizolujú. Bezúspešne, dvere nepovolili.

Opatrne preveril aj všetky tlačidlá sťahovania okien, no žiadne nereagovalo. Búšil do nich z celej sily pästami, kým nemal

krvavé hánky. Od zlosti udrel zakrvave-
nou päťou do tváre svojho nepodarené-
ho dvojčata, čím mu z hladkej plastovej
hlavy zhodil šiltovku aj s parochňou.
Udýchane sa jej prizrel. Mysľou mu pre-
letelo, že takto nejako by asi vyzeral po
desiatich chemoterapiách. Svoj pokus
ešte niekoľkokrát zopakoval, než si s trp-
kosťou pripustil, že to nemá cenu a v aute
je uväznený.

„Haló! Čo sú to za hlúpe vtipy!“ zakri-
čal a ešte raz sa, tentoraz už dôkladnejšie,
porozhliadol.

S hrôzou si uvedomil, že sedí v úplne
rovnakom aute, ako bolo to ich, ktoré-
ho sa tak rýchlo po tom nešťastí zbavil.
Aspoň si to myslel. Stále nedokázal celú
situáciu pochopiť a myseľ mu bežala na
plné obrátky. Jeho vnútorná logika mu
opatrne naznačovala obrovskú a nepo-
chopiteľnú zradu. Zvyšok jeho osobnos-
ti s touto krutou pravdou zatiaľ úspešne
bojoval. Až do chvíle, kedy sa zrazu ako-
by odvädial naraz ozval známy hlas.

Snažil sa zistiť, odkiaľ zvuk vychádza.
Rinul sa zo zabudovaných reproduktor-
ov, ktoré museli byť napojené na nejaký
externý obvod a prijímač, pretože audio
systém auta bez kľúčikov v zapalovaní
bežne nefungoval. Reprodukory dosa-
hovali priam halucinogénny efekt. Mal
pocit, že ho jej hlas celého pohlcuje.

„Predpokladám, že si už zistil, kde sa na-
chádzaš,“ rezonovalo zo všetkých strán.

Bol to Eliškin hlas, no už nie ten zamato-

vý a plný lásky. Znel odmerane a chladne
ako automat na informačnej linke. Tak,
ako vtedy, keď sa vrátila z nemocnice.

„Eliška, si to ty? Si v poriadku? Čo sa to
tu, dopekla, deje?!“ V kútiku duše dúfal,
že sa Eliška zasmeje a povie mu, že sa
jedná o únikovú hru alebo niečo podob-
né.

„Si zmätený a vystrašený? Nevieš po-
chopiť, prečo sa ti to všetko deje? Si vy-
plašený ako malé dieťa? Presne toto isté
cítila aj Emka v ten deň, keď som urobila
najväčšiu chybu svojho života a zverila ti
ju!“ Tentoraz už bol jej hlas nabitý emó-
ciami, bodajúcimi ako nôž.

V prvom momente nedokázal ani od-
povedať. Hrdlo sa mu stiahlo šokom,
dezilúziou a rozčarovaním. Celý čas to
bola z jej strany iba hra. V ústach pocítil
horkú pachuť a celý sa roztriasol.

„Ako môžeš? Vieš, že to bola nešťastná
nehoda! Nemohol som za to! Urobil som
všetko, aby som ju vtedy zachránil!“ kri-
čal naliehavo a miestami sa zakoktával.

„Myslíš to mizerné trieskanie hlavy
o sklo?“ ozvala sa otázka plná ironie a vý-
čítiek. „Jediné, čo som kedy od teba chce-
la, bolo, aby si ju chránil! No ty si zlyhal
na celej čiare! Zobral si mi to jediné, čo
som zbožňovala.“

„Predsa si mi odpustila! Povedala si, že
sa cez to prenesieme...“

„Možno som chcela presvedčiť hlavne
samú seba. Všetko si však zničil! Pripra-
vil si svet o takú nádhernú a čistú bytosť,

akou bola naša dcéra! Je načase s tou nerovnováhou niečo urobiť," vyriekla ortieľ, akoby to ani nebola ona.

Peter neveriacky počúval hlas, ktorý poznal vo všetkých podobách. Cez radosť, vzrušenie, smiech, smútok a plač. No teraz tam zaznieval cudzí podtón. Akoby sa v ňom uhniesdil nejaký parazit a postupne ho premieňal na hlas niekoho iného.

„Stále si moja žena! Spomeň si na sľub, v dobrom aj zlom! Eliška prosím! Spamätaj sa! Pusti ma von a budeme sa tváriť, že sa toto nikdy nestalo, dobre?“ Niekde hlboko v sebe stále veril, že sa mu ju podarí obmäkčiť.

„Už nie som tvoja žena," ozrejmla mu chladne.

„Ja ťa stále milujem!" potriasol hlavou na znak nesúhlasu.

Na čele sa mu objavili kvapky potu. Utriel sa opakom ruky a začal zmývať ten červený judášsky bozk, ktorý mu zanechala na líci, a ktorý sa zmenil na Kainovo znamenie. Teplomer ukazoval dvadsaťsedem stupňov a interiér auta už nemal ďaleko k saune.

„Eliška už neexistuje, zomrela spolu s jej dcérkou!" V jej hlase bolo cítiť rýdzu nenávisť.

Začala sa ho zmocňovať panika. Nemohol stále uveriť, že toto všetko sa skutočne deje. Prial si zobudiť sa. Z jej nekompromisného odhodlania sa mu robilo bytostne zle. Nikdy by neveril, že by voči nemu bola niečoho takého schopná. Spomenul

si na to, ako sa ešte včera spolu milovali, a dnes ho bez mihnutia oka uväznila v jednej z najhorších nočných môr.

Ešte nechcel zomrieť. Bolo mu na zvracanie.

„Eliška, láska, prosím! Mysli na všetko to krásne predtým. Na moju a tvoju rodinu! To im predsa nemôžeš spraviť!"

„Už ma tak nikdy nevolaj!" Jej šíalený krik rezonoval v dusnote a jeho boľavej hlave.

Tričko sa mu začalo lepiť na telo.

„Prestaň sa chovať ako blázon!" neovládol sa.

„Urobil si ho zo mňa ty!" zasyčala.

„Ver mi, budeš to ľutovať. Taká predsa nie si! Nedokážeš zabiť ani muchu," snažil sa ju presvedčiť, ale cítil, že jeho argumenty strácajú nápaditosť aj účinnosť.

Nemilosrdné poznanie, že ide o choro-myseľnú pomstu, ho paralyzovalo.

„Mucha mi dieťa nezabila!" vmietla mu kruto do tváre.

„Bola to nehoda! Myslíš, že si to nevyčítam?! Že stále nepremýšľam o tej hlúpej zhode nešťastných náhod? Nijako to už nezmením." Snažil sa potlačiť defenzívny tón vyprovokovaný jej osočovaním.

„Ja si vyčítam, že som ti ju v ten deň zverila!"

„Nedokázala by si urobiť nič viac, keby si bola na mojom mieste!" vykrikoval, pretože sa už nedokázal ovládať.

Kričalo sa mu čoraz ťažšie. Pot mu stekal po bruchu, chrbte, aj tvári a začal ho nepríjemne štipať v očiach.

„Ako sa opovažuješ! Mne by sa nič také nestalo. A ak náhodou áno, tak, na rozdiel od teba, by som mala toľko guráže, že by som sa radšej zabila, ako s tým žiť!“ „Ty si sa naozaj zbláznila!“ povedal si skôr sám pre seba.

Začínalo mu byť nevoľno. Mal pocit, že dýcha kašu a vybuchne mu hlava. Opäť zalomcoval dverami.

„Snažíš sa zbytočne. Dala som si záležať,“ poznamenala škodoradostne.

Na chvíľu sa zarazil. „Tak tam išli naše peniaze? Na túto nerozbitnú rakvu?“ Zlosť sa menila na opovrhnutie.

Bolo neuveriteľné, za aký krátky čas sa v ňom dokázali preklopiť emócie. Ešte pred chvíľou mal o ňu strach a miloval ju celým srdcom. Teraz cítil už iba hnev a znechutenie.

„Takéto monštrum si zo mňa urobil ty!“

Musela prejsť premenou osobnosti. Inak si to nevedel vysvetliť. Aj keď to vyzeralo beznádejne, nemienil sa tak ľahko vzdať.

Tento plechový hrob vytvorili iba ľudia, a tí robia chyby. Musí len zistiť aké a využiť to. Bol unavený. Za dúšok vody by vraždil. Vyzliekol si tričko nasiaknuté potom. Chvíľu premýšľal, že si ho vyžmýka do úst, ale z tej predstavy ho naplo. Červená štyridsať päťka na teplomery v rohu cerila na neho svoje hranaté zuby.

Akoby mu niekto čítal myšlienky, spod sedadla sa vykotúlala priehľadná plastová fľaša. Priam hystericky sa po nej vrhol. Stále nepoučený z predchádzajú-

cich chýb odskrutkoval uzáver a nenásytny začal hltáť číru tekutinu. Trvalo iba chvíľu, než si uvedomil jej ostro-slanú, štipľavú príchuť. Hrdlo sa mu protestne zúžilo v odmietavom krči. Zvyšok tekutiny vyprskol na jednu z fotiek na palubovke, ktorá sa mierne zvrátila. Hodil fľašu o okno, pričom ostávajúca tekutina zasiahla kľučku. Tá zrazu nebezpečne zaískrila a zaprskala ako agresívna mačka.

Zlostne schmatol svojho nepodareného dvojníka a čo najrýchlejšie ho presunul na zadné sedadlo. Potom sa zaprel o dvere a pokúsil sa na tých náprotivných pre zmenu vykopnúť sklo. Dal do toho všetko! Sústredil sa na okraj okna, o ktorom predpokladal, že by mal byť najslabší.

Okno bolo ako betón. Bol unavený a do očí mu cícerkom pot stekal. Eliška sa iba ticho smiala. Zjavne mala z jeho utrpenia úprimnú radosť.

„Haló! Pomoc!“ začal hlasno kričať.

Eliškin smiech zosilnel a prešiel v desivý hrdelný rehot.

„Bola som celkom zvedavá, ako dlho sa vydržíš hrať na chlapa. Môžeš si kričať koľko chceš. Auto je odhlučnené a garantujem ti, že sme na mieste, kde tvoju vyschnutú mŕtvolu nikto tak rýchlo nenájde.“

„Si bezcitná zmija!“ zachraptil vyčerpane a rezignovane sa oprel do mokrého sedadla.

Mal pocit, že pri každom nádychu naberá do pľúc horúcu lávu.

„Eliška, alebo kto vlastne teraz si, pusť ma, prosím, von. Urobím čokoľvek, čo budeš chcieť. Pôjdem trebárs aj na políciu a poviem im, že som Emku zabil úmyselne. Nech ma zabasnú. Ale musíš ma pustiť!“ Stále si ešte nechcel pripustiť tú hrozivú blízkosť smrti.

„Nechcem, aby si šiel do väzenia. Ako som hovorila, treba to trochu vybalansovať. Ten tvoj špinavý život za jej čistý.“

Ovládla ho nová vlna zlosti. Načiahol sa za seba, zúrivo odtrhol hlavu figuríny a začal s ňou udierať do všetkého, čo mu prišlo do cesty. Hlava onedlho pripomínala skôr podivne zdeformovanú kocku. Interiéru auta to samozrejme nijako neublížilo.

„Fúha, chudák umelý Peter. To si od teba nezaslúžil,“ ozvalo sa posmešne.

„Prosím...“ dostal sťažka zo seba.

Podvedome si stiahol aj nohavice, topánky a ponožky, ktoré ho už doslova štípali na tele. Teplota sa prehupla cez únosnú hranicu a vnútrašok pripomínal peklo. Z postrhaných fotiek usmievajúcej sa Emky si urobil provizórny vejár. Ovievanie žeravým vzduchom mu však veľa úľavy neprinieslo.

„To som si mohla myslieť. Ani štipka úcty, pokiaľ ti ide o krk.“

„Aspoň mlč!“ neovládol sa.

Rozpálenou pecou zarezoval ďalší kurtý smiech. Chytil premočené tričko a začal ním mávať, aby ho odparovanie ochladilo. Potom ho poskladal a priložil si ho na čelo. Trochu ho to osviežilo.

„Iba oddaľuješ nevyhnutné,“ poznamenala uštipačne. „Ale pokojne pokračuj, užívam si to.“

V rýchlej obmene sa v ňom striedali pocity ľútosti, hnevu, strachu a zúfalstva. „Ak si myslíš, že ti to prejde, tak si na omyl! Zhniješ v base!“ ovládla ho čistá beznádej.

Lialo z neho ako z voľa a pred očami sa mu začali objavovať čierne machule. Túžil sa z tejto hrôzy zobudiť. Niekde v kútiku duše ešte stále veril, že sa jedná iba o hlúpy vtip. Teplomer ukazoval päťdesiatpäť stupňov a premáhalo ho vyčerpanie. Nikdy by neveril, že zdravý, silný muž ako on sa za taký krátky čas dostane do takéhoto dezolátneho stavu. Zrak mu začala obostierať hmľa.

Vtedy sa predné sklo zrazu spriehľadnilo a pred ním sa objavila tvár jeho ženy. Pozerala priamo na neho s chladným, až neosobným výrazom. U niekoho, s kým prežil skoro desať rokov, to bolo bolestné. Cítil, akoby sa do jeho srdca vnáralo mrazivé ostrie noža. Zložila si okuliare a šatku, čím odhalila platinové pramene, padajúce na jej bledé ramená. Nebol si istý, či to nie je už len halucinácia, tak ju iba s nemým úžasom pozoroval.

Stále bola neskutočne krásna. Vyzerala ako mramorová socha zabudnutej bohyně pomsty.

„Veľa času ti už nezostáva. Snáď si to ešte chvíľu užiješ. Ber to ako zbytočnosť. Viac pre mňa neexistuješ.“

Než stihol čokoľvek povedať, odvrátila sa a vykročila preč.

„Ty sviňa!“ ulavil si. Bol vyčerpaný a jazyk sa mu lepil na podnebie ako vyschnutý slimák. Vzal tričko a bez ostychu sal zostávajúcu tekutinu zo špinavej látky. Chutila ako slaný pot a zúfalstvo.

Zrazu sa ho zmocnili návaly tepla a chladu, ktoré prešli do permanentnej triašky. Keby mal čím, tak sa rozplače, ale slzné kanáliky boli dávno vyschnuté. Nevypadla z nich ani kvapka. Teplomer nenápadne prekročil šesťdesiatku.

„No tak! Dokážeš to!“ začul tenký hlások.

Prudko sa strhol a otočil k jeho zdroju. Uvidel králička s oranžovou škvrnou, ako na neho mrkol a pokrčil svoj plyšový nosček.

Neveriacky zažmurkal. Ovládli ho halucinácie. Žalúdok mu zovreli prišerné krče a bez toho, aby stihol zareagovať, pokropil plyšového spoločníka spráskou vlastných zvratkov. Podvedome tušil, že sa blíži koniec. Už aj tak dosť dehydrovaný sa zbavil ďalších drahocenných tekutín. Znechutene si utrel ústa a jeho vedomie zabalansovalo nad prepadliskom. Králiček mu opäť čosi hovoril, ale nerozumel mu, a tak iba pozoroval, ako sa jeho zvratky vpíjajú do mäkkého plyšového kožušku. Občas mu venoval krvou podliaty, zakalený pohľad a rozosmial sa smiechom šialenca aj napriek všetkým bolestiam, ktoré ním zmietali. Zakrátko

ho ovládli ešte drastickejšie krče a pred očami sa mu mihlo pár fragmentov z jeho života. Už sa iba triasol a telom mu trhali nekontrolované škľbnutia. Jeho skuvíňanie prešlo v postupne utíchajúci nárek.

„Emka by to tak nechcela,“ vypustil trhane z posledných síl.

Jeho plytké prerývané dýchanie bolo prerušované stále sa predlžujúcimi paузami, až nakoniec ustalo nadobro.

V pedantne zamaskovanom aute uprostred zarastenej divočiny ostalo sedieť polonahé ochabnuté mužské telo s opuchnutou červenou tvárou a očami široko dokorán, hľadiacimi na jednu z fotiek usmievajúceho sa dievčatka. Pohľad bol dokonale prázdny a bez života, rovnako ako schránka, odsúdená na rozklad.

Všetkému sa prizeral plyšový králiček, ktorý sa stal nemým svedkom tragédie už po druhý raz...

Sára už strácala trpezlivosť. Po tom, ako kontaktovala políciu, aby ohlásila svoje pochybnosti, ju policajti odbili so slovami, že ide o dospelého muža a musia aj tak dvadsaťštyri hodín počkať. Po ďalšom krátkom výzvednom rozhovore ju ubezpečili, že Peter je určite v poriadku a práve teraz si so svojou ženou užíva skvelú dovolenku. Ona si to však nemyslela. Niečo v jej vnútri kričalo na poplach, prinútilo ju vrátiť sa do Petrovho a Eliškinho bytu a preskúmať ho podrobnejšie.

Tento raz už bez ostychu prehrabávala všetky zásuvky, koše, skrine a v podstate čokoľvek, čo jej prišlo pod ruku. A čím viac hľadala, tým viac znepokojujúcich indícií nachádzala. Keď natrafila na obhorené zvyšky Eliškinho občianskeho preukazu, vodičáku a zdravotnej kartičky. Boli to pre ňu jasné dôkazy, že sa vo svojich podozreniach nemýli. Nález ju úplne ochromil. Zrútila sa na gauč a rozdýchala narastajúci strach.

„Preboha, Peter, kde si?“ zaúpela a zmocňoval sa jej neodbytný pocit, že skutočnú pravdu sa tak skoro nedozvie...

Eliška neodišla ďaleko. Iba ho chcela nechať s vedomím, že ho opustila a on zomiera osamotený. Chvíľu sa musela premáhať, než sa odhodlala vrátiť a čeliť jeho mŕtvemu pohľadu. Dúfala, že ju naplní pocit zadostúčenia a úľavy. Potrebovala utíšiť ten spaľujúci hnev, ktorý ju vo vnútri zožíral a trhal na kusy. Nemohla predsa dopustiť, aby niekto, kto zavinil smrť jej krásnej dcéry, naďalej dýchal.

Na jej obrovské sklamanie však zistila, že sa nič nezmenilo. Práve naopak. Tá čierna, chladná prázdnota, ktorá ju postupne vťahovala, sa zase o niečo zväčšila. S neludským výkrikom treskla pästami do kapoty auta a s pohľadom upretým na mŕtveho Petra sa pomaly zviezla na zem.

Chvíľu si iba niečo mrmrala popod nos a snažila sa pochopiť, kedy a kde sa to pokazilo.

Na jej tvári odrazu zavládol výraz pochopenia. Na prázdne miesto konečne dosadol posledný dielik skladačky. Každý, kto sa pričinil o smrť jej dieťaťa, stratil právo na život. Vstala a pomaly sa vrátila do druhého auta. Sadla si na miesto šoféra a z kabelky vytiahla fľaštičku antidepresív a malú fotku svojej dcéry. Naposledy sa zahľadela na svoj odraz v spätnom zrkadle. Gánil na ňu cudzí človek. Otvorila vrchnák.

„Aj ty si vinná, Eliška,“ adresoval jej výčitku obraz v zrkadle. „Nikdy si to nemala dopustiť.“

Pomaly začala vyberať tabletku za tabletkou a prehŕtať ich, akoby išlo o sladké cukríky. Celý čas uprene sledovala malé usmievavé dievčatko na fotke.

Onedlho sa krajinou ozývalo dlhé žalostné vytie klaksónu.

ANTON STIFFEL

Slovenský sci-fi autor venujúci sa hlavne poviedkovej tvorbe. Publikuje od roku 1998, kedy mu v časopise *Fantázia* vyšla prvá poviedka *Prejdi bránou a dotkni sa mojej duše*, ktorá čitateľov zaujala. Jeho tvorba sa pravidelne objavuje v slovenských aj zahraničných antológiách, časopisoch a elektronických periodikách. Spoločným menovateľom

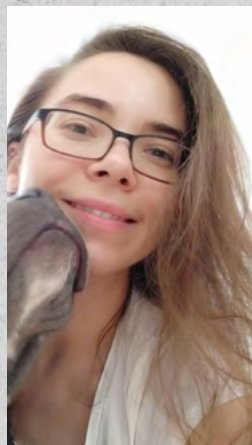
jeho poviedok na pomedzi hard SF a space opery sú vzťahy a technika, čo predstavuje v slovenskom literárnom kontexte netypickú a originálnu kombináciu. V roku 2015 mu vo vydavateľstve Hydra vyšla

zbierka sci-fi poviedok **Zabudnutý vesmír** z jeho rovnomenného cyklu, ktorá sa rýchlo vypredala, a tak v roku 2019 vyšla jej upravená a výrazne rozšírená reedícia. V roku 2022 mu vyšla zbierka poviedok Časonauti, obsahujúca sci-fi príbehy z jeho nového cyklu o časových agentoch. Do tejto zbierky prispela spoluprácou na dvoch hororovo ladených poviedkach aj skvelá hororová autorka Naďa Vojteková, s ktorou spoločne napísali aj túto čisto hororovú poviedku *Kľúč*.

NAĎA VOJTEKOVÁ

Slovenská hororová autorka píše príbehy, ktoré spĺňajú všetky atribúty nefalšovanej hororovej zábavy. Sú desivé, mrazivé a zároveň autentické. Neraz provokatívne dráždia predstavivosť a ohurujú imagináciou a bizarnosťou. Čitateľov zaujala už svojou poviedkou

Kufor, publikovanou v antológii **Istrocon 5** (vydavateľstvo Hydra 2019). Spojila v nej dobrý nápad so zaujímavou pointou a chytľavým rozprávačským štýlom. Svoje schopnosti predpovedla Naďa aj v druhej publikovanej poviedke *Hladné jazero*, ktorá vyšla v kvalitnej multižánrovej antológii vydavateľstva Hydra **Zajtra bude včera** z roku 2020. Tento netypický hororový biopunk čitateľa rýchlo vtiahne do napínaveho deja plného zvrátov, prekvapení a nechutných scén, opísaných až neuveriteľne realisticky. S autorom Tonom Stiffelom spolupracovala na ich spoločnej hororovej poviedke *Kľúč*. Tá vychádza v elektronickom horrorovom časopise **Charon**. Spoluautorsky sa taktiež podieľala na dvoch poviedkach do jeho sci-fi zbierky Časonauti (vydavateľstvo Hydra 2022). Vrcholom jej súčasnej tvorby sa stala samostatná zbierka poviedok **Z krajiny tieňov** (vydavateľstvo Hydra 2022), ktorá je plná znepokojivých a atmosférických hororových príbehov zľahka prepojených ústredným motívom.

Gotické príbehy z našich končín

SLOVENSKÉ TEMNO

Zbierka Z Krajiny tieňov predstavuje súbor znepokojivých atmosférických hororových príbehov. Uvedie nás do nich mladá žena, ktorá návštevou ranného parku a nálezom starej knižky spustí sled zdanlivo nesúvisiacich udalostí. Vtiahnu nás do podivných a tajomných svetov a vznikajúca mozaika nás postupne dovedie k desivému poznaniu...

Hrôzostrašné príbehy provokujú bizarnosťou a ohurujú imagináciou. Neraz sa obrátne pohrávajú s fantastickými žánrami a ich hranice sa nápadito prepletajú.

No svoju podstatu nezaprú. Spĺňajú všetky atribúty nefalšovanej hororovej zábavy. Sú desivé, mrazivé a autentické.

NAŠA VOJTEKOVÁ

Lenona Štiblaríková
Jozef Harendarčík
Radoslav Kozák
Mark E. Pocha
Katarina Soyka
Henrich H. Hujbert
Milan Tichý
Ľubáš Polák
Ivana Molnárová Dubcová
Patrik Šlanina
Miro Švercel
Andrej Oško
Kristína Lenart

Motel Posledná nádej
Vlci na Šibeničnom vrchu
Obraz
Krv nie je voda
Seansa
Keď padne hmla
Čo drieme v temnote
Muž v mokrom odevu
Sestry
Helement
Prdimucha
Hlad na Dunaji
Chronológia ducha
Číslo dva

HORRORCON

FESTIVAL HORRORU VE VŠECH FORMÁCH UMĚNÍ

vydavateľstvo
HYDRA

VLASTNOU KRVOU

ROZHOVOR S AUTORMI POVIEDOK

pýtal sa: Radoslav Kozák

Na horor sa často nazerá ako na brakový žáner. Kde je podľa vás jeho miesto v literatúre? Čo špecifické a originálne ponúka čitateľovi?

Krzysztof T. Dabrowski:

Bez ohľadu na to, aký literárny žáner si vyberieme, všade budú odpadové a nízkoprofilové výtvory, ako aj výnimočné veci. Horor má veľa variácií, odtieňov, zahŕňa ako extrémne gore, kde je veľa krvi a vnútorností, tak aj jemné, pominuteľné a hlboké veci. Vo vnímaní hororu ľuďmi, ktorí s ním nemajú denný kontakt, dominuje presvedčenie, že horor je hlavne prvá možnosť a žánru to tak trochu škodí. A zdá sa mi, že na veci, ktoré sú písané len pre zábavu, sa časom zabudne, a texty, v ktorých je určitá hĺbka, prežijú v pamäti budúcich generácií. To isté platí pre mnohé žánre – takisto fantasy aj detektívky.

Musím priznať, že pokiaľ ide o mňa, veľmi sa mi páči ten druh hrôzy, ktorý sa dá vyvolať tým, že postavíte hlavného hrdinu do situácie, keď nevie, čo je skutočné, a čo nie, a keď zistí, že jeho realita môže byť len ilúziou. Myslím si, že tento druh hororu dokáže prepašovať

množstvo vážneho obsahu a vnútorných konfliktov a správnou manipuláciou so slovom môže byť vďaka vytváraniu nálady niečím výnimočný. Spomeniem tu napríklad film Romana Polanského **Rosemary's Baby**, ktorý je kritikmi považovaný za výnimočný, napriek tomu, že ide o horor. A myslím, že to isté platí aj o mieste hororu v literatúre.

Linda Hanúsková:

Strach je emócia ako každá iná. Niektorý rád číta romány, pretože rád znova a znova prežíva zaľúbenie a motýle v bruchu, niekto preferuje detektívky, pretože ho baví byť v napätí a predvídať, kto bol vrahom, no a niekto sa rád bojí. Preto si myslím, že tento žáner by mal mať plnohodnotné zastúpenie v literatúre, nakoľko horory majú svojich verných fanúšikov a nie je ich málo.

Henrich H. Hujbert:

Brakový žáner určite hej, lenže skurvene dobrý a na vrchole všetkého. Mám rád horory, vlastne nie, zbožňujem tento žáner, v ktorom je dovolené všetko. Doslova. Od porna cez vydlabávanie očí,

výplach brucha či natrhnutú riť, chrumkanie mozgu, vyvolávanie duchov až po romantické prechádzky pri splne mesiaca (samozrejme, s vlkolakom). Žiadne pravidlá a obmedzenia. Portfólium je pestrejšie než všetky farby dúhy, a je jedno ktorej.

Tomáš Marton:

Dle mého má stejné místo jako kterýkoliv jiný žánr. Stejně jako ostatní má vyprávět příběhy. Specifický je však především v tom, že pojednává často o tématech, které pro mnoho lidí nejsou příjemná. Horor se zabývá temnými stránkami lidské povahy, našimi obavami ze smrti nebo skrytými fobiemi. Horor jde mnohdy hlouběji do lidského nitra než je pro většinu lidí skousnutelné.

Anton Stiffel:

Horor som si najväčšmi oblúbil prakticky až na vysokej škole, kedy som s partiou priateľov začal navštevovať malé artové kiná, kde neraz premietali klasiky filmového hororu. Od nich som sa potom dostal aj k literárnemu hororu a zistil som, že to desenie mi je svojím spôsobom príjemné a zároveň zábavné. Postupne som ten mix pocitov vyhľadával čoraz viac. Je to ako s mnohými inými špecifickými vecami. Buď ich človek začne milovať alebo nenávidieť a ja som horory začal milovať.

Myslím, že na horory sa nazeralo ako na brakový žánr hlavne pred niekoľkými

desaťročiami, keď ho nepísalo a netvorilo veľa kvalitných autorov a sčasti to bolo asi aj vplyvom povrchnejšej ázijskej hororovej kultúry. Postupne sa ale situácia zmenila a horor si v súčasnej popkultúre našiel svoje pevné a trvalé postavenie a často po ňom siahajú už aj hollywoodski producenti.

Horor dokáže čitateľa neraz konfrontovať s jeho skrytým strachom, s jeho fóbiami, prebúdza v ňom staré a silné inštinkty. Môže to byť desivé a lákavé zároveň a takto sa človek neraz dozvie o sebe viac, lepšie spozná svoje vnútro, svoje reakcie. Každý vnímame zlo a desivosť možno trochu inak, ale každý sa ho snažíme asi aj trochu pochopiť, lebo je to prirodzená reakcia na neznámo.

Nada Vojteková:

Vzhľadom k tomu, že horor je môj najobľúbenejší žánr, nedokážem sa na ňá pozeráť ako na brakový. Samozrejme, záleží na kvalite príbehu a spôsobe, akým boli hororová poviedka, novela alebo román napísané.

Myslím si, že v každom z nás drieme zvedavosť a fascinácia z neznámeho, a dokonca aj desivého. Človek má možnosť spoznávať sám seba, ako dokáže reagovať pri situáciách, ktoré nie sú pre neho úplne komfortné. Každá bytosť, ktorá je vystavená riskantnej situácii, prežíva tieto okamžiky intenzívnejšie a veľakrát si uvedomí chuť do života a inak vníma

bežné veci, ktoré boli pre ňu dovtedy samozrejmosťou. Tie sa stanú vzácnymi a človek si ich začne viac vážiť.

Mne osobne sa to stalo nespočetnekrát. Keď som sa ocitla v nebezpečenstve a myslela si, že to nedopadne dobre. V tej chvíli sa mi predstava, že budem so svojimi blízkymi, alebo že budem môcť iba tak sedieť na gauči a čítať knihu, zdala tým najkrajším a jediným, čo by mi v tom momente stačilo zažiť. Nespokojnosť so stereotypom a nudou zmizla a práve tieto jednoduché, obyčajné veci sa mi odrazu zdali ako tie najkrajšie. Veľakrát som si povedala: ak toto prežijem, už nikdy nebudem chcieť nič viac, len...

A o toto ide aj pri hororoch, o spoznávanie samých seba. Človek pri pozorovaní alebo čítaní strašidelnej scény sa, či chce alebo nechce, podvedome stotožní s jednou z postáv. Buď s hlavným hrdinom – obeťou, dúfam, že väčšina, alebo so záporákom, nemusí to byť vyslovene zo zlých úmyslov. Človeka neraz zaujíma, čo ho viedlo k tomu, prečo robí to, čo robí, a snaží sa ho pochopiť, aby to všetko do seba zapadlo a dávalo zmysel. Pretože ľudia prirodzene desí niečo, čo sa deje bez zjavnej príčiny, tým pádom to nedokážu ovplyvniť a to je to najdesivejšie, tá bezmocnosť a uvedomenie si svojej bezvýznamnosti.

Beáta Takáčová:

Brak má podľa mňa v literatúre veľmi

dôležité miesto. Tak ako každý žánér v literatúre má svoj zmysel, pretože každý čitateľ má inú estetiku a hlavne v rôznych etapách života v príbehoch hľadá niečo iné. Teším sa preto aj, čo nové ešte v literatúre objavíme. I keď možno je lepšie použiť slovo pomenujeme, lebo v zásade tu všetko už je, otázkou ostáva, či si to autori a teoretici už všimli. Strach je tu s nami odjakživa a strach v bezpečí domova je úžasným zážitkom. Len ťažko si predstaviť, že by sme si niekedy mohli ako spoločnosť povedať, že nám strach už netreba alebo že by sme po ňom prestali túžiť. Hľadanie toho, čoho sa bojíme, je jednou z našich najzákladnejších potrieb. Bude sa objavovať všade a stále, skrytá do väčšiny príbehov akýchkoľvek žánrov. A aj do banálneho brakového príbehu môžu byť vpletené veľmi silné emócie. Ja vždy hovorím, že na knihe vidno, keď ju píše inteligentný človek a braky nie sú výnimkou. Ak si v nich nájdem emócie, ktoré hľadám, viem si ich užžiť.

Je nastolená hrôza jediným kritériom kvality, alebo môžu silné stránky príbehu tkvieť aj v niečom inom, než len v zámere vydesiť?

Krzysztof T. Dabrowski:

Horor musí byť podľa definície desivý alebo znepokojujúci. Ak to tak nie je, buď už čitateľ prečítal toľko kníh, že sa jeho citlivosť na určité podnety otupila a je naozaj ťažké ho niečím prekvapiť, alebo

je to vecou veku, lebo čoho sa bojí dieťa, tínedžer, je iné, ako to, čoho sa bojí dospelý alebo starý muž. Môže sa stať aj to, že sa to autorovi príbehu nepodarilo, zneužil slovo a niečo nefungovalo tak, ako malo. Inak sa už nejedná o horor, pretože môžu byť síce príbehy, v ktorých sa objavajú rekvizity preň typické, ale sú použité vedome tak, že nebudú strašiť. Napríklad rozprávku Casper by bolo ťažké nazvať hororom, no máme v nej ducha.

Linda Hanúsková:

Horor vie vyvolať takú vlnu emócií ako asi žiaden iný žáner. Teda okrem erotických poviedok. (smiech)

Horor sa nepohrá len s našou psychikou, ale prežívame ho aj fyzicky. A v tom je jeho čaro. Kedy sa komu rozbúšilo srdce, zrýchlil sa mu dych, zvieralo mu hrdlo a zostal spotený pri čítaní autobiografie? Kto kedy zavrel knihu s pocitom, že už ďalej nevie a nemôže čítať pri romantikom románe? Komu išli myšlienky na cestopis, ktorý cez deň čítal, keď sa večer zotmelo? Ale horor túto silu má, vie naše hlavy zamestnať aj na niekoľko dní a nocí...

Henrich H. Hujbert:

Z môjho pohľadu sú tie „iné silné stránky príbehu“ len omáčkou, ktorá nás pripravuje na vrchol. Už som zmákol riadnu hĺbku príbehov, kde sa viac kládol dôraz na opisy, vykreslenie postáv, scenériu

a podobne, lenže ak autor nezaklincuje finále poriadnym hrotom do živého, stráca to zmysel. Netvrdím, že zakaždým treba pustiť žilou, aj keď každá kvapka krvi sa ráta, ale aj klasické strašenie či atmosféra stiesnenosti a beznádeje dokážu zaujať. Musí byť však hustá ako londýnska hmľa okolo Carfaxu.

Tomáš Marton:

Popravdë horor nemusí byť nutne „dë-sivý“. Upřimně já nějaký pocit strachu u hororu mám jen velmi zřídka. Spíš zažívám příjemný pocit... (smích) Asi to zní divně, ale já to tak mám. Každopádně i u hororu platí, že je prostě důležité, zda je příběh dobrý a jestli daného čtenáře osloví.

Anton Stiffel:

Určite to nie je len o hrôze. Horory mám rád a viem, že písať ich nie je zase také jednoduché. Tak, ako aj pri iných žánroch, napísať dobrý horor si vyžaduje určité nadanie a nie každému autorovi sa to darí s ľahkosťou. Vytvoriť mrazivú atmosféru, pocit strachu a nielen ich paródiu, či komickú napodobeninu, nie je samozrejmosť. Dôležitý je naraz aj spôsob budovania atmosféry, spôsob rozprávania príbehu, autenticita reálií a hodnovernosť postáv a ich charakterov. Čítal som príbehy, kde ma autor dokázal totálne vydesiť až tou úplne poslednou vetou a v tom práve tkvelo to majstrovstvo.

Nada Vojteková:

Podľa mňa určite nie. Samozrejme, koľko ľudí, toľko chutí. Každý preferujeme trochu niečo iné a časom, podľa životných skúseností a situácií, do ktorých sa dostaneme, sa nám naše preferencie môžu pozmeniť. Kvalita môže spočívať hlavne v dobre a autenticky prepracovaných osobnostiach postáv, aby sa čitateľ vedel čo najlepšie vžiť do deja a do konkrétnych preferovaných hrdinov. Dôležitá je určite aj atmosféra a schopnosť vyvolať v čitateľovi tie správne pocity, ktoré sa niekedy prejavia až fyzicky – napríklad husia koža, pocit chladu, rovnaký, aký prežíva aj hrdina, pocit hladu, niekedy aj samotná bolesť. Myslím, že je neskutočne príjemný efekt, keď sa vžijete do príbehu natoľko, že po jeho prerušení ucítite až fyzickú úľavu, že ste doma, v teple pod dekou a hlavne v bezpečí.

Beáta Takáčová:

Väčšina hororov, ktoré sa mi dostali do rúk a ktoré aj občas napíšem, sú zmesou viacerých žánrov, často v sebe s desivými prvkami kombinujú fantastično, drámu alebo romantiku. Najviac sa vydesím, keď tej hrôze som ochotná veriť a to sa väčšinou stane, keď sa viem stotožniť s postavami a zimomriavkový efekt sa dostaví, keď mi príbeh naservíruje správnu atmosféru so zaujímavými postavami. Potom stačí, aby bol hororový prvok úplne mravčí a ja ho zožeriem aj s navijakom.

Predstavte nám svoju poviedku. O čom je a aký odkaz nesie pre čitateľov? Čo vás viedlo k napísaniu práve tohto príbehu?

Krzysztof T. Dabrowski:

Poviedka **Zopíčenie** vznikla ako výsledok fascinácie témou duše a tým, čo to môže byť v najhoršom prípade. Tiež som chcel prepašovať vlákno z iného literárneho žánru, odpovedajúce na otázku, prečo sme stále neobjavili existenciu určitých tvorov, ktorí by podľa zákonov štatistiky mali existovať. Nechcem podrobnejšie písať, o čo ide, aby som náhodou čitateľom nepokazil prekvapenie. Tému hypnózy som použil aj preto, lebo je pre mňa fascinujúce pozorovať, ako veľmi sa dá človek pomocou tejto techniky doslova naprogramovať, a na druhej strane je to aj strašidelné. Potom to vytvára zvláštnu asociáciu, že sme snáď biologickí roboti, stvorení niečím mocným a nie nevyhnutne dobrým.

Linda Hanúsková:

Dej vychádza z konkrétnej skúsenosti. Vystupuje v ňom len jedna osoba, sebestačná žena, ktorá si dovtedy vedela poradiť s každou prekážkou, vedela sa postarať sama o seba, až kým nenarazila na kopu lariiev. Je vhodné dopredu upozorniť, že táto poviedka nie je len o strachu, ale je tam aj veľa nechutností. Túto nechť autorka sama pociťovala, keď mala tú „česť“ týmto potvorám čeliť. Tak,

prijemné čítanie a pred spaním si najskôr prezrite postel', predtým, než si do nej ľahnete.

Henrich H. Hujbert:

Kto pozná kreslený seriál **Scooby-Doo**, tak má prvú indíciu za sebou. Diel „noc, keď plakal klaun“ som vlastne ani nevidel. Moje deti sa hádali, ktorú časť si pustia, a keď sa predbiehali v názvoch, tento jediný mi udrel do hlavy silou baranidla. A tak som vlastne z názvu vystaval príbeh. O čom je nebudem prezrádzať. A aký odkaz posúva? V krátkosti asi len toľko: „*Neserte sa s vešticami!*“

Tomáš Marton:

Povídka se jmenuje **Anička**. Je to příběh o mladičké dívce, která chce zažít konečně první lásku. Takže jde o romantickou sladárnu pro teenagery. (smích) Dělam si srandu, ale začátek tak může působit. Zádrhel je v tom, že dívka má poměrně netypický „dar“ a záhy zjistí, že láska v jejím podání může jejího partnera stát život.

Nechci úplně prozrazovat to, čím je Aničky láska „vražedná“. Ale ten nápad mi přišel docela vtipný a povídce nechybí humor. Alespoň v to doufám. Myšlenka je v tom, že každý chceme zažít lásku a ve věku, v jakém je Anička, se tak trochu hledáme. Anička se musí se svojí „jinakostí“ vypořádat. Já si v šestnácti také připadal jako „nestvůra“.

Anton Stiffel:

Nakoľko som sci-fi autor, horory bežne nepíšem, no priznám sa, že vždy ma to dosť lákalo. Trochu asi aj z pohľadu výzvy, či to ako autor vôbec dokážem. V antológii **Istrocon 2016** ma svojho času zaujala so svojou hororovou poviedkou **Kufor** dovtedy neznáma autorka Naďa Vojteková, ktorá v danom roku vyhrala voľnú kategóriu rovnomennej súťaže. Tiesnivá a znepokojivá atmosféra poviedky sa mi vtedy veľmi zapáčila. Spojil sa v nej dobrý nápad so zaujímavou pointou a chytľavým rozprávačským štýlom. Po prečítaní mi vtedy napadlo, že takýto hororový autor sa na slovenskej autorskej scéne neobjavuje často a určite by som s touto autorkou chcel raz napísať nejakú spoločnú poviedku. Svoje schopnosti Naďa ukázala aj v druhej publikovanej poviedke **Hladné jazero**, ktorá vyšla spolu s poviedkami ďalších významných autorov slovenskej a českej fantastiky v antológii vydavateľstva Hydra **Zajtra bude včera**. Jej hororová poviedka ma znova uchvátila, lebo Nadi sa v tejto netypickej hororovej fantasy podarilo čitateľa rýchlo vtiahnuť do napínaveho deja plného zvrátov, prekvapení a nechutných scén. Naďa ukázala, že písať naozaj vie a jej meno začalo v čitateľských aj autorských kruhoch pomaly rezonovať. Slovo dalo slovo a ako sa rozvíjalo naše priateľstvo, rozvinula sa aj naša autorská spolupráca. Začala čisto hororovou poviedkou **Kľúč**, ktorá bola

pôvodne písaná pre Cenu Fantázie, avšak prísne rozsahové kritéria súťaže ju pre jej nadmernú dĺžku nasmerovali na inú cestu a aj vďaka tomu si ju teraz môžete prečítať v tomto časopise. S Naďou sme si vybrali mimoriadne chúlостivú a nepríjemnú tému detí zabudnutých v aute počas letných horúčav. Bol som celkom zvedavý, aké to bude, keď si prvýkrát strihnem hororovú polohu. Musím ale úprimne povedať, že som nemal najmenšie pochybnosti o výsledku nášho spoločného úsilia, pretože Naďa sa toho zhostila vynikajúco a je navyše aj dobrá rozprávačka. Okolo ústrednej zápletky vystavala naozaj parádny príbeh, plný zaujímavých nápadov a mrazivých scén, ktorý som už len jemne doladovával. Mnohé jej nápady boli naozaj výborné a príbeh aj atmosféru správne gradovali. Výsledkom bola poviedka, ktorá sa neskôr zúčastnila literárneho workshopu vydavateľstva Hydra, a niektorí jeho účastníci mali pre jej desivosť a autenticitu problém ju dočítať. Prítom des v nej nebol vôbec prvoplánový, ale umne vystavaný, s citom a pokúskoch. Táto poviedka, rovnako ako naša príjemná spolupráca ma len utvrdili v tom, že chcem s Naďou písať spoločné poviedky určite aj naďalej a nakoľko som práve v tom čase začínal s prípravou mojej novej sci-fi zbierky Časonauti, navrhol som Nadi spoluprácu na dvoch spoločných časovkách a veľmi ma potešilo, že so spoluprácou ochotne súhlasila.

Naďa Vojteková:

Poviedka s názvom **Kľúč** bola moja prvá spolupráca so skvelým sci-fi autorom Tónom Stiffelom. Oslovil ma kvôli mojím hororovým preferenciám a pretože sa mu páčila moja tvorba. Už dlhšie premýšľal nad napísaním poviedky s tematikou zabudnutého dieťa v aute. V príbehu som sa pokúsila čo najautentickejšie vykresliť danú situáciu z pohľadu otca, ktorý sa neúmyselne dostal do nešťastnej pozície. Po spoločných konzultáciách, vzájomných úpravách, konštruktívnych pripomienkach a odborných úpravách zo strany Tóna si myslím, že sa nám to celkom podarilo.

Beáta Takáčová:

Často mi námety napadnú pri počúvaní hudby, táto konkrétna poviedka prišla na svet vďaka piesni White Rabbit od Jefferson Airplane. Páčila sa mi spojenie zdanlivo (a možno aj naozaj) nezmyselného sveta pripodobneného ku Krajine zázrakov a nespoľahlivého rozprávača. Ide do veľkej miery o experiment, prostredie môjho príbehu nie je ktovieako originálne, ale chvíľu trvá, kým si to čitateľ uvedomí. Pre mňa osobne je veľmi zaujímavé sledovať, ktorí čitateľ nájde aké súvislosti.

Aký je váš recept na napísanie kvalitného príbehu? Aké parametre musí spĺňať, aby ste s ním boli spokojná/ý?

Krzysztof T. Dabrowski:

Je ťažké nazeráť na písanie skrz zákony a pravidlá. Môžete uvariť večeru podľa receptu a nedopadne to príliš dobre, a môžete konať intuitívne a dochucovať jedlo tak, ako vám srdce hovorí, a každý ho bude jesť s chuťou. Rovnako je to aj s písaním. Áno, existuje niekoľko univerzálnych pravidiel, ktorých sa oplatí držať, no niekedy môže byť oveľa lepším riešením ich vedome porušiť, pretože (podobne ako v kulinárskom umení) niekedy aj pri veciach, ktoré sa zdajú byť navzájom úplne nezlučiteľné, vzniká nová kvalita. Môže to vyjsť a každého poteší nová kombinácia chutí.

Linda Hanúsková:

Ja nie som spisovateľka, bežne nepíšem, toto je moja prvá poviedka v živote, ak nepočítam slohové práce v škole. (smiech)

Henrich H. Hujbert:

Recept nemám. Riadim sa podľa nálady. Ak ma niečo osloví, čo je zriedkavý jav, tak sa pustím do ťukania. V dnešnej dobe je ťažké nájsť tému, ktorá je panenská. Vlastne je to skôr nemožné. Sme zavalení hrbou príbehov, kde originalita získala hodnotu zlata. Ostáva len zaujať opotrebovanou témou a čo najpestrejšie vykresliť príbeh, ktorý neskončí v kربة alebo šuplíku.

Spokojný som vtedy, keď mám dobré ohlasy. Moje osobné pocity sa nerátajú,

tam padám vždy do mínusovej hodnoty. Ale ak niekto frfle, tak sklopím uši, roztrhám papiere a idem sa hanbiť do kúta.

Tomáš Marton:

Takový recept bohužel nemám. Ale snažím sa vždy uvariť čo nejlépe. Někdy je to metoda pokus – omyl, jindy prostě využívám zkušenosti, které jsem již nasbíral. Abych byl spokojený, musí mi výsledek chutnat. A potom doufám, že bude chutnat i ostatním.

Bavili jsme se o vaření, že jo? (smích)

Anton Stiffel:

V prvom rade musím mať vnútorný pokoj, nesmiem byť niečím rozrušený alebo vyvedený z miery. Príbehy, častejšie však hlavne nápady na ne mi vhpnú do hlavy veľakrát úplne náhle, na základe nejakého vonkajšieho podnetu alebo impulzu. Mnohokrát mi pri tom pomáha moja obľúbená hudba, ktorá mi vytvára vhodnú kulisu a zároveň ma aj izoluje od rušenia okolia. Nápady mi potom v mysli postupne kryštalizujú, no dlho nie som rozhodnutý, ktoré z nich nakoniec rozpíšem do plnohodnotných poviedok a mnohé niekedy aj pozabúdam. Závisí to okrem iného aj od atraktivity jednotlivých zápletiiek, ktoré okolo nich zamýšľam vybudovať, pretože vymyslieť dobrú zápletku a zároveň ju aj primerane napasovať na nejaké konkrétne reálie nie je jednoduché.

Náďa Vojteková:

Tak u mňa sa musím priznať, že z deväťdesiatych percent je to kvalitná hudba. Už od malička som na nej vyslovene závislá a dokáže vo mne otvárať svety a pocity, ktoré ma veľakrát prekvapia, niekedy až vydesia. Je neuveriteľné, ako málo stačí, aby ste sa dokázali dostať do najhlbších zákutí svojho podvedomia. Pri správnej hudbe sa u mňa v prvom momente objaví iba malý záblesk, iba konkrétna scéna z príbehu, z ktorého mi potom zostáva silná emócia, ktorej sa neviem zbaviť aj niekoľko dní. Môže byť pozitívna, ako súcit, radosť, vzrušenie, ale aj negatívna, ako strach, znechutenie, smútok. Potom sa rozhodnem, či v nej chcem pokračovať, alebo sa jej pokúsim zbaviť. Keď sa rozhodnem pokračovať, rovnaká skladba mi do uší bude hrať dovtedy, pokiaľ príbeh nedokončím. Pri jej počúvaní sa mi príbeh odohráva v hlave ako film, a veľakrát ani sama netuším, ako sa skončí. Samozrejme, viem písať aj cieleňé príbehy, ale sú pre mňa zložitejšie a nemám z nich už taký pôžitok.

Pravdupovediac, ešte sa mi nestalo, že som bola s nejakým svojím príbehom úplne spokojná. Zo začiatku som, práve naopak, niekedy až sklamaná zo seba samej. Väčšinou preto, lebo mám pocit, že sa mi nikdy nepodari podať príbeh tak, ako ho mám pôvodne načrtnutý v hlave a veľakrát nechtiac odbočím od deja, ktorý očakávam.

Beáta Takáčová:

To je veľmi dobrá otázka, na ktorú sa snažím nájsť odpoveď vždy, keď niečo píšem. V zásade mám veľmi rada, keď to na konci správne „klikne“ a všetko to dáva zmysel. Ale aj toto pravidlo mi v hororoch často neplatí, lebo sa často pristihnem v úžase, keď neznáme zlo odkráča spolu s koncom príbehu a ja sa nikdy nedozviem, čo to bolo, čiže kliknúť to môže, aj keď autor nechá na konci pootvorené dvierka. Čo ale rada robím a vždy sa poteším, keď to pri čítaní nájdem, je, ak sa príbeh pokúsi zaujať ma na viacerých frontoch – nechce byť len strašidelný alebo len romantický alebo len fantastický, ale pekne a hlavne nenásilne pozašáva do viet veľa myšlienok a pocitov a ja ich odtiaľ potom vyzokbávam.

Obligatórna otázka pre hororového autora: Vymýšľate spôsoby, ako desiť svojich čitateľov. Čo naozaj desí vás?

Krzysztof T. Dabrowski:

Desí ma ľudská závišť, krutosť a bezprávie, ktoré panuje v mnohých krajinách, ktoré veria, že v nich zákon funguje. Zdá sa mi, že najdesivejšie monštrá sú niektorí ľudia a často systém, ktorý nám vytvárajú a vnučujú v mene „nášho dobra“.

Myslím si, že akokoľvek sa snažíme vytvárať naše príbehy, v takýchto chvíľach, keď sa ocitneme na ďalšom obrate v dejinách, jednoducho vyprchajú. To, čo sa teraz deje na Ukrajine, je také desivé a plné živočišnosti, že strachy, ktoré vytvárame,

sa stávajú niečím, čo nemá už svoju silu.

Myslím si však aj to, že je veľa ľudí, ktorí by so mnou nesúhlasili, pretože veria, že horor sa dokonale hodí do dnešnej doby – že vďaka fiktívnemu strachu si dokážu zvyknúť na skutočné príšery a vojny, ktoré spôsobujú.

Čo sa týka spôsobov, ako vystrašiť, myslím si, že kľúčové je vytvoriť hrdinu, ktorého si čitatelia obľúbia. Len tým, že sa s ním sto-tožňujú a majú k nemu sympatie, im zá-leží na jeho osude, a potom sa s ním boja. Môže to byť aj antihrdinská postava, ale taká špecifická, že sa stane fascinujúcou. Potom ju čitateľ, ktorý sa často nechce rozlúčiť s takou zaujímavou postavou, mimovoľne povzbudzuje.

Linda Hanúsková:

Pre mňa je toto celé úplne nová skúsenosť, o to bizarnejšie je to, že ja horory nepoz-e-rám, nečítam, bojím sa. (smiech)

Henrich H. Hujbert:

Moja Achilovka je bezmocnosť. Strach, že práve v deň zombie apokalypsy sa nezvládnem postaviť a vyraziť na lov. Ostatnem dosraný-doštaný ležať na posteli a so slinkou cez líce budem mľaskať, ako tí páchnuci rozpadávajúci zdochliaci do-okola. Tak toho sa vážne desím. Prečo? Lebo ma stále neopúšťa nutkanie vyraziť do boja s motorovkou, mečom a mojím jazdeckým lukom. Hľadám som netrénova-l nadarmo.

Tomáš Marton:

V tomhle budu asi znít hrozne nudne. Me desí nejvíc zubař. Vše s tím spoje-né. Dále asi strach, že bych přišel o oči. Často mě děsí realita. To jak čas utíká, a já ho nemám šanci dohnat. Rovněž mě totálně děsí lenost lidí se pít po znalos-tech. A násilí ve světě.

Kruci, je toho strašně hodně, co mě děsí. Jsem v podstatě permanentně vyděšený.

Anton Stiffel:

Dobrá otázka, ale keďže primárne nie som hororový autor, zatiaľ sa nejako veľmi nad možnými spôsobmi desenia nezamýšľam. Samozrejme aj v sci-fi po-viedkach potrebujem občas trochu desiť, vtedy už samozrejme niečo vymyslím, no do akej miery sa mi to darí už musia posúdiť moji čitatelia. Mňa desí asi naj-viac bezmocnosť, skombinovaná s neod-vrátilnosťou či nevyhnutnosťou niečo-ho hrozného, čo sa má stať.

Nada Vojteková:

U mňa platí, že príbeh, ktorý píšem, musí desiť aj mňa samotnú, aby som svoj osobný strach a pocity dokázala hodnoverne sprostredkovať ostatným či-tateľom. Vždy ma veľmi poteší, keď mi niekto povie: Tak Nada, mala alebo mal som zimomriavky. Alebo bál som sa ísť zaplávať a podobne.

Tým som asi odpovedala na obidve otázky naraz.

Beáta Takáčová:

Nikdy som nenapísala duchársky horor, lebo keď som sa o to pokúsila, vydesila som sama seba, čiže toto je momentálne méta, ktorú sa pokúšam prekonať. Celkom na mňa fungujú aj jumpscares, na ktoré často pravoverní hororisti pozerajú krivým pohľadom. Najdesivejšie príbehy a zároveň tie, čo mi najdlhšie ostanú v pamäti, sú tie, ktoré navedú atmosféru úplnej beznádeje. O to viac, ak som ochotná danej premise uveriť. Paradoxne napríklad šialený gore zvládam, lebo mi príde príliš absurdný a odtrhnutý od reality. Čo ma momentálne desí úplne najviac, sú deadliny.

Kedy pre vás nastane ten moment, v ktorom sa z nápadu začína stávať príbeh? Keď o ňom prestanete len premýšľať a začnete reálne ťukať do klávesnice?

Krzysztof T. Dabrowski:

Na začiatku je zápleтка alebo konkrétna postava, okolo ktorých sa začne vytvárať špecifický kokon komplementárnych vlákien. Ten priťahuje nové postavy a takýto zárodok sa pomaly pretransformuje na niečo väčšie.

Pre mňa platí, že čím zvrátenejší príbeh, tým väčšia zábava. Často som pri písaní sám prekvapený, akým nezvyčajným spôsobom môže myseľ vysieľať nápady. A hlavne vtedy hrdinovia začínajú žiť svoje vlastné životy. Písanie potom pripomína hranie komplikovanej hry, ktorá neustále

prekvapuje vývojom, skutkami, situáciami a vzťahmi. Je super, keď máte dopredu naplánovaný príbeh, a ako pokračuje, vykľuje sa z neho niečo nové, dosiaľ neprebádané.

Linda Hanúsková:

Nie som spisovateľka, no očividne mám bujnú predstavivosť a tú som teraz skúsila dať na papier. Bola to pekná jazda skrz nechutnosti. (smiech)

Henrich H. Hujbert:

Nutkanie tvoriť je u mňa rovnaké ako volanie prírody. Keď musíš, tak musíš. Je jedno, či dielo vyhrá cenu, prečíta si ho kvantum fanúšikov alebo splesnivé v nepomenovanej záložke. Hlavne, že vykľzlo na vzduch a už viac netlačí. Veľa mojich námetov skape skôr, než by sa dostali na papier, a niekedy aj banujem. Zabúdam v rovnakom tempe, ako chytám nápady. Jedno vytlačí druhé. Píšem viac z pasie ako z dosiahnutia výsledkov. Preto sa nikam netrepem a nemusím dodržiavať zákony. A na záver: nepovažujem sa za spisovateľa, ale skalného fanúšika. Kto moju spoveď dočítal až sem, je najskôr väčší šialenec, než som sám. Takže dostrašenia, vážení...

Tomáš Marton:

Když se mi uhníždí v hlavě. To znamená, že ho vidím před sebou, neustále nad ním přemýšlím a nadchne mě. Prostě ho mám potom chuť začít psát.

Anton Stiffel:

Prvotnú myšlienku na poviedku nechávam v hlave často dozrievať. Omieľam ju zo všetkých strán a popri tom príbeh postupne napučiava, jeho energia akoby pozvoľna narastá, až dosiahne určitý zlomový bod. Postavy si už vtedy praktický žijú svojim vlastným životom a príbeh si doslova žiada o napísanie. Dalo by sa povedať, že príbeh je v určitom zmysle v mojej hlave už takmer hotový a ja ho musím z nej už iba dostať von. Každé ďalšie premýšľanie o príbehu sa už potom môže stávať kontraproduktívne. Je to už iba odkladanie a naťahovanie, ktoré môže nádejnú ideu nakoniec aj pochovať. Jediným spôsobom, ako napísať poviedku, je skrátka zobrať do ruky pero alebo klávesnicu a začať písať. Keďže ja osobne mám napríklad výrazne rozvinutú vizualizáciu, mnohé scény z pripravovanej poviedky sa mi doslova odvíjajú pred očami a v predstavách si ich jemne doladujem dovtedy, kým s nimi nie som spokojný.

Nada Vojteková:

Ako som už spomínala vyššie, ak nápad neviem dostať z hlavy a sám sa neustále hlási o pozornosť, je to akoby mal vlastné vedomie. Vtedy zhodnotím, či je dostatočne kvalitný a zároveň nie príliš cez čiaru – čiže či nie je kontroverzný alebo nezmyselný natolko, aby som ho mohla dať prečítať aj niekomu inému, a získala tak ich názor, kritiku a veľakrát aj rady, ktoré ma posunú ďalej.

Beáta Takáčová:

Nápady prichádzajú a odchádzajú, veľakrát sa mi stane, že si poviem, toto je dobrý nápad, ale nechce sa mi mu venovať, mohol by ho napísať niekto iný. Ale keď sa mi niekoľkokrát stane, že sa mi pred očami rozbehne živá scéna a ja mám pocit, že si ju musím okamžite napísať, obyčajne, ak si ju zapíšem do notebooku, je veľká šanca, že to aj dokončím. Aj keď v konečnom dôsledku príbeh často vyzerá úplne inak, než bola moja prvotná predstava, trávim s ním dlhé mesiace, nasťahujem si svoje nové postavy do hlavy a do života, až kým z nás nie sú starí známi a vtedy vzniká príbeh.

CHARON

**ĎALŠIE ČÍSLO
VYCHÁDZA
1. 10. 2023!**